

การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต : รูปแบบกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

นางสาวมณีรัตน์ กำจรกิจการ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5005-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BUSINESS FOR CREDIT INFORMATION: SUITABLE LAW FOR THAILAND

Miss Maneerat Kamjornkitjakran

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5005-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต : รูปแบบกฎหมายที่เหมาะสม สำหรับประเทศไทย
โดย	นางสาวมณีรัตน์ กำจรกิจการ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	นางสาวชมพูนุช สุนนะเสร์ณี

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

_____ คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญไทย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

_____ ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล)

_____ อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

_____ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(นางสาวชมพูนุช สุนนะเสร์ณี)

_____ กรรมการ
(นายเกริก วณิกกุล)

_____ กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชัชชัย ศุภผลศิริ)

มณิรัตน์ กำจรกิจการ : การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต : รูปแบบกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย (BUSINESS FOR CREDIT INFORMATION : SUITABLE LAW FOR THAILAND) อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : นางสาวชมพูนุท สุมนะเสถณี, 165 หน้า. ISBN 974-17-5005-6

ข้อมูลเครดิต เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อระบบการใช้เครดิตแทนเงินสดในระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก และหากข้อมูลเครดิตไม่มีความถูกต้อง ไม่มีความทันสมัย อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของธนาคารให้เครดิตแก่ผู้ขอรับเครดิต และวินัยการใช้เครดิต ซึ่งหากมีการให้เครดิต หรือการใช้เครดิตที่ไม่เหมาะสม จะทำให้เกิดผลกระทบต่อภาพรวมในระบบเศรษฐกิจได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดข้อมูลเครดิตที่มีความถูกต้อง ทันสมัย และต้องให้ความคุ้มครองในความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลไปพร้อมกันด้วย จึงทำให้เกิดแนวความคิดในการจัดให้มีหน่วยงานที่มีบทบาทในการดำเนินการจัดการบริหาร และเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิตขึ้นมาในประเทศไทย ดังนั้น จึงได้ดำเนินการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ขึ้นมาเพื่อเป็นการรองรับหน่วยงานดังกล่าวให้มีอำนาจ และหน้าที่ในการนำเอาข้อมูลเครดิตซึ่งเป็นข้อมูลของบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในระบบเครดิตมาบริหารจัดการเพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจในภาพรวม อาทิเช่น การลดปัญหาหนี้เสีย เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ทั้งในปัญหาในทางกฎหมาย อาทิเช่น ปัญหาความรับผิดชอบของผู้บริหารสถาบันการเงิน ซึ่งอยู่ในฐานะสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้บริหารบริษัทข้อมูลเครดิต และผู้บริหารนิติบุคคลผู้ใช้ข้อมูล ปัญหาขอบเขตการให้ความยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลเครดิต ปัญหากรรมสิทธิ์ในข้อมูลเครดิต ปัญหาความเคร่งครัดในหลักการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเชิงการบริหารจัดการของบริษัทข้อมูลเครดิต อาทิเช่น ปัญหาที่เกิดจากความเคร่งครัดในการควบคุมภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ปัญหาในด้านภาระค่าใช้จ่ายของธุรกิจข้อมูลเครดิตอันเกิดมาจากบทบัญญัติที่มีความรัดกุมเกิดความจำเป็น ทั้งนี้ ผู้เขียนได้สรุปผลการศึกษา และวิจัยเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ข้างต้นที่เกิดขึ้นกับดำเนินการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 โดยได้ทำการวิเคราะห์พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรจะเป็นในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย

สาขาวิชา _____ นิติศาสตร์ _____ ลายมือชื่อนิสิต _____
 ปีการศึกษา _____ 2546 _____ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

4386118034 : MAJOR LAWS

KEY WORD : BUSINESS FOR CREDIT INFORMATION

MANEERAT KAMJORNKITJAKRAN : BUSINESS FOR CREDIT INFORMATION :
SUITABLE LAW FOR THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.PRITUN
KONSOMBOON, CO-ADVISOR : MISS CHOMPUNUTE SUMANASENI, 165 pp.
ISBN 974-17-5005-6.

Credit Information, itself, plays an important role in the credit system, which is used as an alternative for money in the financial system and the economy. If the credit information does not accurate complete and up to date, it will effect the decision's makers and bring about a massive difficulty. Furthermore, the wrong decisions may cause an economic problem and bring about a financial crisis. Therefore, the need for the right credit information (accurate, complete, and up to date) and the right to privacy of personal data have been raised in order to prevent the rising of non-performing loans (NPLs). As a result, the Thai Government was established the 'Credit Bureau' with the aims of collection data (clearing house of credit information) and protection both credit granters and credit customers from undesirable credits. In 2002, Credit Information Business Act B.E. 2545 was enacted in order to support the functional of Credit Bureau.

From this study, the enforcement of Credit Information Business Act B.E. 2545 is found to have problems in many aspects. For example, the defining of the law, the organization management, and the increasing of expend for the financial institutions. Consequently, in this thesis, the author summarizes the problems that are mentioned above, and offers some concluding remarks and recommendations for a further study.

Field of study Laws Student's signature _____

Academic year 2003 Advisor's signature _____

Co-Advisor's signature _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ และคุณชมพูนุช สุমনะเสรณี ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ โดยตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษา และคำแนะนำ อันเป็นประโยชน์ยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งกรุณาช่วยตรวจทาน แก้ไขเนื้อหา วิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่เป็นผู้เคารพยิ่งของผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์เกริก วณิกกุล และรองศาสตราจารย์ ธัชชัย สุขผลศิริ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่ง ของท่านที่รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ รวมทั้งชี้แนะประเด็น อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีตลอดมา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ของผู้เขียนสำหรับความรัก ความห่วงใยที่มีให้ผู้เขียนเสมอมา รวมทั้งช่วยเป็นกำลังใจ และเคียงข้างใจ จนกระทั่งผู้เขียนสามารถ ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาของผู้เขียนที่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังซึ่งอนุญาตให้ผู้เขียนลาศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และเพื่อนที่จะ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างมากที่ให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอตลอดมา ทั้งเคียงข้างใจ และให้กำลังใจ จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณที่ ๆ ในกรมบัญชีกลางที่คอยให้กำลังใจ และความห่วงใยในการถามไถ่ความคืบหน้าในการทำ วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ตลอดมา

ท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ประการใดแล้ว ผู้เขียนขอ กราบเป็นกตเวทีกุล แก่บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้มีส่วนเกื้อกูลเสริมสร้าง รากฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้เขียน แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่องประการใดแล้ว ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

มณีนรัตน์

กำลังกิจการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
สารบัญ.....	ซ
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
สมมติฐาน.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	3
วิธีการวิจัย.....	3
บทที่ 1 เกร็ดิต และข้อมูลเกร็ดิต	4
วิวัฒนาการและแนวคิดของเกร็ดิต.....	4
หลักการและแนวความคิดของข้อมูลเกร็ดิต.....	5
1. ความหมายของเกร็ดิต.....	5
2. ความหมายในแง่มุมมองทั่วไป.....	6
3. ความหมายในแง่มุมมองธุรกิจ.....	8
ความหมายของข้อมูลเกร็ดิต.....	13
ลักษณะของข้อมูลเกร็ดิต (Nature of credit information).....	16
ความสำคัญของข้อมูลเกร็ดิต.....	18
ธุรกิจข้อมูลเกร็ดิต.....	20
1. ความเป็นมาของธุรกิจข้อมูลเกร็ดิต.....	21
2. ความหมายของธุรกิจข้อมูลเกร็ดิต.....	22
3. ประโยชน์ของธุรกิจข้อมูลเกร็ดิต.....	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อมูลเครดิต.....	25
วิวัฒนาการและแนวคิดของกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลเครดิต.....	25
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลเครดิตในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	27
1. ประวัติความเป็นมาของ The Fair Credit Reporting Act	
ค.ศ. 1970 (FCRA).....	30
2. แนวความคิดของ The Fair Credit Reporting Act 1970 (FCRA).....	32
3. หลักเกณฑ์ สำคัญ.....	34
3.1 ขอบเขตการบังคับใช้.....	34
3.2 การให้ความคุ้มครองภายใต้ FCRA.....	37
3.3 สิทธิและหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลที่อยู่ภายใต้ FCRA.....	37
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในสหภาพยุโรป.....	53
1. แนวความคิดของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสหภาพยุโรป	
(Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council)...	54
2. ประวัติความเป็นมาของ Directive 95/46/EC	
of The European Parliament and of The Council	55
3. หลักเกณฑ์ สำคัญของ Directive 95/46/EC.....	59
3.1 ขอบเขตการบังคับใช้.....	59
3.2 การให้ความคุ้มครองภายใต้ Directive 95/46/EC.....	60
4. การจัดการ ได้ตามกฎเกณฑ์ 95/46/EC.....	61
4.1 การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่มีคุณภาพ.....	62
4.2 เงื่อนไขของกรอบการจัดการข้อมูลให้ถูกต้องตามกฎหมาย.....	62
4.3 หลักเกณฑ์การจัดการข้อมูลส่วนบุคคล.....	63
4.4 รูปแบบการจัดเก็บที่จะ ได้รับความคุ้มครอง.....	65
4.5 การควบคุมการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล.....	66
4.6 ผลของการให้ความคุ้มครองการจัดการข้อมูล	67
สรุป และวิเคราะห์แนวทางการให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิตในต่างประเทศ	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตในประเทศไทย และต่างประเทศ.....	82
กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในประเทศไทย.....	83
การให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิตในประเทศไทย.....	84
1. หลักการและแนวความคิดธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย.....	84
2. ความเป็นมา และวิวัฒนาการของธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย.....	86
ปัญหาการรวบรวมข้อมูลเครดิตในประเทศไทย.....	89
หลักเกณฑ์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ..	90
1. ขอบเขตการบังคับใช้	90
2. สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ ข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545	92
3. การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล.....	96
4. กรอบการเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลเครดิต.....	97
5. การกำกับดูแลบริษัทข้อมูลเครดิต	98
6. บทลงโทษ.....	99
การเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ.....	100
 บทที่ 4 การศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย ..	110
วิเคราะห์ปัญหาในการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตภายในประเทศไทยก่อน พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 บังคับใช้.....	111
1. ปัญหาการได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจากแหล่งข้อมูล.....	111
2. ปัญหาความลำสมัยของข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นระบบ.....	112
3. ปัญหาความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลที่อยู่ในรายงานข้อมูล.....	112
4. ปัญหาการขาดองค์กรที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิต.....	113
5. ปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล.....	113

บทนำ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะทำการศึกษาถึงข้อมูลเครดิต โดยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้คำว่าเครดิตเป็นหลัก เว้นแต่กรณีที่มีการอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลซึ่งใช้คำว่า สินเชื่อ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันธุรกิจเครดิตในประเทศไทยมีการขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคมีค่านิยมในการใช้จ่าย เปลี่ยนจากการใช้เงินสดมาเป็นการใช้เครดิต ทั้งนี้ เพื่อสนองความต้องการทางเศรษฐกิจของตน และประกอบกับเครดิตเป็นเครื่องมือที่มีความสะดวกรวดเร็วในการใช้จ่าย ดังนั้น จึงทำให้เครดิตมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

ธุรกิจเครดิต เป็นธุรกิจที่ให้ผู้ขอเครดิตสามารถนำสินค้า หรือบริการไปก่อนที่จะชำระค่าสินค้าหรือบริการได้ ดังนั้น จึงต้องมีการพิจารณาการให้เครดิตอย่างรอบคอบ และมีความเสี่ยงที่น้อยที่สุด ซึ่งการพิจารณาเพื่อให้เกิดความเสี่ยงน้อยนี้ก็มีผลจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณา โดยข้อมูลเบื้องต้นที่นำมาพิจารณาคือ ข้อมูลที่สามารถบ่งชี้เฉพาะถึงตัวบุคคลผู้ขอรับเครดิต อาทิเช่น ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ อายุ เป็นต้น และนอกจากนั้นยังต้องการข้อมูลที่จะนำมาพิจารณาเพื่อลดความเสี่ยงโดยตรง กล่าวคือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระเงิน อาทิเช่น อาชีพ หรือรายได้ เป็นต้น ซึ่งต่อไปนี้จะใช้คำโดยรวมของข้อมูลเหล่านี้ว่า ข้อมูลเครดิต

ดังนั้น ข้อมูลเครดิตจึงถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาให้เครดิต ซึ่งหากข้อมูลเครดิตเป็นข้อมูลที่มีความบกพร่อง คลาดเคลื่อน หรือไม่มีความเป็นปัจจุบัน อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทั้งผู้บริโภคเจ้าของข้อมูลและองค์กรผู้ให้เครดิต รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับซึ่งกฎหมายที่ผ่านมาของประเทศไทยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ตลอดจนเงื่อนไขในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติการเปิดเผยข้อมูลของทางราชการ พระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภค มาใช้บังคับเป็นกรณี ๆ ไป แต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ใช้เป็นการเฉพาะแล้ว

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าข้อมูลเครดิตมีความสำคัญอย่างไรในการดำเนินการพิจารณาให้เครดิต ซึ่งประเทศไทยได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเครดิตไว้เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์การให้เครดิต อาทิเช่น บริษัท ข้อมูลเครดิตไทย จำกัด บริษัท ข้อมูล

เครดิตกลาง จำกัด เป็นต้น และได้กำหนดถึงกรอบหลักเกณฑ์และแนวทางของข้อมูลเครดิตและการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ซึ่งงานวิจัยนี้จะมีการหยิบยกเนื้อหาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมาประกอบการศึกษาและเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาผลกระทบทางด้านกฎหมาย เพราะกฎหมายเป็นกลไกที่สำคัญของสังคมและเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และในงานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบถึงกรอบกฎหมายข้อมูลเครดิตที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

สมมติฐาน

ปัจจุบันเครดิตเข้ามามีบทบาทในการใช้จ่ายของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งการพิจารณาให้เครดิตจะต้องอาศัยข้อมูลเครดิตเป็นสำคัญ การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่มีความเหมาะสม ถูกต้อง และเป็นธรรม และการให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น โดยที่ในปัจจุบันประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ออกมาใช้บังคับ แต่ยังคงขาดความสมบูรณ์บางประการ และในบางกรณียังไม่เหมาะสมในการนำมาปฏิบัติ หากมิได้มีการพัฒนา ปรับปรุง อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงลักษณะและรูปแบบต่าง ๆ ของธุรกิจข้อมูลเครดิต
2. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงปัญหาของธุรกิจข้อมูลเครดิตของประเทศไทย อันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายข้อมูลเครดิต และการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตที่มีความเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้นสำหรับประเทศไทย เพื่อที่จะสามารถนำไปบังคับใช้ได้โดยสอดคล้องกับสภาวะการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในระบบเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้จะศึกษาถึงธุรกิจข้อมูลเครดิต ตลอดจนถึงศึกษา วิเคราะห์ถึงแนวทางและบทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศ อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาปรับปรุงกรอบกฎหมายข้อมูลเครดิต และการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตของประเทศไทย โดยจะศึกษาถึงหลักกฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน เช่น หลักสิทธิความเป็นส่วนตัวในข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อที่จะทำให้การทำธุรกรรมทางธุรกิจข้อมูลเครดิตของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะและรูปแบบของข้อมูลเครดิตและธุรกิจข้อมูลเครดิต
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของข้อมูลเครดิตและธุรกิจข้อมูลเครดิตของประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงบทบัญญัติกฎหมายในต่างประเทศที่เกี่ยวกับข้อมูลเครดิตและการดำเนินธุรกิจข้อมูลเครดิต
4. ทำให้สามารถนำข้อเสนอแนะ บทสรุป ข้อคิดเห็น จากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายข้อมูลเครดิต และการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตที่เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้นสำหรับประเทศไทย อันจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศได้ต่อไป

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้มาจากการค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วารสาร รายงานการสัมมนา โดยข้อมูลเหล่านี้มาจากห้องสมุดต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสถาบันวิทยบริการ ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมถึงข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ต และการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นต่อธุรกิจข้อมูลเครดิต โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน และผู้ปฏิบัติการ เพื่อประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

เครดิต และข้อมูลเครดิต

วิวัฒนาการและแนวคิดของเครดิต

“We live in the world of credit. Every day, in every way, we become more and more involved in various aspects of this credit world”¹

ไม่ว่าเราจะอยู่ในสถานะไหนของสังคม ผู้บริโภค ผู้ผลิต เจ้าของธุรกิจ ฯลฯ เครดิตเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินชีวิตของเราทั้งนั้น ดังนั้น ทุกคนควรต้องศึกษา และทำความเข้าใจกับคำว่า “เครดิต” เครดิตคืออะไร เครดิตใช้เพื่อประโยชน์อะไร และที่สำคัญกฎหมาย และระเบียบอะไร ที่ใช้ในการควบคุมเครดิต

ในอดีต เครดิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ พัฒนาแล้ว (Developed Countries) หลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเครดิตช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของคนอเมริกันให้สูงขึ้น และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากยุคเกษตรกรรมสู่ยุคอุตสาหกรรม จากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง

เครดิตเป็นสิ่งประดิษฐ์ทางสังคมที่ชนทุกชั้นสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภค (Consumer) ผู้ค้าปลีก (Retailer) ผู้ค้าส่ง (Wholesaler) ผู้ขายหรือผู้ให้บริการ (Manufacturer) นักบริหารการเงิน (Financial executive) หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Government official) ทุกคนควรจะต้องมีความเข้าใจถึงเครดิต การนำเครดิตไปใช้ รวมถึงข้อจำกัดของเครดิต เพื่อให้สามารถใช้เครดิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการใช้เครดิตตามมาภายหลัง

ในภาคธุรกิจ เครดิตสนับสนุนการเติบโตของภาคธุรกิจ โดยเครดิตถูกนำมาใช้ในการสนับสนุนการเริ่มต้นของธุรกิจ (Start) การรักษาหรือค้ำจุนธุรกิจให้ดำเนินการได้ (Maintain) และการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาธุรกิจ (Transfer) โดยเครดิตถูกใช้มากในเรื่องของการซื้อขายสินค้า ระหว่างผู้ผลิตสินค้ากับผู้ขายส่ง หรือระหว่างผู้ขายส่งกับผู้ขายปลีก ช่วยให้ผู้ซื้อสินค้าสามารถขยาย

¹ เรียบเรียงจาก Consumer And Business Credit Management, Robert Cole, Ph.D., p. 3.

ระยะเวลาในการชำระค่าสินค้าออกไปได้ นอกจากนี้ เครดิตยังช่วยในการส่งเสริมการขาย และการขยายตลาด (ขยายฐานลูกค้า) ทำให้ธุรกิจโดยรวมสามารถขยายตัวและส่งผลต่อเนื่องกับการเจริญเติบโตของประเทศ

ในภาคผู้บริโภค เครดิตช่วยในการยกระดับการครองชีพให้สูงขึ้น สินค้าหลายชนิด เช่น ที่อยู่อาศัย รถยนต์ หรือสินค้าที่มีอายุการใช้งานนาน (Durable good) ซึ่งไม่สามารถซื้อได้ด้วยเงินสด เนื่องจากสินค้าเหล่านี้มีราคาสูง ผู้บริโภคก็สามารถซื้อสินค้านี้ได้โดยใช้เครดิต และยิ่งไปกว่านั้น เครดิตยังสามารถช่วยผู้บริโภคได้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน และช่วยให้ผู้บริโภคสามารถบริหารจัดการทางการเงินของตนเองได้อีกด้วย

ในภาครัฐ รัฐบาลก็ใช้ประโยชน์จากเครดิตเช่นเดียวกับภาคธุรกิจ โดยภาครัฐใช้ประโยชน์จากเครดิตเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับโครงการของรัฐต่าง ๆ เช่น การสร้างโรงเรียน สร้างถนน ไฟฟ้า ประปา ขยายโครงการสวัสดิการให้กับประชาชน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่ารายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากภาษีที่รัฐจัดเก็บ (Tax revenue) หากปีใดรัฐมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ รัฐบาลก็ต้องหาแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อมาสนับสนุน และการใช้เครดิตหรือการกู้ยืมก็เป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขปัญหา

อย่างไรก็ตาม การใช้เครดิตอย่างแพร่หลายนี้ก็มีอันตราย หรือก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้ หากเครดิตถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องหรือไม่พิจารณาให้รอบคอบก่อนการใช้เครดิต เช่น ผู้บริโภคใช้เครดิตในการซื้อสินค้าและบริการมากเกินไป จนไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้ที่เกิดจากสินค้าและบริการเหล่านั้นได้ทันตามกำหนด หรือผู้ค้าปลีกให้เครดิตกับลูกค้าในการซื้อสินค้ามากเกินไป จนไม่สามารถหาเงินมาชำระค่าสินค้าให้กับผู้ค้าส่งได้ทัน

หลักการและแนวความคิดของข้อมูลเครดิต

1. ความหมายของเครดิต

จากการศึกษาค้นคว้าความหมายของคำว่าเครดิต นักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของคำว่าเครดิตไว้แตกต่างกัน อาทิ

Joseph French Johnson :

“Credit is the power to obtain goods or service by giving a promise to pay money (or goods) on demand or at a specified date in the future”

“เครดิตเป็นอำนาจที่จะให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ โดยให้สัญญาว่าจะจ่ายเงิน (หรือสินค้า) ตามที่เรียกร้อง หรือ ณ วันใดวันหนึ่งในอนาคต”²

John Stuart Mill :

“Credit as being the permission to use another’s capital”

“เครดิต คือการอนุญาตหรือยินยอมให้อำนาจในการใช้ทุนจากแหล่งอื่น”³

Holdsworth :

“เครดิต เป็นความเชื่อมั่นของผู้เป็นเจ้าของหนี้ อันมีต่อลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเต็มใจ และความสามารถในการชำระหนี้ได้”⁴

การให้คำจำกัดความคำว่า “เครดิต” ของนักคิดที่ได้กล่าวมานั้น เป็นทั้งการมองในแง่ของผู้ให้เครดิต และผู้ขอเครดิต ซึ่งจากความหมายที่นักคิดได้ให้ไว้ข้างต้นนั้นทำให้เห็นได้ว่า เครดิต ประกอบด้วย

- 1.1 ความเชื่อ (Trust)
- 1.2 ความเสี่ยง (Risk)
- 1.3 การแลกเปลี่ยน (Economic exchange)
- 1.4 เวลาในอนาคต (Futurity)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ความหมายของเครดิตในปัจจุบันมีความหมายที่หลากหลาย โดยความหมายที่หลากหลายของเครดิตนั้น มาจากแง่มุมต่าง ๆ และวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ ตลอดจนจุดที่ต้องการเน้นย้ำ ในที่นี้ ผู้เขียนขอจำแนกคำจำกัดความของคำว่า “เครดิต” ออกเป็น 2 แง่มุม คือ ความหมายในแง่มุมทั่วไป และความหมายในแง่มุมธุรกิจ

2. ความหมายในแง่มุมทั่วไป

เครดิต คือ สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) ซึ่งก็มีลักษณะเช่นเดียวกับเงิน (Money) ที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน แต่สิ่งที่ทำให้เครดิตต่างจากเงินก็คือ เครดิตมีการจำกัดในการใช้หรือการยอมรับ (Limited of Acceptance) ในขณะที่เงินไม่มีข้อจำกัดดังกล่าว

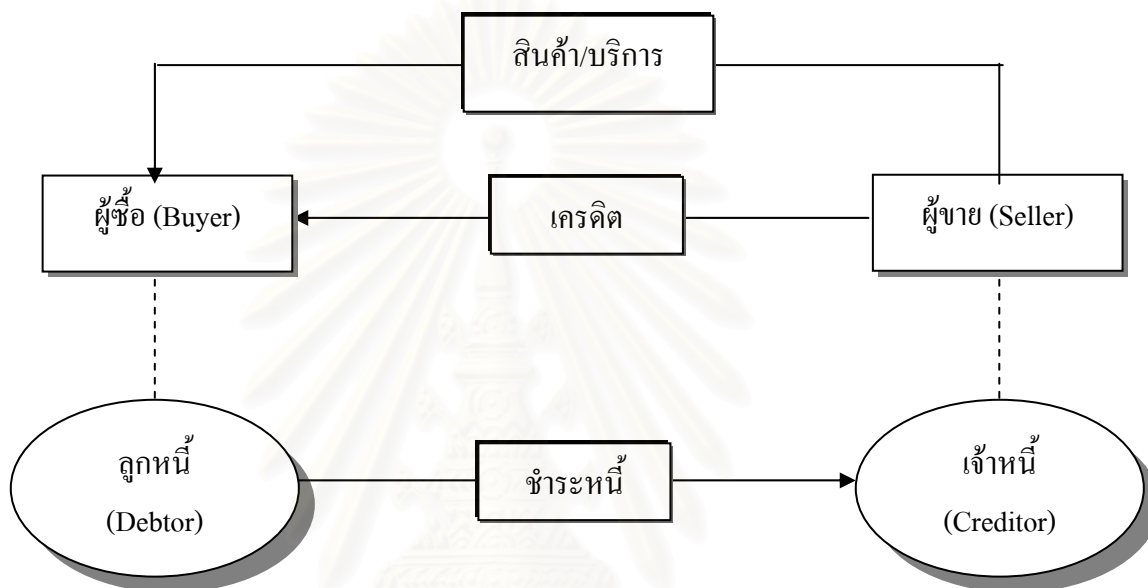
² เรียบเรียงจาก Joseph French Johnson, Money and Currency (Boston : Ginn & Company), p. 9.

³ สุณี ศักรนนท์, การบริหารเครดิต “credit management”, หน้า 1.

⁴ สุนทรี สุนทรพรพล, การบริหารเครดิต “credit management”, หน้า 3.

เครดิตในฐานะสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of exchange) ตามรูปภาพที่ 2-1 แสดงให้เห็นถึงการดำเนินการของเครดิตในฐานะสื่อกลางในการผ่านหรือแลกเปลี่ยน โดยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการผ่านหรือแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการจากผู้ขาย (Seller) ไปสู่ผู้ซื้อ (Buyer)

รูปภาพที่ 1-1

รูปภาพที่ 1-1 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการของเครดิตในฐานะสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนจะไม่สิ้นสุดหรือจบกระบวนการเมื่อมีการแลกเปลี่ยน แต่จะสิ้นสุดในอนาคตเมื่อมีการชำระหนี้ระหว่างลูกหนี้ (Debtor) ซึ่งก็คือผู้ซื้อ ให้กับเจ้าหนี้ (Creditor) ซึ่งก็คือผู้ขายสินค้าและบริการนั่นเอง

ในส่วนของข้อจำกัดในการใช้หรือยอมรับ (Limited of Acceptance) ของเครดิตนั้น ผู้เขียนขอยกตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพ คือ เมื่อผู้ซื้อจ่ายเงินสด 200 บาท ให้กับผู้ขายเพื่อชำระค่าเสีย ผู้ขายไม่ต้องหยุดพิจารณาก่อนที่จะรับเงินสด 200 บาท ว่าจะรับเงินดังกล่าวหรือไม่ เงินสดไม่ว่าจะเป็นเหรียญหรือธนบัตรมีลักษณะที่เรียกว่าไม่มีข้อจำกัดในการยอมรับ (Unlimited of Acceptance) และปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างเครดิตกับเงิน

ในกรณีของเครดิตผู้ขายจะต้องพิจารณาว่า จะรับเครดิตของผู้ซื้อหรือไม่ โดยตรวจสอบผู้ซื้อว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมที่ผู้ขายจะรับความเสี่ยง (Risk) ที่เกิดจากเครดิตของผู้ซื้อหรือไม่ เพราะกระบวนการแลกเปลี่ยนสินค้าผ่านทางเครดิตมีระยะเวลา (Timing) เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากการชำระหนี้เกิดขึ้นหลังจากมีการส่งมอบสินค้าและบริการแล้ว ด้วยสาเหตุนี้ปัจจัยในเรื่องความเสี่ยงและเวลาทำให้เครดิตมีข้อจำกัดในการยอมรับ

3. ความหมายในแง่ธุรกิจ

เครดิตในเชิงธุรกิจ คือการแสดงถึงฐานะทางการเงินของบุคคลโดยพิจารณาว่าบุคคลผู้ขอเครดิตนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และผู้ให้เครดิตให้ความไว้วางใจและยอมรับความเสี่ยงในอนาคตในกรณีที่ผู้ขอเครดิตไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดเวลาในอนาคตได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความหมายเครดิตในเชิงธุรกิจ คือ การให้เครดิตในการซื้อขายสินค้าและบริการ การกู้ยืมหรือให้กู้ยืม โดยเจ้าหนี้หรือผู้ขาย (Creditor) ยอมให้ลูกหนี้หรือผู้ซื้อ (Debtor) รับผิดชอบต่อสินค้าหรือบริการหรือเงินสดไปใช้ได้ก่อน โดยมีการกำหนดระยะเวลาหรือเรียกว่า “การขยายระยะเวลาของการชำระเงิน” ให้ผู้ขอเครดิต ผู้ซื้อหรือผู้กู้ยืมเงินมาชำระตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ การที่จะมีการตกลงหรือยอมรับให้มีเครดิตได้ระหว่างผู้ขายหรือผู้ให้กู้ยืมกับผู้ซื้อหรือผู้กู้ยืมเงินได้ก็ต่อเมื่อผู้ขอเครดิตมีฐานะทางเครดิตที่ดี คือ ผู้ขอเครดิตจะต้องมีคุณสมบัติที่ดีมีความน่าเชื่อถือในเรื่องความสามารถในการชำระเงินตามกำหนดระยะเวลา

นอกจากนี้ เครดิตในเชิงธุรกิจยังหมายความรวมถึง ตราสารสินเชื่อ (Credit instrument) ซึ่งก็คือ เครื่องมือทางการเงินซึ่งเกิดจากการค้าขายระหว่างผู้ขาย และผู้ซื้อ เช่น เช็ค ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแบ่งแยกรูปแบบของเครดิต ได้เป็น 2 รูปแบบ คือ เครดิตในรูปแบบของการให้กู้ยืม และรูปแบบการซื้อขาย

3.1 รูปแบบการให้กู้ยืม (Loan Credit)

รูปแบบการให้กู้ยืมเงิน คือ การที่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) จ่ายเงินสดให้แก่ผู้ขอเครดิต (ลูกหนี้) หรือให้แก่บุคคลที่สามตามคำร้องขอของผู้ขอเครดิต (ลูกหนี้) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในการกำหนดวงเงินและผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ดอกเบี้ย ระยะเวลาการชำระเงิน เป็นต้น โดยผู้ขอเครดิต (ลูกหนี้) จะชำระเงินคืนให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ภายในกำหนดระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเครดิตในรูปแบบของการให้กู้ยืมเงินนี้ก่อให้เกิดเครื่องมือทางการเงินขึ้นในระบบมากมาย อาทิ การจำนองอสังหาริมทรัพย์ การให้กู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ การเบิกเงินเกินบัญชี และธุรกิจบัตรเครดิต เป็นต้น

3.2 รูปแบบการซื้อขาย (Sale Credit)

เครดิตในรูปแบบการซื้อขาย คือ การซื้อขายโดยมีการกำหนดข้อตกลงซึ่งข้อตกลงดังกล่าว คือ การกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ไว้ในอนาคต หรือเรียกว่า การยืดกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ ซึ่งมักจะดำเนินการในรูปแบบของการเปิดบัญชี (Open account) ไว้ ระหว่างผู้ขาย (เจ้าหนี้) กับผู้ซื้อ (ลูกหนี้) และจะทำการชำระเงินตามกำหนดระยะเวลา โดยอาจจะชำระเต็มจำนวนหรือเป็นงวด ๆ หรือดำเนินการในรูปแบบของการเช่าซื้อ การขายหรือการจัดหาที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยชำระค่าสินค้าและบริการในอนาคต มูลค่าของสินค้าและบริการนั้นจะเป็นมูลค่าในอนาคต โดยการคำนวณราคาจะพิจารณาจากเงื่อนไข

ของการขยายระยะเวลาการชำระเงิน เช่น หากมีการยืดกำหนดระยะเวลามาก มูลค่าในอนาคตก็จะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่มีการขยายออกไป

จากการให้ความหมายของเครดิตในแง่มุมต่าง ๆ แล้ว จะทำให้เห็นได้ว่าเครดิตมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก แต่การจะนำเครดิตมาใช้ในระบบเศรษฐกิจได้จะต้องมีบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ฝ่าย คือ ผู้ขอเครดิต และผู้ให้เครดิต ในบางกรณีอาจจะ มีบุคคลที่ 3 เข้ามามีบทบาทโดยเข้ามาเป็นผู้รับประโยชน์จากการก่อนินดีสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เครดิตกับผู้ขอเครดิตก็ได้

ผู้เขียนขอยกตัวอย่างของเครดิตที่มีบุคคล 3 ฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น นาย ก. ผู้ขอเครดิต ต้องการซื้อสินค้าจากบริษัท A. แต่มีเงินไม่เพียงพอ ดังนั้นหากนาย ก. ต้องการสินค้าจากบริษัท A. นาย ก. จะต้องหาเงินจากแหล่งเงินทุนเพื่อชำระค่าสินค้าให้แก่บริษัท A. ฉะนั้น นาย ก. จึงต้องขอใช้เครดิตกับสถาบันการเงิน/ธนาคาร (ผู้ให้เครดิต) เพื่อให้สถาบันการเงิน/ธนาคารจ่ายเงินให้แก่บริษัท A. ไปก่อน โดยนาย ก. สัญญาจะจ่ายเงินคืนให้กับสถาบันการเงิน/ธนาคาร ในภายหลัง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า นาย ก. คือ ผู้ขอเครดิต สถาบันการเงิน/ธนาคาร คือ ผู้ให้เครดิต และบริษัท A. คือ ผู้รับประโยชน์จากการตกลงระหว่างนาย ก. กับสถาบันการเงิน/ธนาคารในการใช้เครดิต

เครดิตจึงมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคของระบบเศรษฐกิจแบบ Mass-production และ Distribution ดังนั้น จึงเปรียบได้ว่า เครดิต เป็นเสมือนน้ำมันหล่อลื่นในระบบเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นกว่าการใช้ระบบการแลกเปลี่ยนโดยใช้เงินสด จึงกล่าวได้ว่า “การผลิตสินค้าเป็นจำนวนมากในระบบเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีความต้องการในการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก และความต้องการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากขาดระบบการให้เครดิต” สรุปได้ว่าเครดิตมีผลกระทบต่อระบบการซื้อขายในเศรษฐกิจอย่างมาก ฉะนั้น การให้เครดิตจะต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยจะต้องไม่เป็นการใช้เครดิตที่ก่อภาระให้กับผู้ใช้ในการชำระเงินคืน รวมทั้งไม่เป็นภาระกับผู้ให้เครดิตที่ต้องรับความเสี่ยงจากการเกิดหนี้เสียที่ไม่สามารถติดตามคืนได้ ซึ่งความเสี่ยงก็มีหลายประการแตกต่างกันไป เช่น ความเสี่ยงอันเกิดจากการให้เครดิตในระยะยาวซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ขอเครดิตไม่ชำระเงินคืนได้ง่ายขึ้น หรือเนื่องจากการบริหารงานที่ผิดพลาดของผู้บริหาร (ผู้ขอเครดิต) จนทำให้เกิดภาวะขาดทุน และส่งผลให้ผู้ขอเครดิตไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความซื่อสัตย์ นิสัยส่วนบุคคลของผู้ขอเครดิตเอง เป็นต้น

การพิจารณาให้เครดิตจึงต้องวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งทำให้ผู้ให้เครดิตเกิดความเชื่อถือว่าความสามารถ และความเต็มใจของผู้ขอเครดิตที่จะชำระเงินคืนตามเงื่อนไขของสัญญา ดังนั้น เครดิตเกิดขึ้นได้เพราะ “คนมีความเชื่อในคน” โดยนักวิเคราะห์หลายท่านได้แบ่งปัจจัยสำหรับการวิเคราะห์เครดิตออกเป็น 5 ปัจจัย (5 C) คือ อุปนิสัย (Character)

ความสามารถ (Capacity) เงินทุน (Capital) หลักประกัน (Collateral) ภาวะการณ์ (Condition) ซึ่งต่อมาได้มีการปรับลดลงเหลือเพียง 3 ปัจจัย คือ

(1) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor) ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัย (Character) ความสามารถ (Capacity)

(2) ปัจจัยทางการเงิน (Financial Factor) ซึ่งประกอบด้วย เงินทุน (Capital) หลักประกัน (Collateral)

(3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic Factor) ซึ่งก็คือ ภาวะการณ์ (Condition)

ไม่ว่าจะแบ่งแยกเป็น 5 ปัจจัย หรือ 3 ปัจจัย เราทุกคนยอมรับว่า ปัจจัยทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น มีความสำคัญยิ่งในการพิจารณาให้เครดิต แต่ในที่นี้ ผู้เขียนขออ้างอิงการแยกปัจจัยเหล่านี้ออกเป็น 5 ปัจจัย ตามแนวของอาจารย์สังเวียน อินทร์วิชัย⁵ เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ประกอบด้วย ความสามารถในการขอเครดิต อุปนิสัย ความสามารถในการก่อกำไร การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และภาวะเศรษฐกิจ ดังนี้

(1) ความสามารถในการขอเครดิต

ผู้ให้เครดิตนอกจากจะให้ความสำคัญในเรื่องความสามารถในการชำระคืนของผู้ขอเครดิตแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับความสามารถในการขอเครดิตของผู้ขอเครดิตอีกด้วย กล่าวคือ การขอเครดิตนั้น ผู้ให้เครดิตควรให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิตที่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะขอเครดิตเท่านั้น เช่น บุคคลประเภทใดที่จะทำสัญญาขอเครดิตได้ หรือในกรณีห้างหุ้นส่วนต้องพิจารณาว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดที่มีอำนาจในการขอเครดิตผูกมัดห้างหุ้นส่วนได้ หรือบริษัท จำกัด ก็ต้องพิจารณาว่าใครเป็นผู้มีสิทธิที่จะทำสัญญาขอเครดิตผูกมัดบริษัทได้ เป็นต้น

(2) อุปนิสัย

อุปนิสัยเป็นเรื่องของคุณธรรมที่เกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์ เกียรติภูมิ ความขยันหมั่นเพียร ความเชื่อถือได้ และศีลธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในมนุษย์ โดยในเรื่องอุปนิสัยนี้ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลยพินิจของผู้ให้เครดิตเพราะบุคคลทุกคนมีแนวความคิดแตกต่างกันไปในเรื่องอุปนิสัยที่ดี และอุปนิสัยที่ไม่ดี และเมื่อนำมาใช้กับเครดิต คำว่า “อุปนิสัยทางเครดิต” จึงหมายถึง คุณสมบัติต่าง ๆ ของคน ซึ่งทำให้บุคคลนั้นต้องการและตั้งใจที่จะปลดเปลื้องภาระของตน ซึ่งรวมถึงคุณสมบัติซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลต้องการที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง เนื่องจากสังคมถือว่าการชำระเงินคืนเป็นสิ่งที่พึงกระทำ ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ เกียรติภูมิ และความเชื่อถือได้ เพราะโดยทั่วไปบุคคลซึ่งมีประวัติในการชำระเงินคืนที่รวดเร็ว และตรงเวลา ก็ยากที่จะเปลี่ยนไปจากเดิม และผู้ที่มีประวัติไม่ชำระเงินคืนมานานก็ยากที่จะเปลี่ยนไปจากเดิมเช่นกัน

⁵ สังเวียน อินทร์วิชัย, การวิเคราะห์เครดิตและการเงิน, หน้า 29 - 37.

ในการวิเคราะห์เครดิตเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) อุปนิสัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง อุปนิสัยเกี่ยวกับเครดิตของบุคคลอาจสะท้อนให้เห็นจากเสถียรภาพของงานที่ทำ ที่อยู่อาศัย ภูมิหลังของครอบครัว นิสัยส่วนตัว ชีวิตครอบครัว เนื่องจากคนเป็นสัตว์สังคม ต้องการที่จะได้รับรองและรับรู้จากกลุ่มสังคม หากการไม่ชำระเงินคืนไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมแล้ว บุคคลก็อาจถึงแก่จะผิคนัดชำระ หรือไม่ชำระเงินคืน

ในการวัดอุปนิสัยเกี่ยวกับเครดิต เราต้องอาศัยประวัติ (ข้อมูลในอดีต) เป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงข้อมูลจากอดีตเท่านั้น แต่จะต้องพยายามพยากรณ์ไปในอนาคตด้วยการขาดทุนซึ่งผู้ให้เครดิตประสบ ส่วนหนึ่งเกิดจากการแปลความผิด หรือพยากรณ์ผิด หรือทั้งสองอย่างรวมกัน

(3) ความสามารถในการก่อกำไร

ความสามารถในการก่อกำไร หมายถึง ความสามารถในการชำระเงินคืนเมื่อถึงกำหนด ซึ่งเกิดจากความสามารถของผู้ขอเครดิตที่จะก่อให้เกิดกำไรจำนวนมากพอที่จะชำระเงินคืนได้ อุปนิสัยเกี่ยวกับเครดิตเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ และเป็นหลักสำคัญในการชำระเงินคืนแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ต้องมีความสามารถในการหาเงินที่จะนำมาชำระด้วย สำหรับเงินที่จะนำมาใช้ชำระนั้นอาจได้มาจาก 3 แหล่ง คือ กำไร การขายทรัพย์สิน และการกู้หรือขอเครดิตจากแหล่งอื่น

แหล่งที่มาของเงินที่ใช้ชำระเงินคืนนั้น แหล่งที่สำคัญก็คือ การชำระเงินคืนจากกำไร ดังนั้น ผู้ให้เครดิตจึงต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อความสามารถของผู้ขอเครดิตในการก่อให้เกิดกำไรที่เพียงพอที่จะชำระเงินคืนได้ โดยกำลังความสามารถในการก่อให้เกิดกำไรนั้น เป็นผลมาจากความสามารถของผู้ขอเครดิตซึ่งมีปัจจัยเกี่ยวข้องหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็น การศึกษา สุขภาพส่วนตัว ความชำนาญ อายุ เสถียรภาพของงานที่ทำ เพราะบุคคลที่มีสุขภาพดี มีการศึกษาสูง มีความชำนาญ ย่อมอยู่ในฐานะที่จะก่อให้เกิดรายได้ดีกว่าผู้ซึ่งมีโอกาสในการทำงานจำกัด นอกจากนี้ ในภาคธุรกิจก็เช่นเดียวกับบุคคล รายได้ของธุรกิจซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากการขายสินค้าและบริการ จำนวนที่ขายได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ทำเลที่ตั้ง การโฆษณา โรงงาน วิธีการจำหน่าย ชนิดของสินค้าและบริการ การแข่งขัน ต้นทุน ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม กำลังความสามารถในการก่อให้เกิดรายได้ ไม่ได้หมายความว่า รายได้ทั้งหมดนี้จะเอามาใช้สำหรับการชำระเงินคืนให้กับผู้ให้เครดิต เพราะอาจมีหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องในรายได้เช่นกัน ดังนั้น การให้เครดิตกับบุคคล ผู้ให้เครดิตต้องคำนึงถึงจำนวนบุคคลในครอบครัวที่ผู้ขอเครดิตต้องอุปการะ ตลอดจนมาตรฐานการครองชีพของครอบครัวด้วย ในขณะที่การให้เครดิตกับธุรกิจ จะต้องคำนึงถึงความสามารถของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารธุรกิจ

(4) ความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

สำหรับธุรกิจที่ผลิตสินค้า ทรัพย์สินจะอยู่ในรูปของวัตถุดิบ โรงงาน เครื่องจักร และอุปกรณ์ รวมทั้งสินค้าคงคลัง ผู้ผลิตต้องมีเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ทันสมัย หากต้องการที่จะแข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ ได้ ผู้ค้าปลีกต้องมีสินค้าไว้จำหน่าย และมีเครื่องตกแต่งร้านที่ดีพอจะดึงดูดลูกค้าได้ หากจะให้เครดิตแก่ธุรกิจ ทรัพย์สินที่เป็นทุนนี้จะต้องได้มาจากเจ้าของกิจการ หรือกำไรสะสม ไม่ใช่ได้มาจากเงินที่กู้ยืมมา การเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (หักหนี้สิน) เป็นค่าสุทธิของกิจการ ค่าสุทธินี้เป็นส่วนที่เจ้าของกิจการมีอยู่ในธุรกิจ และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะกำหนดจำนวนเครดิตที่ผู้ให้เครดิตเต็มใจที่จะให้เครดิตกับธุรกิจ นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่ธุรกิจมีอยู่ แสดงให้เห็นถึงความรอบคอบสุขุมของธุรกิจ และอาจนำมาใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันได้ อย่างไรก็ตาม ควรสังเกตไว้ว่าหลักประกันไม่ได้ทำให้เครดิตดีขึ้น แต่ช่วยลดความเสี่ยงลง

ในส่วนของผู้บริโภค บุคคลอาจมีทรัพย์สินในรูปของบ้าน หุ่นต่าง ๆ เฟอร์นิเจอร์ หรือรถยนต์ โดยทรัพย์สินที่บุคคลมีนั้น เป็นเครื่องแสดงอุปนิสัย และความคิดอ่าน ความตั้งใจที่จะประหยัดของบุคคล ทรัพย์สินของบุคคลอาจมีค่าในการขอเครดิต เพราะอาจใช้เป็นหลักประกันการขอเครดิตได้ เนื่องจากการมีทรัพย์สินเป็นประกันจะเป็นการบังคับให้ผู้ขอเครดิตชำระเงินคืน ดังนั้น การที่บุคคลหรือธุรกิจมีทรัพย์สินอยู่ จะช่วยเพิ่มโอกาสของผู้ขอเครดิตที่จะได้เครดิตที่ขอ

(5) ภาวะเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจหมายถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่กระทบกระเทือนความสามารถที่จะชำระเงินคืน ซึ่งเป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ขอเครดิต เพราะภาวะเศรษฐกิจเป็นสภาพแวดล้อมซึ่งกิจกรรมและบุคคลดำเนินธุรกิจภายในขอบเขตนั้น ถ้าจะกล่าวให้ชัดขึ้น คำว่า “ภาวะเศรษฐกิจ” หมายถึงปัจจัยทั้งหลายทั้งปวงที่มีผลต่อการดำเนินการทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการผลิต การบริโภคอุปโภค การแลกเปลี่ยนและการจำหน่าย ซึ่งเรื่องเหล่านี้ทำให้ผู้ให้เครดิตต้องกลายเป็นนักพยากรณ์เศรษฐกิจ ยิ่งเมื่อเครดิตที่มีวันถึงกำหนดชำระยาวนานออกไป การพยากรณ์ทางเศรษฐกิจก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้เพราะจะมีสิ่งต่าง ๆ ที่กระทบกระเทือนความสามารถในการชำระเงินคืนเกิดขึ้นได้มากมาย

นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแล้ว ผู้ให้เครดิตควรให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของกฎ ระเบียบ และการควบคุมของรัฐบาล เพราะการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระเงินคืน เช่น การเพิ่มขึ้นของภาษีอากร การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาในเรื่องการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาให้เครดิตนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านั้น คือ ข้อมูลในแง่มุมต่าง ๆ ของผู้ขอเครดิตที่นำมา

ประกอบกัน เพื่อเป็นสิ่งที่ผู้ให้เครดิตจะใช้ในการพิจารณาให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิต และสามารถเรียกข้อมูลเหล่านี้ ได้ว่า “ข้อมูลเครดิต” ซึ่งจะได้ทำการศึกษาในหัวข้อต่อไปอย่างละเอียด

ความหมายของข้อมูลเครดิต

“What was true yesterday may not be true today, what is true today may not be true tomorrow”

“อะไรก็ตามที่เป็นความจริงในอดีต อาจไม่ใช่ความจริงในปัจจุบัน และความจริงในปัจจุบัน อาจไม่ใช่ความจริงในอนาคต”⁶

จะเห็นได้ว่าข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ข้อมูลไม่เคยหยุดนิ่ง ดังนั้นการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน การตัดสินใจในการประกอบอาชีพ หรือการประกอบธุรกิจ ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนเพียงเล็กน้อย ไม่เป็นปัจจุบัน อาจทำให้ธุรกิจสูญเสียรายได้จำนวนมหาศาล จึงเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ ทุกฝ่ายให้ความสนใจกับข้อมูลมาก จนมีคำกล่าวว่า “ปัจจุบันนี้เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร บุคคลใดมีข้อมูลมากกว่า บุคคลนั้นจะมีโอกาสมากกว่า หรือได้เปรียบกว่าบุคคลอื่น”

ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลเครดิต โดยถือว่าข้อมูลเครดิตเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจ โดยการพิจารณาให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิตแต่ละรายมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้ให้เครดิตจะต้องทราบถึงรายละเอียด และข้อเท็จจริง (Fact) เกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ความสามารถในการชำระหนี้ แนวโน้มการดำเนินกิจการตลอดจนวัตถุประสงค์ของการขอเครดิตว่า มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และก่อให้เกิดรายได้ที่แท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ให้เครดิตมั่นใจว่าจะได้รับชำระหนี้คืนพร้อมกับผลประโยชน์ (ดอกเบี้ย) จากการให้เครดิตไป โดยต้องคำนึงถึงเรื่องความเสี่ยงว่ามีโอกาสที่จะไม่ได้รับการชำระหนี้คืนในอนาคตตราบเท่าที่แน่นอนอนเครดิตที่ให้ไปนั้น ย่อมจะต้องมีความเสี่ยงอยู่ ดังนั้น การพิจารณาให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิตจะต้องมีการพิจารณาและประเมินคุณสมบัติและความสามารถในการประกอบธุรกิจของผู้ขอเครดิตอย่างรอบคอบ ทั้งนี้ ก็เพื่อนำไป

⁶ เรียบเรียงจาก Practical Credit and Collections for Small Business, Myron J. Biggar, p.15.

วิเคราะห์ว่าควรให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิตหรือไม่ เพื่อมิให้เกิดการผิดพลาดในการตัดสินใจหรือผิดพลาดน้อยที่สุด ซึ่งลำดับขั้นในการพิจารณาให้เครดิตมีดังนี้⁷

1. การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลูกค้าจากการกรอแบบฟอร์มขอเครดิต
2. การนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาพิจารณา และประเมินค่า
3. การตีความตามข้อมูล โดยนำไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และนโยบายการให้เครดิตของธุรกิจ และจัดทำรายงาน และจัดลำดับคุณสมบัติ (Rating) ทางเครดิตของผู้ขอเครดิต
4. การตัดสินใจชี้ขาดว่าจะยอมรับที่จะให้เครดิตหรือไม่

ตามที่ได้กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่า สิ่งที่สำคัญต่อการพิจารณาให้เครดิตแก่บุคคลใดนั้น จะต้องอาศัยข้อมูล (Information) เป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงความหมายของคำว่า “ข้อมูลเครดิต” ว่าคืออะไรก่อน ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

การพิจารณาให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิตนั้น ไม่ว่าผู้ขอเครดิตจะมีฐานะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล จะต้องทำการวิเคราะห์จากข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการขอเครดิต ถือว่า เป็นเรื่องสำคัญที่สุดในการพิจารณาเรื่องเครดิต ผู้ให้เครดิตจะพิจารณาว่าผู้ขอเครดิตนำเงินไปทำอะไร และเมื่อดำเนินการไปแล้วจะมีความสามารถในการชำระหนี้หรือไม่ วงเงินที่ขอเครดิตรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวนเท่าไร เหมาะสมกับกิจกรรมที่ขอเครดิตหรือไม่ มีระยะเวลาที่ต้องการเท่าไร และจำนวนเงินหรือดอกเบี้ยที่จะชำระเท่าใดและเมื่อไร

2. ข้อมูลในอดีตของผู้ขอเครดิต เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติ ความเป็นมาของผู้ขอเครดิต ฐานะทางการเงิน ปัญหาทางด้านธุรกิจ ที่ผู้ให้เครดิตจะนำมาพิจารณาให้เครดิตซึ่งมีดังนี้

- 2.1 ประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ขอเครดิต

- 2.2 ประวัติของผู้ขอเครดิต – อายุ บุคลิก ประวัติครอบครัว

- 2.3 ความสามารถในการหารายได้ของผู้ขอเครดิต

- 2.4 ฐานะทางการเงินของผู้ขอเครดิต

⁷ วาณิช พลวง์กาญจน์, คัมภีร์ บริหารสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์ จักรการณณ์, 2541), หน้า 217.

3. ประวัติการประกอบธุรกิจของผู้ขอเครดิต ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริหารของกิจการ ความสัมพันธ์ในด้านแรงงาน การวิเคราะห์บัญชีการค้าและงบกำไรขาดทุนในอดีต ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่าย เป็นต้น

4. ข้อมูลประกอบอื่น ๆ เช่น ลักษณะของผู้ขอเครดิต อาทิ นิสัยใจ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบในหนี้สินและกิจการของผู้ขอเครดิต ตลอดจนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้ขอเครดิต

5. ข้อมูลปัจจุบันของผู้ขอเครดิต คือ ข้อมูลที่นำมาพิจารณาภาวะของธุรกิจในปัจจุบันของลูกค้าน่าจะมีการดำเนินการเป็นประการใดบ้าง โดยพิจารณาในเรื่องของปัญหาที่ลูกค้ากำลังประสบอยู่ อาจจะเป็นเรื่องหนี้สินที่ถึงกำหนดชำระ การใช้จ่ายเงินทุน ภาวะอุตสาหกรรม รวมถึงภาวะเศรษฐกิจที่กำลังเผชิญอยู่ นอกจากนั้น ยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับวงเงินเครดิตของธุรกิจอีกด้วย อาทิเช่น ภาวะเศรษฐกิจ และธุรกิจของผู้ขอเครดิต หลักประกัน หรือฐานะและสภาพทั่วไป ตลอดจนบุคคลผู้ค้ำประกันผู้ขอเครดิต

6. ข้อมูลเพื่อการพยากรณ์ฐานะในอนาคต เป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งในการวิเคราะห์ การนำข้อมูลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมาประเมินตามวัตถุประสงค์ในการขอเครดิตของผู้ขอ และหลังจากวิเคราะห์ตัวเลข และข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้ขอเครดิตเสนอมาโดยละเอียดแล้ว จะพบว่าตัวเลขและข้อมูลเหล่านั้นจะบอกถึงความเสี่ยงที่ผู้ให้เครดิตจะยอมรับได้หรือไม่จากการให้เครดิตไป

ข้อมูลตามที่กล่าวมาข้างต้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจให้เครดิต และในอีกแง่หนึ่งก็ถือว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อผู้ขอเครดิต เพราะข้อมูลเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อการวิเคราะห์ที่จะทำให้ผู้ขอเครดิตจะได้รับการพิจารณาให้เครดิตได้หรือไม่ ดังนั้น ข้อมูลข้างต้นจึงสามารถกล่าวได้โดยรวมว่า “ข้อมูลเครดิต”

หากจะให้คำจำกัดความของคำว่า “ข้อมูลเครดิต” นั้น จากการศึกษาคำว่า ข้อมูล (Data) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริงสำหรับใช้เป็นหลักฐานหาความจริงหรือการคำนวณ

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 โดยได้ให้คำนิยามของคำว่า “ข้อมูล” และ “ข้อมูลเครดิต”⁸ ไว้ดังนี้

⁸ พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 มาตรา 3

“ข้อมูล” หมายความว่า สิ่งสื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงของข้อมูลเครดิต ไม่ว่าจะสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

“ข้อมูลเครดิต” หมายความว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่ขอสินเชื่อ ดังต่อไปนี้

(1) ข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ถึงตัวลูกค้า และคุณสมบัติของลูกค้าที่ขอสินเชื่อ

(1.1) ในกรณีบุคคลธรรมดา หมายถึง ชื่อ ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด สถานภาพ การสมรส อาชีพ เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหนังสือเดินทาง และเลขประจำตัวผู้เสียภาษี (ถ้ามี)

(1.2) ในกรณีนิติบุคคล หมายถึง ชื่อ สถานที่ตั้ง เลขที่ทะเบียนการจัดตั้งนิติบุคคล หรือเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

(2) ประวัติการขอและได้รับอนุมัติสินเชื่อ และการชำระสินเชื่อของลูกค้าที่ขอสินเชื่อรวมทั้งประวัติการชำระราคาสินค้าหรือบริการโดยบัตรเครดิต

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลเครดิต คือ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ขอเครดิต ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่สามารถชี้เฉพาะถึงตัวผู้ขอเครดิต และรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ความน่าเชื่อถือทางการเงินและการชำระหนี้ของผู้ขอเครดิต โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ให้เครดิตใช้ในการตัดสินใจให้เครดิต

ลักษณะของข้อมูลเครดิต (Nature of credit information)

การจำแนกลักษณะของข้อมูลเครดิตสามารถแบ่งได้หลายวิธี ในที่นี้ผู้เขียนจะขอแบ่งลักษณะของข้อมูลสินเชื่อโดย

1. จำแนกโดยพิจารณาจากผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก

ข้อมูลเครดิตในลักษณะนี้มองว่า ข้อมูลเครดิตเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะ ความรู้ และฐานะทางการเงิน ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลในลักษณะส่วนตัวหรือทางธุรกิจ ซึ่งโดยปกติแล้ว ข้อมูลเหล่านี้ถือว่าเป็น “ข้อมูลลับเฉพาะ” (Confidential) เนื่องจากเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ขอเครดิต แต่ข้อมูลที่เป็นความลับนี้ก็มิใช่จะไม่สามารถบอกกล่าวแก่ผู้อื่นได้ หากการ

⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 15.

บอกกล่าวข้อมูลนี้เป็นการก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ขอเครดิตเอง ตัวอย่างเช่น การที่นายหนึ่งไปขอเครดิตจากธนาคาร A. และธนาคาร A. ก็ได้ให้เครดิตแก่นายหนึ่งแล้ว และในเวลา ไล่เลี่ยกัน นายหนึ่งได้ไปขอเครดิตจากธนาคาร B. เมื่อเป็นเช่นนี้ ธนาคาร B. อาจขอข้อมูลของนายหนึ่งจากธนาคาร A. ที่นายหนึ่งได้รับเครดิตไว้ก่อนแล้วได้ ซึ่งการให้ข้อมูลเช่นนี้ ถือว่าเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์แก่นายหนึ่งเอง และข้อมูลเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นความลับ

แต่หากข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปว่า นายหนึ่งไปขอเครดิตจากธนาคาร A. และต่อมาธนาคาร A. ได้เอาข้อมูลของนายหนึ่งที่ได้ไว้แก่ธนาคารเพื่อขอเครดิต ไปเปิดเผยต่อสาธารณชนโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้เครดิตแก่นายหนึ่งแต่อย่างใดแล้ว เช่นนี้ถือว่าเป็นการผิดจรรยาบรรณ และถือว่าเป็นการเปิดเผยความลับของผู้ขอเครดิต

2. การจำแนกโดยพิจารณาจากผู้ใช้ข้อมูล สามารถจำแนกได้ ดังนี้¹⁰

2.1 ข้อเท็จจริง (Facts) เป็นข้อมูลในอดีตหรือปัจจุบันซึ่งได้มาจากการเก็บรวบรวมของผู้วิเคราะห์เครดิตและข้อมูลนั้นยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์แต่อย่างใดมาก่อน ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วไม่ถือว่าเป็นข้อเท็จจริง

2.2 ความเห็น (Opinion) เป็นข้อมูลที่มาจากรากฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งได้นำมาศึกษาและวิเคราะห์ เป็นข้อสรุปของผู้วิเคราะห์นั้น ๆ ว่าฐานะทางเครดิตของลูกค้ารายนี้เป็นอย่างไร ควรจะให้เครดิตหรือไม่

3. การจำแนกโดยพิจารณาจากการจัดเก็บของหน่วยงานผู้จัดเก็บ โดยแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ข้อมูลสาธารณะ (Public Data) ได้แก่ ข้อมูลของการเป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษา หรือข้อมูลจากการถูกพิพากษาในคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน และมีผลต่อสถานะทางการเงิน เป็นต้น

3.2 ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงความเป็นมาของผู้ขอเครดิต ได้แก่ ข้อมูลสินเชื่อ และการชำระหนี้คืนของสินเชื่อทุกบัญชีของแต่ละบุคคลที่ใช้บริการกับทุกสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน

3.2.1 ด้านบวก (Positive) เช่น วงเงินสินเชื่อ วันเริ่มต้นสัญญา ระยะเวลา กู้เงินงวดที่ต้องผ่อนชำระคืนในแต่ละเดือน ประเภทหลักประกัน เงินต้นค้างปัจจุบัน

3.2.2 ด้านลบ (Negative) เช่น การผิดนัดชำระหนี้ การผิดสัญญาผู้ยืม

¹⁰ วาณิช พลุวังกาญจน์, คัมภีร์บริหารสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพฯ : สมานการพิมพ์, 2541), หน้า 218-220.

ความสำคัญของข้อมูลเครดิต

การตัดสินใจให้เครดิตมีปัจจัยในการวิเคราะห์หลายปัจจัย แต่ปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมาก คือ ข้อมูลเครดิต ดังนั้น จึงถือได้ว่าข้อมูลเครดิตเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อทั้งผู้บริโภค (ผู้ขอเครดิต) และต่อองค์กรผู้ให้เครดิตที่จะใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ ข้อมูลเครดิตยังเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาสร้าง ควบคุม ให้เกิดวินัยในการใช้เครดิตที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. ความสำคัญของข้อมูลเครดิตต่อผู้บริโภค (ผู้ขอเครดิต) กล่าวคือ การที่ผู้ขอเครดิตจะได้รับเครดิตหรือไม่ ขึ้นอยู่กับข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ขอเครดิต ไม่ว่าจะเป็นประวัติส่วนตัวที่ดี ไม่ได้กระทำความผิดกฎหมายใด ๆ มีฐานะทางการเงินที่ผู้ให้เครดิตสามารถยอมรับความเสี่ยงได้ มีประวัติการชำระหนี้ที่ดีไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ มีวัตถุประสงค์การขอเครดิตที่ผู้ให้เครดิตเห็นว่ามีแนวโน้มที่จะสามารถก่อให้เกิดรายได้และชำระหนี้แก่ผู้ให้เครดิตต่อไปได้

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ข้อมูลเครดิตที่ดีก็จะส่งผลให้ผู้ขอเครดิตได้รับการพิจารณาอนุมัติให้ได้รับเครดิตไปตามความประสงค์ และก่อให้เกิดการใช้เครดิตไปอย่างเหมาะสม ไม่เกินความจำเป็น

2. ความสำคัญของข้อมูลเครดิตต่อองค์กรผู้ให้เครดิต

ข้อมูลเครดิตที่องค์กรผู้ให้เครดิตมักจะนำมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิต ได้แก่ ข้อมูลดังต่อไปนี้¹¹

2.1 งบการเงินทั้งหมดของลูกค้านรวมทั้งงบการเงินเปรียบเทียบ

2.2 บันทึกรายงานที่ได้จากการสัมภาษณ์ การตรวจสอบ และการติดต่อกับลูกค้าโดยตรง

2.3 รายงานจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งจัดหาข้อมูลเครดิต

2.4 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลของธนาคาร นายหน้าตัวแทน รวมทั้งจดหมายขอข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าแต่ละราย

2.5 ข่าวสารด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจจะได้จากทางภาคเอกชน เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หรือได้จากภาครัฐราชการ เช่น คำพิพากษาศาล คำสั่งบังคับคดี คำพิพากษาให้ล้มละลาย เป็นต้น

¹¹ ดารณี พุทธิวิบูลย์, การจัดการสินเชื่อ, (กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาชน, 2531), หน้า 65.

ข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นคือข้อมูลเครดิตที่เกี่ยวกับการเงินของผู้ขอเครดิตที่ผู้ให้เครดิตจะต้องนำมาพิจารณาเป็นหลัก และนอกจากนั้นยังต้องพิจารณาถึงประวัติของผู้ขอเครดิตอุปนิสัยต่าง ๆ ของผู้ขอเครดิตเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจให้เครดิต

ดังนั้น ในด้านขององค์กรผู้ให้เครดิต ข้อมูลเครดิตมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะนำมาวิเคราะห์ และตัดสินใจ โดยองค์กรผู้ให้เครดิตต้องประเมินค่าความเสี่ยงในสินเชื่อของผู้ขอเครดิต ซึ่งการประเมินความเสี่ยงนี้จะแสดงถึงความน่าเชื่อถือ (Credit Worthiness) และฐานะทางการเงินของผู้ขอเครดิตในช่วงเวลานั้น ๆ และนอกจากนั้นยังสามารถทำให้ผู้ให้เครดิตพิจารณาได้ว่าควรจะให้เครดิตภายในวงเงินเท่าใด

ซึ่งข้อมูลเครดิตที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(1) ความเป็นส่วนตัว คือ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและฐานะทางการเงินของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลที่ไม่ควรเปิดเผยเป็นการทั่วไปได้ เว้นแต่จะเป็นการแลกเปลี่ยนหรือให้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อเจ้าของข้อมูล

(2) ข้อมูลที่สมบูรณ์และเพียงพอ คือ ข้อมูลต้องมีความครบถ้วนเพื่อประกอบการพิจารณา ได้แก่ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ คุณลักษณะ ฐานะการเงิน และการดำเนินงาน ของผู้ขอเครดิตเพื่อพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอเครดิต เช่น นายหนึ่งขอกู้เงินจากธนาคาร เพื่อประกอบธุรกิจค้าส่ง พนักงานสินเชื่อของธนาคารรู้ว่านายหนึ่ง เป็นน้องชายนายสอง ซึ่งนายสองก็เป็นลูกค้าเก่าแก่ของธนาคารมานาน ดังนั้น พนักงานจึงไปสอบถามข้อมูลของนายหนึ่งจากนายสอง นายสองซึ่งกำลังทะเลาะกับนายหนึ่งเพื่อแย่งสมบัติกัน ได้บอกแก่พนักงานธนาคารว่านายหนึ่งไม่มีความน่าเชื่อถือ ชอบโกง และหนี้สินเป็นประจำทั้งที่ความจริงแล้วนายหนึ่งเป็นคนที่ไม่มีหนี้สินแต่อย่างใด ดังนั้น หากพนักงานธนาคารเชื่อข้อมูลที่ได้รับจากนายสองว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแล้วเช่นนี้ ก็ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายหนึ่ง ดังนั้นถึงแม้ว่าข้อมูลที่ได้จากนายสองที่เป็นพี่ชายจะดูมีน้ำหนัก แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเพียงพอ ฉะนั้นจึงต้องมีการสอบถามข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการตัดสินใจที่รอบคอบที่สุด

(3) ข้อมูลที่มีความทันสมัย คือ ข้อมูลที่มีความถูกต้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเสมอ ดังนั้น ข้อมูลของผู้ขอเครดิตจะต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยเสมอ โดยมีการตรวจสอบตลอดเวลา เพื่อสามารถประเมินได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

(4) ข้อมูลที่มีความเป็นระเบียบและถูกต้อง คือ ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์นั้น นอกจากจะต้องเพียงพอ ทันสมัยแล้ว ยังต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับมาด้วยว่ามีความชัดเจน และตรงตามความเป็นจริง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตัดสินใจให้เครดิต

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กุญแจหลักที่สำคัญในการพิจารณาให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิต โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาการผิดนัดชำระหนี้ หนี้เสีย หรือหนี้สูญ คือ ข้อมูลเครดิตที่มีความเพียงพอ ความทันสมัย ความถูกต้องแม่นยำ และความเป็นระเบียบนั่นเอง

ธุรกิจข้อมูลเครดิต

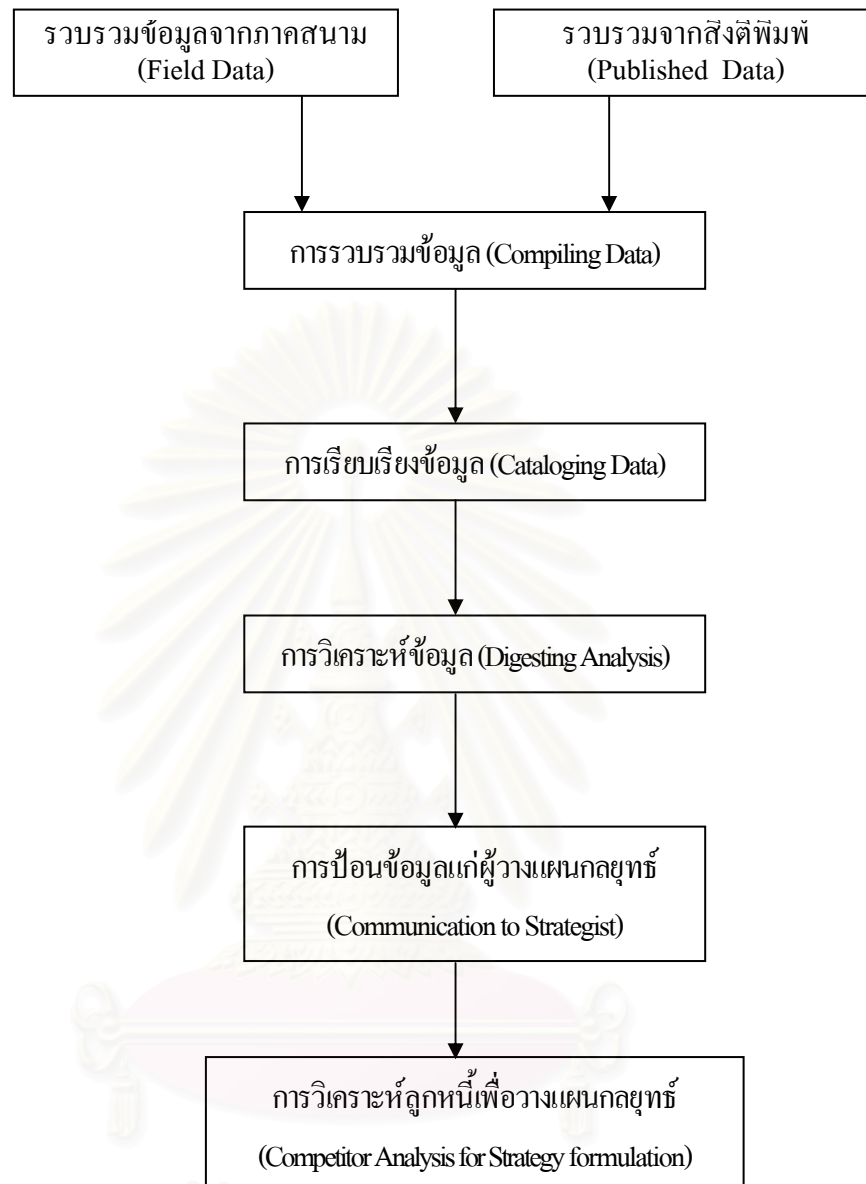
การค้นหาหรือได้มาซึ่งข้อมูลเครดิต (Credit investigation) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการให้เครดิตกับบุคคลใดหรือหน่วยงานใด การค้นหาหรือได้มาซึ่งข้อมูลเครดิตมิได้มีเจตนาเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวข้อมูล (Information) เท่านั้น แต่เป็นการค้นหาหรือได้มาซึ่งข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง ตรงประเด็น และเกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจการให้เครดิต และประเมินได้ว่าการตัดสินใจให้เครดิตดังกล่าวนั้นอยู่ในข่ายที่จะได้รับการชำระเงินคืน

นอกจากนี้ ผู้ให้เครดิตจะต้องพิจารณาถึงความเพียงพอและเหมาะสมของข้อมูลเครดิตที่มีอยู่ว่าเพียงพอในการใช้ประกอบการตัดสินใจหรือไม่ หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมและที่สำคัญจะต้องคำนึงถึงต้นทุน (Cost) ของการได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้นด้วย โดยทั่ว ๆ ไปจะมีองค์ประกอบในการพิจารณาข้อมูลเครดิตหลัก ๆ อยู่ 3 ประการ คือ ความสมบูรณ์ของข้อมูล (Completeness) ความถูกต้อง (Accuracy) และต้นทุน (Cost) ดังนั้น การได้มาซึ่งข้อมูลจึงต้องมีการตรวจสอบและวางแผน โดยมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพที่ 1-2

จากรูปภาพ 1-2 สามารถอธิบายได้ว่า การเก็บรวบรวมข้อมูล ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการวิเคราะห์ และการพิจารณาตัดสินใจให้เครดิตแก่ผู้ขอรับเครดิต ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ข้อมูล (Information) เป็นสิ่งสำคัญต่อระบบการตัดสินใจให้เครดิต และยิ่งไปกว่านั้นข้อมูลนั้น ๆ จะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ และมีต้นทุนต่ำที่สุด ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงนำไปสู่การเกิดขึ้นของ "ธุรกิจข้อมูลเครดิต" ที่จะกล่าวต่อไป

1. ความเป็นมาของธุรกิจข้อมูลเครดิต

ธุรกิจข้อมูลเครดิตเกิดขึ้นจากการแข่งขันด้านการค้าขายสินค้า ผู้ขายหรือผู้ให้เครดิตจะมีข้อมูลเครดิตของลูกค้าของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นลูกค้าชั้นดี หรือมีชื่อเสียง

(Well-known customers) โดยในระยะแรก ผู้ให้เครดิตแต่ละรายจะเก็บข้อมูลเครดิตของลูกค้าตนเองไว้โดยไม่มีการแลกเปลี่ยน (Exchange) ข้อมูลเครดิตกับผู้ให้เครดิตรายอื่น ๆ เพราะเกรงว่าการให้ข้อมูลเครดิตของลูกค้าตนกับบุคคลอื่นจะทำให้ขายสินค้าได้ลดลง ประกอบกับข้อจำกัดในด้านการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสารที่ไม่ทันสมัย รวดเร็ว ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลเครดิตทำได้ลำบาก และใช้เวลานาน

ต่อมาเมื่อการให้เครดิตแพร่หลายมากขึ้น ปัญหาการค้างชำระหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ฯลฯ ก็เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ผู้ให้เครดิตจึงมีการรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเครดิตของลูกค้าระหว่างผู้ให้เครดิต จนในปี ค.ศ. 1803 สำนักงานข้อมูลเครดิต (Credit Information Bureau) แห่งแรกได้ก่อตั้งขึ้นที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1869 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ก่อตั้งสำนักงาน ในลักษณะเดียวกันขึ้นภายใต้ชื่อ “American Credit Reporting Agency” โดยวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้ง Credit Bureau ก็คือเพื่อป้องกันความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้ให้เครดิต โดยในระยะแรกเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเครดิตของลูกค้าที่ด้อยคุณภาพ (Poor credit) เช่น ชำระเงินคั้นช้า ค้างชำระหนี้ ซึ่งวิธีดังกล่าวนี้เป็นการแก้ไขปัญหาในลักษณะ “วัวหายแล้วล้อมคอก” กล่าวคือเมื่อเกิดปัญหาแล้วจึงค่อยแก้ไข (แจ้งให้ผู้ให้เครดิตรายอื่น ๆ ทราบว่าลูกค้ารายนี้มีปัญหา) แต่ไม่ได้ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องนัก

ในปัจจุบัน Credit Bureau ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยในปัจจุบัน Credit Bureau ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่อัดข้อมูลเครดิตเพื่อป้องกันผู้ให้เครดิตจากลูกค้าที่ด้อยคุณภาพเท่านั้น แต่ Credit Bureau มีส่วนช่วยให้เกิดการขยายตัวของการให้เครดิตในธุรกิจต่าง ๆ และส่งผลต่อการพัฒนาของประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ Credit Bureau ได้กลายเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลเครดิต (Clearinghouse) ให้กับสมาชิกและผู้ที่ต้องการ

2. ความหมายของธุรกิจข้อมูลเครดิต

จากที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ หลักการและแนวความคิดของข้อมูลเครดิต เครดิตทำหน้าที่เช่นเดียวกับเงิน (Money) คือ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) แต่ต่างกับที่เครดิตมีข้อจำกัดในการยอมรับ (Limited of Acceptance) ดังนั้น ข้อมูลเครดิตจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาให้เครดิต โดยเฉพาะข้อมูลเครดิตที่สมบูรณ์ ถูกต้อง มีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน มีความสำคัญยิ่งต่อผู้ให้เครดิตในการพิจารณาให้ หรือไม่ให้เครดิตกับผู้ขอเครดิต

ด้วยเหตุนี้ ธุรกิจข้อมูลเครดิตจึงเกิดขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับทั้งผู้ให้เครดิต และผู้ขอเครดิต ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในระบบเศรษฐกิจโดยมี Credit Bureau เป็นเสมือนผู้ดูแลข้อมูลกลาง ควบคุมดูแลข้อมูลเครดิตที่รวบรวมอยู่ และเปิดเผยข้อมูลเครดิตเหล่านี้

อย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ มีความละเอียดอ่อนมาก หากนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูลได้

Credit Bureau จึงเปรียบได้เป็น “ธนาคารกลางของข้อมูลเครดิต” ที่ทั้งผู้ให้เครดิต และผู้ขอเครดิตสามารถเข้ามาใช้บริการขอข้อมูลเครดิตของตน เพื่อปรับปรุงหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลของตนหรือสมาชิกในฐานะข้อมูลของ Credit Bureau เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาให้เครดิตหรือขอเครดิตของตนและสมาชิก

ธุรกิจข้อมูลเครดิตมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากธุรกิจอื่น ๆ คือ ข้อมูลเครดิต (หรืออาจเรียกว่า “สินค้า”) ที่ Credit Bureau รวบรวมอยู่ในฐานข้อมูลนั้น เป็นข้อมูลที่ได้มาจากผู้ที่ซื้อข้อมูลเครดิต หรือผู้ให้บริการ (หรืออาจเรียกว่า “ลูกค้า”) ของ Credit Bureau นั่นเอง กล่าวคือ สมาชิก (ผู้ให้เครดิต) ของ Credit Bureau เป็นผู้ให้ข้อมูลลูกค้า (ผู้ขอเครดิต) ของตนเองกับ Credit Bureau เช่น ข้อมูลชื่อ นามสกุล ที่อยู่ ข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน (เช่น การเบิกเงินเกินบัญชี การผิดนัดชำระหนี้ ข้อมูลกำไร - ขาดทุน เป็นต้น) ในขณะที่ Credit Bureau จะเพิ่มเติมข้อมูลอื่น ๆ เช่น ข้อมูลที่มีอยู่ในทะเบียนประวัติของทางราชการ (วันเดือนปีเกิด อายุ สถานภาพ ฯลฯ) ข้อมูลประวัติการทำงาน ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์และสื่อต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงอื่น ๆ ของบุคคลนั้น ๆ เพื่อนำมาประกอบเป็นข้อมูลเครดิตที่สมาชิกสามารถนำไปพิจารณาเครดิตให้กับลูกค้า (ผู้ขอเครดิต) ต่อไป

3. ประโยชน์ของธุรกิจข้อมูลเครดิต

ประโยชน์ของธุรกิจข้อมูลเครดิตนั้นมีมากมาย แต่ในที่นี้ผู้เขียนขอจำแนกออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ คือ ธุรกิจข้อมูลเครดิตสร้างมาตรฐานของข้อมูลเครดิต ลดความเสี่ยงและต้นทุนทางธุรกิจ ส่งเสริมการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ

3.1 สร้างมาตรฐานของข้อมูลเครดิต

ธุรกิจข้อมูลเครดิตก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเครดิตขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมี Credit Bureau เป็นธนาคารกลางของข้อมูล การที่มีหน่วยงานกลางเป็นผู้ดูแล และรวบรวมข้อมูลที่มาจากแหล่งต่าง ๆ ทำให้หน่วยงานกลางต้องกำหนดรูปแบบรายละเอียดของข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้เพื่อให้ข้อมูลเครดิตเหล่านี้เป็นข้อมูลที่พร้อมนำไปใช้งาน โดยข้อมูลเครดิตที่เป็นมาตรฐานถูกต้องและเป็นปัจจุบันเหล่านี้ จะก่อให้เกิดผลดีกับทั้งผู้ให้เครดิต และผู้ขอเครดิต

3.2 ลดความเสี่ยงและต้นทุนทางเศรษฐกิจ

เมื่อข้อมูลเครดิตถูกรวบรวมไว้ในแหล่งเดียวกันอย่างเป็นระบบมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันแล้ว ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการใช้พิจารณาการให้หรือไม่ให้เครดิตกับผู้ขอเครดิต ดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ผ่านมาว่า ข้อมูลเครดิตเหล่านี้

จะช่วยให้ผู้ให้เครดิตสามารถลดความเสี่ยง และลดค่าใช้จ่ายได้อย่างมหาศาล เนื่องจากข้อมูลเครดิต จะช่วยกั่นกรอง และแสดงให้เห็นว่าผู้ขอเครดิตรายนี้เป็นผู้ขอเครดิตที่ด้อยคุณภาพ (Poor credit) มีแนวโน้มหรือมีความเสี่ยงที่จะผิดนัดชำระหนี้หรือไม่

ในด้านของผู้ขอเครดิต ธุรกิจข้อมูลเครดิต และ Credit Bureau ช่วยให้ผู้ขอเครดิตที่มีเครดิตดี สามารถขอเครดิตได้อย่างรวดเร็ว ลดต้นทุนค่าเสียโอกาส ตลอดจนทำให้ผู้ขอเครดิตสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้อย่างราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นการขอเครดิตเพื่อเริ่มต้นธุรกิจ คำจุนธุรกิจ หรือพัฒนาธุรกิจ เนื่องจากข้อมูลเครดิตสามารถส่งผ่านไปยังผู้ให้เครดิตที่ร้องขอข้อมูลได้ในทันที ลดระยะเวลาในการพิจารณาเครดิตของผู้ขอเครดิตลง เพราะในโลกธุรกิจ เวลาทุกนาทีมีค่าและมีต้นทุน

3.3 ส่งเสริมการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ

จากที่กล่าวมาแล้วว่า ธุรกิจข้อมูลเครดิตช่วยลดความเสี่ยงและต้นทุนในการดำเนินการของทั้งผู้ให้เครดิตและผู้ขอเครดิต ทำให้ผู้ให้เครดิต และผู้ขอเครดิต มีทุนในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น และธุรกิจข้อมูลเครดิตยังช่วยในการเคลื่อนย้ายทุนจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง เช่น จากแหล่งที่ไม่มีความต้องการทุน ไปยังแหล่งที่มีความต้องการใช้ทุน โดยข้อมูลเครดิตทำหน้าที่เป็นปัจจัยสนับสนุนในการตัดสินใจ สร้างความเชื่อมั่นให้กับเจ้าของทุนว่าการเคลื่อนย้ายทุนดังกล่าวจะได้รับทุนคืน พร้อมค่าตอบแทนในการใช้ทุนนั้น ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ธุรกิจข้อมูลเครดิตเข้ามาช่วยให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และราบรื่นขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

หลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อมูลเครดิต*

วิวัฒนาการและแนวคิดของกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลเครดิต

ตามที่ได้กล่าวถึงข้อมูลเครดิต และความสำคัญของข้อมูลเครดิตในบทที่ 2 ว่า ข้อมูลเครดิตมีส่วนสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ก็เนื่องมาจากเครดิตถือได้ว่าเป็นสื่อกลางที่สามารถใช้แทนเงินในการแลกเปลี่ยนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่สะดวกของผู้บริโภคในการให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคไม่สามารถชำระค่าสินค้าและบริการนั้นได้ด้วยเงินสดในทันที โดยเฉพาะในกิจการที่มีขนาดใหญ่ที่ต้องการทุนจำนวนมากในการประกอบกิจการ และใช้ในการพัฒนากิจการให้เติบโตและมั่นคง อย่างไรก็ตาม การใช้เครดิตก็มีต้นทุนเช่นเดียวกัน กล่าวคือดอกเบี้ยที่ผู้บริโภคต้องชำระและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริโภคต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจว่าจะแลกความพึงพอใจจากการได้มาซึ่งสินค้าและบริการในปัจจุบันกับภาระหน้าที่ที่จะต้องชำระราคาสินค้าเหล่านั้นพร้อมกับต้นทุน (ดอกเบี้ยและค่าดำเนินการ) ในอนาคต และการใช้เครดิตผู้ใช้จะต้องเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือพอที่ผู้ให้เครดิตจะยอมไว้เนื้อเชื่อใจและยอมเสี่ยงกับหนี้ที่อาจจะสูญในอนาคตหากผู้ขอใช้เครดิตผิดนัดชำระหนี้ ฉะนั้น ผู้ให้เครดิตจึงต้องมีการประเมินและพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอใช้เครดิต โดยเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการประเมินและพิจารณาเพื่อให้เครดิตนั้นคือ “ข้อมูล” ข้อมูลในที่นี้ก็คือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวผู้ขอเครดิต เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติทางการเงิน ข้อมูลในการประกอบธุรกิจ ความน่าเชื่อถือทางสังคม ที่เรียกโดยรวมว่า “ข้อมูลเครดิต”

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ข้อมูลเครดิตเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญทั้งต่อผู้ให้เครดิตและผู้ขอรับเครดิต และมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ข้อมูลเครดิตจึงจำเป็นต้องมีความถูกต้อง แม่นยำให้มากที่สุด ฉะนั้น สิ่งที่จะสามารถนำมากำกับให้ข้อมูลเครดิตมีความถูกต้อง แม่นยำ และป้องกันมิให้มีการนำเอาข้อมูลไปใช้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือป้องกันการนำข้อมูลที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปใช้ รัฐจึงต้องมีการกำหนดกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อควบคุม กำกับดูแลการใช้ข้อมูลเครดิตทั้งระบบ

*ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจะใช้คำว่า “ข้อมูลเครดิต” ซึ่งเป็นคำที่อ้างอิงมาจากพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545.

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้เขียนพบว่า กฎหมายฉบับแรก ๆ ไม่ได้มีการกล่าวถึง ข้อมูลเครดิตอย่างชัดเจน แต่ให้ความสำคัญต่อการควบคุมดูแลการใช้เครดิตของผู้บริโภคซึ่งเริ่มมีขึ้น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งกฎหมายดังกล่าวก็คือ “Regulation W” โดยผลของข้อบังคับนี้ไม่ส่งผลในทางปฏิบัติมากนักในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเกาหลี และในเวลาต่อมาได้มีการผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครดิตตามมา อาทิเช่น

1. พระราชบัญญัติฉลาก (Consumer Credit Labeling bill) ในปี ค.ศ. 1960 แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงได้มีการนำกลับมาใช้อีกครั้งในปี ค.ศ. 1961 ในชื่อ “Truth in lending bill” โดยกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการเปิดเผยเงื่อนไขเครดิต เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบ เครดิตแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตลาด ให้เหมาะสมกับความต้องการของตน

2. พระราชบัญญัติควบคุมเครดิต (The Credit Control Act) ได้ประกาศเป็น กฎหมายในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1969 โดยคณะกรรมการธนาคารกลางได้ดำเนินการจำกัดการ เติบโตของการขยายเครดิตให้กับผู้บริโภคของธนาคาร ผู้ค้าส่ง บริษัทการเงินและอื่น ๆ ซึ่งกฎหมาย ฉบับนี้ได้หมดอายุลงในวันที่ 30 มิถุนายน 1982

3. พระราชบัญญัติการออกบัตรเครดิต (Credit Card Issuance Act) ประกาศใช้ เป็นกฎหมายในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1970 ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ การจะออกบัตรเครดิตได้นั้นจะต้อง ได้รับความร้องขอ หรือสมัครเข้ามาของผู้บริโภค นอกจากนี้ กฎหมายยังจำกัดความรับผิดชอบของ ผู้บริโภคหากบัตรเครดิตถูกขโมยหรือหาย โดยผู้บริโภคจะชำระค่าเสียหายภายในวงเงินสูงสุดไม่เกิน 50 ดอลลาร์สหรัฐ

จนมาถึง The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970* (FCRA) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มี วัตถุประสงค์ในการควบคุมการจัดการข้อมูลเครดิต รวมถึงการให้ความคุ้มครองข้อมูลและเจ้าของ ข้อมูลเครดิต ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้หยิบยกกฎหมายฉบับนี้มาทำการศึกษา เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับ Directive 95/46/EC of The European Parliament and of the Council of 24 October 1995 และ พระราชบัญญัติประกอบกิจการข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 เพื่อศึกษาค้นคว้าว่ากฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง ข้อมูลเครดิตในประเทศไทยในปัจจุบันว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

* ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทั้งฉบับ ผู้เขียนจะใช้ “FCRA” แทน “The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970”.

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลเครดิตในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีสิทธิ เสรีภาพที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการก่อตั้งประเทศ ซึ่งสิทธิเสรีภาพของชาวอเมริกัน ก็คือ การได้พูด ได้คิด และได้แสดงออกซึ่งความคิด ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนของประเทศมีความคิดอย่างไรต่อความเป็นไปของประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดไว้ว่า “สภาองเกรส ไม่อาจที่จะบัญญัติกฎหมายอันเป็นการลิดรอนเสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการโฆษณา หรือออกบทบัญญัติลิดรอนสิทธิประชาชน อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ย่อมหมายความว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ย่อมเป็นหลักประกันที่ห้ามมิให้รัฐบาล หรือรัฐบาลของแต่ละมลรัฐออกกฎหมายอันเป็นการตัดสิทธิ และเสรีภาพในการพูด การพิมพ์ หรือ โฆษณาของประชาชน”¹

นอกจากเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิด ไม่ว่าจะเป็นการพูด การพิมพ์ หรือ การโฆษณา ในประเทศสหรัฐอเมริกายังมีเสรีภาพที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือเสรีภาพในชีวิตส่วนตัว ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้การรับรองสิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นอย่างมาก ดังเช่น ในมลรัฐเท็กซัส มีคำพิพากษาว่า การละเมิดสิทธิในชีวิตส่วนตัวโดยปราศจากเหตุผล เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายทางกฎหมายซึ่งจะต้องมีการชดเชยค่าเสียหาย โดยเหตุผลนี้สิทธิในชีวิตส่วนตัวจึงมีผู้ให้คำนิยามไว้ว่า สิทธิของบุคคลที่จะอยู่ตามลำพัง ที่จะมีชีวิตสันโดษ ที่จะไม่ตกเป็นข่าวโดยไม่สมควร สำหรับความหมายทางศาล สิทธิในชีวิตส่วนตัว หมายถึง สิทธิที่จะมิให้มีการนำบุคลิกภาพของบุคคลไปใช้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ มิให้มีการโฆษณาเรื่องราวส่วนตัวอันสาธารณะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยชอบ หรือมิให้มีการก้าวล่วงโดยมิชอบต่อกิจกรรมส่วนตัวของบุคคลในลักษณะรุนแรง หรือก่อให้เกิดความตกใจ ละอายใจ หรืออับอายใจ² และในมลรัฐนิวยอร์กได้มีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิทธิส่วนตัวคือ N.Y.Civil Rights Law 1921 Titles 50 – 51 ที่กำหนดว่า การใช้ชื่อ รูปภาพ หรือรูปถ่ายของบุคคลอื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการค้า หรือการเผยแพร่ โดยที่ผู้นั้นมิได้ให้ความยินยอม โดยทำเป็นหนังสือ ถือว่าเป็นความผิดทางอาญา และเป็นความผิดทางละเมิด³

¹ มารุต บุณนาค, “เสรีภาพในการพูดในสหรัฐอเมริกา”,วารสารนิติศาสตร์ เล่ม 4, ตอน 1-4 (2515) : หน้า 70 – 72 .

² วิสาร พันธุนิ, “สื่อมวลชนสหรัฐฯ กับการละเมิดสิทธิในชีวิตส่วนตัวของบุคคล”, กฎหมายและจริยธรรมสื่อมวลชน หน่วย 8 –15 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2532), หน้า 789-794.

³ เรียบเรียงจาก William L.Prosser, “Privacy”, 48 Calif.L.Rew.(1960) : pages 385.

การให้ความคุ้มครองสิทธิในชีวิตส่วนตัวในประเทศสหรัฐอเมริกามีความสำคัญอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะเป็นการแสดงออกทางการพูด การเขียน การพิมพ์แล้ว ยังหมายความรวมถึงข้อมูลที่มีความเฉพาะตัวกับผู้เป็นเจ้าของข้อมูลเองที่จะมีสิทธิรักษา หรือเก็บข้อมูลของตนไว้เป็นความลับ แต่เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อระบบการพิจารณาตัดสินใจ การให้ความเชื่อถือ ความไว้วางใจแก่เจ้าของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากมีการนำเอาข้อมูลไปใช้ในทางที่มีขอบจะส่งผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูล ดังนั้น รัฐบาลกลางของสหรัฐจึงได้มีการกำหนดกฎหมายที่ควบคุมข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยจะเป็นการกำหนดกฎหมายอิงกับประเภทกิจกรรมต่างๆ กันออกไป ดังนี้⁴

1. เกี่ยวกับการให้เครดิต เช่น Fair Credit Reporting Act , Fair Credit Billing Act.
2. เกี่ยวกับหนี้สิน Fair Debt Collection Practice Act.
3. เกี่ยวกับสถาบันการเงิน การธนาคาร เช่น Right to Financial Privacy Act, Bank Secrecy Act.
4. เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร เช่น Tax Reform Act.
5. เกี่ยวกับการศึกษา เช่น Family Educational Right and Privacy Act.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะมุ่งเน้นศึกษากฎหมายที่มีความเกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิต ดังนั้น ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงเฉพาะกฎหมายคุ้มครองเครดิตในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายระดับมลรัฐที่เป็นการคุ้มครอง การประกอบธุรกิจการให้เครดิตที่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค คือ The Consumer Credit Protection Act ซึ่งเป็นกฎหมายที่คุ้มครองการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับข้อกำหนดในการให้เครดิต เพื่อที่ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบกับข้อกำหนดอื่น ๆ ที่ได้เสนอให้แก่ตน และหลีกเลี่ยงการใช้สินเชื่อที่ไม่มี การแจ้งข้อมูล รวมทั้งเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากใบแจ้งหนี้และแนวปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม

เนื้อหาของ Consumer Credit Protection Act แบ่งออกได้เป็น 5 ส่วน เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. Truth in Lending Act ค.ศ. 1968 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินเชื่อให้แก่ผู้บริโภคทั้งก่อนหรือในขณะที่มีการให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค และภายหลังที่มีการให้สินเชื่อแล้ว โดยกฎหมายนี้มีขอบเขตใช้บังคับกับธุรกรรมการให้สินเชื่อที่มีจำนวนเงิน

⁴ กงจักร โพธิ์พร้อม, ” ปัญหาทางกฎหมายมหาชนบางประการเกี่ยวกับ การควบคุมการใช้ข่าวสาร โดยเครื่องคอมพิวเตอร์”, หน้า 97 - 98.

ไม่เกิน 25,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ เว้นแต่เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับใช้ในที่อยู่อาศัย และเป็นสินเชื่อเพื่อการใช้จ่ายของบุคคลธรรมดาหรือครอบครัว หรือเพื่อซื้อหาของใช้ในบ้าน

2. Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รายงานเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตของเจ้าของข้อมูล ใช้กระบวนการที่เหมาะสมในการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่ผู้ให้เครดิต ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงรักษาความลับและความถูกต้องของข้อมูลของเจ้าของข้อมูลที่มีการเก็บบันทึกไว้ด้วย โดยใช้บังคับกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ Credit Bureau หรือข้อมูลอื่นใดของเจ้าของข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่บุคคลที่สาม

3. Fair Credit Billing Act ค.ศ. 1974 เป็นกฎหมายเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกรรมที่เกี่ยวกับเครดิตให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค ใช้กับเครดิตที่มีการเปิดบัญชีประเภท open-end credit เช่น บัตรเครดิต และบัญชี revolving charge เช่น เครดิตที่ออกโดยห้างสรรพสินค้า แต่ไม่รวมถึงสัญญาผ่อนชำระเงินเป็นงวด หรือสัญญาที่กำหนดให้มีการชำระเงินตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความถูกต้องของใบแจ้งหนี้

4. Equal Credit Opportunity Act ค.ศ. 1974 บัญญัติขึ้นเนื่องจากการศึกษาของ National Commission on Consumer Finance ในปี ค.ศ. 1974 พบว่า มีการเลือกปฏิบัติต่อการให้เครดิตแก่สตรี รัฐสภาจึงได้บัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อห้ามการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเพศหรือสถานภาพการสมรส ต่อมาในปี ค.ศ. 1976 ได้มีการแก้ไขเพื่อให้ครอบคลุมไปถึงการห้ามเลือกปฏิบัติในกรณีอื่น ๆ ได้แก่ อายุ เชื้อชาติ สีผิว ถิ่นกำเนิด (National origin) การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ รวมทั้งผู้ซึ่งใช้สิทธิตามที่กำหนดไว้ใน Consumer Protection โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บังคับกับธุรกรรมที่เกี่ยวกับเครดิตทุกประเภท

5. Fair Debt Collection Practices Act ค.ศ. 1977 เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทจัดเก็บหนี้จากลูกค้าโดยหลอกลวงและไม่เป็นธรรม รวมถึงการใช้ความรุนแรงและถ้อยคำหยาบคาย การทวงหนี้ในเวลากลางคืน ดังนั้น ค.ศ. 1977 จึงได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บหนี้ว่าเป็นธรรมขึ้น การฝ่าฝืนกฎหมายนี้เท่ากับเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและหลอกลวงตามมาตรา 5 แห่ง Federal Trade Commission Act และเนื่องจากในหลาย ๆ รัฐมีกฎหมายป้องกันการหลอกลวงและการกระทำอันไม่เป็นธรรมอยู่แล้ว Fair Debt Collection Practices Act จึงอนุญาตให้รัฐเหล่านั้นได้รับการยกเว้นในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ หากกฎหมายของรัฐเหล่านั้นเป็นไปตามมาตรฐานกลาง (Federal standard) ที่กำหนดไว้ใน Fair Debt Collection Practices Act

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครดิตของประเทศสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า สหรัฐฯ ได้ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนที่เกี่ยวกับเครดิตไว้อย่างมากมาย เนื่องจากเครดิตเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาและความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่เมื่อมีการนำเอาข้อมูลเครดิตไปใช้และส่งผลเสียต่อเจ้าของข้อมูลและระบบเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐฯ จึงได้มีการประกาศใช้ The Fair Credit Reporting Act 1970 (FCRA) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดถึงการจัดการรวบรวม ประมวลผลข้อมูลเครดิต โดยหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต รวมถึงการให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิตและเจ้าของข้อมูลเครดิตภายในประเทศอย่างเป็นระบบ ผู้เขียนจึงได้หยิบยกเอากฎหมายฉบับดังกล่าวมาศึกษาโดยละเอียดในข้อ 1 - 3 เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหภาพยุโรปและประเทศไทยซึ่งจะได้กล่าวในบทต่อไป

1. ประวัติความเป็นมาของ The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970 (FCRA)

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศสหรัฐอเมริกาทราบข้อมูลความสามารถของผู้ขอเครดิต ซึ่งเป็นบุคคลในท้องถิ่นหรือชุมชนจากสถาบันการเงินภายในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ แต่เมื่อมีการขยายตัวของระบบการเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงการเคลื่อนย้ายของคนในท้องถิ่น หรือชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเครดิตข้างต้นได้ลดความสำคัญลง

ดังนั้น จึงทำให้เกิดข้อมูลเครดิตแบบรวมศูนย์หรือหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตเพื่ดำเนินการรวบรวมข้อมูล และจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้ผู้ให้เครดิตสามารถเข้าถึงข้อมูลและสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือด้านเครดิตของผู้ขอเครดิตได้ โดยระบบการรายงานข้อมูลเครดิตในประเทศสหรัฐอเมริกา มีหน่วยงานดำเนินการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตซึ่งจะทำการดูแล และรวบรวมข้อมูลเครดิตที่ได้รับมาจากหลายแหล่งด้วยกัน อาทิเช่น จากธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน สหกรณ์ สมาคมเครดิต พ่อค้าขายปลีก และผู้ให้เครดิตองค์กรรวบรวมข้อมูล และองค์กรของรัฐ หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะเก็บข้อมูลซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 5 ประเภท ดังนี้⁵

1.1 ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงตัวบุคคล เช่น ชื่อ ที่อยู่

1.2 ข้อมูลรายละเอียดที่ผู้ให้เครดิตเป็นผู้รายงานข้อมูลให้ ซึ่งเป็นข้อมูลเครดิตของเจ้าของข้อมูล

⁵ เปรียบเรียงจากคำปราศรัยของ Dolores S. Smith Director, Division of Consumer and Community Affairs. For Subcommittee on Financial Institutions and Consumer Credit, Committee on Financial Services. U.S. House of Representatives June 4, 2003.

1.3 ข้อมูลจากภาครัฐ เช่น ข้อมูลล้มละลาย การไถ่ถอนการเพิกถอน การอายัดทรัพย์สิน

1.4 ข้อมูลจากองค์กรรวบรวมข้อมูล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านเครดิต

1.5 ข้อมูลด้านเครดิตของเจ้าของข้อมูล โดยรายงานข้อมูลเครดิตจะถูกนำไปใช้ในการให้เครดิต การให้ประกัน การจ้างงาน

ในปี ค.ศ. 1899 หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต (Consumer Reporting Agencies : CRAs)* แห่งแรกถูกก่อตั้งขึ้น ซึ่งเป็นบริษัทเครดิตรายย่อย หรือเครดิตเพื่อการขายปลีก โดยเป็นการประกอบธุรกิจในลักษณะการขายรายงานให้กับบริษัทประกัน และบริษัทที่จัดหางานต่าง ๆ

ต่อมาในยุคปี ค.ศ. 1960 เกิดการโต้เถียงเกี่ยวกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต เพราะรายงานของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตนั้น บางครั้งถูกใช้ไปในทางปฏิเสธการให้บริการ เช่น การปฏิเสธการให้เครดิต ซึ่งถือว่าการลดโอกาสของผู้ขอใช้เครดิต และการถูกปฏิเสธนี้บุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลก็ยังไม่มียุติธรรมที่จะรู้ข้อมูลของตนในรายงานที่เป็นผลให้ตนถูกปฏิเสธการได้รับเครดิต

ช่วงปลายปี ค.ศ. 1960 มีการใช้รายงานข้อมูลเครดิตในทางที่ผิดเกิดขึ้น โดยเกิดจากการเติมข้อมูลทางลบในรายงานข้อมูลเครดิตของเจ้าของข้อมูล ทำให้เกิดการสร้างข้อมูลในทางลบหรือกรอกข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ลงไปในพื้นที่ข้อมูลของเจ้าของข้อมูล และยิ่งไปกว่านั้น ยังได้ทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ “วิถีชีวิต (Lifestyle)” ของเจ้าของข้อมูล ซึ่งได้แก่ รสนิยมทางเพศ สถานภาพสมรส พฤติกรรมการดื่ม และลักษณะนิสัยความสะอาด ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่มีความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลที่ต้องได้รับการคุ้มครอง นอกจากนี้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตยังเก็บข้อมูลที่ล้ำสมัย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตยังเป็นส่วนหนึ่งที่เข้าไปเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตอีกด้วย

* The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970, Section 603 ได้ให้คำนิยาม “Consumer Reporting Agencies (CRAs)” ว่าหมายถึง “บุคคลใด ๆ ซึ่งดำเนินกิจการทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในการรวบรวม ประมวลผลข้อมูลเครดิตของผู้บริโภค เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าธรรมเนียม เงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ทางธุรกิจ หรือความร่วมมือทางธุรกิจ แม้ว่าจะไม่มีผลตอบแทนก็ตาม และข้อมูลเครดิตของผู้บริโภคอาจหมายถึงข้อมูลอื่นๆ ของผู้บริโภคที่เป็นส่วนประกอบของรายงานของผู้บริโภคต่อบุคคลที่สาม และบุคคลผู้ได้รับข้อมูลนั้นไป สามารถใช้ประโยชน์ทางธุรกิจต่อไปได้” และในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนจะใช้คำว่า “หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต”.

จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่กล่าวมานั้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูล และต่อระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ในสมัยสถานีบัญญัติของผู้แทน Leonor Sullivan และวุฒิสมาชิก William Proxmire ได้ให้ความเห็นชอบ The Fair Credit Reporting Act (FCRA) ในปี ค.ศ. 1970 โดย FCRA นั้น มีผลบังคับใช้ในวันที่ 25 ธันวาคม 1971 และได้แก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยหน่วยงานที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดของกฎหมาย ฉบับนี้จะถูกดำเนินการลงโทษ ดังเช่น ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2000 มีหน่วยงานจัดทำรายงาน ข้อมูลเครดิต จำนวน 3 หน่วยงาน ที่ต้องจ่ายเงินจำนวน 2.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากการฝ่าฝืน ข้อบังคับใน FCRA

2. แนวความคิดของ The Fair Credit Reporting Act 1970 (FCRA)

The Fair Credit Reporting Act (FCRA) ค.ศ. 1970 เป็นกฎหมายว่าด้วย สิทธิและความเกี่ยวข้องระหว่างรัฐกับประชาชน โดย FCRA จะเป็นกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมดูแล การดำเนินการในการรวบรวม และรวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมความถูกต้อง ความเป็นธรรม และความเป็นส่วนตัวของข้อมูลบุคคล (Personal information) โดยกฎหมายฉบับนี้ ได้วางหลักเกณฑ์ของรายงานข้อมูลเครดิต* ว่า “ความถูกต้องและเป็นธรรมของการรายงานข้อมูล เครดิต” รัฐสภาได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า⁶

2.1 ระบบธนาคารของประเทศขึ้นอยู่กับรายงานข้อมูลเครดิตที่ถูกต้อง และเป็นธรรม ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง บิดเบือน ทำให้เกิดความเสียหายโดยตรงกับประสิทธิภาพของระบบ ธนาคาร และความไม่เป็นธรรมก่อให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือต่อประชาชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการในด้านอื่น ๆ ของระบบธนาคาร

2.2 ระบบการดำเนินการที่พิถีพิถัน และละเอียดรอบคอบได้ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อการตรวจสอบ และประเมินความน่าเชื่อถือของเครดิต สถานะของเครดิต ความสามารถของ เครดิต ลักษณะและชื่อเสียงของเจ้าของข้อมูล

2.3 หน่วยงานที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิตมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมและ ประเมินเครดิตของเจ้าของข้อมูล รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเจ้าของข้อมูล

* ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนจะใช้คำว่า “ข้อมูลเครดิต” แทนคำว่า Consumer Report ที่มีการบัญญัติไว้ใน The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970 (เนื่องจากตามนัยของกฎหมาย ฉบับนี้เป็นการกล่าวถึงข้อมูลเครดิตเป็นหลัก).

⁶ ดู The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970, section 602 (a) (1) (2) (3) (4).

2.4 มีความต้องการความเชื่อมั่นจากหน่วยงานที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิตว่าจะดำเนินการอย่างเป็นธรรม ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการ โดยหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งอาจถูกเรียกว่าเป็น “ศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit Bureaus)” หรือ “หน่วยงานจัดทำรายงานผู้บริโภค” หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะดำเนินการจัดทำรายงานของเจ้าของข้อมูล* ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในทางธุรกิจ อาทิเช่น การประกอบกิจการบัตรเครดิต การธนาคาร การจ้างแรงงาน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า FCRA เป็นกฎหมายที่มีความสลับซับซ้อน และแตกต่าง โดยการคุ้มครองในเบื้องต้น ได้กำหนดให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตต้องดำเนินการตาม “กระบวนการที่เหมาะสม (Reasonable procedures)”⁷ กล่าวคือการดำเนินการที่มีขั้นตอนที่เหมาะสม ซึ่งวัตถุประสงค์ของการดำเนินการที่เหมาะสมนี้คือ หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องพัฒนาขั้นตอนการดำเนินการที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของระบบการค้า หรือระบบเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับเครดิตของเจ้าของข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคล การประกันภัย และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องให้ความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันแก่เจ้าของข้อมูลด้วย ทั้งนี้ ยังต้องตระหนักถึงข้อมูลที่เป็นความลับ ความถูกต้องของข้อมูล ความเกี่ยวเนื่อง ตลอดจนการนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์โดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ด้วย และเพื่อให้เป็นไปตามที่กล่าวมาข้างต้น FCRA จึงได้บัญญัติให้มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลอย่างเป็นธรรมสำหรับการรวบรวมข้อมูลบุคคลที่รวมสิทธิในข้อมูลที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง การให้ความปลอดภัยข้อมูล การจำกัดการใช้ข้อมูล ข้อกำหนดในการทำลายข้อมูล การยื่นหนังสือบอกกล่าวให้เจ้าของข้อมูลให้ความเห็นชอบ และการชี้แจงให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ดังจะได้กล่าวโดยละเอียดในข้อ 3.3 ต่อไป

* วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำเอากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป มาศึกษา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางเดียวกัน ผู้เขียนจะขอใช้คำว่า “เจ้าของข้อมูล” ซึ่งเป็นคำที่แสดงความหมายของคำว่า “Consumer” ใน The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970 และ “Data Subject” ใน Directive 95/46/EC of The European Parliament and of the Council of 24 October 1975.

⁷ ดู The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970, section 602 (b).

3. หลักเกณฑ์และสาระสำคัญ

3.1 ขอบเขตการบังคับใช้

FCRA เป็นกฎหมายที่บังคับใช้ โดย The Federal Trade Commission ซึ่งจะให้ความคุ้มครองสิทธิในข้อมูลของเจ้าของข้อมูล โดย FCRA ได้ให้ความหมายของเจ้าของข้อมูลว่าหมายถึง บุคคล นิติบุคคล อันได้แก่ หุ่นส่วน บริษัท บริษัททรัสต์ บริษัทค้าที่ดิน สหกรณ์ สมาคม รัฐบาลหรือองค์กรของรัฐ หรือหน่วยงานอื่น ๆ⁸

ข้อมูลที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะดำเนินการรวบรวม หรือประมวลผลตามกฎหมายฉบับนี้ คือ “ข้อมูลเครดิต” ซึ่งจะจัดทำออกมาในรูปแบบของ “รายงานข้อมูลเครดิต”⁹ โดยรายงานนี้มีกรให้ความหมายไว้ในบทนิยามศัพท์ว่า หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตเป็นผู้ผลิตรายงานข้อมูลเครดิตออกมาในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือคำพูด หรือวิธีการใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเครดิตของเจ้าของข้อมูล ความน่าเชื่อถือของเครดิต สถานะของเครดิต ความสามารถของเครดิต ลักษณะส่วนบุคคล ชื่อเสียง และลักษณะนิสัยส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล หรือรูปแบบการอยู่อาศัย ซึ่งจะถูกนำไปใช้หรือคาดว่าจะถูกนำไปใช้ หรือรวบรวมทั้งหมด หรือรวบรวมบางส่วนเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นปัจจัยในการพิจารณาความเหมาะสม หรือความเป็นไปได้ของการขอเครดิต หรือการขอประกันของบุคคล หรือครอบครัว หรือการจ้างงาน หรือการดำเนินการอื่นใดในการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต¹⁰

นอกจากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นที่จะปรากฏในรายงานข้อมูลเครดิตแล้ว FCRA ได้กำหนดให้ข้อมูลดังต่อไปนี้สามารถปรากฏอยู่ในรายงานข้อมูลเครดิตได้ ซึ่งประกอบด้วย

- (1) ข้อมูลที่เกี่ยวกับการขอเครดิตในต้นเงินที่มีจำนวนเท่ากับ หรือเชื่อว่าเท่ากับจำนวนตั้งแต่ 150,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ
- (2) ข้อมูลที่เกี่ยวกับการลงนามในกรมธรรม์ประกันที่มีจำนวนเงินในการประกันเท่ากับ หรือเชื่อว่าเท่ากับ 150,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ
- (3) ข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงานใด ๆ ที่มีจำนวนเงินเดือน หรือค่าจ้างต่อปีเท่ากับ หรือเชื่อว่าเท่ากับ หรือมากกว่า 75,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

⁸ Ibid., Section 603 (b).

⁹ Ibid., Section 603 (d) (1).

¹⁰ Ibid., Section 604.

FCRA ได้กำหนดถึงข้อมูลที่ไม่สามารถจัดทำเป็นรายงานข้อมูลเครดิตได้ ซึ่งเนื้อหาข้อมูลดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

- (1) ข้อมูลที่เกี่ยวกับผลทางคดีล้มละลาย มีผลที่เกิดขึ้นมากกว่า 10 ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งหรือคำพิพากษาให้หลุดพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย
- (2) คำร้องขอ คำพิพากษา และข้อมูลในการจับกุม ที่เกิดขึ้นมาก่อน 7 ปี นับแต่วันที่ศาลมิคำสั่งหรือคำพิพากษา โดยให้ถือเอาเวลาที่ยาวกว่า
- (3) การอายัดทรัพย์สินในคดีภาษีอากร ที่เกิดขึ้นมาก่อน 7 ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งอายัดทรัพย์สินแทนค่าภาษีอากร
- (4) รายงานที่เกี่ยวกับการเรียกเก็บ หรือการคิดเงินจากการได้กำไร หรือขาดทุนที่เกิดขึ้นมาก่อน 7 ปี นับแต่วันที่มีการทำรายงาน
- (5) การกระทำในด้านลบอื่น ๆ กับข้อมูลที่นอกเหนือจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษทางคดีอาญา โดยเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นมากกว่า 7 ปี นับแต่วันที่การกระทำเกิดขึ้น

นอกจากข้อมูลที่ FCRA กำหนดให้มีอำนาจจัดทำเป็นรายงานข้อมูลได้แล้ว ยังได้กำหนดถึงข้อมูลที่ไม่ถือว่าเป็นรายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งมีดังนี้¹¹

- (1) รายงานข้อมูลใด ๆ ที่เป็น
 - (1.1) รายงานทางด้านการดำเนินการหรือประสบการณ์ระหว่างเจ้าของข้อมูลกับบุคคลผู้จัดทำรายงานข้อมูลเครดิต
 - (1.2) การติดต่อสื่อสารข้อมูลที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกันในลักษณะของเจ้าของกิจการกับสาขา หรือ
 - (1.3) การติดต่อสื่อสารในข้อมูล ระหว่างบุคคลที่ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการหรือภายในสาขาของกิจการ ซึ่งถ้าเจ้าของข้อมูลพบโดยชัดเจนว่าข้อมูลเหล่านี้เป็นการสื่อสารระหว่างตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องเหล่านี้เท่านั้น และเจ้าของข้อมูลได้รับโอกาสที่จะกำหนดไม่ให้มีการส่งหรือสื่อสารข้อมูลนี้ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องได้
- (2) รายงานเกี่ยวกับการมอบอำนาจ หรือการอนุมัติใด ๆ ในการขยายเครดิต ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยผู้ออกบัตรเครดิตหรือเครื่องมือทางการเงินอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน

¹¹ Ibid., Section 603 (d) (2).

(3) รายงานใด ๆ ที่เกี่ยวกับบุคคลที่ได้รับการร้องขอจากบุคคลที่สามให้ขยายเครดิตไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมต่อผู้พิจารณา และหากบุคคลที่สามแนะนำ หรือให้ชื่อที่อยู่ของบุคคลที่ขอขยายเครดิต และบุคคลนั้นเปิดเผยข้อมูลต่อผู้พิจารณา¹²

(4) การสื่อสารที่มีลักษณะ ดังนี้

(4.1) เป็นการติดต่อสื่อสารที่เกี่ยวกับการสอบสวน ตรวจสอบรายงานข้อมูลเครดิต

(4.2) กระทำขึ้นโดยนายจ้างเพื่อการจัดหาลูกจ้าง หรือการจัดหางาน เพื่อให้โอกาสแก่คนพื้นเมือง

(4.3) กระทำขึ้นโดยบุคคลที่มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือ

(4.4) เจ้าของข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในการติดต่อสื่อสาร ได้ให้การยินยอมด้วยวาจาให้การยินยอมด้วยวาจา หรือลายลักษณ์อักษรในเรื่องของขอบเขตของการติดต่อสื่อสารก่อนที่จะมีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการติดต่อสื่อสารนั้น ๆ หรือ

(4.5) บุคคลผู้ดำเนินการติดต่อสื่อสาร เปิดเผยข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรต่อเจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในการสื่อสารนั้น ร้องขอให้เปิดเผยสาระสำคัญและขอบเขตทั้งหมดของข้อมูลในแฟ้มข้อมูล ณ เวลาที่มีการร้องขอ ยกเว้นแหล่งที่มาของข้อมูลใด ๆ ที่ได้มา โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้อย่างเดียวกันก็คือเพื่อการติดต่อสื่อสารนี้เท่านั้น เว้นแต่ว่าจะถูกเปิดเผยภายใต้การดำเนินการที่เหมาะสมในขอบเขตอำนาจศาล

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าขอบเขตการบังคับใช้ของ FCRA มีวัตถุประสงค์บังคับใช้ต่อหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่จะมีอำนาจในการเก็บรวบรวมและประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครดิตของเจ้าของข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงบุคลิก ลักษณะนิสัยส่วนตัว ชื่อเสียง และรวมถึงรูปแบบการอยู่อาศัยของเจ้าของข้อมูล โดยข้อมูลเหล่านี้อาจมีแหล่งมาจากตัวเจ้าของข้อมูลเอง หรือบุคคลรอบข้าง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ สถานะ ความสามารถของเครดิตของเจ้าของข้อมูล และจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ให้เครดิตนำไปพิจารณาให้หรือไม่ให้เครดิต ดังนั้น การตรากฎหมายฉบับนี้จึงมีขอบเขตบังคับใช้กับหน่วยงานที่มีอำนาจในการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ให้ดำเนินการอย่างถูกต้องและเป็นเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ตลอดจนการเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลและผู้ขอใช้ข้อมูล

¹² Ibid., Section 615.

3.2 การให้ความคุ้มครองภายใต้ FCRA

การคุ้มครองเจ้าของข้อมูลภายใต้ FCRA คือการให้สิทธิและการคุ้มครองเจ้าของข้อมูลไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นการกำหนดเพื่อส่งเสริมในเรื่องของความถูกต้องของรายงานข้อมูลเครดิต โดยให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลที่จะได้รับการแจ้งหากข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิตมีผลในทางลบกับเจ้าของข้อมูล โดยการแจ้งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องแจ้งชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิตนั้น เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะขอสำเนารายงานข้อมูลเครดิต และโต้แย้งถึงความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิต นอกจากนั้น เจ้าของข้อมูลยังมีสิทธิที่จะขอสำเนารายงานข้อมูลเครดิตตามที่ร้องขอ ยกเว้นข้อมูลด้านการประเมิน และเจ้าของข้อมูลยังสามารถโต้แย้งข้อมูลใด ๆ ในรายงานข้อมูลเครดิตของเจ้าของข้อมูลรายนั้น ๆ เพื่อให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตทำการลบ หรือแก้ไข รวมทั้งบันทึกข้อโต้แย้งลงในรายงานข้อมูลเครดิตได้ หากการโต้แย้งยังไม่ได้รับการแก้ไข และเจ้าของข้อมูลอาจโต้แย้งข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิตกับผู้ให้ข้อมูลได้

สิทธิและการคุ้มครองอื่น ๆ ของเจ้าของข้อมูลถูกกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลว่ามีสิทธิที่จะไม่ถูกบันทึกชื่อลงในรายการรายชื่อ โดยหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องมีเบอร์โทรศัพท์ที่ไม่คิดค่าบริการ เพื่อให้เจ้าของข้อมูลสามารถติดต่อสอบถามเกี่ยวกับสิทธิในการไม่บันทึกชื่อลงในรายการรายชื่อเป็นเวลา 2 ปี และความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลถูกคุ้มครองโดยการจำกัดการเข้าถึงรายงานข้อมูลเครดิตซึ่งจะเข้าได้เฉพาะบุคคลที่ได้รับการรับรองในวัตถุประสงค์การดำเนินการที่เป็นที่ยอมรับได้

3.3 สิทธิและหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลที่อยู่ภายใต้ FCRA

ภายใต้บทบัญญัติ FCRA ได้กำหนดบทบาท สิทธิ อำนาจหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และให้ความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคล ดังที่ได้กล่าวมาในหัวข้อขอบเขตการบังคับใช้ FCRA โดยละเอียดแล้วนั้น บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องและอยู่ภายใต้บังคับของ FCRA คือ เจ้าของข้อมูลเครดิต ผู้จัดหาข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลเครดิต หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต และผู้ใช้ข้อมูล ดังนั้น ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจึงจะกล่าวถึงสิทธิ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

3.3.1 สิทธิและหน้าที่ของเจ้าของข้อมูล

FCRA กำหนดถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลเครดิต FCRA ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนความถูกต้อง ความเป็นธรรม และความเป็นส่วนตัวของข้อมูลในแฟ้มข้อมูล* ทุกแฟ้มที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดย FCRA ให้สิทธิแก่ผู้บริโภคซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลสรุปได้ดังนี้

(1) สิทธิที่จะให้ความยินยอมหรือไม่ยินยอมในการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตของตน

(2) สิทธิในการที่จะทราบถึงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อโต้แย้งคัดค้านข้อมูลที่มีผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล กล่าวคือ การที่เจ้าของข้อมูลถูกปฏิเสธสิทธิในการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การปฏิเสธการสมัครขอรับเครดิต หรือการถูกปฏิเสธจากการสมัครเข้าทำงาน เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะทราบถึงชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงานที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่ให้ข้อมูลที่มีผลด้านลบต่อตัวเจ้าของข้อมูล เพื่อให้เจ้าของข้อมูลสามารถที่จะโต้แย้งข้อมูลที่มีผลด้านลบต่อตนเองกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตต่อไป

(3) สิทธิในการสืบค้นแฟ้มข้อมูลของตนเอง คือ การที่เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะร้องขอต่อหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตเพื่อสืบค้นข้อมูลในแฟ้มข้อมูลของตนเองได้ และนอกจากนั้นยังสามารถร้องขอรายชื่อของผู้ที่ร้องขอสืบค้นข้อมูลในแฟ้มข้อมูลของตนเองต่อหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตได้ ซึ่งในการร้องขอนี้จะไม่มีกรคิดค่าธรรมเนียมในการสืบค้น ถ้าการสืบค้นเกิดจากการที่เจ้าของข้อมูลถูกปฏิเสธในการดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยได้ทำการร้องขอสืบค้นข้อมูลภายใน 60 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับใบแจ้งการปฏิเสธการดำเนินการต่าง ๆ และเจ้าของข้อมูลเองก็ได้รับสิทธิที่จะได้รับการรายงานข้อมูลจากแฟ้มข้อมูลของตนเองในทุก 12 เดือน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการร้องขอโดยเจ้าของข้อมูลได้ทำการรับรองว่า ตนเองเป็นบุคคลที่ว่างงานและมีการวางแผนการหางานภายใน 60 วันนับแต่วันที่ทำการร้องขอสืบค้นข้อมูล หรือไม่ได้รับสวัสดิการสังคม หรือรายงานข้อมูลของเจ้าของข้อมูลเองไม่ถูกต้องอันเนื่องมาจากการหลอกลวงถ้ามีเช่นนั้น หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลสามารถที่จะคิดค่าธรรมเนียมในการสืบค้นข้อมูลได้ตั้งแต่ 8 ดอลลาร์สหรัฐฯ ขึ้นไป

* “แฟ้ม (File)” เมื่อถูกนำมารวมใช้กับคำว่า “ข้อมูลเครดิต” จะหมายถึง ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับเจ้าของข้อมูลรายนั้น ๆ โดยเก็บรวบรวมไว้ที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต เรียบเรียงจาก The Fair Credit Reporting Act ค.ศ. 1970, Section 603(g).

(4) สิทธิในการโต้แย้งข้อมูลที่ไม่ถูกต้องกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต หากเจ้าของข้อมูลได้แจ้งให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตว่า ข้อมูลที่อยู่ในแฟ้มข้อมูลของตนไม่ถูกต้อง หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องทำการสืบสวนในข้อมูลที่ไม่ถูกต้องนั้น (โดยปกติภายใน 30 วัน) โดยจะต้องแสดงถึงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ถูกโต้แย้ง และแหล่งข้อมูลจะต้องพิจารณา ทบทวนถึงหลักฐานและบันทึกรายงานข้อมูลที่มีการค้นพบให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต และพยานหลักฐานที่มีความสัมพันธ์เพื่อที่จะทำให้เจ้าของข้อมูลยอมรับได้ โดยหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องมีการรายงานการสืบสวนเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่เจ้าของข้อมูลพร้อมกับสำเนารายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งถ้าผลของการสืบสวนมีผลให้ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลง และหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตไม่สามารถแก้ไขตามข้อโต้แย้งได้ เจ้าของข้อมูลสามารถที่จะเพิ่มเติมโดยทำเป็นคำแถลงการณ์โต้แย้งสั้น ๆ เข้าไปไว้ในแฟ้มข้อมูลของตนได้ และหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องทำการบันทึกสรุปคำแถลงการณ์โต้แย้งของเจ้าของข้อมูลไว้ในแฟ้มรายงานข้อมูลฉบับใหม่ด้วย ถ้าหากข้อมูลในส่วนที่ถูกโต้แย้งได้ถูกลบไปจากแฟ้มข้อมูล หรือได้มีการเพิ่มเติมคำแถลงการณ์โต้แย้งไว้ในแฟ้มข้อมูล เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะแจ้งให้บุคคลผู้ขอใช้ข้อมูลในแฟ้มข้อมูลของตนทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแฟ้มข้อมูลว่ามีการลบออก หรือมีการเพิ่มเติมด้วยคำแถลงการณ์ที่มีการโต้แย้งไว้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ข้อโต้แย้งของเจ้าของข้อมูลไม่หนักแน่นเพียงพอ หน่วยงานจัดทำข้อมูลไม่จำเป็นต้องแสดงถึงแหล่งข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ

(5) สิทธิที่จะให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตทำการแก้ไขหรือลบข้อมูลที่ผิดพลาด หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องทำการลบออกหรือทำให้ถูกต้องในข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือข้อมูลที่ไม่เป็นจริงจากแฟ้มข้อมูลภายใน 30 วันหลังจากมีการโต้แย้งความไม่ถูกต้องของข้อมูล

(6) สิทธิในการโต้แย้งความไม่ถูกต้องของแหล่งที่มาของข้อมูลเครดิต หากมีการแจ้งบอกจากเจ้าของข้อมูลต่อบุคคลต่าง ๆ เช่น ผู้ให้เครดิตที่เป็นผู้แจ้งข้อมูลเครดิต ให้แก่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตว่ามีการโต้แย้งความถูกต้องของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลจะต้องไม่ทำการรายงานข้อมูลให้แก่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยไม่มีการแจ้งข้อโต้แย้งรวมไปด้วย

(7) สิทธิที่จะเลือกให้ไม่แสดงชื่อของเจ้าของข้อมูลจากบัญชีแฟ้มข้อมูลของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต เพื่อการให้เครดิตที่เจ้าของข้อมูลไม่ได้ดำเนินการขอเครดิต หรือกรณีการเสนอประกันจากบริษัทประกัน กล่าวคือ กรณีที่ผู้ให้เครดิตหรือผู้ให้ประกันอาจจะใช้แฟ้มข้อมูลเครดิตเป็นฐานในการเสนอการให้เครดิตหรือประกัน ดังนั้น หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจึงต้องจัดให้มีการให้หมายเลขโทรศัพท์โทรฟรีให้แก่เจ้าของ

ข้อมูล ที่จะติดต่อถ้าต้องการให้อาชื่อและที่อยู่ของตนออกจากบัญชีเพิ่มข้อมูล โดยถ้าเจ้าของข้อมูล ร้องขอ หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องเอารายชื่อของเจ้าของข้อมูล ออกจากบัญชี รายชื่อเพิ่มข้อมูลเป็นเวลา 2 ปี และถ้าหากเจ้าของข้อมูลพร้อมที่จะกลับเข้ามาใน ระบบ หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องนำเอาชื่อของเจ้าของข้อมูลกลับเข้าบัญชีรายชื่อ เพิ่มข้อมูลต่อไป

(8) เจ้าของข้อมูลสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ละเมิด ถ้าหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ผู้ใช้ข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลแก่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูล เครดิต ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตน อันเนื่องมาจากการละเมิดต่อบทบัญญัติที่ FCRA กำหนดไว้ โดยเจ้าของข้อมูลสามารถฟ้องผู้ทำละเมิดที่ศาลของมลรัฐ หรือของรัฐบาลกลางได้ โดยสามารถ ดำเนินการฟ้องได้ทั้งทางแพ่ง และทางอาญา

3.3.2 สิทธิและหน้าที่ของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต

โดยที่วัตถุประสงค์หลักของ FCRA ประสงค์ที่จะสร้างรายงานข้อมูล เครดิตที่มีความถูกต้องและเป็นธรรม จึงได้กำหนดให้มีหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต* เพื่อดำเนินการรวบรวม ประเมินผล และดูแลรักษาข้อมูลเครดิตที่อยู่ในเพิ่มข้อมูลของเจ้าของข้อมูล โดยต้องตระหนักถึงการรักษาความลับ และความถูกต้องของข้อมูลเสมอ นอกจากนี้จะต้องทำการ พัฒนาระบบขั้นตอนการดำเนินการรวบรวม ประมวลผลข้อมูล และดูแลรักษาเพิ่มข้อมูลให้ทันสมัย ตลอดเวลา โดยจะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรม และความเท่าเทียมกันของเจ้าของข้อมูลเป็นหลัก

หน่วยงานจัดทำข้อมูลเครดิต ภายใต้กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นหน่วยงาน ที่มีหน้าที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริโภค และทำการประเมิน พร้อมกับการดูแลรักษาข้อมูล เครดิตเพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่สามที่จะเข้ามาใช้ข้อมูลที่หน่วยงานจัดเก็บไว้ ซึ่งบุคคล ที่สามอาจจะเป็นผู้พิจารณาให้เครดิตผู้พิจารณาให้การประกันภัย นายจ้างที่จะทำการจ้างแรงงาน หรือหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น การจัดทำข้อมูลเครดิตของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอย่างมาก การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต

* Section 603 (f) (p) ให้ความหมายของคำว่า “หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูล เครดิต” หมายถึง หน่วยงานที่มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอในการรวบรวม ประเมิน และดูแล รักษาเพิ่ม ข้อมูลของเจ้าของข้อมูลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตสำหรับบุคคล ที่สาม และใช้ประโยชน์จากการ ติดต่อสื่อสารทางการเงินระหว่างรัฐ โดยการจัดทำรายงานข้อมูลนี้ จะให้ความสำคัญถึงความน่าเชื่อถือของเครดิต ฐานะทางเครดิต ความสามารถในการมีเครดิตของ เจ้าของข้อมูล และรวมถึงข้อมูลประจำตัวของเจ้าของข้อมูล.

จึงต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล¹³ ก่อนการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต เว้นแต่เป็นการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตดังต่อไปนี้¹⁴

(1) การจัดทำรายงานข้อมูลตามคำสั่งศาลที่ไปปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล หรือตามหมายศาลที่จะต้องดำเนินการก่อนกระบวนการพิจารณาของคณะลูกขุน

(2) จัดทำรายงานข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้บริโภคให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

(3) การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่บุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการนำเอาข้อมูลไปใช้เพื่อการจ้างงาน ประกอบการตัดสินใจในการให้ใบอนุญาต หรือประโยชน์อื่น ๆ จากหน่วยงานของรัฐประกอบการตัดสินใจของผู้ลงทุน ผู้ให้บริการ หรือผู้รับประกันในการประเมินเครดิต หรือความเสี่ยงในการชำระเงินของเจ้าของข้อมูล เพื่อใช้ในการดำเนินการทางด้านธุรกิจที่เริ่มต้นมาจากเจ้าของข้อมูล หรือใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าเจ้าของข้อมูลมีฐานะทางการเงินที่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของธุรกิจที่เจ้าของข้อมูลเข้าร่วมดำเนินการด้วย

การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่กล่าวมาเป็นการจัดข้อมูลที่เป็นเชิงบวก ซึ่งหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตสามารถรายงานได้ตลอดไป แต่หากเป็นการรายงานข้อมูลเชิงลบ หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตสามารถรายงานได้ภายใน 7 ปี เว้นแต่

- (1) ข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมสามารถรายงานข้อมูลดังกล่าวได้ตลอด
- (2) ข้อมูลเกี่ยวกับการล้มละลายสามารถรายงานได้ 10 ปี
- (3) รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการตอบรับการสมัครงานที่มีเงินเดือนมากกว่า 75,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ไม่มีกำหนดเวลาการรายงานข้อมูล
- (4) รายงานเกี่ยวกับข้อมูลที่เกิดจากการสมัครที่มีวงเงินเครดิต หรือวงเงินในกรรมธรรม์ประกันมากกว่า 150,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ไม่มีกำหนดเวลาการรายงานข้อมูล
- (5) ข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดี หรือการปฏิเสธไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา สามารถรายงานได้ 7 ปี หรือจนกว่าบทบัญญัติที่เป็นข้อบังคับจะสิ้นสุดบังคับไม่ว่าระยะเวลาใดก็ตามที่ยาวกว่า

การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตผู้บริโภค จะต้องมีการสืบเสาะข้อมูลเครดิต¹⁵ ซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต การสืบเสาะข้อมูลของเจ้าของ

¹³ Ibid., Section 604 (c) (A).

¹⁴ Ibid., Section 604 (a).

ข้อมูล หมายถึง ข้อมูลของเจ้าของข้อมูลทั้งหมด หรือบางส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ ชื่อเสียง นิสัยส่วนตัว หรือรูปแบบการดำรงชีพของเจ้าของข้อมูล ซึ่งอาจได้มาโดยการสัมภาษณ์ตัวเจ้าของข้อมูลเอง หรือจากเพื่อนบ้าน เพื่อน หรือบุคคลที่รู้จัก อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเหล่านี้จะไม่ถูกรวมเข้ากับข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาโดยตรงจากผู้ให้เครดิตแก่เจ้าของข้อมูล หรือมาจากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งข้อมูลในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้มาจากผู้ให้เครดิต หรือจากตัวผู้บริโภคเอง

หน่วยงานจัดทำข้อมูลเครดิตจะทำการสืบเสาะข้อมูล เพื่อนำมาทำเป็นรายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งตามกฎหมายหลักการสืบเสาะข้อมูลเครดิต เพื่อนำมาจัดทำเป็นรายงานข้อมูลเครดิตนั้นไม่สามารถทำได้ เว้นแต่¹⁵

(1) เจ้าของข้อมูลรู้เป็นที่ชัดเจนว่าการสืบเสาะข้อมูลของเจ้าของข้อมูลนั้น ประกอบด้วย ข้อมูลลักษณะ ชื่อเสียง ลักษณะนิสัยส่วนตัว หรือรูปแบบการดำรงชีพของตน

(2) ได้รับการรับรองจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูล หรือได้รับการรับรองจากองค์กรจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตว่า การดำเนินการเปิดเผยข้อมูลของเจ้าของข้อมูลได้ดำเนินการตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอ

แม้จะทำการสืบเสาะข้อมูลได้ตามหลักเกณฑ์ข้างต้นก็ตาม แต่ FCRA ก็ยังกำหนดข้อห้ามในการสืบเสาะข้อมูลเครดิตไว้ดังต่อไปนี้

(1) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลผู้บริโภค จะไม่ดำเนินการสืบเสาะข้อมูลเครดิต จนกว่าจะได้รับการรับรองจากบุคคลที่ร้องขอให้ดำเนินการสืบเสาะรายงานข้อมูลเครดิต

(2) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต จะไม่ดำเนินการสืบเสาะเพื่อวัตถุประสงค์ในการเตรียมการสืบเสาะข้อมูลเครดิตของเจ้าของข้อมูลเพื่อเหตุผลในการจ้างงาน ถ้าการดำเนินการสืบเสาะ โดยนายจ้างของเจ้าของข้อมูลจะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายด้านความเท่าเทียมกันของโอกาสในการจ้างงานของสหพันธรัฐ หรือกฎหมายของรัฐ

(3) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต จะไม่จัดทำ การสืบเสาะข้อมูลเครดิตที่มีข้อมูลของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจับกุม การดำเนินคดี การตัดสินว่ามีความผิด การตัดสินคดีอาญา การอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับหนีภาษีอากร หรือการตัดสินคดี

¹⁵ Ibid., Section 623 (e).

¹⁶ Ibid., Section 606.

ที่ยังไม่สิ้นสุดจนกว่าหน่วยงานที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิต จะสามารถยืนยันความถูกต้องของข้อมูลภายในระยะเวลา 30 วันก่อนจัดทำการสืบเสาะข้อมูลเครดิตรายดังกล่าว ทั้งนี้ไม่ใช้บังคับกับรายงานข้อมูลที่ใช้สำหรับการจ้างแรงงาน 17

(4) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต จะต้องไม่เตรียมการจัดทำหรือจัดทำการสืบเสาะข้อมูลเครดิตที่มีผลในทางลบต่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูล และซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการสัมภาษณ์เพื่อนบ้าน เพื่อน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เจ้าของข้อมูลรู้จักคุ้นเคย หรือบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลด้านนั้น ๆ จนกว่า

(4.1) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตได้ดำเนินการอย่างเหมาะสมตามกระบวนการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นอิสระ และมีความรู้ความเชี่ยวชาญในข้อมูลด้านนั้น ๆ หรือ

(4.2) การสัมภาษณ์บุคคล เป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุดที่สามารถหาได้สำหรับข้อมูลชิ้นนั้น ๆ

นอกจากหน้าที่หลักตามบทบัญญัตินี้ที่ได้กำหนดให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตต้องดำเนินการ รวบรวมข้อมูลโดยการสืบเสาะ ประมวลผล และรักษาข้อมูลที่อยู่ในแฟ้มข้อมูลของเจ้าของข้อมูลแล้ว ภายใต้ FCRA ได้กำหนดถึงหน้าที่อื่น ๆ ของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลไว้ด้วย สรุปได้ดังนี้

(1) หากเจ้าของข้อมูลได้แจ้งให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตว่าข้อมูลที่อยู่ในแฟ้มข้อมูลของตนไม่ถูกต้อง หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องทำการสืบสวนในข้อมูลที่ไม่ถูกต้องนั้นภายใน 30 วัน โดยจะต้องทำการแสดงถึงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ถูกโต้แย้ง พยานหลักฐานที่มีความสัมพันธ์ที่เจ้าของข้อมูลยอมรับ

(2) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องมีการรายงานการสืบสวนเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่เจ้าของข้อมูลพร้อมกับสำเนารายงานของเจ้าของข้อมูล ถ้าผลของการสืบสวน การเปลี่ยนแปลง ถ้าการสืบสวนหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตไม่สามารถแก้ไขในข้อโต้แย้งได้ เจ้าของข้อมูลสามารถที่จะเพิ่มเติมคำแถลงการณ์โต้แย้งสั้น ๆ เข้าไปในแฟ้มข้อมูลของตนได้ และหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องทำการบันทึกสรุปคำแถลงการณ์โต้แย้งของเจ้าของข้อมูลไว้ในแฟ้มรายงานข้อมูลเครดิตในรายงานฉบับใหม่ด้วย หากข้อมูลในส่วนที่ถูกโต้แย้งได้ถูกลบไปจากแฟ้มข้อมูล หรือได้มีการเพิ่มเติมคำแถลงการณ์โต้แย้งไว้ในแฟ้มข้อมูล เจ้าของข้อมูลสามารถที่จะแจ้งให้บุคคลผู้ขอใช้ข้อมูลในแฟ้มข้อมูลของตน

¹⁷ Ibid., Section 613.

ให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแฟ้มข้อมูลว่ามีการลบออกหรือมีการเพิ่มเติมถ้อยคำแถลงไว้
เว้นแต่เป็นกรณีที่ข้อโต้แย้งของเจ้าของข้อมูลไม่แน่นแฟ้นเพียงพอ

(3) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องทำการลบออก
หรือทำให้ถูกต้องของข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือข้อมูลที่ไม่เป็นจริงจากแฟ้มข้อมูลเครดิต ภายใน
30 วันหลังจากมีการโต้แย้งความไม่ถูกต้องของข้อมูล อย่างไรก็ตาม หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูล
เครดิตจะไม่ทำการลบข้อมูลที่ถูกต้องออกจากแฟ้มข้อมูล เว้นแต่ข้อมูลนั้นล่าสมัยไปแล้ว หรือ
ไม่สามารถที่จะตรวจสอบความแท้จริงได้ ถ้าหากมีการโต้แย้งผลของการเปลี่ยนแปลงแฟ้มข้อมูล
เครดิต

(4) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะไม่สามารถนำข้อมูล
ที่มีการโต้แย้งบันทึกกลับเข้าไปในแฟ้มได้อีก เว้นแต่มีการยืนยันความแท้จริงของแหล่งที่มาของ
ข้อมูลที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์ นอกจากนี้ หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้อง
แจ้งบอกกล่าวถึงการบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องกลับเข้าไปในแฟ้มข้อมูล ซึ่งในใบแจ้งบอกจะต้อง
มีชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

(5) การจำกัดการเข้าถึงแฟ้มข้อมูล หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูล
จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเจ้าของข้อมูลให้เฉพาะกับบุคคลที่ได้รับสิทธิตาม FCRA ซึ่งจะนำไป
พิจารณาเกี่ยวกับการก่อกวนความสัมพันธ์กับผู้ให้เครดิต บริษัทให้ประกัน ผู้จ้างแรงงาน ผู้เป็นเจ้าของ
ที่ดินหรือบ้านเช่า หรือธุรกิจอื่น ๆ ที่ต้องการใช้ข้อมูลในการประกอบการพิจารณา

(6) หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต จะไม่ทำการให้ข้อมูล
ให้แก่ผู้จ้างแรงงาน หรือรายงานข้อมูลที่มีเรื่องของการรักษาพยาบาลของตัวเจ้าของข้อมูลแก่
ผู้จ้างแรงงาน หรือตัวแทนการจ้างงาน ผู้ให้ประกันภัย โดยปราศจากการยินยอมจากเจ้าของข้อมูล
เป็นลายลักษณ์อักษร

3.3.3 สิทธิและหน้าที่ของผู้จัดหาข้อมูลเครดิต หรือผู้ให้ข้อมูลเครดิต

การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะจัดทำโดยหน่วยงานจัดทำรายงาน
ข้อมูลเครดิต โดยจะมีแหล่งที่มาของข้อมูลหลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากองค์กรข้อมูลเครดิต
บริษัทที่ตรวจสอบผู้เช่าที่อยู่ การบริการการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริง และบริการข้อมูล
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ซึ่งเรียกโดยรวมว่า “ผู้จัดหาข้อมูลเครดิต” หรือ “ผู้ให้ข้อมูลเครดิต”

ภายใต้ FCRA จะกำหนดให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต
ส่งใบแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลเครดิตทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนไว้ ดังนี้

(1) หน้าที่ในการรายงานข้อมูลที่มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ คือ
การห้ามมิให้ผู้ให้ข้อมูลดำเนินการจัดทำข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง โดยทราบอยู่แล้วว่าข้อมูลดังกล่าว

ผิดพลาดหรือหลีกเลี่ยงในการรับรู้ว่ามีข้อมูลดังกล่าวไม่ถูกต้อง ให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต อย่างไรก็ตามหากผู้จัดทำข้อมูลเครดิตได้ดำเนินการแจ้งอย่างเปิดเผยให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงสิทธิการโต้แย้งความไม่ถูกต้องของข้อมูลแล้ว เช่นนี้ ผู้จัดทำข้อมูลเครดิตไม่อยู่ภายใต้ข้อห้ามนี้

(2) หน้าที่ในการแก้ไขข้อมูล และปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย อยู่เสมอ หากผู้จัดทำข้อมูลสรุปได้ว่า ข้อมูลที่จัดทำให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตเป็นข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ หรือไม่ถูกต้อง ผู้ให้ข้อมูลจะต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลให้ถูกต้องเพื่อส่งให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต หากมีการแก้ไขข้อมูลที่ได้จัดส่งให้แก่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตไปแล้ว ผู้ให้ข้อมูลจะต้องแจ้งให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตทราบถึงการแก้ไขข้อมูลนั้น¹⁸

(3) หน้าที่ในการดำเนินการภายหลังจากรับการยืนยันจากเจ้าของข้อมูลว่า ข้อมูลนั้นผิดพลาด ไม่ถูกต้อง ผู้ให้ข้อมูลจะต้องไม่จัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต¹⁹ หากปราศจากข้อความที่มีการโต้แย้งจากเจ้าของข้อมูลประกอบด้วย²⁰

(4) หน้าที่ในการดำเนินการหลังจากได้รับการโต้แย้งจากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตว่า หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตได้รับการโต้แย้งการจัดทำข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลเครดิตมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามกระบวนการดังนี้

(4.1) ดำเนินการไต่สวนและตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ที่ผลิตให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต²¹

(4.2) รายงานผลการสืบสวนให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต และหากการสืบพบว่าข้อมูลนั้นไม่ถูกต้อง หรือไม่สมบูรณ์จริงตามที่มีการโต้แย้ง ผู้จัดทำข้อมูลเครดิตจะต้องรายงานผลการดำเนินการให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่รวบรวมและดูแลรักษาแฟ้มข้อมูลทุกแห่งที่เคยได้รับข้อมูล²²

¹⁸ Ibid., Section 623(a)(2).

¹⁹ Ibid., Section 623(a)(1)(B).

²⁰ Ibid., Section 623(a)(3).

²¹ Ibid., Section 623(b)(1)(A) และ (b)(1)(B).

²² ดู section 623(b)(1)(C) และ (b)(1)(D).

(5) หน้าที่ในการรายงานการปิดบัญชีโดยสมัครใจของเจ้าของข้อมูล ผู้จัดทำข้อมูลจะต้องรายงานการปิดบัญชีนี้ให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตในการส่งข้อมูลในกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตในครั้งต่อไป²³

(6) หน้าที่ในการรายงานวันที่ที่ไม่ชำระหนี้ หากผู้ให้ข้อมูลรายงานข้อมูลของเจ้าของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้างชำระหนี้ การเก็บค่าไถ่และขาดทุน หรือการกระทำใด ๆ ในลักษณะเดียวกัน ผู้จัดทำข้อมูลจะต้องเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับเดือนและปีที่การค้างชำระหนี้เริ่มต้นขึ้นภายในระยะเวลา 90 วันนับจากวันที่ผลิตข้อมูลของเจ้าของข้อมูลขึ้น²⁴

3.3.4 หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ใช้ข้อมูล

FCRA กำหนดถึงวัตถุประสงค์ของการได้รับอนุญาตในการใช้ข้อมูลเครดิตเพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล โดยผู้ใช้ข้อมูลทุกคนจะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้ข้อมูลซึ่งต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ใน FCRA ก่อนซึ่งวัตถุประสงค์ในการใช้ที่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมายนี้ ประกอบด้วย

(1) การอนุมัติโดยคำสั่งศาล หรือหมายเรียกของคณะลูกขุนของรัฐบาลกลาง²⁵

(2) การได้รับอนุญาตจากผู้บริโภค ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร²⁶

(3) เพื่อวัตถุประสงค์ในการขายเครดิตอันเนื่องมาจากการสมัครขอขายเครดิตของเจ้าของข้อมูล หรือเพื่อการตรวจสอบ และแก้ไขข้อมูลในบัญชีของเจ้าของข้อมูล²⁷

(4) เพื่อวัตถุประสงค์ในการจ้างงาน ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจ ในการโปรโมทเลื่อนขั้น โดยจะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของข้อมูลก่อน²⁸

(5) เพื่อวัตถุประสงค์ในการรับประกัน อันเนื่องมาจากการสมัครของเจ้าของข้อมูล²⁹

²³ Ibid., Section 623(a)(3).

²⁴ Ibid., Section 623(a)(5).

²⁵ Ibid., Section 604(a)(1).

²⁶ Ibid., Section 604(a)(2).

²⁷ Ibid., Section 604(a)(3)(A).

²⁸ Ibid., section 604(a)(3)(B) และ 604(b).

²⁹ Ibid., section 604(a)(3)(C).

(6) เมื่อมีความต้องการด้านธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจที่มีจุดกำเนิดมาจากเจ้าของข้อมูล³⁰

(7) เพื่อตรวจสอบบัญชีของเจ้าของข้อมูลเพื่อพิจารณาว่า เจ้าของข้อมูลยังสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขทางบัญชีได้หรือไม่³¹

(8) เพื่อพิจารณาคูสมมติของเจ้าของข้อมูลสำหรับใบอนุญาตหรือสิทธิประโยชน์อื่น ๆ จากรัฐบาลตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อพิจารณาใบสมัครในด้านการเงิน และสถานะทางการเงินของเจ้าของข้อมูล³²

(9) เพื่อใช้สำหรับนักลงทุน หรือผู้ให้บริการ หรือผู้ให้ประกันในการพิจารณาประเมินความเสี่ยงของเครดิต และความเสี่ยงในการชำระเงินคืนของเครดิตของเจ้าของข้อมูลที่มีอยู่ในขณะที่พิจารณา³³

(10) เพื่อใช้สำหรับรัฐ หรือหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องการจ่ายค่าดูแลบุตร หรือการเปลี่ยนแปลง หรือการบังคับให้จ่ายค่าดูแลบุตร³⁴

นอกจากได้รับอนุญาตตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ใน FCRA แล้ว ยังต้องมีหน้าที่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้ใช้ข้อมูลจะต้องจัดเตรียมหนังสือรับรอง³⁵ ที่อนุญาตถึงวัตถุประสงค์ในการใช้ และรับรองว่ารายงานนั้นจะไม่ถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในการนำไปใช้

(2) ผู้ใช้ข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงการดำเนินการที่มีผลในทางลบ กับเจ้าของข้อมูลโดยแหล่งที่มาของรายงานข้อมูลเครดิตอาจมีได้หลายแหล่ง จึงทำให้หลักเกณฑ์วิธีการแจ้งแตกต่างกันไป ดังนี้

³⁰ Ibid., Section 604(a)(3)(F)(i).

³¹ Ibid., Section 604(a)(3)(F)(ii).

³² Ibid., Section 604(a)(3)(D).

³³ Ibid., Section 604(a)(3)(E).

³⁴ Ibid., Section 604(a)(4) และ Section(a)(5).

³⁵ Ibid., Section 604(f).

* Section 603(k) ใช้อธิบายความหมายของคำว่า “การดำเนินการที่มีผลในทางลบกับเจ้าของข้อมูล” อย่างกว้าง ๆ ว่า การดำเนินการที่มีผลในทางลบกับเจ้าของข้อมูล รวมถึงการดำเนินการทางธุรกิจทุกชนิด การให้เครดิต การจ้างงาน ที่พิจารณาว่ามีผลกระทบในทางลบต่อเจ้าของข้อมูล เช่น การปฏิเสธหรือยกเลิกเครดิต หรือการประกัน การปฏิเสธการรับเข้าทำงาน เป็นต้น.

(2.1) การดำเนินการที่มีผลในทางลบกับเจ้าของข้อมูล ซึ่งมาจาก รายงานข้อมูลเครดิตที่มีแหล่งที่มาจากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต กล่าวคือหากผู้ใช้ข้อมูล ดำเนินการใด ๆ ที่มีผลในทางลบกับเจ้าของข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจากรายงานข้อมูลเครดิต ผู้ใช้ข้อมูล จะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบ³⁶ และการแจ้งอาจกระทำโดยการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ด้วยวาจา หรือโดยวิธีการทาง electronic ใด ๆ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นวิธีใด ก็จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

(2.1.1) ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ (ซึ่งรวมถึงเบอร์โทรศัพท์ ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย) ของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่จัดเตรียมรายงานข้อมูลเครดิต

(2.1.2) รายงานชี้แจงว่าหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูล เครดิตไม่ได้เป็นผู้ตัดสินใจให้เกิดผลเสีย และไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมการตัดสินใจดังกล่าว จึงเกิดขึ้น

(2.1.3) รายงานชี้แจงให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงสิทธิ ในการที่จะได้มาของสำเนารายงานข้อมูลเครดิต โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจากหน่วยงานจัดทำรายงาน ข้อมูลเครดิต หากเจ้าของข้อมูลร้องขอภายในระยะเวลา 60 วัน

(2.1.4) รายงานชี้แจงให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงสิทธิในการ โต้แย้งกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยตรงเกี่ยวกับความถูกต้อง และความสมบูรณ์ ของข้อมูลใด ๆ ที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตเป็นผู้เก็บรักษาไว้

(2.2) การดำเนินการที่มีผลในทางลบกับเจ้าของข้อมูล ซึ่งมาจาก ข้อมูลที่ได้รับมาจากบุคคลที่สามซึ่งไม่ใช่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต หากบุคคลดำเนินการ ให้มีผลในทางลบกับบุคคล ครอบครัวของเจ้าของข้อมูล โดยใช้ข้อมูลบางส่วนหรือทั้งหมดมาจาก บุคคลอื่นที่นอกเหนือจากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต และข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่อยู่ภายใต้ การดูแลของ FCRA ผู้ใช้ข้อมูลจะต้องเปิดเผยให้กับเจ้าของข้อมูลทราบถึงสิทธิในการร้องขอให้ เปิดเผยข้อมูล โดยจะต้องดำเนินการเป็นลายลักษณ์อักษร และภายในเวลา 60 วันหลังจากได้รับการ แจ้ง ในขณะที่ผู้ใช้ข้อมูลก็ต้องเปิดเผยข้อมูลภายในระยะเวลาที่เหมาะสมให้กับเจ้าของข้อมูล ตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอ³⁷

³⁶ Ibid., Section 615 ของ FCRA.

³⁷ Ibid., Section 615(b)(2).

3.3.5 กรอบการเปิดเผยข้อมูลเครดิต

กรอบการเปิดเผยข้อมูลภายใต้ FCRA นี้ได้กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลโดยให้เปิดเผยทั้งในกระบวนการสืบเสาะรายงานข้อมูล โดยผู้ที่ได้มาหรือเตรียมการเพื่อการสืบเสาะรายงานข้อมูลเครดิตของเจ้าของข้อมูลรายใด ๆ จะต้องดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลอย่างสมบูรณ์ และถูกต้องตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอ และการเปิดเผยจากรายงานข้อมูลเครดิตโดยการเปิดเผยข้อมูลจากรายงานข้อมูลเครดิต กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้เปิดเผยให้แก่เจ้าของข้อมูล หน่วยงานของรัฐ และผู้ขอใช้ข้อมูล ซึ่งมีหลักเกณฑ์โดยสรุปดังนี้

(1) การเปิดเผยข้อมูลแก่เจ้าของข้อมูล³⁸

หลักของการเปิดเผยข้อมูล หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องดำเนินการตามการร้องขอของเจ้าของข้อมูล โดยจะต้องทำการเปิดเผยข้อมูลอย่างถูกต้องชัดเจน และเหมาะสมซึ่งจะทำการเปิดเผยข้อมูลทุกข้อมูลจากแฟ้มของเจ้าของข้อมูล ณ เวลาที่มีการร้องขอ เว้นแต่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการให้เครดิต การประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ หรือข้อมูลที่มีการคาดคะเนเกี่ยวกับตัวเจ้าของข้อมูล นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วยังต้องเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้ด้วย

(1.1) เปิดเผยแหล่งที่มาของข้อมูลเครดิต ยกเว้นเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสืบเสาะรายงานข้อมูลเครดิต โดยมีข้อแม้ว่าการดำเนินการที่กล่าวมานั้นใช้บังคับเฉพาะภายใต้กฎหมายฉบับนี้เท่านั้น และแหล่งข้อมูลที่ใช้เพื่อสืบเสาะข้อมูลเครดิตนี้สามารถนำไปเปิดเผยต่อโจทก์ภายใต้กระบวนการเปิดเผยที่เหมาะสมในศาล

(1.2) เปิดเผยถึงผู้จัดหารายงานข้อมูลเครดิต โดยจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ ชื่อทางการค้า (ถ้ามี) เบอร์โทรศัพท์ เป็นต้น³⁹

(1.3) เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ ตามสัญญา ผู้รับเงินรายแรก และปริมาณการใช้เครดิต ซึ่งจะถูกนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีผลในทางลบกับเจ้าของข้อมูล⁴⁰

(1.4) เปิดเผยบันทึกคำร้องขอทุกคำร้องที่ไม่ได้เริ่มจากเจ้าของข้อมูล ซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินการด้านเครดิต หรือการประกัน ที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตมีอยู่ภายในระยะเวลา 1 ปีก่อนการร้องขอ เพื่อบ่งชี้ถึงตัวเจ้าของข้อมูล

³⁸ Ibid., Section 609.

³⁹ Ibid., Section 607 (e)(1).

⁴⁰ Ibid., Section 609 (a)(4).

ทั้งนี้ หลักการเปิดเผยข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น จะไม่นำไปบังคับใช้กับการเปิดเผยถึงแหล่งที่มาของข้อมูล และส่วนประกอบของรายงานข้อมูลเครดิต หรือรายงานข้อมูลเครดิตที่ได้รับ หรือได้จัดทำก่อนวันที่มีผลบังคับใช้ของกฎหมายฉบับนี้ เว้นแต่ข้อมูล หรือรายงานข้อมูลเครดิตมีอยู่ในแฟ้มข้อมูลของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ในวันที่กฎหมายบังคับใช้

(1.4.1) เงื่อนไขการเปิดเผยข้อมูลต่อเจ้าของข้อมูล⁴¹

หลักทั่วไปของเงื่อนไขการเปิดเผยข้อมูลที่มีการบ่งชี้ถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และการเปิดเผยในรูปแบบของลายลักษณ์อักษร มีหลักเกณฑ์ดังนี้

(1.4.1.1) กรณีการเปิดเผยข้อมูลเครดิตที่เป็นการบ่งชี้ถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตต้องกำหนดเงื่อนไข การเปิดเผยข้อมูลเครดิตที่บ่งชี้ถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างเหมาะสม⁴²

(1.4.1.2) การเปิดเผยข้อมูล จะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูล โดยอาจเปิดเผยข้อมูลด้วยวิธีอื่นใด หรือในรูปแบบที่เจ้าของข้อมูลระบุ หรือในรูปแบบที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตกำหนดเอาไว้

(1.4.2) รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลเครดิต⁴³

เจ้าของข้อมูลสามารถกำหนดรูปแบบการเปิดเผยข้อมูลได้ดังนี้

(1.4.2.1) การเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบที่เจ้าของข้อมูลทำการเปิดเผยที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตด้วยตนเองในระหว่างเวลาทำการ

(1.4.2.2) การเปิดเผยข้อมูลโดยทางโทรศัพท์ โดยเจ้าของข้อมูลได้ร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เปิดเผยข้อมูลทางโทรศัพท์ โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตในระหว่างเวลางาน⁴⁴ ซึ่งรายการที่ต้องมีในการร้องขอควรมีข้อความดังนี้

⁴¹ Ibid., Section 610.

⁴² Ibid., Section 609.

⁴³ Ibid., Section 610 (b).

⁴⁴ Ibid., Section 609 (c).

ฉบับนี้ และสิทธิต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายนี้

ก. การอธิบายโดยย่อของกฎหมาย

ข้อมูลภายใต้กฎหมายฉบับนี้

ข. คำอธิบายในการใช้สิทธิของเจ้าของ

ค. รายชื่อองค์การของรัฐที่รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายนี้ ตลอดจนที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต เพื่อให้เจ้าของข้อมูลสามารถติดต่อกับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่เหมาะสมได้

ค. รายชื่อองค์การของรัฐที่รับผิดชอบ

ง. การแจ้งให้เจ้าของข้อมูล ทราบว่า เจ้าของข้อมูลอาจได้รับสิทธิเพิ่มเติมภายใต้กฎหมายของรัฐ (State law) และเจ้าของข้อมูลจะต้องไปติดต่อกับองค์การคุ้มครองผู้บริโภคของรัฐ หรือท้องถิ่น หรือพนักงานอัยการเพื่อศึกษาถึงสิทธิเหล่านั้น และ

ง. การแจ้งให้เจ้าของข้อมูล ทราบว่า

จ. การแจ้งให้ทราบว่าหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลไม่สามารถถูกร้องขอให้เคลื่อนย้ายข้อมูลที่ทำให้เสื่อมเสียออกจากแฟ้มข้อมูลของเจ้าของข้อมูลได้ เว้นแต่ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบันแล้ว ตามที่ระบุไว้ในหมวด 605 หรือข้อมูลดังกล่าวไม่สามารถพิสูจน์ได้

จ. การแจ้งให้ทราบว่าหน่วยงานจัดทำ

(1.4.2.3) การเปิดเผยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

(1.4.2.4) โดยวิธีการอื่นๆ ที่มีความเหมาะสม

(2) การเปิดเผยข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ⁴⁵

ภายใต้ FCRA ให้หน่วยงานที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิตอาจดำเนินการจัดหาข้อมูลที่เฉพาะของตัวบุคคลเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ ที่อยู่ในอดีต สถานที่ทำงานหรือสถานที่ที่เคยทำงานให้กับองค์กรต่าง ๆ ของรัฐได้

(2.1) การเปิดเผยข้อมูลแก่ Federal Bureau of Investigation

(FBI)

การเปิดเผยข้อมูลแก่ FBI เป็นการเปิดเผยเพื่อวัตถุประสงค์ในการสืบราชการลับและป้องกันการก่อวินาศกรรม ซึ่งข้อมูลที่สามารถเปิดเผย ได้แก่⁴⁶ ชื่อ ที่อยู่ ที่อยู่ในอดีต สถานที่ทำงาน หรือที่ที่เคยทำงานของเจ้าของข้อมูล ชื่อ ที่อยู่ของสถาบันทางการเงินที่เจ้าของข้อมูลเปิดบัญชีอยู่ หรือข้อมูลที่มีคำสั่งให้เปิดเผยให้กับ FBI ข้อมูลที่ได้รับ

⁴⁵ Ibid., Section 608.

⁴⁶ Ibid., Section 625 (a) (b) (c).

การเปิดเผยนี้ FBI ถูกจำกัดในการเผยแพร่ข้อมูลที่รับมา ยกเว้นการเผยแพร่ให้กับผู้แทนของรัฐบาลกลาง ซึ่งอาจเป็นส่วนสำคัญในการเห็นชอบหรือจัดการในการสืบสวนของหน่วยสืบราชการลับของต่างประเทศ หรือข้อมูลเกี่ยวข้องกับบุคคลตาม Uniform Code of Military Justice ในเรื่องของการอำนาจในการสืบสวน

(2.2) การเปิดเผยข้อมูลแก่องค์กรของรัฐเพื่อป้องกันลัทธิตerror

การก่อการร้าย

หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต จะต้องจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ในแฟ้มข้อมูลของเจ้าของข้อมูลให้กับหน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่ในการดำเนินการสืบสวน หรือทำการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายข้ามชาติ เมื่อหน่วยงานเหล่านั้นจัดทำหนังสือรับรองว่าข้อมูลที่ร้องขอนั้นมีความจำเป็นสำหรับการสืบสวนการวิเคราะห์ และดำเนินการของหน่วยงาน

3.3.6 บทลงโทษ

ความรับผิดสำหรับการละเมิด FCRA จะถูกดำเนินการตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง กฎหมายของมลรัฐ รวมทั้งการฟ้องร้องคดีในทางแพ่ง และทางอาญา ดังนี้

(1) ความรับผิดทางแพ่ง

FCRA กำหนดให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต หรือผู้ใช้ข้อมูลเครดิตจะต้องรับผิดชอบในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายนี้โดยจงใจ ซึ่งค่าเสียหายที่ศาลจะพิจารณาให้แก่เจ้าของข้อมูล ได้แก่ ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และค่าปรับในลักษณะเป็นการลงโทษ รวมทั้งค่าธรรมเนียมทนายความ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี⁴⁷ และสำหรับการกระทำที่ฝ่าฝืนตามที่กำหนดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนไว้ในกฎหมายฉบับนี้ คณะกรรมการอาจดำเนินการตามกฎหมายแพ่งเพื่อนำบทลงโทษของกฎหมายแพ่งที่ใช้ในศาลท้องถิ่นของสหรัฐฯ มาใช้กับบุคคลที่กระทำละเมิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้ และการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้น ๆ บุคคลผู้กระทำจะต้องชำระเงินตามบทลงโทษไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อการฝ่าฝืนแต่ละครั้ง⁴⁸

นอกจากนั้น FCRA ยังกำหนดให้ผู้ใช้ข้อมูล หรือบุคคลอื่นใดที่มีรายงานข้อมูลเครดิตอันได้มาจากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตโดยมิได้รับการอนุญาตหรือจงใจประมาทเลินเล่อ จะต้องชดเชยค่าเสียหายให้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตเท่ากับค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริง หรือ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ แล้วแต่จำนวนที่มากกว่า

⁴⁷ Ibid., Section 616 และ Section 617.

⁴⁸ Ibid., Section 621 (a) (2) (A).

(2) ความรับผิดชอบทางอาญา

FCRA กำหนดให้ผู้ใช้ข้อมูลต้องรับโทษทางอาญา หากปรากฏว่าได้รับข้อมูลมาจากหน่วยงานที่จัดทำข้อมูลเครดิตโดยมิชอบ ส่วนเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของหน่วยงานที่จัดทำข้อมูลเครดิตซึ่งให้ข้อมูลเครดิตแก่บุคคล ซึ่งไม่มีอำนาจโดยจงใจจะต้องได้รับโทษดังต่อไปนี้

(2.1) บุคคลใดที่จงใจครอบครองข้อมูลของเจ้าของข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยเป็นการครอบครองที่มีเจตนาโดยรู้ตัว ตนไม่สิทธิถูกปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁹

(2.2) การเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตของเจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตใดที่จงใจจัดเตรียมข้อมูลของบุคคลภายใต้เพิ่มข้อมูลของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้กับบุคคลซึ่งไม่ได้รับอนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างผู้นั้นจะถูกปรับหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵⁰

(2.3) หน่วยงาน หรือกรมของสหรัฐฯ ใด ๆ ที่ได้มา หรือเปิดเผย รายงานข้อมูลเครดิต เทปบันทึกเสียง/วิดีโอ หรือข้อมูลที่ฝ่าฝืน FCRA พึงต้องชำระค่าเสียหายให้กับเจ้าของข้อมูลเท่ากับค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงกับเจ้าของข้อมูล หรือ 100 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ถ้าวหาพบว่า การฝ่าฝืนเป็นการกระทำที่มีเจตนา หรือที่ตั้งใจ การลงโทษ ศาลสามารถสั่งให้ลงโทษจากการก่อความเสียหาย⁵¹

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในสหภาพยุโรป

สหภาพยุโรปเกิดจากการรวมตัวกันในกลุ่มประเทศสมาชิก 15 ประเทศ อันได้แก่ ประเทศออสเตรีย เบลเยียม ฟินแลนด์ เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี สเปน ลักเซมเบอร์ก ปอร์ตุเกส สวีเดน เนเธอร์แลนด์ และสหราชอาณาจักร ซึ่งในภูมิภาคนี้มีวิวัฒนาการทางการสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่เจริญก้าวหน้ากว่าภูมิภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับภูมิภาคแถบเอเชีย ทั้งนี้ เนื่องจากภูมิภาคนี้เห็นว่า ข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญต่อบุคคลในระบบเศรษฐกิจที่จะใช้ในการตัดสินใจ ดังนั้น จึงต้องมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารโดยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เข้ามาช่วย อาทิเช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพนิ่ง หรือถ่ายภาพเคลื่อนไหว เพื่อใช้ในการบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ต้องการ

⁴⁹ Ibid., section 619.

⁵⁰ Ibid., Section 620.

⁵¹ Ibid., Section 625 (i).

ปัจจุบันการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้มีการเก็บไว้ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บ และการสืบค้นข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ อย่างไรก็ตาม การเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็มีจุดด้อยในเรื่องของความปลอดภัย และการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลและข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมไว้

สหภาพยุโรปจึงได้มีการจัดทำอนุสัญญาเพื่อตกลงในเรื่องของการให้ความคุ้มครองการใช้ข้อมูลข่าวสาร ชื่อว่า “Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data”^{*} ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการขยายความปลอดภัยของสิทธิที่เกี่ยวกับบุคคลและเสรีภาพขั้นพื้นฐานออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิที่เกี่ยวกับความเป็นส่วนตัว และคำนึงถึงการไหลข้ามพรมแดนมากขึ้นของกระบวนการอัตโนมัติของข้อมูลส่วนบุคคล และเพื่อเป็นการป้องกันการกระทำอันมิชอบต่อข่าวสารและข้อมูล ซึ่งเกิดขึ้นได้ในหลายประเทศ อาทิ การจารกรรมข้อมูล การดักฟัง การสืบค้นข้อมูลจากหน่วยความจำคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ European Commission จึงได้ให้ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปร่วมลงนามและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญานี้ ก่อนสิ้นปี ค.ศ. 1982 ซึ่งเมื่อประเทศเหล่านี้ลงนามและให้สัตยาบันแล้ว แต่ละประเทศต้องไปออกกฎหมายในประเทศของตน เพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิตส่วนบุคคล หรือสิทธิความเป็นส่วนตัว

1. แนวความคิดของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสหภาพยุโรป (Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council)^{**}

จากการขยายตัวเพิ่มขึ้นของระบบเศรษฐกิจ ทำให้มีการรวมตัวกันระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในสหภาพยุโรปได้มีการรวมตัวกันภายในตลาดของสหภาพยุโรป ซึ่งทำให้มีการขยายตัวทางการค้ามากยิ่งขึ้น โดยในตลาดมีเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งก็คือข้อมูล อาทิเช่น ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในประเทศที่ตนจะเข้าไปลงทุนว่าจะทำให้การลงทุนประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ข้อมูลจึงมี

^{*} Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data เป็นสนธิสัญญาที่มีเจตนาเพื่อป้องกันบุคคลจากการกระทำละเมิดที่อาจเกิดจากการเก็บรวบรวม และจัดการข้อมูลส่วนบุคคล และในขณะเดียวกันยังประสงค์จะควบคุมการเคลื่อนย้ายหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศด้วย ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก.

^{**} Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council หมายถึงกฎเกณฑ์กลางของสหภาพยุโรปที่กำหนดให้มีการให้ความคุ้มครองแก่การจัดการข้อมูลส่วนบุคคล และการเคลื่อนย้ายข้อมูล ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนจะใช้คำย่อว่า “กฎเกณฑ์ 95/46/EC”

ความสำคัญมากในระดับสากล สหภาพยุโรปจึงพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล การเคลื่อนย้ายข้อมูลที่มีความรวดเร็ว ต้นทุนต่ำและอำนวยความสะดวกให้กับการเคลื่อนย้ายข้อมูลระหว่างประเทศขึ้นมา

ดังนั้น เมื่อข้อมูลมีความสำคัญ การให้ความคุ้มครองข้อมูลจึงต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการใช้ข้อมูลที่ไม่มีความถูกต้อง แม่นยำ จะส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าที่ถูกต้อง และแม่นยำตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ฉะนั้น การนำเอากฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการให้ความคุ้มครอง และเมื่อเป็นการใช้ข้อมูลระหว่างประเทศ กฎหมายจึงต้องมีผลบังคับใช้ในระดับสากล เพื่อให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับการร่วมมือระหว่างประเทศ ดังนั้น สหภาพยุโรปจึงจัดทำกฎเกณฑ์ของสหภาพยุโรปขึ้นเพื่อคุ้มครองข้อมูลจากการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและการเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลไว้ใน Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council (Directive 95/46/EC)

จึงกล่าวได้ว่าหลักการของ Directive 95/46/EC นี้คือ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะสิทธิของความเป็นส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งจะต้องเป็นกระบวนการจัดการที่มีความชัดเจนในแต่ละส่วนแต่ละกิจกรรม

2. ประวัติความเป็นมาของ Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council

ภายในสหภาพยุโรปได้มีการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิต่าง ๆ ของบุคคลในสหภาพยุโรป เช่น ปกป้อง รักษาความสงบ เสรีภาพ และส่งเสริมประชาธิปไตยบนพื้นฐานของสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายของประเทศสมาชิก รวมถึงประเพณีนิยมของยุโรปในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงระบบการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูล (Data-processing system) ที่จะต้องเคารพสิทธิขั้นพื้นฐาน และเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล สิทธิของความเป็นส่วนตัว รวมถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม การค้า และความผาสุกของบุคคล

ตามมาตรา 7a ของสนธิสัญญาก่อตั้งสหภาพยุโรป กล่าวว่า iva สินค้า บุคคล บริการ และทุน สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระภายในสหภาพ จากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง ทั้งนี้ สนธิสัญญายังหมายรวมถึงการคุ้มครองข้อมูลของบุคคล (Personal data) และสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลด้วย

การรวมตัวของระบบเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและสังคม และได้มีการให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการจัดการข้อมูล

ส่วนบุคคล (Processing of personal data) ในหลาย ๆ รูปแบบ อาทิ การใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลการเชื่อมโยงเครือข่าย การสื่อสารภายในกลุ่มประเทศสมาชิก เข้ามาช่วยในการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีผลทำให้การเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลภายในประเทศสมาชิกกระทำได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาในเรื่องของการรับรองการแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสมาชิกต่าง ๆ ขึ้น โดยให้แต่ละประเทศถือปฏิบัติตามกฎหมายของสหภาพ (Community Law) เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินการได้ในประเทศสมาชิกอื่น ๆ โดยไม่มีพรมแดนกั้น ทั้งนี้ เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการจัดตั้งตลาดภายในสหภาพ

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของระดับการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ โดยเฉพาะสิทธิความเป็นส่วนตัวในเรื่องของการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลในประเทศสมาชิกอาจเป็นตัวขัดขวางการเคลื่อนย้ายข้อมูลดังกล่าวได้ และอาจเป็นอุปสรรคการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในสหภาพได้ ซึ่งความแตกต่างของระดับการคุ้มครองนั้นก็เนื่องมาจากการที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศยังคงมีกฎหมาย กฎเกณฑ์ของประเทศตนเองอยู่ ดังนั้น เพื่อขจัดอุปสรรคดังกล่าวและทำให้ระดับการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลให้มีความเท่าเทียมกันในทุก ๆ ประเทศภายในสหภาพ และเป็นการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการรวมตลาดภายในสหภาพ ดังนั้น ทุกประเทศในสหภาพจึงต้องประสานกันในเรื่องของการกำหนดมาตรฐานกฎหมายที่เป็นกลางและเหมาะสมต่อประเทศสมาชิก และทำให้ประเทศสมาชิกสามารถนำมาปรับใช้กับกฎหมายของแต่ละประเทศได้อย่างเป็นมาตรฐานเดียวกัน

การที่มีกฎหมายการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้ประเทศสมาชิกไม่สามารถที่จะยับยั้งการเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลอย่างอิสระได้ ดังนั้นประเทศสมาชิกมักหลบเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายกลาง โดยการบัญญัติกฎหมายภายในที่บิดเบือนจากกฎหมายสหภาพ ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างช่องว่างของกฎหมายที่ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นมาตรฐานเดียวกันภายในสหภาพ เพราะทุกประเทศก็พยายามจะเลี่ยง และส่งผลให้ผลต่อการเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างประเทศสมาชิกได้ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญาสหภาพยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐาน (European Convention for the Protection of Human Right and Fundamental Freedoms)⁵² และหลักการทั่วไปของกฎหมาย

⁵² European Convention for the Protection of Human Right and Fundamental Freedoms, Article 8.

สหภาพ (Community Law) ที่จะต้องมีการให้การคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะการคุ้มครองข้อมูลที่เป็นส่วนตัว จึงต้องมีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลภายในประชาคมยุโรป รัฐสภา และสภาแห่งประชาคมยุโรปจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลจากการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล และเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลไว้ในกฎเกณฑ์ 95/46/EC ในปี ค.ศ. 1995 โดยอาศัยอำนาจตามสนธิสัญญาก่อตั้งสหภาพยุโรป (The Treaty establishing the European Community)

กฎเกณฑ์ที่ 95/46/EC ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ กำหนดกฎหมายภายในประเทศขึ้นมาเพื่อใช้ในการกำกับดูแล และควบคุมความเสี่ยงที่จะเกิดในระหว่างการจัดการข้อมูลต่อสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล เช่น การลิดรอนสิทธิ ผลประโยชน์ หรือสัญญาที่จะได้รับของเจ้าของข้อมูล หรือโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดการข้อมูล⁵³

2.1 จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตรวจสอบ(Supervisory authority)* หรือเจ้าหน้าที่ป้องกันข้อมูล ที่จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบการจัดการข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่ข้อมูลนั้น ๆ จะถูกนำมาเปิดเผย หรือใช้ โดยเจ้าหน้าที่สามารถให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะในการจัดการข้อมูลได้ และการตรวจสอบอาจดำเนินการทั้งในรูปแบบโดยผ่านการตรวจสอบของรัฐสภา หรือการตรวจสอบโดยยึดตามข้อกฎหมาย ซึ่งจะดำเนินการโดยวิธีใด ก็ขึ้นกับรูปแบบของการจัดการข้อมูล ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการจัดการข้อมูล และสร้างความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินการจัดการข้อมูลในประเทศสมาชิกภายใต้กฎหมายของประเทศนั้น ๆ⁵⁴

2.2 ประสานและให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิกในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลว่าได้รับการดูแลและคุ้มครองอย่างเหมาะสมทั่วทั้งสหภาพยุโรป โดยที่มีหน้าที่ในการประสานการให้ความช่วยเหลือ ก็คือ Supervisory authority

⁵³ Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council ,Chapter 1, Article 4.

* Supervisory authority หมายถึง ผู้มีอำนาจในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการให้คำปรึกษาการจัดทำมาตรการในการบริหาร หรือจัดทำระเบียบที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จากการดำเนินการจัดการข้อมูลบุคคล เรียบเรียงจาก Directive 95/46/EC of the European Parliament of the Council of 24 October 1995, Chapter 6, Article 28.

⁵⁴ Ibid.,Chapter 6,Article 28.

2.3 ประเทศสมาชิกจะต้องจัดให้มีคณะทำงาน* ในสหภาพเพื่อคุ้มครองบุคคลจากการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีความเป็นอิสระ และมีหน้าที่ให้คำแนะนำกับคณะกรรมการมาธิการ โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดตั้งกฎการดำเนินการที่เป็นเอกภาพของประเทศต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ 95/46/EC⁵⁵

2.4 ประเทศสมาชิก และคณะกรรมการมาธิการจะต้องกระตุ้นสมาคมการค้าและองค์กรอื่น ๆ ภายในประเทศ ในการจัดทำมาตรฐานการควบคุมดูแล เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกฎเกณฑ์ฉบับนี้ โดยการดำเนินการดังกล่าวจะต้องพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ของการดำเนินการในแต่ละส่วนแต่ละกิจกรรม ตลอดจนต้องคำนึงถึงข้อกำหนดของแต่ละประเทศที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ด้วย⁵⁶

2.5 ประเทศสมาชิกจะได้รับอนุญาตเป็นเวลาไม่เกิน 3 ปีในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ฉบับนี้ โดยประเทศสมาชิกอาจต้องออกระเบียบใหม่ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ และเพื่อให้เกิดความสะดวกกับการดำเนินการแบบการบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพจึงได้กำหนดช่วงระยะเวลา 12 ปี นับจากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ให้เป็นช่วงที่อนุญาตให้ประเทศสมาชิกปรับปรุงการจัดการด้วยระบบเพิ่มด้วยมือที่มีอยู่ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎเกณฑ์ และหากว่าข้อมูลที่เป็นอยู่ในการจัดการด้วยระบบเพิ่มด้วยมือดำเนินการภายใต้ในช่วงระยะเวลา 12 ปีที่กำหนดนี้ ข้อมูลหรือระบบนั้นจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ในทันทีที่มีการจัดการกับข้อมูล⁵⁷

จากหน้าที่ต่าง ๆ ที่ประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปต้องดำเนินการนั้นทำให้ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการออกกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลในแต่ละประเทศ โดยจะยึดถือตามกฎเกณฑ์ที่ 95/46/EC เป็นหลัก โดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไปโดยละเอียด

* คณะทำงาน (Working Party) คือ คณะบุคคลที่มีสถานภาพเป็นผู้ให้คำปรึกษา และดำเนินการอย่างเป็นอิสระ โดยผู้แทนของ Supervisory authority แต่ละประเทศในสหภาพ ผู้แทนจากสหภาพ และผู้แทนจากกรรมาธิการสหภาพยุโรป เรียบเรียงจาก Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council ,Chapter 6, Article 29.

⁵⁵ Ibid., Chapter 6,Article 29.

⁵⁶ Ibid., Chapter 5,Article 27.

⁵⁷ Ibid., Final Provision,Article 32.

3. หลักเกณฑ์ สำคัญของ Directive 95/46/EC

3.1 ขอบเขตการบังคับใช้

ในหลักการของการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะสิทธิความเป็นส่วนตัว ตามกฎเกณฑ์ 95/46/EC ฉบับนี้ ได้ขยายขอบเขตของสนธิสัญญาสหภาพยุโรป เมื่อวันที่ 28 มกราคม 1981 ในเรื่องการคุ้มครองการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลโดยอัตโนมัติ⁵⁸ ซึ่งขอบเขตของกฎเกณฑ์ 95/46/EC นี้ ใช้บังคับกับการดำเนินการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นการดำเนินการอัตโนมัติ และการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลโดยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการดำเนินการอัตโนมัติ การดำเนินการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายของสหภาพยุโรป ซึ่งจะครอบคลุมถึงการดำเนินการด้านข้อมูล และเทคนิคที่ใช้ในจัดเก็บข้อมูล อาทิเช่น การบันทึก การส่ง การควบคุม การเปลี่ยนแปลง การเก็บ หรือการส่งต่อเสียง หรือภาพที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีสัญชาติประเทศในสหภาพยุโรป

กฎเกณฑ์นี้ กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปนำไปปรับเพื่อบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศของตน กล่าวคือ การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นภายใต้ความรับผิดชอบของผู้จัดเก็บข้อมูล (Controller) ซึ่งถูกตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของประเทศใด ก็ควรจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศนั้น โดยประเทศสมาชิกจะต้องมีการกำหนดโดยแน่ชัดว่ากฎหมายที่ประเทศตนบัญญัติขึ้น และนำมาใช้บังคับภายใต้กฎหมายฉบับนี้จะต้องเป็นไปตามมาตรา 5 ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจนภายใต้ข้อจำกัดของข้อกำหนดในกฎเกณฑ์นี้ ในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการจัดการข้อมูลให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์⁵⁹ และการจัดการข้อมูลประเภทเฉพาะ⁶⁰ ว่าการดำเนินการจัดการข้อมูลภายในประเทศของตนชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งเป็นการอนุญาตให้ประเทศสมาชิกมีอิสระในเรื่องของการออกกฎทั่วไปสำหรับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับข้อมูลทั่วไป และการจัดการข้อมูลที่มีลักษณะบ่งเฉพาะภายในประเทศ แต่ให้ยึดตามกรอบของ Directive 95/46/EC

⁵⁸ ดู Convention for the protection of individuals with regard to automatic processing of personal data ในภาคผนวก.

The Council of Europe Convention เป็นสนธิสัญญาที่ให้ความคุ้มครองแก่การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลโดยอัตโนมัติ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก.

⁵⁹ Ibid., Chapter 2, Section 2, Article 7.

⁶⁰ Ibid., Chapter 2, Section 3, Article 8.

ข้อยกเว้นที่มีให้นำเอากฎเกณฑ์นี้ไปใช้บังคับในการจัดการข้อมูล ได้แก่⁶¹

3.1.1 การจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ ชาติกำเนิด ความคิดเห็นทางการเมือง ศาสนา ความเชื่อทางปรัชญา การเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน และการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ หรือทัศนคติเรื่องเพศ⁶²

3.1.2 การดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับความปลอดภัย และความผาสุกของประชาชนโดยรวม

3.1.3 การป้องกันความมั่นคงของประเทศ ซึ่งหมายความรวมถึงความปลอดภัยของเศรษฐกิจของประเทศ

3.1.4 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ และกิจกรรมใด ๆ ของประเทศที่เกี่ยวกับกฎหมายอาญา

3.1.5 การดำเนินการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวบุคคล หรือกิจกรรมภายในครอบครัว

3.1.6 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ว่ามีความผิดทางอาญา หรือทางแพ่งซึ่งมีได้ อยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.1.7 ในการจัดการข้อมูลบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านบทความ / วารสาร งานเขียน/บทประพันธ์ หรือการแสดงออกด้านศิลปะ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับโสตทัศนอุปกรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลเกี่ยวกับเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสาร และสิทธิในการรับและส่งข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นไปตามมาตรา 10 ของประเพณีนิมยุโรปในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งประเทศสมาชิกควรต้องยอมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามกฎหมายการจัดการข้อมูล การส่งต่อข้อมูล ไปสู่ประเทศที่สามกับอำนาจในการควบคุมดูแล/ตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ⁶³

3.1.8 การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกนำมาจากบุคคลภายนอกสหภาพบุคคลนั้น ไม่ได้ถูกบังคับให้อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ แต่การจัดการข้อมูลจะถูกคุ้มครองภายใต้กฎหมายของประเทศสมาชิกที่มีการจัดการข้อมูล หรือมีการใช้ข้อมูลเกิดขึ้น

3.2 การให้ความคุ้มครองภายใต้ Directive 95/46/EC

การให้ความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ เป็นการกำหนดให้ความคุ้มครองแก่การจัดการข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งไม่ได้หมายความถึงการให้คุ้มครองตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูล

⁶¹ Ibid., Chapter 2, Section 3, Article 9, Paragraph 1.

⁶² Ibid., Chapter 2, Section 3, Article 8, Paragraph 1.

⁶³ Ibid., Chapter 2, Section 3, Article 9.

ซึ่งการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล⁶⁴ หมายถึง การดำเนินการใด ๆ หรือกลุ่มของการดำเนินการใด ๆ ที่กระทำต่อข้อมูลบุคคล ไม่ว่าจะการดำเนินการนั้นจะเป็นการดำเนินการแบบอัตโนมัติหรือโดยวิธีอื่น เช่น การรวบรวมข้อมูล การบันทึก การจัดการ การเก็บรักษา การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลง การฟื้นฟูสภาพ การให้การปรึกษา การใช้ การเปิดเผยโดยการส่งการกระจายหรือวิธีการอื่นใด การจัดการหรือการรวมเข้าด้วยกัน การจำกัด การลบ หรือการทำลายข้อมูล โดยการให้ความคุ้มครอง การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายที่กำหนดถึงข้อมูลที่น่ามาจัดการคือ “ข้อมูลส่วนบุคคล”⁶⁵ ซึ่งมีความหมายว่า “ข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการระบุ หรือสามารถระบุตัวผู้เป็นเจ้าของข้อมูล และบุคคลที่ถูกระบุได้ คือ บุคคลที่สามารถถูกระบุได้ (ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม) โดยอาจเป็นการอ้างถึงเลขที่บัตรประชาชน หรือปัจจัยหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างประกอบกันซึ่งจำเพาะเจาะจงเกี่ยวกับด้านกายภาพ สรีระวิทยา ด้านจิตวิทยา เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรมที่แสดงว่าเป็นบุคคลนั้น”

4. การจัดการได้ตามกฎหมาย 95/46/EC กำหนดไว้ ดังนี้

ข้อมูลที่ไม่อาจนำมาจัดการได้ตามกฎหมาย 95/46/EC

- การจัดการข้อมูลบุคคลที่เปิดเผยเกี่ยวกับเชื้อชาติ ชาติกำเนิด ความคิดเห็นทางการเมือง ศาสนา หรือความเชื่อในหลักปรัชญา การเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน และการจัดการข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ หรือทัศนคติในเรื่องเพศ⁶⁶

- การดำเนินการจัดการข้อมูลบุคคล เพื่อใช้ดำเนินการเกี่ยวกับด้านวารสารศาสตร์ หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านศิลปะ งานเขียน/วรรณกรรม หากข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่ทำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสิทธิส่วนบุคคล ตามกฎการควบคุมเสรีภาพในการแสดงออก⁶⁷

หลักการให้ความคุ้มครองการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้กฎหมาย 95/46/EC จะต้องใช้อย่างคับกับการจัดการข้อมูลทุก ๆ ข้อมูลที่จะระบุถึงผู้ที่ถูกนำข้อมูลของตนมาใช้ หรือเรียกว่า “เจ้าของข้อมูล” การพิจารณาว่าข้อมูลใดสามารถระบุถึงตัวบุคคลได้นั้น ให้หมายรวมถึงข้อมูลแวดล้อมทั้งหมด ไม่ว่าจะมาจากผู้จัดเก็บหรือดูแลข้อมูล หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้น โดยจะต้องเป็นข้อมูลที่ประกอบกัน ขึ้นแล้วสามารถระบุถึงตัวบุคคลที่ถูกอ้างถึงได้

⁶⁴ Ibid., Article 2 (b).

⁶⁵ Ibid., Article 2 (a).

⁶⁶ Ibid., Article 8.

⁶⁷ Ibid., Article 9.

การจัดการข้อมูลภายใต้กฎเกณฑ์นี้ ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 5 ว่าประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจนภายใต้ข้อจำกัดของกฎเกณฑ์นี้ว่า การดำเนินการจัดการข้อมูลบุคคลใดชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น จึงทำให้ประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปจะต้องนำเอาข้อจำกัดภายใต้กฎเกณฑ์นี้ไปใช้เป็นหลักการในการออกกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการให้ความคุ้มครองการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละประเทศ

ภายใต้กฎเกณฑ์นี้ได้วางกรอบการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่มีคุณภาพจะต้องดำเนินการภายใต้กรอบการจัดการ ดังนี้

4.1.1 การจัดการจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย

4.1.2 การรวบรวมข้อมูลจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง ชัดเจน และชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้จะต้องไม่ถูกจัดการเพิ่มเติมในทางที่ขัดแย้ง หรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สำหรับการจัดการข้อมูลเพิ่มเติม เว้นแต่เป็นการจัดการข้อมูลที่มีวัตถุประสงค์ในด้านประวัติศาสตร์ สถิติ หรือวิทยาศาสตร์

4.1.3 การจัดการข้อมูลจะต้องเป็นการจัดการอย่างเพียงพอ มีความเกี่ยวข้องและไม่มากจนเกินไป จากวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมและจัดการข้อมูล

4.1.4 การจัดการข้อมูลจะต้องถูกต้อง และเป็นปัจจุบันทุกขั้นตอน และจะต้องมั่นใจได้ว่าได้มีการลบ หรือแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้จัดเก็บข้อมูลเพื่อการดำเนินการจัดการข้อมูลเรียบร้อยแล้ว

4.1.5 การจัดการข้อมูลต้องอยู่ในรูปแบบที่สามารถระบุถึงเจ้าของข้อมูลได้ไม่เกินไปกว่าระยะเวลาที่จำเป็นในการใช้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้จัดเก็บข้อมูล หรือเพื่อการดำเนินการจัดการข้อมูล และนอกจากนั้นจะต้องกำหนดระยะเวลาการให้การคุ้มครองในการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลเป็นระยะเวลาที่ยาว เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านประวัติศาสตร์ สถิติ หรือวิทยาศาสตร์

4.2 เงื่อนไขของกรอบการจัดการข้อมูลให้ถูกต้องตามกฎหมายจะต้องมีเหตุต่าง ๆ ดังนี้⁶⁸

4.2.1 เป็นการจัดการข้อมูลจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือ

4.2.2 เป็นการจัดการข้อมูลที่จะต้องเกิดจากการทำสัญญาที่เจ้าของข้อมูล เป็นคู่สัญญา หรือ

⁶⁸ Ibid., Article 7.

4.2.3 เป็นการจัดการข้อมูลตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอก่อนที่จะมีการ
ทำสัญญาเกิดขึ้น หรือ

4.2.4 เป็นการดำเนินการจัดการข้อมูลที่คุณควบคุมข้อมูลมีหน้าที่ต้อง
ดำเนินการที่ภายใต้กฎหมาย หรือ

4.2.5 เป็นการดำเนินการจัดการข้อมูลเพื่อเป็นการป้องกันผลประโยชน์
ที่สำคัญของเจ้าของข้อมูล หรือ

4.2.6 เป็นการดำเนินการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของ
ประชาชน หรือ

4.2.7 เป็นการดำเนินการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของรัฐที่ได้มอบอำนาจ
ให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูล หรือบุคคลที่ 3 ให้จัดการและเปิดเผยข้อมูล หรือ

4.2.8 เป็นการดำเนินการจัดการข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์
ของกฎหมายโดยจะต้องเป็นการดำเนินการโดยผู้ควบคุมข้อมูล หรือบุคคลที่ 3 ที่กฎหมายกำหนดไว้
ยกเว้นในกรณีที่ถูกทำให้เป็นโมฆะ อันเนื่องมาจากการดำเนินการที่ได้แย้งต่อสิทธิและเสรีภาพ
ขั้นพื้นฐานของเจ้าของข้อมูลที่ถูกคุ้มครองภายใต้มาตรา 1 (1)⁶⁹ หรือ

4.2.9 เป็นการจัดการข้อมูลที่จะต้องกำหนดเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับหมายเลข
ประจำตัวประชาชน หรือข้อบ่งชี้อื่นๆ ซึ่งอาจถูกนำไปจัดการได้⁷⁰

4.3 หลักเกณฑ์การจัดการข้อมูลส่วนบุคคล

การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย 95/46/EC ได้มีการกำหนดถึง
การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลไว้ 2 วิธี

4.3.1 วิธีการจัดการข้อมูลทั่วไป ซึ่งมีเงื่อนไขในการจัดการข้อมูล
ส่วนบุคคลที่จะต้องเป็นการดำเนินการดังนี้

4.3.1.1 เจ้าของข้อมูลให้การยินยอมโดยเต็มใจ*

⁶⁹ Ibid., Article 1 (1).

⁷⁰ Ibid., Article 8 paragraph 7.

* การยินยอมของเจ้าของข้อมูล หมายถึงการแสดงความประสงค์โดยไม่ได้ถูก
บังคับของเจ้าของข้อมูล ที่บ่งชี้ว่าได้มีการตกลงให้ดำเนินการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองได้
เรียบเรียงจาก Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October
1975, Article 2(h).

4.3.1.2 การดำเนินการจัดการข้อมูล เป็นปัจจัยสำคัญในการ
ทำสัญญาที่เจ้าของข้อมูลมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือดำเนินการตามที่เจ้าของข้อมูลร้องขอก่อนที่จะ
มีการทำสัญญาเกิดขึ้น

4.3.1.3 การดำเนินการจัดการข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการ
ตามหน้าที่ตามกฎหมาย

4.3.1.4 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่เป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกัน
ผลประโยชน์ที่สำคัญของเจ้าของข้อมูล หรือ

4.3.1.5 การดำเนินการจัดการข้อมูลสำหรับการดำเนินการที่เกี่ยวกับ
ผลประโยชน์ของประชาชน หรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ควบคุม
ข้อมูลหรือบุคคลที่สามให้กับบุคคลที่ได้รับการเปิดเผยข้อมูล หรือ

4.3.1.6 การดำเนินการจัดการข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ของ
ผลประโยชน์ตามกฎหมายที่ซึ่งดำเนินการโดยผู้ควบคุมข้อมูล หรือบุคคลที่สาม หรือกลุ่มบุคคล
ให้กับบุคคลที่ได้รับการเปิดเผยข้อมูล ยกเว้นในกรณีที่ผลประโยชน์ถูกทำให้เป็นโมฆะ
โดยผลประโยชน์สำหรับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของเจ้าของข้อมูล

4.3.2 วิธีการจัดการข้อมูลที่มีลักษณะชี้เฉพาะได้แก่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ
เชื้อชาติ ชาติกำเนิด ความคิดเห็นทางการเมือง ศาสนาหรือความเชื่อในหลักปรัชญา การเป็น
สมาชิกสหภาพแรงงาน และการจัดการข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ หรือทัศนคติในเรื่องเพศ
โดยหลักข้อมูลในลักษณะนี้ไม่สามารถนำไปจัดการได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นการจัดการข้อมูล
ดังต่อไปนี้⁷¹

4.3.2.1 เจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมอย่างชัดเจนในการ
ดำเนินการจัดการข้อมูลของตน

4.3.2.2 การดำเนินการจัดการข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะแสดงถึง
หน้าที่ หรือสิทธิของผู้ควบคุมข้อมูลตามกฎหมายแรงงาน ซึ่งได้ให้อำนาจไว้โดยกฎหมายภายใน
ของประเทศเพื่อให้มีการคุ้มครองที่เพียงพอ หรือ

4.3.2.3 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่เป็นต่อการคุ้มครอง
ผลประโยชน์ที่สำคัญของเจ้าของข้อมูล หรือบุคคลอื่นในกรณีที่เจ้าของข้อมูลไม่สามารถให้การ
ยินยอมได้ไม่ว่าจะโดยทางกายภาพ หรือทางกฎหมาย หรือ

4.3.2.4 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่ต้องตามกฎหมาย และ
ได้รับการรับรองที่เหมาะสมโดยมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไรอื่น ๆ ที่มีจุดมุ่งหมาย

⁷¹ Ibid., Article 8.

ในด้านการเมือง ปรัชญา ศาสนา หรือสหภาพแรงงาน และมีเงื่อนไขที่ว่าจัดการข้อมูลนั้น เกี่ยวข้องเฉพาะกับสมาชิกในกลุ่ม หรือกับบุคคลที่ติดต่อประสานกับกลุ่มเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกันกับกลุ่ม และทั้งนี้ ข้อมูลจะต้องไม่ถูกเปิดเผยให้กับบุคคลที่ 3 โดยที่ยังไม่ได้รับการยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือ

4.3.2.5 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่ถูกทำให้เป็นข้อมูลสาธารณะ โดยเจ้าของข้อมูล หรือ

4.3.2.6 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่เป็นต่อการจัดตั้ง การปฏิบัติงานหรือการป้องกันการเรียกร้องตามกฎหมาย

4.3.2.7 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการ ป้องกันบำบัดรักษาโรค การวินิจฉัยโรค ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดูแลรักษา และการจัดการ ด้านบริการสาธารณสุข และเมื่อข้อมูลบุคคลถูกดำเนินการจัดการ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข ภายใต้กฎหมายของประเทศหรือกฎที่ตั้งขึ้นโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในระดับประเทศ ตามหน้าที่ของ ผู้เชี่ยวชาญในการเก็บความลับ หรือโดยบุคคลอื่นที่จะต้องเก็บความลับในลักษณะเดียวกัน

4.3.2.8 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด กฎหมาย การลงโทษทางคดีอาญาหรือการตัดสินว่ามีความผิด หรือเพื่อความปลอดภัย สามารถ กระทำได้ในกรณีที่ดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือในกรณีที่มีการ เตรียมการคุ้มครองที่เฉพาะเจาะจงภายใต้กฎหมายของประเทศ การลดหย่อนกฎหมายให้สามารถ จัดทำข้อมูลได้อาจได้รับการอนุญาตจากประเทศสมาชิกภายใต้ข้อกำหนดของประเทศเหล่านั้น การจัดการข้อมูลก็สามารถกระทำได้ อย่างไรก็ตามการลงโทษคดีอาญาหรือการตัดสินว่ามีความผิด จะยังถูกเก็บรักษาไว้ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่รัฐ

4.3.2.9 การดำเนินการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ หรือ การพิจารณาทางแพ่งได้ แต่ต้องดำเนินการจัดการข้อมูลภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4.4 รูปแบบการจัดเก็บที่จะได้รับความคุ้มครอง⁷²

การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลจะถูกคุ้มครองภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ถ้าการจัดการ ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีการจัดการด้วยระบบการจัดเก็บแบบแฟ้มอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งแยกเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับบุคคล เพื่อให้สามารถค้นหาได้อย่างสะดวก

ในส่วนของการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลในรูปแบบของเสียงหรือภาพ เช่น วีดีโอจะไม่ถูกคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ หากการดำเนินการนั้นเป็นการกระทำเพื่อความปลอดภัย

⁷² Official Journal of the European Communities, 23.11.95 No.L 281/32.

ของส่วนรวม การป้องกันความมั่นคงของรัฐ กิจกรรมที่รัฐที่อยู่ในข่ายของกฎหมายอาญา และ รวมถึงกิจกรรมที่ไม่ได้อยู่ในข่ายบังคับใช้ของกฎหมายของสหภาพ

วิธีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลตามภายใต้กฎเกณฑ์นี้สามารถ แบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

4.4.1 การจัดการข้อมูลแบบอัตโนมัติ (Automatic)

4.4.2 การจัดการข้อมูลแบบจัดการด้วยมือ (Manual)

โดยขอบเขตในการคุ้มครองการจัดการข้อมูลก็ยังขึ้นอยู่กับเทคนิคที่นำมาใช้ในการจัดการข้อมูล ส่วนบุคคลด้วย สำหรับการจัดการด้วยมือ นั้น จะได้รับการคุ้มครองก็ต่อเมื่อการจัดการข้อมูลนั้น เป็นการจัดการด้วยระบบไฟล์/แฟ้ม (filing system) ที่มีการจัดโครงสร้างอย่างเป็นหลักการ โดยเชื่อมโยงกับตัวบุคคล สามารถสืบค้นไปยังตัวข้อมูลได้ง่าย⁷³ ส่วนการกำหนดโครงสร้างของการจัดเก็บข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล อาจถูกกำหนดขึ้นในประเทศสมาชิกแต่ละประเทศ

4.5 การควบคุมการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล

ตามกฎเกณฑ์ 95/46/EC ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีอำนาจในการ พิสูจน์ หรือพิจารณาว่ากรณีใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์สาธารณะที่จะเข้าช้อยกเว้นและนำข้อมูลที่มี ลักษณะละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลมาดำเนินการได้ ซึ่งข้อมูลที่จะสามารถ นำมาจัดการข้อมูลได้นั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกเจาะจงว่าจะนำไปใช้เพื่อเหตุผลพิเศษ อาทิเช่น เพื่อประโยชน์สาธารณะในด้านสาธารณสุขของประชาชน การคุ้มครองสังคม การวิจัย ทางวิทยาศาสตร์ ด้านข้อมูลทางสถิติของรัฐบาลที่จะนำไปใช้เพื่อปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐาน และความ เป็นส่วนตัวของประชาชน หรือในเรื่องที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมือง จะมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนด้านการเมือง การดำเนินการกับข้อมูลนี้ อาจได้รับการอนุญาตให้ดำเนินการได้ โดยเหตุผลคือ เพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่อย่างไรก็ดี ก็จะต้องมีการควบคุมดูแลที่เหมาะสมด้วย

อย่างไรก็ตามการดำเนินการที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ควรทำให้ประเทศ สมาชิกยกเว้นข้อบังคับที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของการจัดการข้อมูล ซึ่งอย่างน้อยเจ้าหน้าที่รัฐ ที่มีอำนาจควบคุมดูแลควรมีอำนาจในการดำเนินการด้วย เช่น มีการจัดทำรายงานอย่างสม่ำเสมอ หรือมีการส่งข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้มีอำนาจทางศาล

⁷³ Ibid., Article 2 “ For the purposes of this Directive : (c) “personal data filing system” (filing system) shall mean and y structured set of personal data which are accessible according to specific criteria, whether centralized, decentralized or dispersed on a functional or geographical basis; .

นอกจากนั้นประเทศสมาชิกสามารถระงับหรือจำกัดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ เพื่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูล หรือเพื่อป้องกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เช่น การเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ จะอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลชนิดนี้ของบุคคลได้ ก็ต่อเมื่อนั้นจะต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

4.6 ผลของการให้ความคุ้มครองการจัดการข้อมูล

การให้ความคุ้มครองตามหลักเกณฑ์นี้ส่งผลในเรื่องของภาระหน้าที่ที่จะกำหนดให้ใช้กับบุคคลต่างๆ อันได้แก่ บุคคลทั่วไป ผู้มีอำนาจภาครัฐ บริษัท/กิจการต่าง ๆ องค์กรต่าง ๆ หรือบุคคลอื่นๆ ที่รับผิดชอบการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะในด้านของคุณภาพของข้อมูล เทคนิคการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล การให้ความปลอดภัยแก่ข้อมูลที่ได้ทำการจัดเก็บไว้ การแจ้งข้อมูลให้กับผู้มีอำนาจในการจัดเก็บและดูแลรักษาข้อมูลส่วนบุคคล และหมายความรวมถึงการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การคุ้มครองยังรวมถึงด้านสิทธิในการรับรู้ข้อมูลของเจ้าของข้อมูลซึ่งถูกนำไปใช้ โดยมีสิทธิที่จะต้องได้รับการแจ้งว่าข้อมูลกำลังจะถูกนำไปใช้ สิทธิในการให้คำปรึกษาแก้ไขข้อมูล รวมทั้งสิทธิในการยับยั้งหรือคัดค้านไม่ให้นำข้อมูลส่วนบุคคลของตนไปใช้

4.6.1 สิทธิและหน้าที่และความรับผิดชอบภายใต้ Directive 95/46/EC

ภายใต้ Directive 95/46/EC นี้ มีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล อันได้แก่ เจ้าของข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูล และผู้จัดการข้อมูล ซึ่งหลักเกณฑ์นี้ได้กำหนดถึงสิทธิ อำนาจหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

4.6.1.1 สิทธิและหน้าที่ของเจ้าของข้อมูล (Data Subject)

การจัดการข้อมูลส่วนบุคคลในสหภาพยุโรปตาม Directive 95/46/EC ได้กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของเจ้าของข้อมูล โดยสรุปดังนี้

4.6.1.1.1 เจ้าของข้อมูลจะต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิ

และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนภายในประเทศของตน โดยเฉพาะสิทธิความเป็นส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลบุคคล⁷⁴ อาทิเช่น การไม่ถูกก้าวกาย หรืออิสรอนสิทธิและเสรีภาพ ความเป็นเจ้าของข้อมูล การให้ความคุ้มครองมิให้ถูกละเมิดต่อวิถีการดำเนินชีวิตของตน

4.6.1.1.2 เจ้าของข้อมูลมีสิทธิตามกฎหมายที่จะให้ความ

เห็นชอบในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองได้ โดยอาจจะเป็นการให้ความเห็นชอบด้วยวิธีการใด ๆ อาทิเช่น การทำสัญญา การทำข้อตกลงเป็นต้น⁷⁵

⁷⁴ Ibid., Article 1 (1).

⁷⁵ Ibid., Section 2, Article 7 (a).

4.6.1.1.3 สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่อยู่ในความควบคุมของผู้ควบคุมดูแลการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล โดยผู้เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการดำเนินการ โดยปราศจากข้อจำกัด และการทำให้ล่าช้า หรือการเรียกค่าใช้จ่าย ดังนี้⁷⁶

(1) การยืนยันว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูลถูกดำเนินการจัดการหรือไม่ และข่าวสารที่ผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบนั้น อย่างน้อยต้องประกอบไปด้วยประเภทของข้อมูล ผู้รับข้อมูล หรือประเภทของผู้รับข้อมูล ที่ข้อมูลถูกเปิดเผยให้กับบุคคลเหล่านั้น

(2) การดำเนินการจัดทำการติดต่อสื่อสารในรูปแบบที่เจ้าของข้อมูลเข้าใจได้ง่ายว่าข้อมูลอยู่ในระหว่างดำเนินการจัดการ และรวมถึงข่าวสารอื่น ๆ ที่สามารถหามาได้จากแหล่งข้อมูลของผู้ควบคุมข้อมูล

(3) การให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการจัดการข้อมูลอัตโนมัติที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล ที่มุ่งประเมินลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล เช่น ประสิทธิภาพในการทำงาน ความน่าเชื่อถือด้านเครดิต ความน่าเชื่อถือด้านความประพฤติ เป็นต้น⁷⁷

(4) สิทธิในการแก้ไข การลบ หรือการจำกัดข้อมูลในการดำเนินการจัดการข้อมูลที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของ Directive 95/46/EC โดยเฉพาะจากการที่ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ หรือไม่ถูกต้อง⁷⁸

(5) สิทธิในการแจ้งให้กับบุคคลที่ 3 ที่ได้รับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของตนทราบว่า เป็นข้อมูลที่ได้รับการเปิดเผยไปจะต้องการการแก้ไข ต้องการลบ หรือการจำกัด จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นไปได้ หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ไม่เหมาะสม⁷⁹

(6) เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะต้องรับรู้ถึงขบวนการจัดการข้อมูล แหล่งที่มาของข้อมูลว่ามาจากแหล่งใด โดยแหล่งที่มาของข้อมูลจะต้องเป็นแหล่งข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วน รวมทั้งตระหนักถึงสถานะของการเก็บข้อมูลด้วย

(7) เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะได้รับการแจ้งการใช้ข้อมูลของตน เพื่อให้มั่นใจได้ว่ากระบวนการจัดการข้อมูลจะไม่ขัดแย้ง หรือมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล

⁷⁶ Ibid., Section 5, Article 12 (a).

⁷⁷ Ibid., Section 7, Article 15.

⁷⁸ Ibid., Section 5, Article 12(b).

⁷⁹ Ibid., Section 5, Article 12 (c).

(8) เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะดำเนินการคัดค้าน การจัดการข้อมูล หรือการนำเอาข้อมูลของตนไปใช้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ รวมทั้งไม่ต้อง แจ้งเหตุผลในการคัดค้าน ทั้งนี้ หากมีการพิสูจน์การคัดค้านความถูกต้องของการจัดการข้อมูลของ ผู้ควบคุมข้อมูล ให้ถือว่าการจัดการข้อมูลที่ได้เริ่มดำเนินการมาแต่ต้นไม่มีผลใช้บังคับ⁸⁰

นอกจากนี้ในการคัดค้านต่อการจัดการ ข้อมูลบุคคลซึ่งคาดว่าข้อมูลจะถูกจัดการ เพื่อวัตถุประสงค์ในการขายตรงสินค้า หรือในการเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นครั้งแรกให้กับบุคคลที่สาม หรือถูกนำไปใช้ในนามของผู้ควบคุมข้อมูลโดยมี วัตถุประสงค์ในการขายตรง สินค้าโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ⁸¹

(8.1) สิทธิที่เจ้าของข้อมูลจะไม่ถูกระบุชื่อ หรือถูกให้ชื่อในผลของ การจัดทำข้อมูลส่วนบุคคล

(8.2) สิทธิของบุคคลทุกคน ที่ไม่ต้อง ดำเนินการภายใต้คำสั่ง หรือคำตัดสินที่ทำให้เกิดผลตามกฎหมายต่อบุคคลให้ต้องดำเนินการตาม หรือที่มีผลกระทบ โดยตรงต่อบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการข้อมูลอัตโนมัติที่มุ่งประเมิน ลักษณะของบุคคลนั้น ๆ เช่น ประสิทธิภาพในการทำงาน ความน่าเชื่อถือด้านเครดิต ความน่าเชื่อถือ ความประพฤติ เป็นต้น⁸² เว้นแต่ การตัดสินนั้นเป็นขั้นตอนการดำเนินการในการที่จะทำสัญญา หรือเพื่อให้สัญญามีผลบังคับใช้ และมีมาตรการคุ้มครองผลประโยชน์ตามกฎหมายของเจ้าของ ข้อมูลที่เหมาะสมแล้ว เช่น การอนุญาตให้เจ้าของข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็น⁸³ หรือได้มี กฎหมายกำหนดให้ทำได้ และมีมาตรการคุ้มครองผลประโยชน์ตามกฎหมายของเจ้าของข้อมูล⁸⁴

(8.3) สิทธิของบุคคลทุกคนในการขอให้ มีการแก้ไขตามคำพิพากษาของศาล สำหรับกรณีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลซึ่งได้รับการคุ้มครอง ตามกฎหมายของประเทศของตน และนำไปใช้บังคับกับการจัดการข้อมูลที่มีปัญหา⁸⁵

(8.4) สิทธิในการได้รับการชดเชยจาก ผู้ควบคุมข้อมูลสำหรับความเสียหายที่เกิดจากกระบวนการจัดการข้อมูลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

⁸⁰ Ibid., Section 7, Article 14 (a).

⁸¹ Ibid., Section 7, Article 14 (b).

⁸² Ibid., Section 7, Article 15, paragraph 1.

⁸³ Ibid., Section 7, Article 15, paragraph 1 (a).

⁸⁴ Ibid., Section 7, Article 15, paragraph 1 (b).

⁸⁵ Ibid., Article 22.

หรือการกระทำใด ๆ ไม่ได้ดำเนินการตามข้อกำหนดของกฎหมายของประเทศ ซึ่งกำหนดไว้ให้สอดคล้องกับ Directive 95/46/EC นี้⁸⁶

4.6.1.2 สิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูล (Controller)

ผู้ควบคุมข้อมูล⁸⁷ (Controller) หมายถึง บุคคล หรือบุคคล ตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กร หรือกลุ่มคน ที่ดำเนินการโดยลำพัง หรือร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ กำหนดวัตถุประสงค์และความหมายของการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล โดยวัตถุประสงค์และความหมายของการจัดการข้อมูลถูกกำหนดเป็นกฎหมายหรือระเบียบของประเทศ หรือสหภาพ และผู้ควบคุมข้อมูลหรือเงื่อนไขในการจัดตั้งจะถูกแต่งตั้งโดยกฎหมายของประเทศ หรือสหภาพ

การจัดการข้อมูล โดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลนั้น จะต้องดำเนินการภายใต้พื้นฐานของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจะต้องเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องอยู่ในฐานะที่สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนได้อย่างอิสระ ซึ่งการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของข้อมูล หรือมีการทำสัญญา ข้อตกลงกับเจ้าของข้อมูล หรือวิธีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด หรือได้รับการยอมรับจากสาธารณะ หรือได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ หรือตามขนบธรรมเนียมของบุคคลในประเทศนั้น ซึ่งตามกฎหมายนี้ได้กำหนดถึงหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลดังนี้

4.6.1.2.1 หน้าที่ในการแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบถึง การจัดการรวบรวมข้อมูลให้ซึ่งแยกออกได้เป็น 2 กรณี

(1) การแจ้งในกรณีที่มีการรวบรวมข้อมูลจาก เจ้าของข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลหรือตัวแทนจะต้องเตรียม และแจ้งข้อมูลข่าวสารในการจัดการข้อมูล ให้กับเจ้าของข้อมูล เว้นแต่เจ้าของข้อมูลมีข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ อยู่แล้ว โดยข้อมูลข่าวสารที่จะต้องมีการแจ้งให้เจ้าของข้อมูลอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วย⁸⁸

(1.1) หลักฐานที่ระบุถึงผู้ควบคุมข้อมูล และตัวแทน

(1.2) วัตถุประสงค์ของการจัดการข้อมูล

⁸⁶ Ibid., Article 23, paragraph 1.

⁸⁷ Ibid., Article 2 (d).

⁸⁸ Ibid., Section 4, Article 10.

(1.3) ข่าวสารอื่น ๆ เช่น ผู้รับข้อมูล หรือประเภทของผู้รับข้อมูล การตอบคำถามจากเจ้าของข้อมูลหรือผู้ควบคุมข้อมูลดำเนินการตามหน้าที่หรือโดยสมัครใจ รวมทั้งความเป็นไปได้ของการไม่ตอบคำถาม สิทธิในการเข้าถึง และการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล ข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมเหล่านี้ จะทำให้เจ้าของข้อมูลมั่นใจได้ว่าการจัดการข้อมูลดำเนินการอย่างเป็นธรรมต่อเจ้าของข้อมูล

(1.4) การแจ้งให้ทราบในกรณีที่มีการได้มาของข้อมูล ไม่ได้มาจากเจ้าของข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลหรือตัวแทนจะต้องเตรียมข้อมูลข่าวสารให้กับเจ้าของข้อมูลในทันทีที่ดำเนินการบันทึกข้อมูลบุคคลนั้น หรือหากคาดว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลให้กับบุคคลที่สาม จะต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารให้กับเจ้าของข้อมูลก่อนการเปิดเผยข้อมูลครั้งแรก จะเกิด ซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวอย่างน้อยจะต้อง ประกอบด้วย⁸⁹ หลักฐานที่ระบุถึงผู้ควบคุมข้อมูลและตัวแทน วัตถุประสงค์ของการจัดการข้อมูล ข่าวสารอื่น ๆ เช่น ประเภทของผู้รับข้อมูล หรือประเภทของผู้รับข้อมูล สิทธิในการเข้าถึงและสิทธิในการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล ข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมเหล่านี้จะทำให้เจ้าของข้อมูล มั่นใจได้ว่าการจัดการข้อมูลดำเนินการอย่างเป็นธรรมต่อเจ้าของข้อมูล

4.6.1.2.2 การแจ้งข้อมูลข่าวสารข้างต้นจะไม่ใช้บังคับกับการจัดการข้อมูลที่มีวัตถุประสงค์ในด้านประวัติศาสตร์ สถิติ หรือการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นไปไม่ได้ หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือหากการบันทึกข้อมูล หรือเปิดเผยข้อมูลเป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

4.6.1.3 หน้าที่ในการให้คำแนะนำให้บุคคลที่ดำเนินการภายใต้อำนาจของตน ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจจะเป็นผู้จัดการข้อมูล หรือบุคคลอื่นใดที่สามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลได้ซึ่งโดยหลักกฎหมายห้ามมิให้ทำการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล⁹⁰ ให้สามารถดำเนินการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้

4.6.1.4 หน้าที่ในการจัดหาเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ทางเทคนิคที่เหมาะสม รวมถึงมาตรการในการจัดการคุ้มครองข้อมูลบุคคลจากการถูกทำลายโดยอุบัติเหตุหรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย หรือการสูญหายโดยไม่ตั้งใจ การสลับสับเปลี่ยน การเปิดเผยหรือการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยเฉพาะการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อหรือการกระจาย ข้อมูลโดยผ่านทางโครงข่าย รวมทั้งการดำเนินการอื่น ๆ ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายในการจัดการข้อมูล ทั้งนี้ มาตรการข้างต้นจะต้องก่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยในระดับ

⁸⁹ Ibid., Section 4, Article 11.

⁹⁰ Ibid., Section , Article 16.

ที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากความเสี่ยงที่มาจากจัดการข้อมูล และธรรมชาติของข้อมูลที่จะต้องได้รับการคุ้มครอง⁹¹

4.6.1.5 หน้าที่เลือกผู้จัดการข้อมูลซึ่งต้องมีการรับประกัน หรือให้คุ้มครองเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยในทางเทคนิค และมาตรการในการควบคุมการจัดการข้อมูลที่จะถูกนำไปใช้⁹²

4.6.1.6 หน้าที่ในการแจ้งให้กับผู้มีอำนาจตรวจสอบ* ก่อนที่จะมีการดำเนินการจัดการข้อมูลโดยอัตโนมัติไม่ว่าจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด⁹³ โดยในเอกสารการแจ้งจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

4.6.1.6.1 เกี่ยวกับชื่อและที่อยู่ของผู้ควบคุมข้อมูลและตัวแทน

4.6.1.6.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการข้อมูล คำอธิบายถึงประเภทของเจ้าของข้อมูล และข้อมูลหรือประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล

4.6.1.6.3 ผู้รับข้อมูล หรือประเภทของผู้รับข้อมูล

4.6.1.6.4 แผนการที่จะส่งต่อข้อมูลไปยังประเทศที่สาม

4.6.1.6.5 เอกสารที่อธิบายถึงการประเมิน เบื้องต้นซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อสร้างความปลอดภัยในการจัดการข้อมูล⁹⁴

4.6.2 สิทธิและหน้าที่ของผู้จัดการข้อมูล (Processor)

การจัดการข้อมูลโดยเจ้าผู้จัดการข้อมูลตามมาตรา 2 (e) ได้กำหนดถึงความหมายของผู้จัดการข้อมูลไว้ว่า “หมายถึง บุคคล หรือบุคคลตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กร หรือกลุ่มคนที่ดำเนินการจัดการข้อมูลบุคคลในนามของผู้ควบคุมข้อมูล ซึ่งการจัดการข้อมูลจะต้องดำเนินการภายใต้พื้นฐานของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจะต้องเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ⁹⁵” โดยผู้จัดการข้อมูลตามกฎหมายของแต่ละประเทศ

⁹¹ Ibid., Section , Article 17, paragraph 1.

⁹² Ibid., Section, Article 17, paragraph 2.

* ผู้มีอำนาจตรวจสอบ (the supervisory authority) คือ ชุดทำงาน หรือผู้ที่มีอำนาจในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการที่เกิดขึ้นภายในประเทศที่มีการกำหนดข้อบังคับ ซึ่งกำหนดขึ้นตาม Directive 95/46/EC นี้ , Ibid., Chapter 6, Article 28.

⁹³ Ibid., Section 9, Article 18, paragraph 1.

⁹⁴ Ibid., Section 9, Article 17.

⁹⁵ Ibid., Article 2 (e).

ในสหภาพยุโรปจะต้องควบคุมดูแลการจัดการข้อมูลให้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ของ
สาธารณะ

การดำเนินการจัดการข้อมูลโดยผู้จัดการข้อมูลจะถูกควบคุม
โดยสัญญาหรือเงื่อนไขของกฎหมายซึ่งผูกมัดไว้กับผู้ควบคุมข้อมูล ดังนั้น ผู้จัดการข้อมูลจะต้อง
ดำเนินการภายใต้คำแนะนำจากผู้ควบคุมข้อมูลเท่านั้น⁹⁶

4.6.2.1 กรอบการเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลเครดิต

การเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลตามกฎหมาย
95/46/EC นี้ได้กำหนดกรอบการเปิดเผยข้อมูลไว้กว้าง ๆ โดยให้ประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป
นำไปถือปฏิบัติตามโดยแบ่งกรอบการเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลออกเป็น
2 กรอบ ดังนี้

4.6.2.1.1 การเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลภายใน

สหภาพยุโรป

กฎหมายนี้ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์การเปิดเผย
กระบวนการจัดการข้อมูลในสหภาพยุโรปไว้ว่ากระบวนการจัดการข้อมูลจะต้องถูกเผยแพร่⁹⁷
โดยการเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลได้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของ
ข้อมูลก่อน

4.6.2.1.2 กรอบการเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูล

ให้แก่ประเทศที่สาม (นอกกลุ่มสหภาพยุโรป)

ประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้ข้อมูลส่วนบุคคล
สามารถถูกนำไปใช้หรือนำไปเปิดเผยให้กับบุคคลที่สามได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีที่ข้อมูล
นั้นเป็นข้อมูลทั่วไป ๆ ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยจะต้องเป็นที่เชื่อได้ว่ากฎหมายของประเทศ
ที่สามได้มีการกำหนดระดับการคุ้มครองที่เพียงพอในประเทศนั้นแล้ว

การเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูล โดยการ
ส่งต่อข้อมูลส่วนบุคคล หรือกลุ่มของข้อมูลบุคคลไปยังประเทศที่สามที่ไม่สามารถทำให้เชื่อมั่น
ได้ว่าการกำหนดระดับการคุ้มครองที่เพียงพอ⁹⁸ จะสามารถดำเนินการได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

⁹⁶ Ibid., Section 9, Article 17 ,paragraph 3.

⁹⁷ Ibid., Section 9, Article 21.

⁹⁸ Ibid., Section 9 , Article 25 (2).

- (1) เจ้าของข้อมูลได้อนุญาตให้ดำเนินการส่งต่อข้อมูลได้ หรือ
- (2) การส่งต่อข้อมูลนั้นเป็นไปตามสัญญา ระหว่างเจ้าของข้อมูลกับผู้ควบคุมข้อมูล หรือเป็นมาตรการในการบังคับใช้ก่อนทำสัญญาซึ่งเกิดการดำเนินการตามการร้องขอของเจ้าของข้อมูล หรือ
- (3) การส่งต่อข้อมูลมีความจำเป็นของสัญญา ระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลและบุคคลที่สาม อันเนื่องมาจากการเป็นผลประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลเอง หรือ
- (4) การส่งต่อข้อมูลมีความจำเป็น หรือเป็นไปตามกฎหมายที่มีผลต่อประโยชน์ของสาธารณะ หรือการจัดตั้งการปฏิบัติงาน หรือการป้องกันการเรียกร้องตามกฎหมาย หรือ
- (5) การส่งต่อข้อมูลเกิดขึ้นจากผลของกฎหมาย ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ และเปิดให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นทั้งในรูปของข้อมูลทั่วไป หรือกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ

ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดเงื่อนไขการดำเนินการจัดการข้อมูลที่จะไม่อนุญาตให้นำข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผยให้กับบุคคลที่สามได้ หากข้อมูลนั้นถูกนำไปใช้ในด้านการตลาดการโฆษณา องค์กรการกุศล หรือมูลนิธิต่าง ๆ

ประเทศสมาชิกอาจอนุญาตให้มีการส่งต่อข้อมูลไปยังประเทศที่สามที่ไม่สามารถทำให้เชื่อมั่นได้ว่ามีการกำหนดระดับการคุ้มครองที่เพียงพอโดยผู้ควบคุมได้นำเสนอการคุ้มครองที่เพียงพอโดยคำนึงถึงการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของบุคคล สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกบุคคล และรวมถึงการกระทำใด ๆ ที่สอดคล้องกับสิทธิการได้รับความคุ้มครองที่ผู้ควบคุมข้อมูลเสนอมาจากผลของสัญญาที่มีความเหมาะสม

4.6.3 บทลงโทษ

ภายใต้กฎเกณฑ์ 95/46/EC ได้มีการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์นี้ว่าหากเกิดการไม่เคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล ประเทศสมาชิกจะต้องมีการกำหนดกฎหมายที่จะอนุญาต หรือให้อำนาจในการแก้ไขปัญหาโดยผ่านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหากเกิดความเสียหายจากการจัดการข้อมูลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องมีการกำหนดให้ชดเชยค่าเสียหายให้กับเจ้าของข้อมูล เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นไม่ได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ที่ก่อความเสียหาย

การบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์นี้ให้สามารถนำไปบังคับใช้ได้ทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยอาจจะกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐหรือเอกชนก็ได้

4.6.4 กฎหมายที่ให้การคุ้มครองข้อมูลบุคคล (Protection of Personal Data) ในประเทศต่าง ๆ ของสหภาพยุโรป

จากหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศในสหภาพยุโรป จะต้องออกกฎหมายพิเศษเฉพาะ เพื่อให้การคุ้มครองข้อมูลบุคคลตามที่ได้มีการกำหนดไว้ใน Directive 95/46/EC อย่างไรก็ตาม ประเทศในสหภาพยุโรปคุ้นเคยกับการให้การคุ้มครองข้อมูล (Data Protection) มาตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 70 แล้ว โดยประเทศสวีเดนเป็นประเทศแรกในยุโรปที่มีการออกกฎหมายที่ให้การคุ้มครองข้อมูล และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลในปี ค.ศ.1973 ของประเทศสวีเดนได้ถูกนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับประเทศอื่น ๆ โดยพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมดูแล และตรวจสอบข้อมูลเพื่อดูแลข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ที่มีหรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลบุคคลให้มีการลงทะเบียน และเพื่อจำกัดการใช้ข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของนิติบุคคล และบุคคลธรรมดา โดยจะมีการกำหนดในเรื่องของอายุว่า หากบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป จะต้องต้องมีข้อมูลดังกล่าวอยู่ในแฟ้มข้อมูลของหน่วยงาน และในหน่วยงานดังกล่าวจะมีคณะกรรมการขึ้นมากำกับดูแล เพื่อให้การจัดการเกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของข้อมูลบุคคลที่จะถูกนำไปเผยแพร่แก่บุคคลที่สาม เจ้าของข้อมูลจะต้องได้รับสำเนาข้อมูลที่มีการเผยแพร่ออกไปด้วย และในเรื่องของการละเว้นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้จะได้รับโทษทางอาญา โดยการปรับหรือการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทางอาญา ซึ่ง ต่อมาเมื่อมีการกำหนด Directive 95/46/EC ในปี ค.ศ. 1995 ประเทศสวีเดนก็ได้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลบุคคลขึ้นตามมา ในปี ค.ศ. 1998 โดยเป็นกฎหมายที่ใช้ทดแทนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลในปี ค.ศ. 1973

ในปี ค.ศ. 1978 ประเทศออสเตรีย เดนมาร์ก นอร์เวย์ ฝรั่งเศส และเยอรมันได้มีการบังคับกฎหมายในลักษณะเดียวกันกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลของประเทศสวีเดน โดยความครอบคลุมของกฎหมายมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น ในประเทศเยอรมัน และฝรั่งเศส ได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล (The Federal Data Protection Act) และกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลอัตโนมัติ (Automated Data Processing) แฟ้มข้อมูล (Data Files) ตามลำดับ โดยกฎหมายของทั้ง 2 ประเทศนี้ ครอบคลุมทั้งภาครัฐและเอกชน แต่ไม่ได้คุ้มครองนิติบุคคล ในขณะที่กฎหมายของประเทศออสเตรีย เดนมาร์ก และนอร์เวย์ ให้การคุ้มครองถึงนิติบุคคลด้วย โดยประเทศออสเตรียได้ออกกฎหมาย “Federal Data Protection Act” ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมทั้งภาครัฐ และเอกชน นิติบุคคล และบุคคลธรรมดา เพราะรัฐกำหนดสิทธิตามรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับความลับของข้อมูลบุคคล และได้มีการก่อตั้งคณะกรรมการของรัฐในด้านคุ้มครองข้อมูล (A Federal Data Protection Commission) โดยคณะกรรมการฯ ควบคุมผ่านระบบ

บัญชีรายการ และระบบการให้ใบอนุญาตในภาคของเอกชน ส่วนการส่งข้อมูลระหว่างประเทศนั้น มีกฎเกณฑ์ต่างหากในการควบคุม และใบอนุญาตจะถูกเรียกหากพบว่าการคุ้มครองข้อมูลของต่างประเทศไม่รัดกุมเท่ากับของออสเตรเลีย

ประเทศเดนมาร์กได้ตรากฎหมาย 2 ฉบับ คือ The Public Authorities Registers Act และ The Privacy Registers etc. Act. โดยได้ให้ความคุ้มครองแก่ความลับข้อมูลทางการเงินของนิติบุคคล และได้มีการก่อตั้งหน่วยงานในการตรวจสอบดูแลข้อมูลและมีหน้าที่ส่งรายงานประจำปีให้กับรัฐสภา ในขณะที่ประเทศนอร์เวย์ได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม การบันทึกข้อมูลบุคคล โดยกฎหมายครอบคลุมทั้งการเก็บข้อมูลในรูปแบบของการทำด้วยมือและแบบอัตโนมัติ ทั้งข้อมูลของนิติบุคคล และบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ การควบคุมใช้วิธีการออกใบอนุญาตสำหรับทั้งระบบที่ใช้คอมพิวเตอร์ และระบบมือที่มีการเก็บข้อมูลที่เป็นความลับของบุคคลไว้ โดยหน้าที่ความรับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายนี้อยู่ภายใต้ The Data Supervisory Service

ปี ค.ศ.1979 ประเทศลักเซมเบิร์ก ได้ให้มีการบังคับให้มีการคุ้มครองทั้งนิติบุคคล และบุคคลทั่วไปที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองการใช้ข้อมูลหมายเลขประจำตัวประชาชนในภาครัฐ และในปี ค.ศ. 1988 ประเทศไอร์แลนด์ก็ได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามผลการประชุมสภายุโรปที่เมืองสตราสบูร์ก ประเทศเยอรมัน ในปี ค.ศ. 1981 เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูล (Council of Europe Convention on data protection done at Strasbourd in 1981)

เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในสหภาพยุโรป (Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council) ในปี ค.ศ. 1995 โดยประเทศสมาชิกทุกประเทศจะต้องดำเนินการตาม Directive 95/46/EC นี้ ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปจึงต้องปรับเปลี่ยนแก้ไขกฎหมายเดิมที่มีอยู่ หรือตรากฎหมายใหม่ขึ้นเพื่อให้เป็นไปตาม Directive นี้ ประเทศสวีเดนก็เป็นประเทศแรก ๆ อีกเช่นกันที่มีการตรากฎหมายขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับ Directive โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลบุคคล (the Personal Data Act) ได้ตราขึ้นในปี ค.ศ. 1998 และยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล ปี ค.ศ. 1973 ที่ล้าสมัยไปในขณะที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลบุคคลขึ้นในปี ค.ศ. 2000 (Dutch Personal Data Protection Act) เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลบุคคลของประเทศออสเตรีย (Federal Act concerning the Protection of Personal Data) ที่ตราขึ้นในปีเดียวกัน และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลของประเทศฝรั่งเศสในปีถัดมา (ค.ศ. 2001)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น บางประเทศได้มีการตรากฎหมายขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับ Directive นี้แล้ว ในขณะที่ยังมีอีกหลายประเทศที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

ตรากฎหมายขึ้น เช่น ประเทศเยอรมัน และไอร์แลนด์ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณา โดยประเทศไอร์แลนด์นั้น จะดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล ค.ศ. 1988 ให้สอดคล้องกับ Directive (ซึ่งจะสามารถประกาศได้ในอนาคตอันใกล้) เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูล ค.ศ. 1988 ของไอร์แลนด์ นั้นได้ตราไว้ตามผลการประชุมสภายุโรปที่เมืองสตาร์บูร์ก ประเทศเยอรมัน ในปี ค.ศ. 1981 เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูล ซึ่ง Directive นี้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมบางส่วน ในขณะที่ประเทศเยอรมันที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในการนำ Directive มาบังคับใช้ในกฎหมายของประเทศต่อไป

สรุป และวิเคราะห์แนวทางการให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิตในต่างประเทศ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปต่างมีวัตถุประสงค์ในการที่จะมีรายงานข้อมูลของเจ้าของข้อมูลที่มีความเหมาะสม ถูกต้อง และเป็นธรรม แต่แนวทางในการให้ความคุ้มครองของทั้งสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปมีแนวทางที่มุ่งเน้นแตกต่างกันออกไป ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

The Fair Credit Reporting Act 1970 ของประเทศสหรัฐอเมริกามีวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดรายงานข้อมูลเครดิตที่ถูกต้อง และเป็นธรรม โดยกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายในระดับสหรัฐ (Federal Statutes) ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องมาจากในขณะนั้นยังไม่มีบทบัญญัติที่ควบคุมการดำเนินการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเครดิตของผู้บริโภค (Consumer Credit Protection Act) ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดในการให้เครดิต เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบ ข้อเสนอที่ให้แก่นตนเอง และหลีกเลี่ยงการใช้เครดิตที่ไม่มีการแจ้งข้อมูล โดยเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคออกเป็น 5 ส่วน คือการคุ้มครองเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครดิตให้แก่ผู้บริโภค การให้ความคุ้มครองที่เกี่ยวกับข้อมูลเครดิต การให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับการประกอบธุรกรรมที่เกี่ยวกับการให้เครดิต การให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อการให้สินเชื่อแก่สตรี และการให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับการจัดเก็บหนี้

FCRA เป็นกฎหมายที่กำหนดขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยได้กำหนดถึงอำนาจในการเก็บรวบรวม และประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครดิตของเจ้าของข้อมูล โดยข้อมูลที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตดำเนินการเก็บรวบรวมนั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ สถานะความสามารถของเจ้าของข้อมูล โดยเฉพาะในทางการเงิน ซึ่งปัจจัยสำคัญในการพิจารณาของผู้ให้เครดิตแก่ผู้ขอรับเครดิต เนื่องจากการให้เครดิตคือการให้ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นที่มีให้แก่ผู้ขอรับเครดิต ดังนั้น FCRA จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์กระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่เหมาะสม โดยหลีกเลี่ยงการใช้ข้อมูลที่เก่า ล้าสมัย และ

กำหนดให้ ผู้ที่จะขอข้อมูลของเจ้าของข้อมูลได้จะต้องเป็นเจ้าของข้อมูลซึ่งเป็นผู้ร้องขอด้วยตนเอง ศาลหรือ ผู้ซึ่งได้มีอำนาจตามคำสั่งศาล และบุคคลหรือองค์กรที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยมีเหตุอันสมควรว่าจะนำข้อมูล ไปใช้ในการพิจารณาให้เครดิต จ้างงาน ออกใบอนุญาตของรัฐ หรือวัตถุประสงค์ทางธุรกิจอื่น ซึ่งเรียกโดยรวมว่าผู้ใช้ข้อมูล โดยการขอใช้ข้อมูลเครดิตของ ผู้ใช้ข้อมูลกฎหมายกำหนดให้ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลนั้น ๆ ทราบล่วงหน้าว่าจะใช้ข้อมูล และ รายละเอียดของข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิต และหากเป็นกรณีที่ใช้ข้อมูลได้ใช้ข้อมูลและทำการปฏิเสธการให้เครดิต การให้ประกันภัย การจ้างแรงงานต่อเจ้าของข้อมูล ผู้ใช้ข้อมูลก็ต้องแจ้งให้ เจ้าของข้อมูลทราบถึงชื่อและที่อยู่ของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่ผู้ใช้ข้อมูลได้รับมา โดยเจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะร้องขอให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตเปิดเผยข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ดังเช่น เนื้อหาของข้อมูล แหล่งที่มา ชื่อที่อยู่ของผู้ใช้ข้อมูล และยังมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้มีการแก้ไขความถูกต้องของข้อมูลของตนให้ถูกต้อง เพื่อให้หน่วยงานจัดทำ รายงานข้อมูลเครดิตดำเนินการตรวจสอบการโต้แย้งภายใน 30 วัน และแจ้งผลการตรวจสอบให้แก่ เจ้าของข้อมูลให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร และหน่วยงานจัดทำ รายงานข้อมูลเครดิตอื่นที่ใช้ข้อมูล ดังกล่าวด้วย

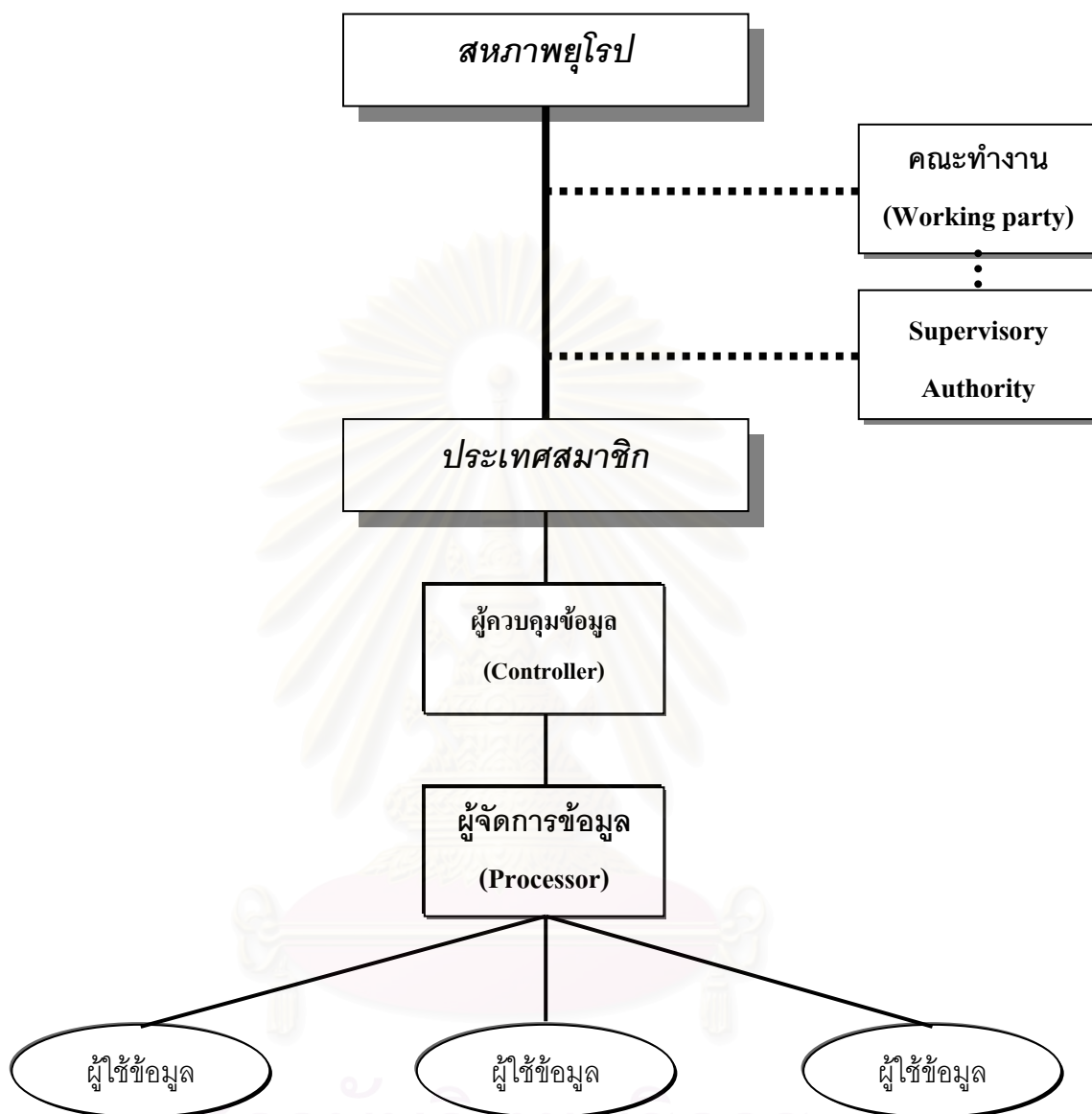
ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า FCRA เป็นบทบัญญัติที่มุ่งเน้นถึงการควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้มีกระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลที่มีความเหมาะสม และยังมุ่งเน้นถึงการให้ความคุ้มครองต่อตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลควบคู่กันไป เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตมีความถูกต้อง เหมาะสม โดยเจ้าของข้อมูลจะต้องได้รับความคุ้มครองต่อความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคล ได้กำหนดบทบัญญัติที่เป็นการให้ป้องกันสิทธิความเป็นส่วนตัวของตนที่จะไม่ถูกนำข้อมูลของตนไปใช้โดยตัวของข้อมูลไม่ยินยอม และนอกจากนั้นยังให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลที่จะสามารถเข้าไปตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อตนเองถูกระทบต่อสิทธิ อันเนื่องมาจากการจัดทำรายงานข้อมูลของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูล ความไว้วางใจแก่เจ้าของข้อมูล ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงรักษาความลับ สิทธิความเป็นส่วนตัว และความถูกต้องในข้อมูลของเจ้าของข้อมูล

ในขณะที่ Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council of 24 October 1995 เกิดขึ้นมาเนื่องจากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจภายในสหภาพยุโรป และสหภาพยุโรปเป็นการรวมตัวของประเทศต่าง ๆ ถึง 15 ประเทศในขณะนั้น ดังนั้น การพิจารณาตัดสินใจลงทุนระหว่างประเทศจะต้องมีข้อมูลของประเทศคู่ค้า โดยเฉพาะข้อมูลของผู้ดำเนินการทางธุรกิจที่ตนจะเข้าไปร่วมลงทุนมาใช้ประกอบในการพิจารณา ซึ่งข้อมูลจะต้องมีความเป็นสากลที่กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปให้ความยอมรับ ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล การเคลื่อนย้ายข้อมูลให้สามารถทำได้อย่างรวดเร็ว มีต้นทุนต่ำ

ดังนั้น เมื่อข้อมูลมีความสำคัญ สหภาพยุโรปจึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์กลางของสหภาพเพื่อปกป้องข้อมูลจากการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล และการเคลื่อนย้ายข้อมูลส่วนบุคคลไว้ใน Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council เพื่อให้กระบวนการจัดการข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักเกณฑ์นี้มีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองแก่กระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสำคัญ โดยกระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเป็นกระบวนการที่มีคุณภาพ กล่าวคือ การจัดการข้อมูลจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรม และถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งได้กำหนดให้การรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาจัดการต้องเป็นข้อมูลที่เท่าที่พอเพียงต่อวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง และชัดเจนในการเก็บรวบรวม โดยข้อมูลที่ทำกรจัดเก็บต้องเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และจะต้องมีระบบการรักษาความปลอดภัยว่าข้อมูลจะไม่ถูกลบ หรือแก้ไขข้อมูลที่สมบูรณ์ให้ผิดไปจากวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ และนอกจากนั้นหากข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็จะต้องสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้

นอกจากนั้น ในหลักเกณฑ์นี้ยังได้มีการกำกับดูแลกระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และมีความรัดกุม (ดูตามรูปภาพที่ 3 – 1) โดยในสหภาพยุโรปจะต้องมีการจัดตั้งคณะทำงาน (Working party) ซึ่งมีความเป็นอิสระและมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำกับคณะกรรมการสิทธิ โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดตั้งกฎการดำเนินการที่เป็นเอกภาพของประเทศต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ 95/46/EC และในแต่ละประเทศจะมีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตรวจสอบ (Supervisory authority) หรือเจ้าหน้าที่ป้องกันข้อมูลที่จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบการจัดการข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่ข้อมูลจะถูกนำมาเปิดเผยหรือใช้ โดยเจ้าหน้าที่สามารถให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะในการจัดการข้อมูล และทำหน้าที่ประสานให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิกในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลว่า ได้รับการดูแลและคุ้มครองอย่างเหมาะสมทั่วทั้งสหภาพยุโรป และในส่วนของกระบวนการจัดการข้อมูลภายใต้กฎหมายนี้จะมีผู้ควบคุมข้อมูล (Controller) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดวัตถุประสงค์ และความหมายของการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะกำหนดเป็นกฎหมาย หรือระเบียบของประเทศ หรือสหภาพ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ให้แก่ผู้จัดการข้อมูล (Processor) ในการดำเนินการจัดการข้อมูลบุคคล โดยจะดำเนินการในนามของผู้ควบคุมข้อมูล และต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ควบคุมข้อมูล ซึ่งการจัดการข้อมูลจะต้องดำเนินการภายใต้พื้นฐานของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจะต้องเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ

รูปภาพที่ 3 - 1

ภายใต้ Directive 95/46/EC ได้กำหนดกรอบการเปิดเผยข้อมูลไว้ทั้งการเปิดเผยภายในสหภาพ โดยได้กำหนดให้การเปิดเผยกระบวนการจัดทำข้อมูลจะต้องมีการเผยแพร่ ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบของเจ้าของข้อมูลก่อน ส่วนการเปิดเผยข้อมูลไปสู่ประเทศภายนอก สหภาพยุโรป ประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจ สามารถถูกนำไปใช้หรือนำไปเปิดเผยให้กับบุคคลที่สามได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ต้องเป็นที่เชื่อได้ว่ากฎหมายของประเทศที่สามได้มีการกำหนดระดับการคุ้มครองที่เพียงพอในประเทศนั้นแล้ว และยังสามารถกำหนดถึงบทลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายนี้ว่า หากเกิดการไม่เคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล ซึ่งหากเกิดความเสียหายจากการจัดการข้อมูลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องชดเชยค่าเสียหายให้กับเจ้าของข้อมูล เว้นแต่

จะมีการพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้น ไม่ได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ที่ก่อความเสียหาย และมีการกำหนดให้มีโทษทางอาญา หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐ เช่น มาตรการทางปกครอง เป็นต้น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า Directive 95/46/EC นี้มุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองแก่กระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้รายงานข้อมูลมีประสิทธิภาพ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ตัวบุคคล ผู้เป็นเจ้าของข้อมูล แต่อย่างไรก็ตาม ก็ได้มีการกำหนดถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลไว้ซึ่งถือว่าสิทธิที่จะให้มีการจัดเก็บข้อมูลของตนเองได้หรือไม่ และยังมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลของตนที่มีการจัดเก็บเพื่อทำการตรวจสอบ หรือแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้องได้ แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่ากับ FCRA แต่ในส่วนของสหภาพยุโรปได้มีการกำหนดให้มีองค์กร หรือบุคคลที่เข้ามากำกับดูแลกระบวนการจัดการข้อมูลเครดิตเพื่อให้มีประสิทธิภาพ จึงไม่ได้มุ่งเน้นให้การคุ้มครองสิทธิแก่เจ้าของข้อมูลเพื่อใช้ในการส่งเสริมให้เกิดรายงานข้อมูลเครดิตที่มีความเหมาะสมเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักเกณฑ์กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตของประเทศไทย

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน ๆ จะเห็นได้ว่า “ข้อมูลเครดิต” มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในระบบการค้าที่มีการใช้ระบบเครดิตแทนระบบเงินสด ทั้งนี้เนื่องจากระบบเครดิตสามารถอำนวยความสะดวก ความคล่องตัว และเอื้อต่อโอกาสในการขยายตัวทางธุรกิจของผู้ประกอบการ ดังนั้น ข้อมูลเครดิตซึ่งเป็นข้อมูลที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวทางการเงิน ประวัติด้านหนี้สิน ตลอดจนความสามารถในการชำระหนี้ของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล จึงเป็นส่วนสำคัญที่ผู้ประกอบการทั้งหลายนำมาใช้ในการพิจารณาให้เครดิตแก่ผู้ขอเครดิต

ข้อมูลเครดิตถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลส่วนบุคคล ดังนั้น การนำข้อมูลเครดิตไปใช้ในกิจกรรมใด ๆ ต้องคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลที่จะถูกกระทบสิทธิ ความเป็นส่วนตัว ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยทางตรงอาจจะถูกกระทบจากการถูกขโมยข้อมูลเครดิตไปใช้ โดยละเมิดต่อกฎหมาย และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ในขณะที่ผลกระทบทางอ้อมก็คือ การที่ถูกล่วงรู้ข้อมูลของตนและก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญใจ อันได้แก่การถูกเสนอให้เครดิต เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้เกิดข้อมูลที่มีความถูกต้องเหมาะสม และเป็นธรรมจึงได้มีการสร้างกฎหมาย หรือกฎหมายขึ้นมาเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินข้อมูลเครดิต โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตรา The Fair Credit Reporting Act 1970 ในขณะที่สหภาพยุโรปกำหนดหลักเกณฑ์ 95/46/EC ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลเครดิตก็เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ สำหรับประเทศไทยในขณะนี้ได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ขึ้นมาบังคับใช้

การศึกษาวិทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนได้กำหนดกรอบการศึกษาไว้ที่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 โดยจะทำการศึกษาถึงเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ และศึกษาวิจัยว่าพระราชบัญญัตินี้บังคับดังกล่าวมีความเหมาะสม ถูกต้องและเป็นธรรม และให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลแล้วหรือไม่ ตลอดจนเมื่อมีการบังคับใช้แล้วจะเกิดปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ทั้งปัญหาในทางกฎหมาย และปัญหาในทางบริหารจัดการอย่างไร

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในประเทศไทย

จากการศึกษาผู้เขียนพบว่า ในประเทศไทยมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลในด้านต่าง ๆ ไว้หลายฉบับ อาทิเช่น

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 34¹
- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 323 และมาตรา 324²
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423³
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540⁴
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539⁵
- พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับของทางราชการ พ.ศ. 2483
- พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534⁶
- พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535⁷
- พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2580⁸
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522⁹
- ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2526¹⁰

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2540, หน้า 7.

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ตอนที่ 42 ก (ฉ พิเศษ) ลงวันที่ 25 มีนาคม 2522, หน้า 1.

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 043 ก ลงวันที่ 8 เมษายน 2535, หน้า 56.

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 114 ตอนที่ 046 ก ลงวันที่ 10 กันยายน 2540, หน้า 1.

⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 113 ตอนที่ 060 ก ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2539, หน้า 1.

⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 108 ตอนที่ 203 ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2534, หน้า 105.

⁷ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 022 ก ลงวันที่ 16 มีนาคม 2535.

⁸ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ตอนที่ 31 (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 7 มีนาคม 2522, หน้า 27 - 28.

⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ตอนที่ 072 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 4 มกราคม 2522, หน้า 20.

¹⁰ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 100 ตอนที่ 115 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2526, หน้า 25.

- ข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยมารยานายความ พ.ศ. 2529¹¹
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534¹²

ซึ่งกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ข้อมูลในแต่ละประเภท ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนี้คือข้อมูลส่วนบุคคลชนิดหนึ่ง ดังนั้น ตามที่ได้กล่าวมาในบทก่อนแล้วว่าข้อมูลเครดิตก็คือได้ว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคลชนิดหนึ่งเช่นกัน ฉะนั้นหากมีปัญหาในการให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิตก็อาจจะนำเอากฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นมาปรับใช้ได้โดยอนุโลม แต่อย่างไรก็ดีจากการศึกษาก็พบว่าข้อมูลเครดิตมีส่วนสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจโดยภาพรวมเป็นอย่างมาก

การให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิตในประเทศไทย

เมื่อได้ทำการศึกษาแล้วผู้เขียนพบว่าประเทศไทยได้มีข้อมูลเครดิตในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อข้อมูลเครดิตเช่นเดียวกับในต่างประเทศ โดยได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิต และการนำเอาข้อมูลเครดิตไปใช้ในระบบเศรษฐกิจกันเป็นการทั่วไป แต่เมื่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้นทั้งภายใน และขยายไปสู่การค้า การลงทุนระหว่างประเทศ ซึ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจนี้ต้องอาศัยการใช้เครดิตแทนการใช้เงินมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ข้อมูลเครดิตจึงได้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น เมื่อข้อมูลเครดิตเป็นกลไกสำคัญในการตัดสินใจให้หรือไม่ให้เครดิต จึงทำให้การนำเอาข้อมูลเครดิตไปเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจนี้เกิดผลกระทบต่อผู้ขอเครดิต และส่งผลไปสู่ระบบการค้า การลงทุนด้วยเช่นกัน ฉะนั้น จึงก่อให้เกิดแนวความคิดในการจัดการเก็บรวบรวม และประมวลผลข้อมูลเครดิตให้เกิดความถูกต้อง แม่นยำ และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จึงก่อให้เกิดธุรกิจข้อมูลเครดิตขึ้นมา ซึ่งประเทศไทยได้มีหลักการและแนวความคิด และความเป็นมาของธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย มีดังนี้

1. หลักการและแนวความคิดของธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย

การจัดให้มีข้อมูลเครดิตขึ้นมาในประเทศไทยในช่วงต้นก็เพื่อเป็นการจัดให้มีแหล่งกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการให้กู้ยืม และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดกับธนาคารพาณิชย์ โดยข้อมูลของลูกค้าธนาคารพาณิชย์จะเป็นข้อมูลของลูกค้าที่ทำการกู้ยืม หรือขอสินเชื่อจากธนาคาร ตั้งแต่

¹¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 103 ตอนที่ 025 ก (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2529, หน้า 10.

¹² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 108 ตอนที่ 122 ก ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2535, หน้า 578.

2 ธนาคารขึ้นไป โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเปิดเผยข้อมูลของลูกหนี้จะเป็นการเปิดเผยเฉพาะแต่กับธนาคารพาณิชย์ผู้เป็นเจ้าของหนี้เท่านั้น

หลักการและแนวความคิดในช่วงต้นของธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย สามารถเห็นได้จาก “ระเบียบการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสินเชื่อ การให้กู้ยืมและหรือการลงทุนของสถาบันการเงิน” ของธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2535 ข้อ 6 ที่กำหนดว่า “ข้อมูลซึ่งสมาชิกส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยแจ้งให้สมาชิกทราบนั้น ให้ถือเป็นข้อความอันไม่พึงเปิดเผยและให้ใช้ประโยชน์ได้แต่เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาในการให้สินเชื่อ การให้กู้ยืม ประกอบการพิจารณาในการให้สินเชื่อ การให้กู้ยืมและหรือการลงทุนของสมาชิกเท่านั้น”

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าหลักการและแนวความคิดในช่วงต้นของการก่อให้เกิดธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทยก็เพื่อก่อให้เกิดศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลของลูกหนี้ผู้กู้ยืม หรือผู้ใช้สินเชื่อ เพื่อเป็นการลดความเสี่ยง และลดความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้ประกอบการ (ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนต่าง ๆ)

ต่อมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบการเงินขึ้นในประเทศไทย รัฐบาลจึงมีนโยบายให้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit Bureau) ขึ้นมาในประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาระบบการเงิน โดยให้ศูนย์ข้อมูลเครดิตเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในระบบการให้สินเชื่อ และให้ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลูกหนี้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งจะก่อให้เกิดการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันการเงิน และระบบการเงินในส่วนที่เกี่ยวกับการลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในการให้สินเชื่อ

ฉะนั้น ในระยะที่ 2 นี้ จะเห็นได้ว่าหลักการและแนวความคิดของธุรกิจข้อมูลเครดิตยังคงแนวความคิดและหลักการเดิมคือการให้ศูนย์ข้อมูลเครดิตเป็นศูนย์กลางข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการลดความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ นอกจากนี้ ยังช่วยในการพัฒนาโครงสร้างระบบการเงินของประเทศ และก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสถาบันการเงินภายในประเทศอีกด้วย

ต่อมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ โดยทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ถูกปิดเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงต้องเร่งสนับสนุนให้เกิดศูนย์ข้อมูลเครดิตขึ้นมา เพราะจากการวิเคราะห์ ภาวะเศรษฐกิจที่ประสบวิกฤติในขณะนั้นเกิดมาจากหนี้เสียของสถาบันการเงินที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในระบบเศรษฐกิจ จนทำให้เกิดภาวะล้มละลายมากมาย

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ และเป็นการสร้างความเข้มแข็งในระบบการเงินของประเทศไทย จึงต้องจัดให้มีศูนย์ข้อมูลเครดิตขึ้นมาในประเทศไทย เพื่อเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของลูกค้าหนี้ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินต่าง ๆ และทำการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ตามกฎหมาย กติกา เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงของสถาบันการเงิน และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อสถาบันการเงิน และระบบเศรษฐกิจของประเทศ

2. ความเป็นมา และวิวัฒนาการของธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย

เดิมในประเทศไทยยังไม่มีการจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการให้กู้ยืม หรือการให้สินเชื่อแต่อย่างใด แต่เมื่อปี พ.ศ. 2504 สมาคมธนาคารไทย กับธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ร่วมหารือและจัดให้มี “ศูนย์ทะเบียนเครดิตกลาง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีแหล่งกลางสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าธนาคารพาณิชย์ เพื่อลดความเสี่ยงในการให้กู้ และป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับธนาคารพาณิชย์

เริ่มแรก เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2507 ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้จัดให้มีการออกระเบียบ “เรื่อง การให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ลูกค้า” โดยจะเป็นการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสินเชื่อเฉพาะลูกค้ารายใหญ่ที่มีวงเงินสินเชื่อตั้งแต่ 5 แสนบาทขึ้นไป ซึ่งจะมีการส่งรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สินเชื่อของลูกค้าของธนาคารให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประจำทุกเดือน และ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะส่งรายงานลูกหนี้ที่ใช้สินเชื่อกับ 2 ธนาคารขึ้นไป ให้กับธนาคารพาณิชย์ที่เป็นเจ้าหนี้เท่านั้นในทุกเดือน ทั้งนี้ ก็เพื่อมิให้ข้อมูลดังกล่าวแพร่หลายเกินความจำเป็น และเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ป้องกันตนเองจากความผิดในการเปิดเผยข้อมูลของลูกค้าโดยให้เดิมข้อความว่า “ยินยอมให้ธนาคารเปิดเผยฐานะหนี้สินแก่ทะเบียนเครดิตกลาง” ไว้ในสัญญากู้ยืมเงินของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งในระยะเริ่มแรกนี้มีผู้ร่วมให้และใช้ข้อมูลเครดิต คือ ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT)

ต่อมาธุรกิจข้อมูลเครดิตได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยสรุปดังนี้

2.1 ปี พ.ศ. 2518 ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มนำคอมพิวเตอร์มาใช้ประมวลผลข้อมูลทะเบียนเครดิตกลาง

2.2 ปี พ.ศ. 2519 ขยายวงเงินสินเชื่อที่ต้องรายงานจาก 5 แสนบาท เป็น 1 ล้านบาท

2.3 ปี พ.ศ. 2529 ขยายวงเงินที่ต้องรายงานตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป

2.4 ปี พ.ศ. 2533 บริษัทเงินทุนเสนอให้รวบรวมข้อมูลทะเบียนเครดิตกลางของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน และเงินทุนหลักทรัพย์เข้าด้วยกัน โดยทะเบียนกลางของบริษัทเงินทุนเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2522 ด้วยรายงาน 6 ประเภท แยกตามธุรกิจ และวงเงิน

สินเชื่อบริษัทที่ต้องเสนอก็คือ 2.5 แสน – 1 ล้านบาทขึ้นไป และต่อมาปี พ.ศ. 2531 ละครายงานที่ต้องรายงานเหลือประเภทเดียวและขยายวงเงินสินเชื่อที่ต้องรายงานเป็นตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป

2.5 ปี พ.ศ. 2534 ขยายวงเงินสินเชื่อรายใหญ่จาก 3 ล้านบาท เป็น 5 ล้านบาทขึ้นไป

2.6 ปี พ.ศ. 2535 เริ่มรวบรวมข้อมูลสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์เข้าในทะเบียนเครดิตกลาง

2.7 ปี พ.ศ. 2537 ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มเติมเพื่อให้และใช้ข้อมูลทะเบียนเครดิตกลางด้วย

2.8 ปี พ.ศ. 2538 รัฐบาลโดยกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้จัดทำแผนพัฒนาระบบการเงินขึ้น โดยกล่าวถึงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเครดิต(Credit Bureau) ไว้ในส่วนขององค์กรทางการเงินที่สนับสนุนการพัฒนาระบบการเงิน ดังนี้ “ศูนย์ข้อมูลเครดิตมีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในระบบการให้สินเชื่อด้วยการทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลูกค้าสินเชื่อของสถาบันการเงิน อันเป็นการเสริมความมั่นคงให้กับสถาบันการเงินและระบบการเงินในส่วนที่เกี่ยวกับการลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นในการให้สินเชื่อ” และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านศูนย์ข้อมูลเครดิตขึ้นมาในปีเดียวกัน

2.9 ปี พ.ศ. 2539 คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการจนถึงขั้นคัดเลือกบริษัทที่จะเป็น Technical Partner ในการจัดตั้ง Credit Bureau ในรูปแบบบริษัทจัดทำแล้ว ได้แก่ บริษัท Equifax จากประเทศสหรัฐอเมริกา และได้กำหนดจำนวนเงินลงทุนเบื้องต้นกันแล้วว่าเป็นจำนวน 100 ล้านบาท และในปีเดียวกันนี้กระทรวงการคลังได้ดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานราชการ องค์กร และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเครดิต และยกร่างกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการรองรับเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของลูกค้า การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค ตลอดจนกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่จะใช้ในการดำเนินงานศูนย์ข้อมูลเครดิต และกฎเกณฑ์ที่จะใช้กับสมาชิกผู้ให้ข้อมูลและผู้ใช้ข้อมูล เพื่อให้เป็นไปเฉพาะในทางการให้สินเชื่อหรือการลงทุนของผู้ใช้ข้อมูลเท่านั้น ทั้งนี้ตามแผนการในขณะนั้นได้วางไว้ว่าจะมีการลงนามร่วมทุนกับบริษัท Equifax ในปลายปี พ.ศ. 2539 โดยบริษัท Equifax จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลในระบบสินเชื่อของสมาชิกและปรับปรุงแก้ไข Software Package ให้เหมาะสมกับการใช้งานในประเทศไทย และบริษัท Credit Bureau ดังกล่าวจะเริ่มให้บริการข้อมูลภายในไตรมาสสุดท้ายของปี พ.ศ. 2540

แต่ในปี พ.ศ. 2539 ได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทย สถาบันการเงินถูกปิดเป็นจำนวนมาก ทำให้เรื่องการจัดตั้ง Credit Bureau หยุดชะงักไป

2.10 ปี พ.ศ. 2541 กระทรวงการคลังได้ยื่นข้อเสนอขอปรับโครงสร้าง Credit Bureau เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สินเชื่อ และลดภาระหนี้เสียของสถาบันการเงินต่าง ๆ อันเป็นปัญหาใหญ่และเร่งด่วนของสถาบันการเงินในประเทศอยู่ในขณะนั้น

ดังนั้น กระทรวงการคลังในขณะนั้นจึงจัดให้มีการจัดตั้ง Credit Bureau ที่เป็นหน่วยงานภายในธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ชอส.) โดยจัดให้มีเฉพาะสินเชื่อด้านที่อยู่อาศัย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในระหว่างธนาคารของรัฐก่อน เนื่องจากเห็นว่าสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว เพราะสามารถแก้ไขกฎหมายโดยการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การดำเนินงาน ศูนย์ข้อมูลดังกล่าวเป็นกิจการอันเป็นงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์เพิ่มเติม และออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบกิจการดังกล่าวในระหว่างธนาคารของรัฐได้ โดยให้นโยบายเพิ่มเติมว่าอาจขยายไปยังสถาบันการเงินของเอกชนได้ด้วย

2.11 ปี พ.ศ. 2541 – 2543 ได้มีการจัดทำแผนระบบการเงิน (วันที่ 1 มีนาคม 2538 – 28 กุมภาพันธ์ 2543) ข้อ 2.8.4 ในส่วนขององค์การทางการเงินที่จะสนับสนุนการพัฒนา ระบบการเงินโดยธนาคารแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย สมาคมบริษัทเงินทุน สมาคมประกันวินาศภัย และธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นผู้ดำเนินการศึกษาและจัดทำรายงาน แนวทางในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเครดิตในประเทศไทย

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2541 ได้มีการจัดทำหนังสือเจตจำนงฯ (LOI) โดยให้มีกลยุทธ์ในการสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธุรกิจเอกชนเป็นมาตรการในการให้ใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างเจ้าหนี้ โดยระบุว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยจะดูแลการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit Bureau) เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเจ้าหนี้(ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน เจ้าหนี้การค้า และสาขาธนาคารต่างประเทศ)

นอกจากนี้ ในขณะเดียวกันกระทรวงการคลังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. เพื่อกำหนดขอบเขตการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต การให้ความคุ้มครองลูกค้า การให้ความคุ้มครองสมาชิก ตลอดจนกำหนดบทลงโทษ

ในระหว่างที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. ของกระทรวงการคลัง กระทรวงการคลังได้ร่วมมือกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้ดำเนินการ จัดตั้งคณะทำงานและจัดตั้งบริษัทข้อมูลเครดิตไทย จำกัด โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างธนาคาร อาคารสงเคราะห์ และบริษัทศูนย์ประมวลผล (PCC) โดยมุ่งเน้นเฉพาะข้อมูลสินเชื่อเพื่อการเคหะ ข้อมูลสินเชื่อส่วนบุคคล และสินเชื่อบัตรเครดิต และในอีกด้านหนึ่งธนาคารพาณิชย์ไทย โดยสมาคมธนาคารไทย ได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาจัดตั้งบริษัท ศูนย์ข้อมูลเครดิต จำกัด (ปัจจุบันชื่อบริษัท ระบบข้อมูลกลาง จำกัด) โดยยึดหลักการทำสัญญาให้ผู้กู้ลงนามยินยอมให้

เปิดเผยข้อมูลแก่บริษัท ระบบข้อมูลกลาง จำกัด และยินยอมให้สถาบันการเงินนั้นใช้ข้อมูลจากบริษัท ระบบข้อมูลกลาง จำกัด ในการพิจารณาสินเชื่อ

ในช่วงต้น ปี พ.ศ. 2543 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหนังสือเวียนที่ ธพท.สนส.(21) ว 1129/2543 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2543 เรื่อง ขอความร่วมมือในการขอความยินยอมจากลูกค้าเพื่อเปิดเผยข้อมูลเครดิตแก่นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ซึ่งมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

2.11.1 ให้สถาบันการเงินขอความยินยอมจากลูกค้าซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลเครดิตของลูกค้าแก่นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตที่สถาบันการเงินเป็นสมาชิก และให้นิติบุคคลดังกล่าวสามารถเปิดเผยข้อมูลเครดิตแก่สถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกได้ โดยระบุไว้ในแบบรายการคำขอสินเชื่อ หรือขอกู้ยืมเงิน การขอเพิ่มวงเงิน และการขอต่ออายุสินเชื่อสัญญาให้กู้ยืมเงิน หรือสัญญาค้ำประกัน ส่วนการทบทวนสินเชื่อ หรือให้กู้ยืมเงิน ซึ่งปกติไม่มีการทำสัญญาใหม่ ให้สถาบันการเงินจัดพิมพ์เป็นเอกสารให้ความยินยอมแยกต่างหากได้

2.11.2 ข้อมูลเครดิต หมายถึง ข้อมูลทางการเงินและประวัติของลูกค้าที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้สินเชื่อ ให้กู้ยืมเงิน ให้เช่าซื้อ ค้ำประกัน รับอาวัล หรือรับรองตัวเงิน

2.11.3 สถาบันการเงินจะต้องนำข้อมูลเครดิตไปใช้เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อ หรือการให้กู้ยืมเงินเท่านั้น ห้ามนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นโดยมิชอบ

2.12 ปี พ.ศ. 2545 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 โดยให้พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2546 เป็นต้นไป

ปัญหาการรวบรวมข้อมูลเครดิตในประเทศไทย

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการพัฒนาธุรกิจข้อมูลเครดิตมานานแล้วก็ตาม แต่ก็มีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ซึ่งปัญหาหลัก ๆ มีดังนี้

(1) ปัญหาแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เช่น การขาดความร่วมมือของธนาคารพาณิชย์ คือ การได้รับข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์มักจะไม่ได้รับละเอียดตามที่ต้องการ เพราะธนาคารยังต้องรักษาความลับของลูกค้า ดังนั้น ข้อมูลที่ได้มามักจะไม่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาวิเคราะห์การให้เครดิตขององค์กรผู้พิจารณา ฉะนั้น ในบางครั้งผู้ขอข้อมูลจึงต้องใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ โดยข้อมูลที่ได้รับนั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนี้แหล่งข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ในบางครั้งข้อมูลเหล่านั้นมักจะ

ขาดความถูกต้องเนื่องจากเจ้าหน้าที่เหล่านั้นกลัวว่า หากให้ข้อมูลที่แท้จริงไปแล้วจะทำให้เกิดคู่แข่งในการเรียกรับชำระหนี้ได้ เป็นต้น

(2) ปัญหาความล่าช้าของข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นระบบ เนื่องจากองค์กรผู้เป็นเจ้าของข้อมูลต่าง ๆ ขาดความเอาใจใส่ในการทำให้ข้อมูลต่าง ๆ ทันท่วงที เหตุการณ์ และยังขาดการวางระบบการจัดเก็บ และการค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย และสะดวกต่อการสืบค้น

(3) ปัญหาการขาดองค์กรที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิต และจัดระดับของสินเชื่อที่บริษัท ธนาคาร สถาบันทางการเงินต่าง ๆ จะสามารถนำมาใช้อ้างอิงได้อย่างน่าเชื่อถือ เจ้าหน้าที่รายอื่นไม่เต็มใจให้ข้อมูลเพราะอาจเป็นปัญหาเรื่องการแข่งขันทางการค้า

(4) ปัญหาการขาดความเข้าใจในระบบข้อมูลสินเชื่อของผู้ขอสินเชื่อ(ลูกค้า) ซึ่งลูกค้าของสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่าการนำเอาข้อมูลดังกล่าวไปแล้วจะกระทบต่อตนทั้งเรื่องของการประเมินภาษี และผลกระทบในแง่ร้ายต่าง ๆ อาทิ การได้รับข้อมูลที่ไม่ต้องการ (การขายโฆษณาทาง Internet) การล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล การได้รับความยุ่งยากต่าง ๆ ตามมาจากการให้ข้อมูลไปนี้ ทำให้ลูกค้ามักจะไม่ค่อยให้ข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริง

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้รัฐบาลในขณะนั้นเกิดแนวความคิดในการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อรองรับการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตให้เป็นรูปธรรมและสามารถนำมาใช้บังคับเพื่อให้การบริหารจัดการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิตที่มีความถูกต้อง เป็นธรรม และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง พร้อมกันนี้ก็ได้นำไปถึงการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลควบคู่กันไปด้วย จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ขึ้นมาบังคับใช้

หลักเกณฑ์ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545¹³

1. ขอบเขตการบังคับใช้

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำธุรกรรมข้อมูลเครดิต และยังรวมถึงการให้ความคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ซึ่งเหตุผลในการบัญญัติพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อของสถาบันการเงินจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและประวัติการชำระหนี้ของลูกค้าอย่างเพียงพอว่าลูกค้ารายนั้นมีประวัติอย่างไร และมีภาระหนี้อยู่กับสถาบันการเงินอื่นมากน้อยเพียงใด ส่งผลทำให้การให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อของสถาบันการเงินยังมี

¹³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 114 ก ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2545.

ข้อมูลไม่ครบถ้วน และทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงแก่สถาบันการเงิน และระบบสถาบันการเงินโดยรวม ฉะนั้น ขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตฯ นี้จะเป็นการบังคับใช้ต่อผู้ประกอบการธุรกิจข้อมูลเครดิต* เป็นสำคัญ

การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ มาตรา 6 กำหนดให้การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตจะต้องได้รับใบอนุญาต และความเห็นชอบจากรัฐมนตรี** โดยให้จัดตั้งในรูปแบบบริษัท¹⁴ และมาตรา 8 กำหนดให้ใช้คำนำหน้าชื่อว่า “บริษัทข้อมูลเครดิต” และคำว่า “จำกัด” หรือ “จำกัด (มหาชน)” แล้วแต่กรณี ต่อท้าย¹⁵ ซึ่งการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดข้อห้ามของผู้ประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล*** และผู้ประมวลผลข้อมูล**** ไว้ในมาตรา 10 ถึงมาตรา 15 ไว้ดำเนินการดังนี้¹⁶

1.1 ห้ามมิให้จัดเก็บข้อมูลของบุคคลธรรมดาที่ไม่เกี่ยวกับการรับบริการ การขอสินเชื่อ หรือที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้¹⁷

1.1.1 ลักษณะพิกัดทางร่างกาย

1.1.2 ลักษณะทางพันธุกรรม

1.1.3 ข้อมูลของบุคคลที่อยู่ในกระบวนการสอบสวนหรือพิจารณาคดีอาญา

* ธุรกิจข้อมูลเครดิต หมายความว่า กิจการเกี่ยวกับการควบคุมและหรือการประมวลผลข้อมูลเครดิตเพื่อให้ข้อมูลเครดิตแก่สมาชิกหรือผู้ใช้บริการ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 114 ก 2545 : 3)

** รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ซึ่งก็คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง : (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 114 ก 2545 : 1-4.)

¹⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 114 ก ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2545 หน้า 4.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้า 5.

*** ผู้ควบคุมข้อมูล หมายความว่า บุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือนิติบุคคลใด ในภาคเอกชน ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานเดียว หรือร่วมกับหน่วยงานอื่นซึ่งทำหน้าที่ควบคุมดูแลการประมวลผลข้อมูลหรือประมวลผลข้อมูลเอง

**** ผู้ประมวลผลข้อมูล หมายความว่า ผู้ควบคุมข้อมูลหรือบุคคลใด ๆ ซึ่งทำการประมวลผลข้อมูลในนามของผู้ควบคุมข้อมูลหรือบริษัทข้อมูลเครดิต

¹⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 114 ก ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2545 หน้า 5.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

1.1.4 ข้อมูลอื่นใดตามที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด

1.2 ห้ามมิให้ดำเนินการดำเนินกิจการ ทำการควบคุม หรือประมวลผลข้อมูล
ภายนอกราชอาณาจักร

1.3 ห้ามมิให้ประมวลผลข้อมูลที่มีอายุของข้อมูลเกินกว่าที่คณะกรรมการ
ประกาศกำหนด เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2546 คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตได้ประกาศ
ห้ามมิให้ประมวลผลข้อมูลคำพิพากษาของศาลให้เป็นบุคคลล้มละลาย ให้เก็บข้อมูลในระบบ
เพื่อการประมวลผลข้อมูลได้ไม่เกิน 5 ปีนับจากวันที่ศาลพิพากษา และข้อมูลการผิคนัดชำระหนี้
รวมถึงวันที่ถูกหนีผิคนัดชำระหนี้ตามเกณฑ์ที่บริษัทข้อมูลเครดิตได้ตกลงไว้กับสมาชิก ให้เก็บข้อมูล
ในระบบเพื่อการประมวลผลข้อมูลได้ไม่เกิน 5 ปีนับจากวันที่บริษัทได้รับรายงานข้อมูลการ
ผิคนัดชำระหนี้จากสมาชิก¹⁸

นอกจากนั้น ยังได้กำหนดข้อห้ามเป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นการห้ามบุคคลทั่วไป
ดำเนินการประกาศหรือโฆษณาว่า สามารถแก้ไขข้อมูลให้แตกต่างจากที่บริษัทข้อมูลเครดิตจัดเก็บ
และห้ามมิให้ทำข้อตกลงหรือกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการกีดกันหรือขัดขวางการให้ข้อมูลเครดิต
แก่บริษัทข้อมูลเครดิตหรือการใช้ข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือทำให้เกิดการ
ผูกขาดในการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

2. สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูล
เครดิต พ.ศ. 2545

ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของ
บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในบังคับไว้ คือ บริษัทข้อมูลเครดิต สมาชิก และผู้ใช้บริการ *

¹⁸ ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่อง ห้ามประมวลผลข้อมูลที่มีอายุ
ของข้อมูลเกินกว่าที่กำหนด

มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามคำว่า บริษัทข้อมูลเครดิต สมาชิกและผู้ใช้บริการ ไว้ดังนี้
“บริษัทข้อมูลเครดิต” หมายความว่า บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบ
ธุรกิจข้อมูลเครดิต

“สมาชิก” หมายความว่า สถาบันการเงินที่บริษัทข้อมูลเครดิตรับเข้าเป็นสมาชิก

“ผู้ใช้บริการ” หมายความว่า สมาชิก หรือนิติบุคคลที่ประกอบกิจการอันชอบ
ด้วยกฎหมายโดยให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ

2.1 สิทธิ และหน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิต

หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิต สมาชิกและผู้ใช้บริการ มาตรา 16 และมาตรา 17 ได้กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิตไว้ ดังนี้

2.1.1 บริษัทข้อมูลเครดิตต้องทำการประมวลผลข้อมูลจากสมาชิก หรือจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด (มาตรา 16)

คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตได้ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับบริษัทข้อมูลเครดิตในการประมวลผลข้อมูลแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ โดยกำหนดถึงแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ไว้ดังนี้

2.1.1.1 ข้อมูลชื่อบุคคลธรรมดา ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด สถานภาพ การสมรส เลขที่ประจำตัวประชาชน จากกระทรวงมหาดไทย

2.1.1.2 ข้อมูลชื่อบุคคล ที่อยู่ และเลขที่ประจำตัวผู้เสียภาษีอากร จากกระทรวงการคลัง

2.1.1.3 ข้อมูลบุคคลล้มละลายจากรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

2.1.1.4 ข้อมูลชื่อนิติบุคคล สถานที่ตั้ง เลขที่ทะเบียนการจัดตั้ง นิติบุคคล วันเดือนปีที่จดทะเบียนจากกระทรวงพาณิชย์

2.1.2 บริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประมวล ข้อมูลเครดิตแทนจะต้องดำเนินการจัดให้มีระบบ และข้อกำหนดของประมวลผลข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1.2.1 การประมวลผลข้อมูลจะต้องมีการจัดระบบจำแนกข้อมูล ที่เก็บรักษาไว้

2.1.2.2 การจัดให้มีระบบการแก้ไขข้อมูลให้ข้อมูลที่จัดเก็บ มีความถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ

2.1.2.3 การจัดให้มีระบบรักษาความลับ และความปลอดภัยของ ข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการนำเอาข้อมูลไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์ และป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่มี สิทธิตามพระราชบัญญัตินี้รับรู้ข้อมูลที่จัดเก็บ รวมทั้งต้องมีการจัดทำระบบป้องกันการแก้ไข ทำให้เสียหาย หรือทำลายข้อมูลโดยไม่ชอบหรือไม่ได้รับอนุญาต

2.1.2.4 การจัดให้มีระบบการขอใช้ข้อมูล และระบบรายงานข้อมูล ตามปกติ

2.1.2.5 การจัดให้มีระบบการตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลของ
เจ้าของข้อมูล

2.1.2.6 การจัดให้มีระบบบันทึกและรายงานผลทุกครั้ง เมื่อมี
ผู้เข้าถึงข้อมูล โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันที่มีการบันทึกของการเข้าถึง
ข้อมูลเพื่อให้เจ้าของข้อมูลตรวจสอบได้

2.1.2.7 การจัดให้มีระบบการทำลายข้อมูลที่มีอายุเกินกว่า
ที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด

2.1.2.8 การจัดให้มีระบบหรือข้อกำหนดอื่นตามที่คณะกรรมการ
คุ้มครองข้อมูลเครดิตประกาศกำหนด

2.2 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิต สมาชิกและ
ผู้ใช้บริการ มาตรา 18 และมาตรา 19 ได้กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกไว้ ดังนี้

2.2.1 สมาชิกมีหน้าที่รายงานและส่งข้อมูลของลูกค้าของตนให้บริษัท
ข้อมูลเครดิตที่ตนเป็นสมาชิก และและแจ้งเป็นหนังสือให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งไป
ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งข้อมูลแก่บริษัทข้อมูลเครดิตโดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่การส่งข้อมูล
เพิ่มเติมในส่วนของการชำระหนี้เชื่อ และประวัติการชำระราคาสินค้าหรือบริการ
โดยบัตรเครดิตให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิตให้สมาชิกแจ้งให้ลูกค้าของตนทราบตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด*

2.2.2 สมาชิกมีหน้าที่ส่งข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ ถ้ารู้ว่า
มีความไม่ถูกต้อง สมาชิกต้องแก้ไขและจัดส่งข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต

2.2.3 ในกรณีที่สมาชิกได้รับรายงานจากบริษัทข้อมูลเครดิตว่า เจ้าของ
ข้อมูลเห็นว่าข้อมูลที่ตนมีอยู่นั้นไม่ถูกต้อง ให้สมาชิกดำเนินการดังนี้

* ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
สำหรับสมาชิกบริษัทข้อมูลเครดิตในการแจ้งการส่งข้อมูลเพิ่มเติมให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต
ให้ลูกค้าทราบ

2.2.3.1 ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่มิค้ำขอแก้ไข

2.2.3.2 รายงานผลการตรวจสอบให้บริษัทข้อมูลเครดิตทราบ

โดยเร็ว

2.2.3.3 หากข้อมูลนั้นไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้องให้สมาชิกแก้ไขให้ถูกต้องและรายงานข้อมูลที่ต้องการให้บริษัทข้อมูลเครดิตทุกแห่งที่รับข้อมูลจากตนทราบ

2.2.3.4 การพิจารณาคำขอแก้ไขตาม (2.2.3.1) ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอแก้ไขจากเจ้าของข้อมูล ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่งข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลาสามสิบวัน ให้ขยายระยะเวลาให้บริษัทข้อมูลเครดิตเพื่อพิจารณาได้อีกไม่เกินครั้งละสามสิบวันนับแต่ได้รับข้อมูลครั้งสุดท้าย

2.2.4 สมาชิกมีหน้าที่รายงานบริษัทข้อมูลเครดิต กรณีที่มีการโต้แย้งข้อมูลและไม่อาจยุติได้ เพื่อบันทึกเป็นข้อโต้แย้งในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล

2.2.5 สมาชิกมีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูลให้บริษัทข้อมูลเครดิตทราบวันเดือนปีที่เริ่มมีการผิดนัดชำระหนี้ กรณีที่มีการผิดนัดชำระหนี้

2.3 สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการ

หมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิต สมาชิกและผู้ใช้บริการมาตรา 21 ถึงมาตรา 23 ได้ กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้บริการไว้ ดังนี้

2.3.1 ผู้ใช้บริการประเภทเดียวกันมีสิทธิได้รับข้อมูลอย่างเท่าเทียมกันจากบริษัทข้อมูลเครดิต

2.3.2 ผู้ใช้บริการมีหน้าที่ใช้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อ รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิต เท่านั้น

2.3.3 ผู้ใช้บริการมีหน้าที่ห้ามมิให้เปิดเผย หรือเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้อื่นที่ไม่มีสิทธิรับรู้ข้อมูล

2.3.4 ผู้ใช้ข้อมูลที่ได้รับข้อมูลที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์นำไปใช้ไว้ตามมาตรา 20 วรรคสอง ผู้ใช้ข้อมูลจะต้องใช้เพื่อประโยชน์แต่เฉพาะการนั้นเท่านั้น และต้องเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับที่ปลอดภัยเพื่อมิให้ผู้อื่นได้รับรู้ข้อมูลนั้น

3. การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล

ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 นอกจากจะกำหนดถึงหลักเกณฑ์ วิธีการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตแล้ว ยังกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลไว้ในหมวด 4 ว่าด้วยการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล ซึ่งเป็นการกำหนดถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลไว้ ทั้งนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการให้ความคุ้มครอง และให้เป็นธรรมแก่เจ้าของข้อมูล ดังนี้

3.1 สิทธิที่จะรับรู้ว่าเป็นบริษัทข้อมูลเครดิตเก็บรักษาข้อมูลใดของตน

3.2 สิทธิที่จะตรวจสอบ และขอแก้ไขข้อมูลของตนที่ไม่ถูกต้องข้อมูล โดยเมื่อเจ้าของข้อมูลได้ใช้สิทธิในการตรวจสอบ หรือขอแก้ไขข้อมูลของตนที่มีอยู่กับบริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิก ให้บริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิกพิจารณาคำขอและตรวจสอบข้อมูลนั้น โดยเร็ว และแจ้งผลการตรวจสอบหรือผลการแก้ไขข้อมูล พร้อมเหตุผลให้เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ โดยการตรวจสอบข้อมูลนี้เจ้าของข้อมูลอาจเสียค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด* ทั้งนี้ ไม่เกินสองร้อยบาทถ้วน

นอกจากนี้หากบริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิกเห็นว่า ข้อมูลไม่ถูกต้องด้วยเหตุใด ให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องโดยเร็ว และต้องแจ้งข้อมูลที่แก้ไขให้แก่แหล่งข้อมูลสมาชิกหรือผู้ใช้บริการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องต่อไปด้วย

3.3 สิทธิที่จะได้รับแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลของตนภายในระยะเวลาที่กำหนด

3.4 สิทธิที่จะโต้แย้งเมื่อทราบว่าข้อมูลของตนไม่ถูกต้อง

3.4.1 กรณีที่มีการโต้แย้งข้อมูลระหว่างเจ้าของข้อมูลกับบริษัทข้อมูลเครดิตเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูล และไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้บริษัทข้อมูลเครดิตบันทึกข้อโต้แย้งพร้อมหลักฐานประกอบของเจ้าของข้อมูลไว้ในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล และบริษัทข้อมูลเครดิตต้องระบุในรายงานข้อมูลที่ให้บริการแก่สมาชิกหรือผู้ใช้บริการด้วยว่ามีข้อโต้แย้งของเจ้าของข้อมูลในเรื่องใดบ้าง

* ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่อง การกำหนดค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2546 ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจสอบข้อมูลไว้ครั้งละไม่เกิน 200 บาท โดยให้รวมถึงค่าจัดทำเอกสารหรือสำเนาข้อมูลด้วย

3.4.2 กรณีที่มีการโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างสถาบันการเงิน สมาชิก หรือ ผู้ใช้บริการกับบริษัทข้อมูลเครดิตหรือกับเจ้าของข้อมูลและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้บริษัทข้อมูลเครดิต สถาบันการเงิน สมาชิก หรือผู้ให้บริการบันทึกข้อโต้แย้งนั้นในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูลนั้น พร้อมกับแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

3.5 สิทธิที่จะได้รับทราบเหตุแห่งการปฏิเสธคำขอสินเชื่อ หรือบริการ จากสถาบันการเงิน หรือการดำเนินการอื่นใดที่ก่อให้เกิดการขึ้นค่าบริการจากสถาบันการเงิน รวมทั้งแหล่งที่มาของข้อมูลให้เจ้าของข้อมูลทราบโดยเป็นหนังสือ ในกรณีที่สถาบันการเงินใช้ข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตมาเป็นเหตุแห่งการปฏิเสธคำขอ สินเชื่อหรือบริการในการตรวจสอบข้อมูล กรณีนี้เจ้าของข้อมูลไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม หากเจ้าของข้อมูลใช้สิทธิขอตรวจสอบภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำปฏิเสธการขอสินเชื่อหรือการดำเนินการอื่นใดนั้น

3.6 สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการในกรณีของการโต้แย้งความไม่ถูกต้อง ของข้อมูล ตามข้อ (3.4) และ ข้อ (3.5)

4. กรอบการเปิดเผยกระบวนการจัดการข้อมูลเครดิต

โดยหลักการของการเปิดเผยข้อมูลภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ ข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 นี้ จะห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูล สมาชิก ผู้ใช้บริการ ผู้ซึ่งรู้ข้อมูลจากการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่หรือซึ่งรู้จากบุคคลที่ทำการควบคุม หรือประมวลผลข้อมูล หรือจากสมาชิกที่รู้ข้อมูล หรือผู้ให้บริการที่ได้รับการเปิดเผยข้อมูล ตามกฎหมายทำการเปิดเผยข้อมูลเครดิต

4.1 การเปิดเผยข้อมูลกรณีที่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

มาตรา 20 ได้กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิตเปิดเผยข้อมูลหรือให้ข้อมูล แก่สมาชิกหรือผู้ให้บริการที่ประสงค์จะใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ให้สินเชื่อ รวมทั้ง การรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิต ทั้งนี้ จะต้องได้รับความยินยอมเป็น หนังสือจากเจ้าของข้อมูลเพื่อให้เปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิกหรือผู้ให้บริการนั้นก่อน

4.2 การเปิดเผยข้อมูลกรณีที่ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

มาตรา 20 วรรคสอง ได้กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิตเปิดเผยหรือให้ข้อมูล โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ดังนี้

4.2.1 เมื่อมีคำสั่งศาล หรือตามหมายศาล หรือเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ

4.2.2 เมื่อมีหนังสือจากพนักงานสอบสวนเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน ความผิดอาญาเกี่ยวกับธุรกิจการเงินซึ่งตนเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนคดีดังกล่าว

4.2.3 เมื่อมีหนังสือจากกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4.2.4 เมื่อมีหนังสือจากบริษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย หรือนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะสินทรัพย์ที่นำมาแปลงเป็นหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ตามความจำเป็นแห่งกรณี

4.2.5 เมื่อมีหนังสือจากบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินราคาสินทรัพย์ที่รับซื้อหรือรับโอนตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ตามความจำเป็นแห่งกรณี

การเปิดเผยข้อมูลในกรณีที่ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั้น เมื่อได้มีการเปิดเผยแล้วให้บริษัทข้อมูลเครดิตแจ้งเป็นหนังสือแก่เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดเผยหรือให้ข้อมูล ในกรณีที่ข้อมูลโดยรวมของสถาบันการเงินแห่งหนึ่งแห่งใดให้แจ้งแก่สถาบันการเงินนั้นทราบ

5. การกำกับดูแลบริษัทข้อมูลเครดิต

หมวด 5 ว่าด้วยการกำกับดูแลบริษัทข้อมูลเครดิต ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต” * ให้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ซึ่งอำนาจนี้จะรวมถึงการออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการ

* คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการแห่งประเทศไทยเป็นประธาน ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เลขาธิการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมทะเบียนการค้า อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคนเป็นกรรมการ และให้แต่งตั้งผู้ช่วยผู้ว่าราชการแห่งประเทศไทย หรือผู้อำนวยการอาวุโสของธนาคารแห่งประเทศไทยคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล และผู้ประมวลผลข้อมูล รวมถึงการกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต การสั่งให้บริษัทข้อมูลเครดิตยื่นรายงานเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของบริษัทเป็นการทั่วไป หรือเป็นการเฉพาะ โดยมีรายการและตามระยะเวลาที่กำหนดการสั่งให้บริษัทข้อมูลเครดิต ทำคำชี้แจงข้อความเพื่ออธิบายหรือขยายความรายงานที่ได้จัดทำขึ้น การพิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ การแต่งตั้งคณะกรรมการ และการปฏิบัติการอื่นใดตามที่มีกฎหมาย หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

นอกจากนี้ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยไว้ในมาตรา 36 ดังนี้

5.1 รับเรื่องราวร้องทุกข์จากเจ้าของข้อมูลที่ได้รับความสะดวกหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการหรือคณะกรรมการตามแต่กรณี

5.2 กำกับการทำงานของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ประมวลผลข้อมูล หรือผู้กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูล และให้มีการตรวจสอบข้อมูลตามที่เห็นสมควรและจำเป็นเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลพร้อมกับรายงานต่อคณะกรรมการ

5.3 ประสานกันส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล หรือตรวจสอบสถาบันการเงิน ผู้ให้บริการหรือบุคคลอื่นใด

5.4 ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือเมื่อมีผู้ร้องขอตามพระราชบัญญัตินี้

5.5 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการมอบหมาย

6. บทลงโทษ

6.1 โทษทางแพ่ง หมวด 7 ว่าด้วยความรับผิดทางแพ่ง มาตรา 41 ได้กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่ผู้อื่น หรือเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องแต่มิใช่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิก ผู้ใช้บริการ หรือเจ้าของข้อมูลบริษัทข้อมูลเครดิตต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเพื่อการนั้น

6.2 โทษทางอาญา หมวด 8 ว่าด้วยบทกำหนดโทษ ได้กำหนดโทษทางอาญาไว้ตั้งแต่มาตรา 42 ถึง มาตรา 64 โดยให้มีโทษปรับ และจำคุกในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไว้โดยละเอียดในฐานความผิดต่าง ๆ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นถึงการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำธุรกรรมข้อมูลเครดิต และยังรวมถึงการให้ความคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของข้อมูลเครดิต และในขณะเดียวกันในปัจจุบันได้มีการดำเนินการขร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการละเมิดของบุคคลอื่น และคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบ โดยรักษาดุลยภาพระหว่างสิทธิขั้นพื้นฐานในความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร และความมั่นคงของรัฐ ดังมีสาระสำคัญเกี่ยวกับในหัวข้อ 4.1

การเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประเทศต่าง ๆ ที่ตรากฎหมายเพื่อใช้คุ้มครองเกี่ยวกับข้อมูลเครดิต ต่างมีจุดประสงค์ไปในทางเดียวกัน คือ การมุ่งให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการข้อมูลเครดิตที่มีคุณภาพ ความถูกต้อง และก่อให้เกิดความเป็นธรรม โดยการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้นำกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และประเทศไทย มาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบความแตกต่างเพื่อนำไปสู่การปรับปรุง และเสนอแนะกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิต และธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทยให้เกิดความเหมาะสม และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายที่ชื่อว่า “ The Fair Credit Reporting Act 1970 (FCRA)” ซึ่งได้ศึกษาแนวทางในหัวข้อ 3.1 นั้น เป็นกฎหมายในระดับสหรัฐ ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดขึ้นมาเพื่อบังคับใช้กับหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยได้กำหนดถึงอำนาจในการเก็บรวบรวม และประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเครดิตของเจ้าของข้อมูล ที่แสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ สถานะ ความสามารถของเจ้าของข้อมูลในทางการเงิน ดังนั้น FCRA จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์กระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่เหมาะสม โดยข้อมูลที่จัดเก็บจะต้องเป็นข้อมูลที่มีความทันสมัยอยู่เสมอ ไม่เป็นข้อมูลที่เก่าและล้าสมัย

บุคคลหรือหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ บุคคล หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เก็บรวบรวม ประมวลผลข้อมูลเครดิตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจัดทำเป็นรายงานข้อมูลเครดิตสำหรับบุคคลที่ 3 โดยบุคคล หรือหน่วยงานที่ต้องการดำเนินการกิจการเกี่ยวกับการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้ว่าจะต้องมีเงื่อนไขหรือขั้นตอนในการเริ่มก่อการ

ในกฎหมายฉบับนี้นอกจากจะให้ความสำคัญต่อการดำเนินการจัดการข้อมูล
 เครดิตให้มีความเหมาะสมแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการให้ความคุ้มครองแก่ตัวเจ้าของข้อมูล
 ไปควบคู่กัน โดยมุ่งหมายที่จะให้การควบคุมแก่เจ้าของข้อมูลนี้ส่งผลต่อการจัดการข้อมูล
 เครดิตภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพนั่นเอง โดยได้กำหนดถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลไว้
 หลายประการ ดังเช่น สิทธิที่จะได้รับการแจ้งหากข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิตของตนเองมีผล
 ในทางลบกับตนเอง และมีสิทธิที่จะรับทราบถึงแหล่งที่มาของข้อมูล ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์
 ของหน่วยงานที่จัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่มีผลลบบนนั้น เพื่อทำการโต้แย้งให้หน่วยงานจัดทำ
 รายงานข้อมูลเครดิตดำเนินการตรวจสอบและแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบเป็นลายลักษณ์อักษร
 ภายใน 30 วัน และทำการแก้ไขหรือลบข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิตที่ผิดพลาด หรือไม่สมบูรณ์ให้
 ถูกต้องตามความเป็นจริง แต่ทั้งนี้ หากไม่สามารถหาข้อมูลได้ก็สามารถให้หน่วยงานจัดทำรายงาน
 ข้อมูลเครดิตบันทึกข้อโต้แย้งของตนไว้ในรายงานข้อมูลเครดิตของตนเองได้ด้วย นอกจากนี้ยังมี
 สิทธิที่จะขอขอรำงานข้อมูลเครดิตตามที่ตนร้องขอ เว้นแต่ข้อมูลด้านการประเมินท้ายที่สุด
 ยังให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลที่จะแสดงความประสงค์ที่จะให้ตัดชื่อของตนออกจาก บัญชีรายชื่อ
 ของรายงานข้อมูลเครดิตเพื่อที่จะเป็นการป้องกันมิให้มีการนำเอาข้อมูลเครดิตไปใช้ในการเสนอ
 ให้เครดิตหรือขายประกัน โดยที่เจ้าของข้อมูลเครดิตเองไม่ได้เป็นผู้ต้องการรับ

การเปิดเผยข้อมูลของ FCRA จะเป็นการเปิดเผยข้อมูลที่ทำกรจัดเก็บให้กับบุคคล
 ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้เท่านั้น คือ เจ้าของข้อมูลซึ่งร้องขอด้วยตนเอง ศาลหรือผู้ซึ่งได้มีอำนาจ
 ตาม คำสั่งศาล และบุคคลหรือองค์กรที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต โดยมีเหตุอันสมควรว่า
 จะนำข้อมูลไปใช้ในการพิจารณาให้เครดิต จ้างงาน ออกใบอนุญาตของรัฐ หรือวัตถุประสงค์
 ทางธุรกิจอื่น ซึ่งเรียกโดยรวมว่าผู้ใช้ข้อมูล โดยการขอใช้ผู้ใช้ข้อมูลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลนั้น ๆ
 ทราบล่วงหน้าว่าจะใช้ข้อมูล

บทลงโทษของกฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้ทั้งทางแพ่ง คือ การชดเชยค่าเสียหาย
 ที่เกิดขึ้นจริง และในทางอาญาคือ โทษปรับ 5,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ
 ทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนในสหภาพยุโรปจะแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสหภาพยุโรป
 เป็นการรวมตัวกันของหลายประเทศในทางการค้า ซึ่งเห็นว่าข้อมูลมีความสำคัญต่อการขยายตัว
 และการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเป็นอันมาก โดยเฉพาะข้อมูลเครดิตอันเป็นส่วนหนึ่งของ
 ข้อมูลส่วนบุคคล ดังนั้น สหภาพยุโรปจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมา คือ “Directive 95/46/EC of
 The European Parliament and of The Council of 24 October 1995” ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์
 ที่กำหนดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือการจัดการข้อมูล

จะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรม และถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งได้กำหนดให้การรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาจัดการต้องเป็นข้อมูลที่พอเพียงต่อวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง และชัดเจนในการเก็บรวบรวม โดยข้อมูลที่ทำกรจัดเก็บต้องเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และจะต้องมีระบบการรักษาความปลอดภัย ข้อมูลว่าจะไม่ถูกลบ หรือแก้ไขข้อมูลที่สมบูรณ์ให้ผิดไปจากวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ และนอกจากนั้น หากข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็จะสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองแก่กระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสำคัญ โดยมีใช้การให้ความคุ้มครองแก่ตัวบุคคลเจ้าของข้อมูล ซึ่งแตกต่างจาก FCRA ของสหรัฐอเมริกาที่ให้การคุ้มครองทั้งในเรื่องของการจัดการข้อมูลคู่ขนานไปกับการให้ความคุ้มครองเจ้าของข้อมูลเพื่อให้เกิดรายงานข้อมูลเครดิตที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาระบบการเงินการธนาคารของประเทศสหรัฐอเมริกาให้เกิดความมั่นคง

นอกจากนั้น ในหลักเกณฑ์นี้ยังได้มีการกำกับดูแลกระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และมีความรัดกุม โดยมีโครงการกระบวนการกำกับดูแล โดยในสหภาพยุโรปจะต้องมีการจัดตั้งคณะทำงาน (working party) ซึ่งมีความเป็นอิสระ และมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำกับคณะกรรมการมาธิการ โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดตั้งกฎการดำเนินการที่เป็นเอกภาพของประเทศต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ 95/46/EU และในแต่ละประเทศจะมีการจัดให้มีผู้แทนไปเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตรวจสอบ (supervisory authority) หรือเจ้าหน้าที่ป้องกันข้อมูลที่จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบ การจัดการข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่ข้อมูลจะถูกนำมาเปิดเผย หรือใช้โดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะในการจัดการข้อมูล และทำหน้าที่ในการประสาน และให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิกในเรื่องของการคุ้มครองข้อมูลว่าได้รับการดูแลและคุ้มครองอย่างเหมาะสม ทั่วทั้งสหภาพยุโรป และในส่วนของกระบวนการจัดการข้อมูลภายใต้กฎหมายนี้จัดให้มีผู้ควบคุมข้อมูล (Controller) ซึ่งมีหน้าที่กำหนดวัตถุประสงค์ และความหมายของการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลโดยจะกำหนดเป็นกฎหมาย หรือระเบียบของประเทศ หรือสหภาพ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ให้แก่ผู้จัดการข้อมูล (Processor) ในการดำเนินการจัดการข้อมูลบุคคล โดยจะดำเนินการในนามของผู้ควบคุมข้อมูล และต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ควบคุมข้อมูล ซึ่งการจัดการข้อมูลจะต้องดำเนินการภายใต้พื้นฐานของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจะต้องเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งใน FCRA ของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีการกำหนดถึงกระบวนการกำกับดูแลการดำเนินการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต แต่ได้กำหนดถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลที่อยู่ในกระบวนการจัดการข้อมูลเครดิต กล่าวคือ เจ้าของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหรือผู้จัดทำข้อมูล หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต และ ผู้ใช้ข้อมูล ทั้งนี้ก็เนื่องจากการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตของประเทศสหรัฐฯ เป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมายในระดับ

สหรัฐฯ ซึ่งเป็นกฎหมายกลาง โดยผู้ที่มีอำนาจในการควบคุมดูแลจึงเป็นรัฐบาลกลางซึ่งจัดให้มีองค์กรที่กำกับดูแลธุรกิจที่เกี่ยวกับการให้เครดิตอยู่หลายองค์กร ดังนี้¹⁹

1. คณะกรรมการการค้าแห่งสหรัฐ (Federal Trade Commission : FTC) เป็นหน่วยงานอิสระที่ก่อตั้งโดย Federal Trade Commission Act 1914 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากการกระทำที่เป็นการฉ้อฉล การหลอกลวง และการกระทำอันไม่เป็นธรรมตอบโต้ รวมทั้งกำหนดข้อบังคับทางการค้า และมีหน้าที่ในการบังคับตามกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Credit Protection Act) อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค ซึ่ง FCRA ก็เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายนี้ โดยคณะกรรมการนี้จะมีหน่วยงานที่ดำเนินการอยู่ 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานการแข่งขันทางการค้า สำนักงานเศรษฐกิจ และสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งในสำนักงานที่เห็นได้ว่าเป็นส่วนงานที่ดำเนินงานให้เป็นไปตาม FCRA นี้ คือ ส่วนงานทางการเงิน (Division of Financial Practices) ที่จะทำหน้าที่ในการควบคุมและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเงินและการให้กู้ยืมเงินที่มีผลต่อตัวผู้บริโภค ดังนั้น เมื่อ FTC ได้รับการร้องเรียนจากผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการ ในเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของ FTC ก็จะดำเนินการสืบสวนโดยไม่เปิดเผยเพื่อป้องกันไม่ให้การสืบสวนรั่วไหลและเป็นการป้องกันที่จะส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และต่อการสืบสวน และได้ข้อสรุปว่ามีการฝ่าฝืนต่อกฎหมายที่กำหนดไว้ FTC จะให้มีการทำหนังสือเพื่อตกลงว่าจะยุติการดำเนินการที่ฝ่าฝืนนั้น ซึ่งมีใช้การลงนามรับผิดชอบ แต่หากผู้ฝ่าฝืนไม่ยอมดำเนินการลงนามในข้อตกลง FTC จะดำเนินการทางปกครองโดยการพิจารณาของผู้พิพากษาทางกฎหมายปกครองเพื่อให้มีการออกคำสั่งยุติหรือยกเลิกการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และหากไม่เห็นด้วยกับคำสั่งตัดสินก็สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเต็มคณะได้ต่อศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา หรือฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งพิพากษาลงโทษทางแพ่ง หรือชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค

2. ธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา (Federal Reserve Board) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดทำและบริหารในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อและการเงินของประเทศ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคในทางการเงินและการให้สินเชื่อ คือ การมีหน้าที่ในการสร้างความมั่นคงทางการเงินและระบบการเงินของประเทศในด้านการรักษาความมั่นคงของระบบการเงิน และด้านการควบคุมข้อบังคับเกี่ยวกับสถาบันการเงินและป้องกันด้านสินเชื่อผู้บริโภค

¹⁹ นางฉันทันท์ อัสวเลิศศักดิ์ และคณะ, การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตเครดิตของประเทศสหรัฐอเมริกา, เอกสารจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, หน้า 26 – 31.

3. Officer of the Comptroller of the Currency เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล National Banking System เป็นหน่วยงานทางการเงินของรัฐ โดยมีส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการเงินและการให้สินเชื่อคือ Community and Compliance Division : CCL เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตีความประเด็นปัญหาข้อกฎหมายและการให้ คำแนะนำด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค การกู้ยืม และธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับธนาคาร รวมทั้งสถาบันการเงิน และยังมีหน่วยงานสนับสนุนอีกหลายหน่วยงาน อาทิเช่น Legislative and Regulation Activities Division : LRA หรือ Securities and Corporate Practices : SCP เป็นต้น

4. National Credit Union Administration เป็นหน่วยงานอิสระที่ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่กำกับดูแล National Credit Union : NCU ตั้งแต่การอนุญาตไปจนถึงการตรวจสอบในการประกอบธุรกิจ NCU

กฎหมาย 95/46/EC ได้กำหนดกรอบการเปิดเผยข้อมูลไว้กว้าง ๆ โดยจะกำหนดถึงการเปิดเผยข้อมูลภายในสหภาพยุโรป ว่าให้การเปิดเผยกระบวนการจัดทำข้อมูลจะต้องมีการเผยแพร่ ทั้งนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบของเจ้าของข้อมูลก่อน ส่วนการเปิดเผยข้อมูลไปสู่ประเทศภายนอกสหภาพยุโรปประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลทั่วไปที่ใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจ สามารถถูกนำไปใช้หรือนำไปเปิดเผยให้กับบุคคลที่ 3 ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ต้องเป็นที่เชื่อได้ว่ากฎหมายของประเทศที่ 3 ได้มีการกำหนดระดับการคุ้มครองที่เพียงพอในประเทศนั้นแล้ว และยังสามารถกำหนดถึงบทลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืน กฎเกณฑ์นี้ว่าหากเกิดการไม่เคารพต่อสิทธิ และเสรีภาพของเจ้าของข้อมูล ซึ่งหากเกิดความเสียหายจากการจัดการข้อมูลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น จะต้องชดเชยค่าเสียหายให้กับเจ้าของข้อมูล เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้น ไม่ได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ที่ก่อความเสียหาย ซึ่งต่างจาก FCRA ที่ได้กำหนดกรอบการเปิดเผยข้อมูลไว้อย่างชัดเจนถึงตัวบุคคลที่จะเปิดเผยข้อมูล อันได้แก่

- (1) เจ้าของข้อมูลซึ่งร้องขอด้วยตนเองเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของรายงานข้อมูลเครดิตของตนเอง หรือ
- (2) หน่วยงานของรัฐ อาทิเช่น ศาลหรือผู้ซึ่งได้มีอำนาจตามคำสั่งศาล ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม
- (3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ²⁰ หรือ
- (4) FBI เพื่อวัตถุประสงค์ในการสืบราชการลับ และป้องกันวินาศภัย²¹ หรือ

²⁰ The Fair Credit Reporting Act 1970, Section 608.

(5) องค์กรของรัฐเพื่อป้องกันการก่อการร้าย และหน่วยงานของรัฐ บุคคลหรือองค์กรที่หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต²¹

(6) ผู้ใช้ข้อมูลซึ่งเป็นบุคคลที่ 3 ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ หรือองค์กรของรัฐ หรือเจ้าของข้อมูล โดยมีเหตุผลอันสมควรว่าจะนำข้อมูลไปใช้ในการพิจารณาให้เครดิต ใช้งานออกใบอนุญาตของรัฐ หรือวัตถุประสงค์ทางธุรกิจอื่น ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลนั้น ๆ ทราบล่วงหน้าว่าจะใช้ข้อมูล

การกำหนดในหลักเกณฑ์นี้ได้ให้มีการกำหนดทั้งโทษทางแพ่งคือการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดบทบัญญัติ เว้นแต่จะมีได้ความเสียหายที่เกิดขึ้นมิได้อยู่ใน ความรับผิดชอบของผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย โทษทางอาญา หรือมาตรการทางปกครองโดยนำไปกำหนดบทลงโทษไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐ ซึ่งในเรื่องของบทกำหนดโทษนี้ได้มีแนวทางที่ใกล้เคียงกัน โดยทั้ง FCRA ที่กำหนดให้ผู้ใช้ข้อมูลได้รับโทษทางอาญากรณีที่ได้รับข้อมูลมาจากหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตโดยมิชอบ และกำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตต้องได้รับโทษกรณีที่ใช้ข้อมูลของเจ้าของข้อมูลแก่บุคคลที่ 3 ไปโดยไม่มีอำนาจ หรือโดยจงใจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

สำหรับประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติประกอบกิจการธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำธุรกรรมข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ เนื่องมาจากการให้กู้ยืมหรือการให้เครดิตของสถาบันการเงินจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน และประวัติการชำระหนี้ของลูกค้าเป็นอย่างดี แต่ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลเครดิตที่ไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ จึงทำให้ส่งผลให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น จึงเป็นการกระทบต่อความมั่นคงแก่สถาบันการเงิน และระบบสถาบันการเงินโดยรวม ดังนั้นการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงเป็นการบังคับใช้ต่อผู้ประกอบการธุรกิจข้อมูลเครดิตเป็นสำคัญ และให้ความคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของข้อมูลเครดิตซึ่งมีความใกล้เคียงกับ FCRA ที่ให้ความคุ้มครองแก่การจัดการข้อมูลในรูปแบบรายงานข้อมูลเครดิตที่มีความเหมาะสมโดยได้กำหนดไปควบคู่กับการให้ความคุ้มครองเจ้าของข้อมูล และมีแนวความคิดในส่วนของการจัดการข้อมูลที่สำคัญคล้ายคลึงกับ กฎเกณฑ์ 95/46/EC ที่ให้ความสำคัญแก่กระบวนการจัดการข้อมูลเครดิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการนั้นจะต้องมีความเป็นธรรม และถูกต้องตามกฎหมายทั้งหมด

²¹ Ibid., Section 625.

²² Ibid., Section 626.

การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาต และความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยจัดตั้งในรูปแบบบริษัท “จำกัด” หรือ “จำกัด (มหาชน)” แล้วแต่กรณี แต่ใน FCRA มิได้กำหนดไว้ว่าหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตจะต้องดำเนินการในรูปแบบของบริษัทเหมือนกับของไทย แต่ที่คล้ายคลึงกันคือการให้การดำเนินการจัดการข้อมูลเครดิตสามารถดำเนินการโดยภาคเอกชนได้ โดยให้มีหน่วยงานเป็นผู้กำกับดูแล ซึ่งของไทย คือ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้เป็นการเฉพาะ ส่วนของ FCRA คือ คณะกรรมการการค้าแห่งสหรัฐ (FTC) เป็นองค์กรกลางของรัฐบาลที่ FCRA เป็นส่วนหนึ่งของภาระหน้าที่ที่ FTC รับผิดชอบอยู่ แต่ในส่วนของหลักเกณฑ์ 95/46/EC ได้มีการกำหนดกระบวนการในการกำกับดูแลไว้ในหลักเกณฑ์ทั้งนี้ ก็เนื่องจากหลักเกณฑ์นี้มีผลบังคับใช้กับหลายประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปจึงได้มีการจัดตั้งคณะทำงาน (Working group) และเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการตรวจสอบ (supervisory authority) ทำหน้าที่แทนสหภาพยุโรปทั้งหมด ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่าทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และประเทศไทย ต่างมีการกำกับดูแลการดำเนินการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต แต่มีแนวทางที่แตกต่างกันออกไปตามแต่โครงสร้าง และการบริหารประเทศที่แตกต่างกันออกไป

พระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดถึงการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลไว้ โดยชัดเจนโดยเป็นการกำหนดถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลว่ามีสิทธิที่จะรับรู้การเก็บรักษาข้อมูลของตนที่บริษัทข้อมูลเครดิตจัดเก็บสิทธิที่จะตรวจสอบ ได้แย้งและขอแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้องในรายงานข้อมูลของตน และให้บริษัทข้อมูลเครดิต หรือสมาชิก (สถาบันการเงิน) ของบริษัทข้อมูลเครดิตพิจารณาคำขอและตรวจสอบข้อมูลนั้น โดยเร็ว และแจ้งผลการตรวจสอบหรือผลการแก้ไขข้อมูล พร้อมเหตุผลให้เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ โดยการตรวจสอบข้อมูลนี้เจ้าของข้อมูลอาจเสียค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ ไม่เกินสองร้อยบาทถ้วน และบริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิกเห็นว่าข้อมูลไม่ถูกต้องด้วยเหตุใด ให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องโดยเร็ว และต้องแจ้งข้อมูลที่ แก้ไขให้แก่แหล่งข้อมูลสมาชิกหรือ ผู้ใช้บริการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องต่อไปด้วย แต่หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ให้ทำการบันทึกข้อโต้แย้งไว้ในรายงานข้อมูลของเจ้าของข้อมูลด้วย และหากกรณีที่มีการปฏิเสธสิทธิในการขอเครดิต เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะทราบถึงเหตุแห่งการปฏิเสธคำขอเครดิตหรือบริการจากสถาบันการเงิน รวมทั้งแหล่งที่มาของข้อมูลให้เจ้าของข้อมูลทราบโดยเป็นหนังสือ และเจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะทำการตรวจสอบข้อมูลในกรณีนี้ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม หากเจ้าของข้อมูลใช้สิทธิขอตรวจสอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำปฏิเสธการขอสินเชื่อหรือการดำเนินการอื่นใดนั้น นอกจากนั้นเจ้าของข้อมูลยังมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการในกรณีของการโต้แย้งความไม่ถูกต้องของข้อมูล และการถูกปฏิเสธสิทธิการขอเครดิตของเจ้าของข้อมูลได้ในกรณีของการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลเครดิตนี้มีการบัญญัติขึ้นมาในทำนอง

เดียวกับ FCRA ซึ่งมุ่งเน้นในการให้ความคุ้มครองแก่ตัวเจ้าของข้อมูลโดยชัดเจนไว้ในกฎหมาย แต่ใน FCRA มีจุดมุ่งหมายให้การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลเป็นการส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพของรายงานข้อมูลเครดิต ซึ่งในพระราชบัญญัติของไทยเป็นการมุ่งเน้นให้ความคุ้มครองแก่ตัวเจ้าของข้อมูล เป็นการแยกต่างหากจากการจัดการข้อมูลเครดิตโดยบริษัทข้อมูลเครดิต แต่ในหลักเกณฑ์ 95/46/EC ไม่ได้เน้นหนักในส่วนของการให้ความคุ้มครองเจ้าของข้อมูลเครดิตในฐานะของผู้บริโภค

โดยหลักการของการเปิดเผยข้อมูลภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 นี้ จะห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิตทำการเปิดเผยข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่ผู้ใช้บริการ หรือสมาชิก เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูล และจะต้องเป็นกรณีที่ใช้ข้อมูล หรือสมาชิกประสงค์จะใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ให้สินเชื่อ รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิตเท่านั้น นอกจากนี้ยังห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูล หรือบุคคลซึ่งทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ หรือซึ่งรู้ข้อมูลจากบุคคลต่าง ๆ ที่รู้หรือได้รับทราบข้อมูลตามกฎหมาย ทำการเปิดเผยข้อมูล

นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิต โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลได้เฉพาะกรณี คือ ที่มีคำสั่งศาลหรือตามหมายศาล กรณีที่มีหนังสือจากพนักงานสอบสวนความผิดอาญา จากกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบสถาบันการเงิน จากบรรษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย หรือนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะสินทรัพย์ที่นำมาแปลงเป็นหลักทรัพย์ หรือจากบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย บรรษัทบริหารสินทรัพย์ สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน หรือบรรษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินราคาสินทรัพย์ที่รับซื้อหรือรับโอน และเมื่อได้มีการเปิดเผยแล้วให้บริษัทข้อมูลเครดิตแจ้งเป็นหนังสือแก่เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดเผยหรือให้ข้อมูล และสถาบันการเงินให้ทราบ ในเรื่องของกรอบการให้ความคุ้มครองข้อมูลเครดิตของประเทศไทยผู้เขียนเห็นว่ามีส่วนที่เหมือนกับ FCRA เนื่องจากมีโครงสร้างการเปิดเผยข้อมูลที่กำหนดให้การให้ความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นหลัก และมีกรณียกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลให้แก่หน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐเพื่อประโยชน์ที่เป็นส่วนรวมของประเทศ แต่จะแตกต่างจากกฎเกณฑ์ 95/46/EC เป็นการกำหนดกรอบไว้ให้มีการเปิดเผยกระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเผยแพร่ภายในสหภาพยุโรป และสามารถเปิดเผยภายนอกสหภาพยุโรปได้

โดยทั้งนี้ ต้องเป็นที่เชื่อได้ว่ากฎหมายของประเทศที่ 3 ได้มีการกำหนดระดับการคุ้มครองที่เพียงพอในประเทศนั้นแล้ว แต่ประเทศไทยห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิตมีการดำเนินการ ทำการควบคุม หรือประมวลผลข้อมูลภายนอกราชอาณาจักร และห้ามมิให้บุคคลที่มีสัญชาติอื่นนอกจากสัญชาติไทยประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

การกำกับดูแลบริษัทข้อมูลเครดิตภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต” ให้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจข้อมูลทั้งระบบ และนอกจากนี้ยังมีการให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการให้มีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากเจ้าของข้อมูลเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามแต่กรณี กำกับการทำงานของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ประมวลผลข้อมูล หรือผู้กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูล ประสานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล หรือตรวจสอบ สถาบันการเงิน ผู้ให้บริการหรือบุคคลอื่นใด ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือเมื่อมีผู้ร้องขอตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย พระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดบทบัญญัติไว้ โดยเฉพาะเพื่อสร้างองค์กรขึ้นมากำกับดูแล คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งกรรมการจะเป็นบุคคลที่มาจากผู้แทนของส่วนราชการ ซึ่งคล้ายกับ FCRA ซึ่ง กำหนดให้มี FTC ขึ้นมาแต่ไม่ใช่เป็นหน่วยงานเฉพาะด้านที่ให้ความคุ้มครอง ข้อมูลเครดิตเหมือนประเทศไทย ในขณะที่เดียวกัน กฎเกณฑ์ 95/46/EC เป็นการกำหนดให้มีองค์กรกำกับดูแลตั้งแต่ในภาคของสหภาพ แต่ภายในประเทศมิได้ให้มีการกำหนดองค์กรกำกับขึ้นมาเนื่องจากกระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปจะเป็นการกำกับดูแลภาพรวมทั้งสหภาพ

การกำหนดในเรื่องของบทลงโทษภายใต้พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ทั้งทางแพ่ง โดยให้มีการชดเชยค่าเสียหาย ในกรณีบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่ผู้อื่น หรือเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องแต่มีใช่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ส่วนโทษในทางอาญาได้กำหนดไว้หลากหลายโดยมีการกำหนดโทษในแต่ละฐานไว้ ซึ่งโทษทางอาญามีทั้งโทษปรับ และจำคุก และมีมาตรการทางปกครองโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตพิจารณาสั่งพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ในการกำหนดบทลงโทษของทั้ง FCRA และ กฎเกณฑ์ 95/46/EC ต่างก็กำหนดไว้ทั้งทางแพ่ง และทางอาญา และมาตรการทางปกครองไว้เช่นกัน แต่ที่แตกต่างกันคือความหนักเบาของโทษทางอาญา ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับปัญหาข้อเท็จจริงของแต่ละประเทศ แต่ในประเทศไทยมีการกำหนดไว้ถึง 23 มาตรา ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกำหนดบทลงโทษที่มากเกินไป เนื่องจาก

เจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้เกิดการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตที่มีความถูกต้อง เหมาะสม แต่อย่างไรก็ดี ควรจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการหากการกำหนดบทลงโทษไว้เคร่งครัดก็จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการ อันเนื่องจากผู้ประกอบการไม่ต้องการที่จะเข้าไปเสี่ยงกับความรับผิดชอบ โดยเฉพาะความรับผิดชอบในทางอาญา

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ทั้ง FCRA และ กฎเกณฑ์ 95/46/EC และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ต่างก็มุ่งเน้นที่จะให้การจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่ดี โดยของ FCRA ใช้วิธีการทางกฎหมายโดยกำหนดถึงการจัดการข้อมูลให้ออกมาในรูปของรายงานข้อมูลเครดิตที่มีความเหมาะสม และในวิธีการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลควบคู่กันไป เพื่อเป็นการส่งเสริมความมีประสิทธิภาพ ความถูกต้อง และเป็นธรรมของรายงานข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าคงเป็นอิทธิพลมาจากความเชื่อของประชาชนชาวสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญแก่สิทธิและเสรีภาพของตัวบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้น การให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนบุคคลของประชาชนจึงเป็นแนวความคิดหลักของการให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนภายในประเทศนั่นเอง แต่กฎเกณฑ์ 95/46/EC มุ่งให้ความคุ้มครองแก่กระบวนการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้รายงานข้อมูลมีประสิทธิภาพ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูล ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าคงเนื่องจากแนวความคิดของสหภาพยุโรปเน้นถึงกระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตที่ดีว่าหากกระบวนการเป็นกระบวนการที่ดี มีความโปร่งใส เป็นธรรม ถูกต้อง และเหมาะสมแล้ว ก็จะได้รายงานข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของข้อมูลเครดิตอยู่แล้วนั่นเอง ประกอบกับภายในกฎเกณฑ์ดังกล่าวได้มีการกำหนดให้มีองค์กร หรือบุคคลที่เข้ามากำกับดูแลกระบวนการจัดการข้อมูลเครดิตเพื่อให้มีประสิทธิภาพอยู่อีกด้วยแล้ว แต่อย่างไรก็ตามกฎเกณฑ์ดังกล่าวก็ได้กำหนดถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลไว้เช่นกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการแสดงถึงสิทธิที่เจ้าของข้อมูลที่มีต่อข้อมูลของตนเองว่าจะอนุญาตให้มีการจัดเก็บข้อมูลของตนเองได้หรือไม่ และยังมีสิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลของตนเองที่มีการจัดเก็บเพื่อทำการตรวจสอบ หรือแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้องได้ และของประเทศไทยกลับไปมุ่งเน้นในส่วนของการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต และให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลเครดิตไปด้วย แต่อย่างไรก็ดี ภายหลังจากการมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วก็ยังคงมีปัญหาที่ตามมาอีก และผู้เขียนจะได้ทำการศึกษาถึงปัญหาที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องการบัญญัติขึ้นมาเพื่อแก้ไขว่าสามารถแก้ไขได้หรือไม่ และปัญหาที่เกิดขึ้นมาภายหลังประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้จะสามารถแก้ไขได้อย่างไรในบทต่อไป

บทที่ 4

การศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย

เนื่องจากพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 สามารถพิจารณาออกไปได้หลากหลายแง่มุม ดังนี้

1. การพิจารณาในแง่ของเจ้าของข้อมูลซึ่งจะคำนึงถึงการได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า ตนจะได้รับความคุ้มครองอย่างไร หากเกิดความเสียหายจากการนำเอาข้อมูลของตนไปเปิดเผย หรือใช้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2. การพิจารณาในแง่ของผู้ใช้ข้อมูลจะคำนึงถึงสิทธิในการใช้ข้อมูลว่า ตนสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้มากน้อยเท่าใด และหากนำไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้ว จะสามารถยกเว้นความรับผิดชอบได้มากน้อยเพียงใด

3. การพิจารณาแง่ขอสถาบันการเงิน กรณีของสถาบันการเงินจะต้องพิจารณาออกเป็น 2 แ่งมุม โดยพิจารณาจากบทบาทตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ พ.ศ. 2545 ซึ่งแยกออกเป็น 2 บทบาท ดังนี้

3.1 บทบาทในฐานะที่สถาบันการเงินเป็นผู้ให้เครดิต ดังนั้น สถาบันการเงินจึงเป็นผู้ที่มีความต้องการข้อมูลเครดิตเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาการให้เครดิตแก่ผู้ขอรับการเครดิต ดังนั้น การพิจารณาในแง่สถาบันการเงินจะไม่แตกต่างจากผู้ให้ข้อมูลเครดิต

3.2 บทบาทในฐานะที่สถาบันการเงินเป็นสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิต ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ได้กำหนดถึงหน้าที่ของสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกไว้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างใดบ้าง และหากไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษอย่างไรบ้าง ดังนั้น ในแง่มุมนี้สถาบันการเงินจึงต้องคำนึงถึงหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ตนต้องปฏิบัติตาม และตนจะต้องได้รับหากไม่ปฏิบัติตาม

4. การพิจารณาในแง่ของธุรกิจข้อมูลเครดิตที่จะต้องทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมประมวลผลเก็บรักษาข้อมูลเครดิต ให้เป็นไปตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ โดยหากฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ที่ให้อำนาจดำเนินการแล้วจะต้องได้รับโทษมากน้อยเพียงใด

ในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้มุ่งศึกษาในเรื่องของการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในแง่มุมของสถาบันการเงินและบริษัทข้อมูลเครดิตเพื่อให้ทราบถึงข้อขัดข้องทั้งอุปสรรคในทางกฎหมายและทางปฏิบัติของการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ผู้เขียนได้ทำการศึกษา และวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ซึ่งในระยะแรกเป็นการศึกษาในขณะที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังเป็นร่างพระราชบัญญัติอยู่ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย เพื่อศึกษาว่าหากมีการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกมาบังคับใช้แล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในระบบการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตของประเทศไทยได้หรือไม่อย่างไร และในระยะที่สองผู้เขียนได้ศึกษาในขณะที่พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้แล้ว ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาและวิจัยถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว โดยได้ทำการศึกษาทั้งปัญหาในเชิงกฎหมาย และปัญหาในเชิงปฏิบัติของการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทยภายใต้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

วิเคราะห์ปัญหาในการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตภายในประเทศไทยก่อนพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 บังคับใช้

การศึกษาและวิจัยในระยะแรกผู้เขียนได้ทำการศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตของประเทศไทยก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตออกมามบังคับใช้ ซึ่งจากการศึกษา ก็พบว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้ดังนี้

1. ปัญหาการได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องจากแหล่งข้อมูล ซึ่งเกิดจากการขาดความร่วมมือของธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่มักจะไม่ให้รายละเอียดตามที่ต้องการ เพราะธนาคารยังต้องรักษาความลับของลูกค้า ดังนั้น ข้อมูลที่ได้มักจะไม่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาวิเคราะห์การให้เครดิตขององค์กรผู้พิจารณา ฉะนั้น ในบางครั้งผู้ขอข้อมูลจึงต้องใช้วิธีการตั้งคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ โดยข้อมูลที่ได้รับนั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด นอกจากนี้แหล่งข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ ในบางครั้งข้อมูลเหล่านั้นมักจะขาดความถูกต้อง เนื่องจากเจ้าหน้าที่กลัวว่าหากให้ข้อมูลที่แท้จริงไปจะทำให้เกิดคู่แข่งในการเรียกรับชำระหนี้ได้ และจากปัญหาที่กล่าวมานี้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิตต้องทำการประมวลผลข้อมูลจากสมาชิก หรือจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด (มาตรา 16) นอกจากนั้นยังได้กำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตไว้ในมาตรา 18 และมาตรา 19 ให้ต้องดำเนินการดังนี้

1.1 รายงานและส่งข้อมูลเครดิตของลูกค้าของตนที่มีความถูกต้อง และทันสมัยอยู่เสมอให้แก่บริษัทบริษัทข้อมูลเครดิต และหากรู้ว่าข้อมูลไม่ถูกต้องให้ดำเนินการแก้ไข และจัดส่งข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต

1.2 หากสถาบันการเงินได้รับรายงานจากบริษัทว่าเจ้าของข้อมูลเห็นว่าข้อมูลที่บริษัทมีอยู่ไม่ถูกต้อง ให้สถาบันการเงินดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง หากพบว่าไม่ถูกต้องตามที่มีการแจ้งให้รีบดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องและรายงานให้บริษัททราบต่อไป

1.3 รายงานบริษัทข้อมูลเครดิต กรณีที่มีการโต้แย้งข้อมูลและไม่อาจยุติได้ เพื่อบันทึกเป็นข้อโต้แย้งในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล

1.4 สมาชิกมีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูลให้บริษัทข้อมูลเครดิตทราบวันเดือนปีที่เริ่มมีการผิดนัดชำระหนี้ กรณีที่มีการผิดนัดชำระหนี้

ที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติขึ้นมาเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความไม่ถูกต้องของแหล่งข้อมูลได้อย่างพอเพียง

2. ปัญหาความลำสมัยของข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นระบบ เนื่องจากองค์กรผู้เป็นเจ้าของข้อมูลต่าง ๆ ขาดความเอาใจใส่ในการทำให้ข้อมูลต่าง ๆ ทันต่อเหตุการณ์ และยังขาดการวางระบบการจัดเก็บ และการค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย และสะดวกต่อการสืบค้น ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้แก้ไขปัญหาโดยกำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้ประมวลผลข้อมูลเครดิตแทน และต้องดำเนินการจัดการข้อมูล ประมวลผลข้อมูลให้เป็นระบบ โดยจะต้องมีการจำแนกข้อมูลที่เก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นและให้มีระบบการแก้ไขข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังให้มีระบบการทำลายข้อมูลที่มีอายุเกินกว่าที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด ในประเด็นปัญหานี้ผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้แก้ไขความลำสมัยของข้อมูล และจัดให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีความถูกต้องและทันสมัยได้อย่างพอเพียงแล้ว

3. ปัญหาความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลที่อยู่ในรายงานข้อมูล ทั้งนี้ เนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ อาทิเช่น แหล่งข้อมูลไม่ถูกต้อง ระบบการจัดเก็บไม่ดีพอ ดังนั้นภายใต้พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 จึงได้มีการกำหนดบทบัญญัติที่ให้มีองค์กรจัดเก็บข้อมูลขึ้นมา ในรูปของบริษัทข้อมูลเครดิต โดยจะต้องจัดตั้งตามหลักเกณฑ์ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนด นอกจากนี้ยังกำหนดถึงหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าวให้ดำเนินการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โดยข้อมูลที่ทำการจัดเก็บจะต้องเป็นข้อมูลที่มีแหล่งที่มาที่มีความน่าเชื่อถือ และต้องจัดให้มีระบบการโต้แย้งความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลจากเจ้าของข้อมูล และให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลที่แก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องได้ ดังนั้นปัญหาดังกล่าวจึงได้ถูกแก้ไขโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว

4. ปัญหาการขาดองค์กรที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิต และจัดระดับสินเชื่อของบริษัท ธนาคาร สถาบันทางการเงินต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้อ้างอิงได้อ่างน่าเชื่อถือ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตจะต้องได้รับใบอนุญาต และความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยให้มีการจัดตั้งในรูปของบริษัทข้อมูลเครดิต ซึ่งจะต้องมีสัญชาติไทย และนอกจากนั้นยังได้กำหนดถึงหน้าที่การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการจัดให้มีระบบบันทึกและรายงานผลทุกครั้งเมื่อมีผู้เข้าถึงข้อมูล นอกจากนี้ยังให้มีบทลงโทษที่บริษัทข้อมูลเครดิตจะต้องได้รับในกรณีที่ปฏิบัติการณ์ฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ ดังนั้น ผู้เขียนเองเห็นว่าเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดองค์กรที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิตภายในประเทศไทยได้ในระดับหนึ่ง

5. ปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องจากเจ้าของข้อมูลมักจะกลัวว่า หากมีการให้ข้อมูลของตนแก่สถาบันการเงิน หรือธนาคารที่ตนเข้าไปใช้บริการตามความเป็นจริงทั้งหมดแล้ว อาจจะถูกนำข้อมูลของตนไปใช้และจะนำไปสู่การถูกล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล และได้รับความยุ่งยากต่าง ๆ ตามมาจากการให้ข้อมูลไป จึงทำให้ลูกค้ามักจะไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริง

ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลไว้ในหมวด 4 เพื่อประโยชน์ในการให้ความคุ้มครอง และให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าของข้อมูลไว้ และนอกจากนี้ยังกำหนดถึงกรอบการเปิดเผยข้อมูล โดยเปิดเผยได้เฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนด คือ ให้นำไปใช้ได้เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อ รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิตเท่านั้นและห้ามมิให้ผู้ใดใช้ข้อมูลเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ตามกฎหมาย โดยให้รักษาข้อมูลที่ได้รับไปไว้เป็นความลับ (หมวด 3 มาตรา 21 ถึง มาตรา 23) ดังนั้น จึงเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดความเชื่อมั่นในเรื่องของการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล นอกจากนี้พระราชบัญญัติยังได้กำหนดถึงวัตถุประสงค์ในการนำข้อมูลไปใช้ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งก็คือได้ว่าเป็นการให้ความมั่นใจแก่เจ้าของข้อมูลว่าจะไม่ถูกนำข้อมูลของตนไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ และยังได้กำหนดมิให้มีการจัดเก็บข้อมูลที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอย่างชัดเจน จึงเป็นการแก้ไขปัญหามาตรึงละเมิดต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลได้อีกทางหนึ่ง

จากการศึกษาในระยะแรกจึงสรุปได้ว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 นี้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในระบบการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

ของประเทศไทยได้ในทุก ๆ ปัญหา โดยใช้กลไกทางกฎหมายเข้ามาควบคุม กำกับดูแล และการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดให้มีข้อมูลเครดิต และการเก็บรวบรวมการนำไปใช้ และการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อันเนื่องมาจากการสร้างความเชื่อมั่น และสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุน ทั้งนี้ก็เนื่องจากการส่งผลให้การเกิดหนี้เสียในประเทศลดน้อยลง ซึ่งถือได้ว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

วิเคราะห์ปัญหาในการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตภายหลังบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

การศึกษาวิจัยในระยะที่สอง ภายหลังจากที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ออกมาบังคับใช้แล้ว ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้วพบปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในทางกฎหมาย

1.1 ปัญหาความรับผิดชอบของผู้บริหารนิติบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

ความรับผิดชอบของนิติบุคคล และผู้บริหารนิติบุคคลตามกฎหมายทั่วไปสามารถสรุปได้ว่าทั้งนิติบุคคล และผู้บริหารนิติบุคคลอาจต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาดังนี้

1.1.1 ความรับผิดชอบของผู้บริหารในทางแพ่ง

ความรับผิดชอบในทางแพ่งของนิติบุคคลเป็นความรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารกับตัวบริษัท หรือจะรับผิดชอบกับบุคคลภายนอกเป็นเรื่องภายในองค์กรที่เกิดขึ้น ซึ่งความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นได้ก็เนื่องจากได้กระทำการนอกกรอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล แต่หากกระทำการภายในกรอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลแล้ว นิติบุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเองโดยผู้บริหารไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ซึ่งความรับผิดชอบจะเป็นความรับผิดชอบในทางทรัพย์สินมากกว่าในทางเสรีภาพหรือร่างกาย เพราะฉะนั้นความรับผิดชอบไม่น่าจะมีปัญหามากนัก

1.1.2 ความรับผิดชอบของผู้บริหารในทางอาญา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดว่า บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะที่ยกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และบุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้

จากหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ถือเป็นหลักการสากลที่ว่าคนเราจะต้องไม่ต้องรับผิดชอบในทางอาญา สำหรับการกระทำของบุคคลอื่น และหากจะต้องรับผิดชอบก็จะรับผิดชอบเมื่อในขณะที่ยกระทำใด ๆ นั้น กฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิด เพราะว่าในขณะที่กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้ากฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิด จะเอาความผิดจากผู้กระทำความผิดก็จะไม่เป็นธรรม เพราะในขณะที่กระทำความผิดนั้นผู้กระทำความผิดจะรู้ได้อย่างไรว่าการกระทำของตนนั้นเป็นความผิด

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาความรับผิดชอบของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ซึ่งมีประเด็นปัญหาความรับผิดชอบในทางอาญาของสถาบันการเงิน บริษัทข้อมูลเครดิต นิติบุคคลผู้ใช้ข้อมูล และรวมถึงผู้บริหารของนิติบุคคลเหล่านี้ ที่จะส่งผลกระทบต่อการค้าและการดำเนินการของธุรกิจข้อมูลเครดิตภายใต้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาโดยมุ่งเน้นเฉพาะในประเด็นปัญหาความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้บริหารสถาบันการเงิน ผู้บริหารบริษัทข้อมูลเครดิต และผู้บริหารนิติบุคคลผู้ใช้ข้อมูลเป็นสำคัญ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดถึงความรับผิดชอบของนิติบุคคล และผู้บริหารนิติบุคคลไว้ดังนี้

(1) สถาบันการเงินในฐานะสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิต

ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตไว้ในมาตรา 18 และมาตรา 19 สรุปได้ดังนี้

(1.1) ให้สมาชิกมีหน้าที่รายงาน และส่งข้อมูลของลูกค้าของตนให้บริษัทข้อมูลเครดิตที่ตนเป็นสมาชิก และและแจ้งเป็นหนังสือให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งข้อมูลแก่บริษัทข้อมูลเครดิตโดยไม่เลือกปฏิบัติ

(1.2) หน้าที่ส่งข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ

(1.3) หน้าที่รายงานบริษัทข้อมูลเครดิต กรณีที่มีการโต้แย้งข้อมูลและไม่อาจยุติได้ เพื่อบันทึกเป็นข้อโต้แย้งในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล

(1.4) หน้าที่ต้องรายงานข้อมูลให้บริษัทข้อมูลเครดิตทราบ วันเดือนปีที่เริ่มมีการผิคนัดชำระหนี้ กรณีที่มีการผิคนัดชำระหนี้

หากสถาบันการเงินในฐานะที่เป็นสมาชิกของบริษัท

ข้อมูลเครดิตไม่ดำเนินการดังกล่าวตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 มาตรา 48 ถึงมาตรา 50 กำหนดให้ต้องรับผิดชอบทั้งโทษปรับและโทษจำคุก โดยโทษปรับตั้งแต่ 300,000 – 500,000 บาท และโทษจำคุกตั้งแต่ 5 – 10 ปี เฉพาะในกรณีที่ไม่วางใจให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือไม่วางใจภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือวิธีการที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด

(2) บริษัทข้อมูลเครดิต

ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิตไว้ในมาตรา 16 และมาตรา 17 ได้กำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิตไว้ สรุปได้ดังนี้

(2.1) หน้าที่ทำการประมวลผลข้อมูลจากสมาชิก หรือจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด

(2.2) หน้าที่ดำเนินการจัดให้มีระบบการจำแนกข้อมูล ที่เก็บรักษาไว้ ระบบการแก้ไขการจัดเก็บมีความถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ ระบบรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูล ระบบการขอใช้ข้อมูล ระบบรายงานข้อมูลตามปกติ ระบบการตรวจสอบและแก้ไขข้อมูล ระบบบันทึกและรายงานผลทุกครั้งเมื่อมีผู้เข้าถึงข้อมูล ระบบการทำลายข้อมูล และข้อกำหนดในการประมวลผลข้อมูลของระบบต่าง ๆ

หากบริษัทข้อมูลเครดิตไม่ดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 แล้วในมาตรา 42 และมาตรา 47 กำหนดว่าโทษหากไม่ปฏิบัติตามมาตรา 16 และมาตรา 17 ให้ต้องรับโทษปรับ 300,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 10,000 บาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามให้ถูกต้อง

(3) นิติบุคคลผู้ใช้ข้อมูลเครดิต

ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ให้บริการมาตรา 22 ถึงมาตรา 23 กำหนดถึงหน้าที่ของผู้ให้บริการสรุปได้ดังนี้

(3.1) หน้าที่ใช้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อ รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิต เท่านั้น

(3.2) หน้าที่ห้ามมิให้เปิดเผย หรือเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้อื่นที่ไม่มีสิทธิรับรู้ข้อมูล

(3.3) หน้าที่การใช้ข้อมูลที่ได้รับข้อมูลที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์นำไปใช้เป็นการเฉพาะตามมาตรา 20 วรรคสอง ผู้ใช้ข้อมูลจะต้องใช้เพื่อประโยชน์แต่เฉพาะการนั้นเท่านั้น และต้องเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นความลับในที่ปลอดภัยเพื่อมิให้ผู้อื่นได้รับรู้ข้อมูล

หากผู้ให้บริการไม่ดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 แล้วในมาตรา 52 และ 53 ว่าหากผู้ให้บริการ บุคคลใด หรือกรรมการ หรืออนุกรรมการผู้รับรู้ข้อมูลของบุคคล ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 22 และมาตรา 23 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการกำหนดความรับผิดชอบของนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต และได้กำหนดโทษของผู้บริหารนิติบุคคลต่าง ๆ ข้างต้นไว้ดังนี้

มาตรา 61 บัญญัติว่า “กรรมการผู้จัดการ พนักงาน หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลกระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น อันเป็นการเสียหายแก่ผู้อื่นหรือเจ้าของข้อมูล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 64 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น

ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยคนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว”

ความรับผิดในทางอาญาของนิติบุคคลในทางอาญาสามารถแบ่งลักษณะความรับผิดออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบบที่ 1 กรณีที่เมื่อนิติบุคคลกระทำความผิดแล้วบรรดากรรมการผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นจะต้องรับโทษทันที โดยไม่คำนึงว่าการกระทำเหล่านั้นเป็นการกระทำของใคร เพราะถือหลักที่ว่า “นิติบุคคลไม่อาจกระทำการเองได้ จึงต้องมีบุคคลธรรมดากระทำแทน ดังนั้น ผู้กระทำคือบุคคลธรรมดาซึ่งก็คือผู้บริหารของนิติบุคคลนั่นเอง”

2. แบบที่ 2 กรณีนิติบุคคลกระทำความผิดขึ้นมาเมื่อใด ก็จะต้องถือว่าผู้บริหารทั้งเป็นผู้มีส่วนในการดำเนินงานของนิติบุคคล ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าจะต้องรับผิดในฐานะที่เป็นตัวการเช่นเดียวกัน

3. แบบที่ 3 กรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดผู้บริหารต้องรับผิด ก็ต่อเมื่อนิติบุคคลได้รับโทษแล้ว ในกรณีนี้จะทำให้บรรเทาความรับผิดของผู้บริหารให้ลดลง

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งลักษณะของโทษที่ผู้บริหารนิติบุคคลจะได้รับแบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

1. แบบที่ 1 กรณีที่ผู้บริหารของนิติบุคคลต้องรับโทษเช่นเดียวกับนิติบุคคล โดยถือหลักว่า “การกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำของผู้บริหารผู้กระทำการนั้นด้วยตนเอง”

2. แบบที่ 2 กรณีที่มีการกำหนดโทษสำหรับผู้บริหารนิติบุคคลไว้ต่างหาก โดยไม่คำนึงว่านิติบุคคลจะได้รับโทษเท่าใด ซึ่งในกรณีนี้ความรับผิดของนิติบุคคลนั้นไม่ใช่ว่าจะรับผิดโดยสิ้นเชิง ซึ่งในทางกฎหมายได้มีข้อยกเว้นความรับผิดไว้ 4 กรณีดังนี้

2.1 กรณีที่ผู้บริหารนิติบุคคลสามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนไม่มีส่วนในการกระทำความผิดด้วย

2.2 กรณีที่ผู้บริหารสามารถพิสูจน์ได้ว่า คนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วย

2.2.1 กรณีที่ผู้บริหารสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด หรือได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้น

2.2.2 กำหนดองค์ประกอบความผิดว่าจะลงโทษแก่ผู้บริหารนิติบุคคลได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิด หรือมิได้จัดการป้องกันเพื่อมิให้เกิดความผิดนั้นขึ้น

ภาระในการพิสูจน์ต่าง ๆ ในกรณีที่ 2.1 – 2.3 นั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นภาระการพิสูจน์ของผู้บริหารนิติบุคคลที่จะต้องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ส่วนในกรณีที่ 2.4 กฎหมายกำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับฝ่ายรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องพิสูจน์ว่าผู้บริหารนิติบุคคลรู้เป็นเป็นใจในการกระทำความผิดหรือมิได้ป้องกันตามสมควรที่จะมิให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด

จากการศึกษาลักษณะของความรับผิด โทษ และข้อยกเว้นความรับผิด และโทษของผู้บริหารนิติบุคคลข้างต้นแล้ว ทำให้เห็นได้ว่าความรับผิดของผู้บริหารนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 เป็นกรณีที่กำหนดให้ผู้บริหารมีความรับผิดตามลักษณะความรับผิดใน แบบที่ 1 และแบบที่ 2 คือ เมื่อนิติบุคคลกระทำความผิดแล้วบรรดากรรมการผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นจะต้องรับโทษทันที และถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด โดยโทษที่ผู้บริหารนิติบุคคลจะได้รับโทษในแบบที่ 1 คือต้องรับโทษเช่นเดียวกับนิติบุคคล ส่วนข้อยกเว้นความรับผิดนั้นได้กำหนดไว้เอาข้อยกเว้นความรับผิดในกรณีที่ 2.1 – 2.3 มารวมกันไว้ว่า “เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว”

ดังนั้น การปฏิบัติกรให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งในส่วนของผู้บริหารของสถาบันการเงินในฐานะสมาชิกบริษัทข้อมูล ผู้บริหารบริษัทข้อมูลเครดิต และผู้บริหารของนิติบุคคลผู้ใช้ข้อมูล ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ อาทิเช่น การแจ้งข้อมูลให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต และเจ้าของข้อมูลที่ต้องมีความถูกต้อง และทันสมัยเสมอ หน้าที่ในการประมวลผลและจัดระบบการประมวลผลข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย หรือการใช้ข้อมูลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามกฎหมายนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านของตัวเจ้าของข้อมูลเองที่จะส่งข้อมูลของตนเองที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์ให้แก่สถาบันการเงินที่ตนเข้าไปใช้บริการ หรือทางด้านของสถาบันการเงิน บริษัทข้อมูลเครดิต และนิติบุคคลผู้ใช้ข้อมูลเอง เนื่องมาจากในปัจจุบันการดำเนินการของนิติบุคคลเหล่านี้มีขนาดใหญ่ขึ้น ดังนั้น ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานจึงมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ต้องมีการมอบอำนาจให้ดำเนินการแทนผู้บริหารระดับลงมาตามลำดับชั้น ฉะนั้นจึงทำให้ผู้บริหารในระดับที่สูงขึ้นไปไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเอง หรือในบางครั้งอาจไม่ได้ตรวจสอบด้วยตนเองเพราะมีการมอบอำนาจไปแล้ว ทั้งที่ตนจะต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบเป็นตัวการ

เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดขอบเขตข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคลไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ที่กำหนดไว้ในภาพกว้างโดยไม่คำนึงถึงกรอบความชอบธรรมในการกำหนดความรับผิด

ทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคล ซึ่งโดยหลักความรับผิดชอบในทางอาญานั้นถือว่าบุคคลบริษัทซึ่งกันจะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดจริง และข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคลในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดตัวบุคคลที่จะต้องถูกสันนิษฐานให้รับผิดชอบร่วมกับนิติบุคคลไว้ค่อนข้างกว้างขวาง คือ กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคล ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ควบคุมและบริหารงานของนิติบุคคลให้ไปในทิศทางที่ตนกำหนด ซึ่งผู้บริหารนิติบุคคลในทางอาญาจึงมีความหมายครอบคลุมถึงบุคคลทุกคนที่มีอำนาจในการแสดงเจตนาอันก่อให้เกิดการกระทำความผิดของนิติบุคคลได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับใดก็ตาม ซึ่งมีขอบเขตกว้างกว่าคำว่าผู้บริหารนิติบุคคลในทางแพ่ง ซึ่งจะวางกรอบไว้เฉพาะบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการแสดงเจตนาทำนิติกรรมแทนนิติบุคคล ซึ่งจะเป็นไปได้แต่เฉพาะบุคคลที่มีชื่อปรากฏว่าเป็นผู้แทนที่สามารถกระทำการแทนนิติบุคคลได้เท่านั้น

ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

จากที่กล่าวมาผู้เขียนจึงเห็นว่าเป็นการกำหนดความหมายของผู้บริหารนิติบุคคลในพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้ในภาพกว้าง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่ชอบธรรมแก่ผู้บริหารนิติบุคคลได้ เนื่องจากในปัจจุบันธุรกิจมีการขยายตัวที่ใหญ่มากขึ้น นิติบุคคลหนึ่ง ๆ อาจมีพนักงานเป็นพันคน และมีสาขาอีกหลายสาขา การดำเนินกิจการของนิติบุคคลจึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ และมอบอำนาจให้มีการดำเนินการและรับผิดชอบงานเป็นลำดับขั้นไป โดยให้มีการควบคุมและบังคับบัญชาตนเองตามลำดับขั้น จึงอาจทำให้การกระทำความผิดของนิติบุคคลเกิดขึ้นในระหว่างสายงาน หรือชั้นงานได้ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้ได้บังคับบัญชาตามลำดับสายงานนั้น ๆ ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดข้อสันนิษฐานไว้ว่าให้ผู้บริหารนิติบุคคลรับผิดชอบเช่นเดียวกับนิติบุคคล อาจส่งผลกระทบต่อระบบการดำเนินการของธุรกิจข้อมูลเครดิต ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อผู้บริหารของนิติบุคคลเหล่านี้ต้องรับผิดชอบเสมือนตนเป็นผู้กระทำการเองทั้งหมด ทั้งที่ในบางกรณีตนไม่อาจจะรู้ หรือทราบถึงการกระทำความผิดได้เนื่องจากได้มีการมอบอำนาจไปแล้ว และโทษที่ต้องรับนั้นเป็นโทษทางอาญาที่หนักมาก จึงอาจทำให้ขาดแรงจูงใจในการที่จะทำให้เกิดธุรกิจข้อมูลเครดิตขึ้นมาได้ ฉะนั้น เพื่อให้เกิดความชอบธรรม และเป็นการสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ความสัมพันธ์อย่างสมเหตุสมผล (Rational Connection) ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับว่าสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ จึงควรมีการกำหนดขอบเขต

ความหมายของผู้บริหารนิติบุคคลไว้ในภาพที่ไม่กว้างเกินกรอบที่ชอบธรรม กล่าวคือ ควรให้มีการกำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารของนิติบุคคลไว้ในลำดับชั้นที่ได้ดำเนินการ หรือปฏิบัติการตามสายงานที่ได้ดำเนินการกระทำความผิด โดยมีได้มุ่งเน้นไปที่ตัวผู้บริหารทุกระดับ โดยมีได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารของนิติบุคคลไว้ในแต่ละระดับเป็นการเฉพาะ

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลภายใต้

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 พบว่าหลักการเปิดเผยข้อมูล โดยหลักห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูลเครดิต ผู้ประมวลผลข้อมูล สมาชิก ผู้ใช้บริการ ผู้ซึ่งรู้ข้อมูลจากการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่หรือซึ่งรู้จากบุคคลที่ทำการควบคุม หรือประมวลผลข้อมูล หรือจากสมาชิกที่รู้ข้อมูล หรือผู้ให้บริการที่ได้รับ การเปิดเผยข้อมูลตามกฎหมายทำการเปิดเผยข้อมูล โดยมีข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลเครดิต ได้ 2 กรณี ดังนี้

1.2.1 การได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิตเปิดเผยข้อมูลหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิก หรือผู้ให้บริการที่ประสงค์จะใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ให้สินเชื่อ รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิต ทั้งนี้จะต้องได้รับคำยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลเพื่อให้เปิดเผยข้อมูลหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิก หรือผู้บริการนั้นก่อน

1.2.2 กรณีที่ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล แต่ต้องเป็นการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องเฉพาะที่กฎหมายกำหนดให้สามารถเปิดเผยได้ อาทิเช่น การเปิดเผยตามคำสั่งศาลตามการร้องขอจากพนักงานสอบสวน กระทรวงการคลัง บรรษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย แต่ทั้งนี้จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดเผยหรือให้ข้อมูล ในกรณีที่ข้อมูลโดยรวมของสถาบันการเงินแห่งหนึ่งแห่งใดให้แจ้งแก่สถาบันการเงินนั้นทราบ

ดังนั้น จึงทำให้เห็นได้ว่าโดยหลักแล้วการเปิดเผยข้อมูลเครดิตนั้นไม่สามารถทำได้ แต่หากได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล หรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะก็จะสามารถกระทำได้ ในส่วนของกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะจะไม่มีประเด็นปัญหาในเรื่องของการให้ความยินยอมล่วงหน้าเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่กรณีที่จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนในกรณีนี้มีประเด็นของการให้ความยินยอมล่วงหน้าเข้ามาเกี่ยวข้อง

ด้วย ดังนั้น ในประเด็นปัญหานี้ผู้เขียนจึงจะทำการศึกษา และวิเคราะห์ในประเด็นของการให้ความยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลเป็นการล่วงหน้าเท่านั้น

เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตได้กำหนดให้จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนที่จะทำการเปิดเผยข้อมูลได้นั้น จึงทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติของสถาบันการเงินที่มักจะทำสัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปขึ้นมาโดยกำหนดให้ มีข้อความว่า “.....แม้สัญญาหรือใบสมัครนี้จะยังคงมีผลบังคับหรือไม่ก็ตาม ข้าพเจ้ายินยอม โดยตลอดไปให้บริษัทและบริษัทข้อมูลเครดิตทุกบริษัทที่มีสิทธิที่จะเปิดเผย และใช้ข้อมูลของข้าพเจ้าแก่บริษัทข้อมูลเครดิตทุกบริษัท ตลอดจนสมาชิกอื่น ๆ ของบริษัทข้อมูลเครดิต โดยการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลตามที่กำหนด ใน พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 อีกทั้งให้ความยินยอมนี้มีผลต่อบรรดาข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ก่อนวันลงนามในหนังสือนี้ด้วย พร้อมกันนี้ ข้าพเจ้าตกลงให้ความยินยอม โดยตลอดไปว่าให้บริษัทที่มีสิทธิที่จะเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลของข้าพเจ้าที่ให้ไว้กับบริษัท ทั้งในใบสมัครหรือทางการสื่อสารใด ๆ แก่บุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ต่อข้าพเจ้าในการวิเคราะห์และการติดตามสินเชื่อของบริษัท.....”¹

จากการศึกษาสัญญามาตรฐาน (Standard form contract) หรือสัญญาสำเร็จรูป (Adhesion contract) มีลักษณะหลายลักษณะดังนี้

(1) เป็นสัญญาที่มีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ (economic power) หรือมีความรู้ความสามารถทางเทคนิคเหนือกว่า หรือได้เปรียบกว่า ซึ่งอาจจะ มีลักษณะของการผูกขาดในทางข้อเท็จจริง หรือในทางกฎหมายก็ได้

(2) คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่าเป็นผู้กำหนด ข้อสัญญาที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ และมีลักษณะเป็นเงื่อนไขทั่วไปที่กำหนดเนื้อหาสาระไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นสัญญาทำไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อใช้กับบุคคลไม่จำกัดจำนวน และไม่จำกัดตัวผู้เข้าทำสัญญา

(3) การกำหนดข้อสัญญาต่าง ๆ เป็นการทำขึ้นโดยฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นข้อกำหนดเงื่อนไขที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่เพียงจะต้องยอมรับข้อกำหนดที่ได้วางไว้แล้วนั้น หรือปฏิเสธไม่ต้องการทำสัญญาด้วยเลย เพราะไม่มีสิทธิที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง

¹ ตัวอย่างแบบใบสมัครสินเชื่อเงินสด (Personal Loan Application Form) คู

ข้อกำหนดในสัญญาได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเนื้อหาของสัญญานี้ไม่เกิดจากเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ไม่ได้เกิดจากการเจรจาต่อรองหรือตกลงกันอย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการจัดทำสัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปมีความขัดแย้งกับหลักความศักดิ์สิทธิ์ของเจตนา (autonomy of will) และหลักเสรีภาพในการทำสัญญา² ในการทำสัญญาเป็นหลักที่อาศัยความเป็นเหตุผลการนิติปรัชญาว่าด้วยนิติสัมพันธ์ทางนี้ว่าอยู่บนรากฐานของเจตนาบุคคล เจตนาเป็นแหล่งกำเนิดและเป็นมาตรการของสิทธิ คือ บุคคลทุกคนมีอิสระที่จะผูกมัดตนเองต่อผู้อื่นตามที่ตนต้องการ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการแสดงเจตนาเป็นตัวก่อให้เกิดสัญญา กำหนดเนื้อหาของข้อสัญญา และเป็นตัวกฎเกณฑ์ที่จะให้สัญญามีผลบังคับแก่คู่สัญญา ตลอดจนปัญหาการตีความสัญญา ฉะนั้นการแสดงเจตนาจึงต้องประกอบด้วยความยินยอมสมัครใจที่บุคคลแสดงออกมา ซึ่งต้องไม่มีความผิดพลาดหรือความบกพร่องของเจตนา เช่น กรณีการสำคัญผิด การข่มขู่ การฉ้อฉล อันจะทำให้เจตนาไม่สมบูรณ์ โดยการแสดงเจตนาจะต้องเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญาด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุผลดังนี้

(1) สัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปเป็นการกำหนดเงื่อนไขและข้อกำหนด ในสัญญาขึ้นมาเป็นการล่วงหน้า โดยไม่มีการเจรจาต่อรองกันระหว่างคู่สัญญา เช่นนี้จึงไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าการแสดงเจตนาโดยเสรีของคู่สัญญาที่ต้องยอมรับเงื่อนไขและข้อกำหนดในสัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปนั้น

(2) เงื่อนไข และข้อกำหนดในสัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปนั้นมีรูปแบบที่เป็นข้อบังคับมากกว่าการตกลงยินยอมระหว่างคู่สัญญา ดังนั้น จึงทำให้ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของความสมบูรณ์ของการทำสัญญา

ในเบื้องต้นผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขการเปิดเผยข้อมูล โดยต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั้นเป็นหลักที่มีความเหมาะสม และรักษาความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลได้เป็นอย่างดีแล้ว แต่เมื่อพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้มีการกำหนดให้ความยินยอมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการที่จะดำเนินการทางธุรกิจ ข้อมูลเครดิตให้สามารถดำเนินการได้ จึงเป็นผลทำให้มีการสร้างรูปแบบของข้อตกลง หรือสัญญาที่จะเป็นการผูกมัดคู่สัญญาให้ต้องยินยอมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเครดิตของตนได้อย่างกว้างขวาง ดังเช่นตัวอย่างข้อความในสัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งจะทำให้

² ดาราวพร ธีระวัฒน์, สัญญาที่ไม่เป็นธรรม (กรุงเทพมหานคร, 2538). หน้า 15-21.

เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ตัวเจ้าของข้อมูลเอง เพราะในเบื้องต้นการตัวเจ้าของข้อมูลเข้าไปขอใช้บริการในสถาบันการเงิน ถือได้ว่าเจ้าของข้อมูลนั้นมีอำนาจการต่อรองที่น้อยกว่าสถาบันการเงิน ดังนั้น จึงจำยอมต้องแสดงเจตนาให้ความยินยอมให้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างกว้างขวางตามที่มีการกำหนดไว้ในสัญญามาตรฐาน หรือสัญญาเสร็จรูปที่สถาบันการเงิน ได้ทำขึ้นมาเพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและจำกัดความรับผิดชอบของตน

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับหลักการให้ความคุ้มครองเจ้าของข้อมูลภายใต้

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

หลักการให้ความคุ้มครองเจ้าของข้อมูลภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางปฏิบัติของสถาบันการเงิน บริษัทข้อมูลเครดิต และผู้ใช้ข้อมูล

การให้ความคุ้มครองภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้ ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลโดยกำหนดการให้ความยินยอมของเจ้าของข้อมูลในการเปิดเผยข้อมูลของตนจะต้องทำเป็นหนังสือ สิทธิของเจ้าของข้อมูลในการที่จะรับรู้ถึงการเก็บรักษาข้อมูลของตนว่าอยู่ในลักษณะใด สิทธิตรวจสอบข้อมูล แก้ไขข้อมูล โต้แย้งความไม่ถูกต้องของข้อมูล สิทธิที่จะทราบถึงเหตุแห่งการปฏิเสธสิทธิของตน และสิทธิในการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีหลักการสอดคล้องกับหลักการสำคัญที่เป็นสากลในการให้ ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ดังนี้³

1.3.1 แนวทางการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้องค์การเพื่อความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ที่กำหนดถึงหลักข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลที่จะต้องได้มา โดยวิธีที่ถูกต้อง และชอบด้วยกฎหมายหลักคุณภาพของข้อมูลที่มีการจัดเก็บข้อมูลจะต้องเป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้ และต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและปรับปรุงให้ตรงกับความเป็นจริงอยู่เสมอ

1.3.2 แนวทางกฎหมาย 95/46/EC ที่กำหนดให้การประมวลผลข้อมูลจะต้องกระทำเพื่อป้องกันผลประโยชน์สำคัญของผู้เป็นเจ้าของข้อมูล

³ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล, หน้า 87 – 93.

1.3.3 แนวทางในการประมวลผลเพิ่มข้อมูลส่วนบุคคลทางคอมพิวเตอร์

ขององค์การสหประชาชาติ (Guidelines concerning Computerized Personal Data Files) ที่กำหนดถึงหลักความถูกต้องว่า การเก็บข้อมูลจะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลตลอดเวลาเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่จัดเก็บนั้นถูกต้อง เพื่อมิให้เกิดความผิดพลาด

ผู้เขียนจึงเห็นว่า หลักการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลตามพระราชบัญญัติฉบับนี้มีความเป็นสากลและมีความเหมาะสม และชัดเจนแล้ว แต่ในอีกด้านหนึ่งผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า อาจส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ของสถาบันการเงินเพราะในทางปฏิบัติ สถาบันการเงินจะต้องมีหน้าที่ในการดำเนินการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล เช่น กรณีที่จะต้องมีการทำความยินยอมเป็นหนังสือ การรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่เจ้าของข้อมูลเป็นหนังสือปีละ 1 ครั้ง ซึ่งเกิดภาระค่าใช้จ่ายแก่สถาบันการเงินเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้กำหนดบทลงโทษของสถาบันการเงินไว้ค่อนข้างรุนแรง เช่น กำหนดให้มีโทษทางอาญาที่มีทั้งโทษปรับ และจำคุก โดยเฉพาะในกรณีที่สถาบันการเงินซึ่งเป็นสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตไม่แจ้งให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิของบริษัทข้อมูลเครดิตเช่นกัน ทั้งในเรื่องของภาระค่าใช้จ่ายในการรายงานข้อมูลเครดิต และบทกำหนดโทษที่รุนแรง และกำหนดไว้ทุกขั้นตอนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

จากที่ได้กล่าวมา ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่าการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลนั้นรัดกุมเกินไป และมีการกำหนดโทษไว้รุนแรง โดยไม่สามารถทำการผ่อนปรนได้ จึงทำให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลที่รัดกุมเกินไป บวกกับโทษที่ได้รับ และขาดการผ่อนปรนจะส่งผลให้ระบบการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตของไทยไม่สัมฤทธิ์ผล เพราะเนื่องจากการขาดแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือในกระบวนการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตของสถาบันการเงิน และบริษัทข้อมูลเครดิตซึ่งเป็นกลไกหลักในการจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ เพราะเกิดความเกรงกลัวกับความเคร่งครัด และบทลงโทษที่รุนแรงเกินไป

2. ปัญหาในทางการบริหารจัดการธุรกิจข้อมูลเครดิตอันเกิดจากพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

2.1 ปัญหาที่เกิดจากการแทรกแซง และการควบคุมที่เคร่งครัดภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

จากการศึกษาพบว่า การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตภายใต้

พระราชบัญญัติฉบับนี้ มาตรา 6 กำหนดให้การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตจะต้องได้รับใบอนุญาต และความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยให้จัดตั้งในรูปบริษัท และกำหนดให้ใช้คำนำหน้าชื่อว่า “บริษัทข้อมูลเครดิต” และคำว่า “จำกัด” หรือ “จำกัด (มหาชน)” แล้วแต่กรณี ต่อท้าย ซึ่งการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดข้อห้ามของผู้ประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล และผู้ประมวลผลข้อมูล ไว้ในมาตรา 10 ถึงมาตรา 15 ไว้สรุปได้ดังนี้

2.1.1 ห้ามมิให้จัดเก็บข้อมูลของบุคคลธรรมดาที่ไม่เกี่ยวกับการรับบริการ การขอสินเชื่อ หรือที่มีผลกระทบต่อความรู้สึก หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอย่างชัดเจน ห้ามมิให้ดำเนินการดำเนินกิจการทำการควบคุม หรือประมวลผลข้อมูลภายนอกราชอาณาจักร

2.1.2 ห้ามมิให้ประมวลผลข้อมูลที่มีอายุของข้อมูลเกินกว่าที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตประกาศกำหนด

2.1.3 นอกจากนั้น ยังได้กำหนดข้อห้ามเป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นการห้ามบุคคลทั่วไป ดำเนินการประกาศหรือโฆษณาว่าสามารถแก้ไขข้อมูลให้แตกต่างจากที่บริษัทข้อมูลเครดิตจัดเก็บ และห้ามมิให้ทำข้อตกลงหรือกระทำการใด ๆ ที่มีผลเป็นการกีดกันหรือขัดขวางการให้ข้อมูลเครดิตแก่บริษัทข้อมูลเครดิตหรือการใช้ข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือทำให้เกิดการผูกขาดในการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต

เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดให้การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตจะต้องมีการขอใบอนุญาต และทำการจัดตั้งตามรูปแบบที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ทั้งนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นกรณีที่รัฐยังคงใช้แนวความคิดเดิมที่คิดว่ารัฐจะต้องเข้ามาควบคุมกิจการของเอกชน เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของ ส่วนรวม ซึ่งตามแนวความคิดดังกล่าว หากมองในมุมมองภาครัฐจะให้เห็นได้ว่าการกำหนด เช่นนี้เป็นการปลอดภัยต่อการก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจได้ ซึ่งก็คือผลประโยชน์ ในด้านการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้เป็นอย่างดี แต่หากมองในแง่มุมมองของภาคเอกชนแล้ว การที่จะให้เอกชนเข้ามาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ กล่าวคือ การที่เอกชนจะเริ่มดำเนินการอย่างใดตามที่รัฐกำหนด เอกชนนั้นจะต้องถูกบังคับให้ต้องมาขอใบอนุญาตจากภาครัฐ ซึ่งหากภาครัฐไม่อนุญาตก็จะทำให้เอกชนนั้นต้องล้มเลิกการดำเนินการนั้นไปในที่สุด เพราะหากยังขึ้นดำเนินการต่อไปก็จะมีคามผิด

ได้ในที่สุด เช่นนี้ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการที่จะตัดสินใจประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตขึ้น ภายในประเทศไทย เพราะการประกอบธุรกิจที่มีความยุ่งยาก และขาดความเป็นอิสระในการตัดสินใจจะทำให้ไม่เกิดการแข่งขันในเชิงธุรกิจ และขาดแรงจูงใจในการพัฒนาธุรกิจประเภทนี้ ให้ดีขึ้นได้ เพราะจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมที่มีเงื่อนไขที่มีความเคร่งครัด และขาดการผ่อนปรนตลอดเวลานั่นเอง

2.2 ปัญหาการขาดแรงจูงใจในการจัดให้มีธุรกิจข้อมูลเครดิตที่สมบูรณ์ ทั้งระบบอันเนื่องมาจาก

2.2.1 ความเคร่งครัดในการควบคุม และการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 พบว่าโทษกำหนดไว้ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดไว้ทั้งทางแพ่ง และทางอาญา ดังนี้

(1) โทษทางแพ่ง คือ มาตรา 41 ได้กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่ผู้อื่น หรือเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องแต่มิใช่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิก ผู้ใช้บริการ หรือเจ้าของข้อมูล บริษัทข้อมูลเครดิต ต้องรับผิดชอบค่าเสียหายเพื่อการนั้น

(2) โทษทางอาญา หมวด 8 ว่าด้วยบทกำหนดโทษได้กำหนดโทษทางอาญาไว้ตั้งแต่มาตรา 42 ถึงมาตรา 64 โดยมีโทษปรับ และจำคุกในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไว้โดยละเอียดในฐานความคิดต่าง ๆ

ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ มีความรุนแรงมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษทางอาญาที่มีทั้งโทษปรับ และจำคุก ดังเช่น

มาตรา 48 บัญญัติว่า “สมาชิกผู้ใดไม่ส่งข้อมูลของลูกค้าของตนแก่บริษัทข้อมูลเครดิตที่ตนเป็นสมาชิกต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

สมาชิกผู้ใดไม่แจ้งให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือไม่แจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา 18 หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าโทษจากการไม่แจ้งให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต ภายในระยะเวลาที่กำหนด จะมีโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับโทษทางอาญาในกรณีที่เป็นการก่ออาชญากรรมต่อชีวิตของบุคคล ซึ่งเป็นความผิดที่มีอยู่ในตัว เทียบได้ใกล้เคียงกับความผิดฐานประมาททำให้อื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท มาตรา 291 ตามประมวลกฎหมายอาญา ทั้งที่การฝ่าฝืนบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 นี้เป็นเพียงการกระทำความผิดในทางธุรกิจ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายมิใช่ความผิดที่มีอยู่ในตัว หรือมิใช่เป็นการก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรง

เมื่อพิจารณาแล้วผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดให้มีโทษที่รุนแรงโดยไม่คำนึงการกระทำที่เป็นฐานของความผิดนั้นจำทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม และส่งผลกระทบในทางจิตวิทยาในการที่จะสร้างระบบธุรกิจข้อมูลเครดิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งระบบได้ ทั้งนี้เนื่องจากกลไกหลักสำคัญของระบบธุรกิจข้อมูลเครดิต ซึ่งก็คือ สถาบันการเงินที่จะมีข้อมูลของลูกค้าผู้เป็นเจ้าของข้อมูล และบริษัทข้อมูลเครดิตซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักการเก็บรวบรวมบริหารจัดการประมวลผล และเก็บรักษาข้อมูลเครดิตนั้นบดทลงโทษที่มีความรุนแรง และหลักเกณฑ์ที่มีความเคร่งครัดจนเกินไป

2.2.2 ต้นทุนในการดำเนินการของธุรกิจข้อมูลเครดิตที่สูง

ตามที่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดถึงหน้าที่ของสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกบริษัทข้อมูลเครดิต และบริษัทข้อมูลเครดิตให้ต้องมีหน้าที่ในการรายงานข้อมูล สรุปได้ดังนี้

(1) หน้าที่ของบริษัทข้อมูลเครดิต มาตรา 17 (4) กำหนดให้บริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประมวลผลข้อมูลแทนจัดทำระบบการขอใช้ข้อมูลและระบบการรายงานข้อมูลตามปกติ หากไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษตามมาตรา 47 ซึ่งมีโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

(2) หน้าที่ของสถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกของบริษัทข้อมูลเครดิตมาตรา 18 กำหนดว่า ให้มีหน้าที่รายงานข้อมูลให้ทั้งบริษัทข้อมูลเครดิตที่ตนเป็นสมาชิก หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับโทษตามมาตรา 48 วรรคแรก ซึ่งมีโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และให้มีหน้าที่แจ้งเป็นหนังสือให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งไปภายในสามสิบวันนับแต่

วันที่ส่งข้อมูลให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องรับโทษตามมาตรา 48 วรรคสอง ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ห้าถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 พบว่ามีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลสามารถที่จะรับรู้ข้อมูลของตนที่เก็บรักษาไว้ที่บริษัทข้อมูลเครดิต และสิทธิในการตรวจสอบข้อมูลของตน ไว้ในมาตรา 25 อยู่แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นการเพียงพอที่จะทำให้เจ้าของข้อมูลเองทราบถึงข้อมูลเครดิตของตนว่า มีความถูกต้องหรือไม่ และหากมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลดังกล่าวก็สามารถที่จะขอได้ปีละ 1 ครั้ง โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ซึ่งก็คล้ายคลึงกับ FCRA ซึ่งกำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะสืบค้นเพิ่มข้อมูลของตนเองได้ โดยการร้องขอต่อหน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิต ได้เช่นกัน แต่มิได้มีการกำหนดให้หน่วยงานจัดทำรายงานข้อมูลเครดิตให้ต้องรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่เจ้าของข้อมูลอย่างเคร่งครัดไว้เหมือนพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดให้มีบทบัญญัติที่บังคับให้ต้องมีการรายงานข้อมูลเครดิตจากบริษัทข้อมูลเครดิตทุกปีให้กับบุคคลที่บริษัทข้อมูลเครดิตทำการจัดเก็บกับการที่กำหนดให้สถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลทราบถึงการจัดส่งข้อมูลของตนให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต เป็นการดำเนินการที่มีความซ้ำซ้อน เพราะในเบื้องต้นผู้เป็นเจ้าของข้อมูลจะทราบอยู่แล้วว่าข้อมูลเครดิตของตนอะไรบ้างที่ได้มีการรายงานเข้าไปที่บริษัท ข้อมูลเครดิตทุกครั้ง และหากบริษัทข้อมูลเครดิตต้องจัดทำรายงานให้ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลทราบ ทุกสิ้นปี ก็จะเป็นข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกัน และยังเป็นภาระก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ของบริษัทข้อมูลเครดิตที่เกินความจำเป็น หากจะกล่าวว่าเพื่อให้เจ้าของข้อมูลสามารถทราบ และตรวจสอบข้อมูลของตนได้นั้น ก็มีบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่เจ้าของข้อมูลอยู่แล้ว ที่จะสามารถขอตรวจสอบข้อมูลของตนเองที่อยู่บริษัทข้อมูลเครดิต

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นเป็นการวิเคราะห์ถึงปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงกฎหมาย และนอกจากนั้นยังมีปัญหาในเชิงการบริหารจัดการธุรกิจข้อมูลเครดิตอันเกิดจากพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ซึ่งในบทต่อไปผู้เขียนจะนำเอาบทวิเคราะห์ในบทนี้ไปทำการสรุปและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดแนวทางที่จะทำให้เกิดรูปแบบกฎหมายการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทยให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากการที่มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนมากขึ้น จนทำให้มีการนำระบบสินเชื่อเข้ามาใช้ทดแทน หรือสนับสนุนการขยายตัวในระบบเศรษฐกิจแทนการใช้เงินสด ดังนั้น จึงต้องทำให้มีการศึกษาถึงความหมายของเครดิต ซึ่งในปัจจุบันมีความหมายที่หลากหลาย โดยความหมายที่หลากหลายของเครดิตนั้น มาจากแง่มุมต่าง ๆ และวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ ตลอดจนจุดที่ต้องการเน้นย้ำ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้จำแนกคำจำกัดความของคำว่า “เครดิต” ออกเป็น 2 แง่มุม ดังนี้

1. ความหมายในแง่มุมทั่วไป เครดิต คือ สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) ซึ่งก็มีลักษณะเช่นเดียวกับเงิน (Money) ที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน แต่สิ่งที่ทำให้เครดิตต่างจากเงินก็คือ เครดิตมีการจำกัดในการใช้หรือการยอมรับ (Limited of Acceptance) ในขณะที่เงินไม่มีข้อจำกัดดังกล่าว

2. ความหมายในแง่มุมธุรกิจ เครดิตในเชิงธุรกิจ คือการแสดงถึงฐานะทางการเงินของบุคคลโดยพิจารณาว่าบุคคลผู้ขอเครดิตนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ และผู้ให้เครดิตให้ความไว้วางใจและยอมรับความเสี่ยงในอนาคตในกรณีที่ผู้ขอเครดิตไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดเวลาในอนาคตได้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความหมายเครดิตในเชิงธุรกิจ คือ การให้เครดิตในการซื้อขายสินค้าและบริการ การกู้ยืมหรือให้กู้ยืม โดยเจ้าหนี้หรือผู้ขาย (Creditor) ยอมให้ลูกหนี้ หรือผู้ซื้อ (Debtor) รับเอาสินค้าหรือบริการหรือเงินสดไปใช้ได้ก่อน โดยมีการกำหนดระยะเวลาหรือเรียกว่า “การขยายระยะเวลาของการชำระเงิน” ให้ผู้ขอเครดิต ผู้ซื้อหรือผู้กู้ยืมเงินมาชำระตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ การที่จะมีการตกลงหรือยอมรับให้มีเครดิตได้ระหว่างผู้ขายหรือผู้ให้กู้ยืมกับผู้ซื้อหรือผู้กู้ยืมเงินได้ก็ต่อเมื่อผู้ขอเครดิตมีฐานะทางเครดิตที่ดี คือ ผู้ขอเครดิตจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี มีความน่าเชื่อถือในเรื่องความสามารถในการชำระเงินตามกำหนดระยะเวลา

นอกจากนี้ เครดิตในเชิงธุรกิจยังหมายถึงความรวมถึง ตราสารสินเชื่อ (Credit instrument) ซึ่งก็คือ เครื่องมือทางการเงินซึ่งเกิดจากการค้าขายระหว่างผู้ขาย และผู้ซื้อ เช่น เช็ค ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น

เมื่อทราบถึงความหมายของเครดิตแล้วก็พบว่าปัจจัยสำคัญของการขอรับเครดิต หรือการได้มาซึ่งเครดิต คือ “ข้อมูลเครดิต” ซึ่งข้อมูลเครดิตนั้นจากการศึกษาสามารถสรุปความหมายได้ว่าข้อมูลเครดิต คือ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ขอเครดิต ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่สามารถชี้เฉพาะถึงตัวผู้ขอเครดิต และรวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางการเงิน ความน่าเชื่อถือทางการเงิน และการชำระหนี้ของผู้ขอเครดิต โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ให้เครดิตใช้ในการตัดสินใจให้เครดิต

ข้อมูลเครดิต เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจให้เครดิต ดังนั้น จึงถือได้ว่าข้อมูลเครดิตเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อทั้งผู้บริโภคร (ผู้ขอเครดิต) เพราะข้อมูลเครดิตที่ดีจะส่งผลให้ผู้ขอเครดิตได้รับการพิจารณาอนุมัติให้ได้รับเครดิตไปตามความประสงค์ และก่อให้เกิดการใช้เครดิตไปอย่างเหมาะสม ไม่เกินความจำเป็น ส่วนความสำคัญต่อองค์กรผู้ให้เครดิต คือ การที่องค์กรผู้ให้เครดิตสามารถนำมาวิเคราะห์ และตัดสินใจ ประเมินค่าความเสี่ยงในเครดิตของผู้ขอเครดิต ซึ่งการประเมินความเสี่ยงนี้จะแสดงถึงความน่าเชื่อถือ (Credit Worthiness) และฐานะทางการเงินของผู้ขอเครดิตในช่วงเวลานั้น ๆ และนอกจากนั้นยังสามารถทำให้ผู้ให้เครดิตพิจารณาได้ว่าควรจะให้เครดิตภายในวงเงินเท่าใด นอกจากนี้ ข้อมูลเครดิตยังเป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาสร้าง ควบคุม ให้เกิดวินัยในการใช้เครดิตที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้น ข้อมูลเครดิตจึงต้องมีความเพียงพอ ความทันสมัย ความถูกต้องแม่นยำ และความ เป็นระเบียบ จึงจะทำให้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการผิดนัดชำระหนี้ หนี้เสีย หรือหนี้สูญ

จากการที่เครดิตมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินการ หรือการประกอบธุรกิจในระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก และข้อมูลเครดิตก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพิจารณาให้เครดิต ดังนั้นจึงทำให้เกิดแนวความคิดในการจัดให้มีการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตขึ้นมาเพื่อให้มีหน้าที่ในการบริหารจัดการข้อมูลเครดิตทั้งระบบ

ด้วยเหตุนี้ ธุรกิจข้อมูลเครดิตจึงเกิดขึ้น ซึ่งจะมีหน่วยงานที่ดำเนินการที่เรียกกันว่า “Credit Bureau” เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับทั้งผู้ให้เครดิต และผู้ขอเครดิต ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในระบบเศรษฐกิจโดยมี Credit Bureau เป็นเสมือนศูนย์กลาง ควบคุมดูแลข้อมูลเครดิตที่รวบรวมอยู่ และเปิดเผยข้อมูลเครดิตเหล่านี้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ มีความละเอียดอ่อนมาก หากนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง จะก่อให้เกิดผลกระทบกับเจ้าของข้อมูลได้ ดังนั้น ข้อมูลเครดิตจึงต้องมีความเพียงพอ เหมาะสม และทันสมัย เพื่อที่จะใช้

ในการประกอบการตัดสินใจ นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงต้นทุน (cost) ของการได้มาซึ่งข้อมูลเครดิตด้วย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า Credit Bureau เปรียบได้กับ “ธนาคารกลางของข้อมูลเครดิต” ที่ทั้งผู้ให้เครดิตและผู้ขอเครดิตสามารถเข้ามาใช้บริการขอข้อมูลเครดิตของตน เพื่อปรับปรุงหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลของตนหรือสมาชิกในฐานะข้อมูลของ Credit Bureau เป็นข้อมูลที่ เป็นปัจจุบัน และถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาให้เครดิตหรือขอเครดิตของตนและสมาชิก

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าธุรกิจข้อมูลเครดิตมีประโยชน์ดังนี้

1. สร้างมาตรฐานของข้อมูลเครดิต ธุรกิจข้อมูลเครดิตก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเครดิตขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมี Credit Bureau เป็นธนาคารกลางของข้อมูล การที่มีหน่วยงานกลางเป็นผู้ดูแล และรวบรวมข้อมูลที่มาจากแหล่งต่าง ๆ ทำให้หน่วยงานกลางต้องกำหนดรูปแบบรายละเอียดของข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้เพื่อให้ข้อมูลเครดิตเหล่านี้เป็นข้อมูลที่พร้อมนำไปใช้งาน โดยข้อมูลเครดิตที่เป็นมาตรฐานถูกต้องและเป็นปัจจุบันเหล่านี้ จะก่อให้เกิดผลดีกับทั้งผู้ให้เครดิต และผู้ขอเครดิต

2. ลดความเสี่ยงและต้นทุนทางเศรษฐกิจ เมื่อข้อมูลเครดิตถูกรวบรวมไว้ในแหล่งเดียวกันอย่างเป็นระบบมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันแล้ว ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการใช้พิจารณาการให้หรือไม่ให้เครดิตกับผู้ขอเครดิต ซึ่งจะเป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยให้ผู้ให้เครดิตสามารถลดความเสี่ยง และลดค่าใช้จ่ายได้อย่างมหาศาล เนื่องจากข้อมูลเครดิตจะช่วยคัดกรอง และแสดงให้เห็นว่าผู้ขอเครดิตรายนี้เป็นผู้ขอเครดิตที่ด้อยคุณภาพ (Poor credit) มีแนวโน้มหรือมีความเสี่ยงที่จะผิดนัดชำระหนี้หรือไม่

ในด้านของผู้ขอเครดิต ธุรกิจข้อมูลเครดิต และ Credit Bureau ช่วยให้ผู้ขอเครดิตที่มีเครดิตดี สามารถขอเครดิตได้อย่างรวดเร็ว ลดต้นทุนค่าเสียโอกาส ตลอดจนทำให้ผู้ขอเครดิตสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้อย่างราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นการขอเครดิตเพื่อเริ่มต้นธุรกิจ คำจุนธุรกิจ หรือพัฒนาธุรกิจ เนื่องจากข้อมูลเครดิตสามารถส่งผ่านไปยังผู้ให้เครดิตที่ร้องขอข้อมูลได้ในทันที ลดระยะเวลาในการพิจารณาเครดิตของผู้ขอเครดิตลง เพราะในโลกธุรกิจ เวลาทุกนาทีมีค่า และมีต้นทุน

3. ส่งเสริมการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือ เมื่อธุรกิจข้อมูลเครดิตช่วยลดความเสี่ยงและต้นทุนในการดำเนินการของทั้งผู้ให้เครดิตและผู้ขอเครดิต ทำให้ผู้ให้เครดิตและผู้ขอเครดิต มีทุนในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น และธุรกิจข้อมูลเครดิตยังช่วยในการเคลื่อนย้ายทุนจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่ง เช่น จากแหล่งที่ไม่มีความต้องการทุน ไปยังแหล่งที่มีความ

ต้องการใช้ทุน โดยข้อมูลเครดิตทำหน้าที่เป็นปัจจัยสนับสนุนในการตัดสินใจ สร้างความเชื่อมั่นให้กับเจ้าของทุนว่าการเคลื่อนย้ายทุนดังกล่าวจะได้รับทุนคืน พร้อมค่าตอบแทนในการใช้ทุนนั้น ในภาพรวม จะเห็นได้ว่า ธุรกิจข้อมูลเครดิตเข้ามาช่วยให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และราบรื่นขึ้น

ในอดีตประเทศไทยได้มีธุรกิจข้อมูลเครดิตเกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. 2504 โดยสมาคมธนาคารไทย กับธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ร่วมหารือและจัดให้มี “ศูนย์ทะเบียนเครดิตกลาง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีแหล่งกลางสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าธนาคารพาณิชย์ และเพื่อลดความเสี่ยงในการให้กู้และป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับธนาคารพาณิชย์ โดยข้อมูลของลูกค้าธนาคารพาณิชย์จะเป็นข้อมูลของลูกค้าที่ทำการกู้ยืม หรือขอสินเชื่อจากธนาคาร ตั้งแต่ 2 ธนาคารขึ้นไป โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลของลูกค้าหนึ่งจะเป็นการเปิดเผยเฉพาะแต่กับธนาคารพาณิชย์ผู้เป็นเจ้าของหนี้เท่านั้น

แต่อย่างไรก็ดี แม้ว่าประเทศไทยจะมีการพัฒนาธุรกิจข้อมูลเครดิตมานานแล้วก็ตาม แต่ก็มีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ซึ่งปัญหาหลัก ๆ มีดังนี้

1. ปัญหาแหล่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เช่น การขาดความร่วมมือของธนาคารพาณิชย์ คือ การได้รับข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์มักจะไม่ได้รายละเอียดตามที่ต้องการ เพราะธนาคารยังต้องรักษาความลับของลูกค้า ดังนั้น ข้อมูลที่ได้มามักจะไม่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาวิเคราะห์การให้เครดิตขององค์กรผู้พิจารณา

2. ปัญหาความล่าช้าของข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลอย่างไม่เป็นระบบ เนื่องจากองค์กรผู้เป็นเจ้าของข้อมูลต่าง ๆ ขาดความเอาใจใส่ในการทำให้ข้อมูลต่าง ๆ ทันต่อเหตุการณ์ และยังขาดการวางระบบการจัดเก็บ และการค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย และสะดวกต่อการสืบค้น

3. ปัญหาการขาดองค์กรที่มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิต และจัดระดับของสินเชื่อที่บริษัท ธนาคาร สถาบันทางการเงินต่าง ๆ จะสามารถนำมาใช้อ้างอิงได้อย่างน่าเชื่อถือ เจ้าหนี้รายอื่นไม่เต็มใจให้ข้อมูลเพราะอาจเป็นปัญหาเรื่องการแข่งขันทางการค้า

4. ปัญหาการขาดความเข้าใจในระบบข้อมูลสินเชื่อของผู้ขอสินเชื่อ (ลูกค้า) ซึ่งลูกค้าของสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่าการนำเอาข้อมูลดังกล่าวไปแล้วจะกระทบต่อตนทั้งเรื่องของการประเมินภาษี และผลกระทบในแง่ร้ายต่าง ๆ อาทิ การได้รับ

ข้อมูลที่ไม่ต้องการ (การขายโฆษณาทาง Internet) การล่วงละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล การได้รับความยุ่งยากต่าง ๆ ตามมาจากการให้ข้อมูลไปนี้ ทำให้ลูกค้ามักจะไม่ค่อยให้ข้อมูลที่ถูกต้องแท้จริง

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้รัฐบาลในขณะนั้น เกิดแนวความคิดในการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อรองรับการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตให้เป็น รูปธรรมและสามารถนำมาใช้บังคับเพื่อให้การบริหารจัดการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเครดิตที่มีความถูกต้อง เป็นธรรม และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง พร้อมกันนี้ก็ได้นำมาซึ่งการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลควบคู่กันไป จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ขึ้นมาบังคับใช้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

ประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำธุรกรรม ข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ เนื่องมาจากการให้กู้ยืมหรือการให้เครดิตของสถาบันการเงินจำเป็นต้องมีข้อมูล เกี่ยวกับฐานะทางการเงิน และประวัติการชำระหนี้ของลูกค้าเป็นอย่างดี แต่ก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัตินี้ได้เกิดปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลเครดิตที่ไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ จึงทำให้ส่งผลให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น จึงเป็นการกระทบต่อความมั่นคงแก่สถาบันการเงิน และระบบสถาบันการเงินโดยรวม ดังนั้น การตราพระราชบัญญัตินี้จึงเป็นการบังคับใช้ต่อผู้ประกอบการธุรกิจข้อมูลเครดิตเป็นสำคัญ และให้ความคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของข้อมูลเครดิต

การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาต และความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยจัดตั้งในรูปบริษัท “จำกัด” หรือ “จำกัด (มหาชน)” แล้วแต่กรณี โดยการดำเนินการจัดการข้อมูลเครดิตสามารถดำเนินการโดยภาคเอกชนได้ และให้มีคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต กระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล

การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล ภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งถึงสิทธิของเจ้าของข้อมูลว่ามีสิทธิที่จะรับรู้การเก็บรักษาข้อมูลของตนที่บริษัทข้อมูลเครดิตจัดเก็บสิทธิที่จะตรวจสอบ ได้แย้ง และขอแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้องในรายงานข้อมูลของตน และให้บริษัทข้อมูลเครดิต หรือสมาชิก (สถาบันการเงิน) ของบริษัทข้อมูลเครดิตพิจารณาคำขอและตรวจสอบข้อมูลนั้นโดยเร็ว และแจ้งผลการตรวจสอบหรือผลการแก้ไขข้อมูล พร้อมเหตุผลให้เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ

โดยการตรวจสอบข้อมูลนี้เจ้าของข้อมูลอาจเสียค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ ไม่เกินสองร้อยบาทถ้วน และบริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิกเห็นว่าข้อมูลไม่ถูกต้องด้วยเหตุใด ให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องโดยเร็ว และต้องแจ้งข้อมูลที่แก้ไขให้แก่แหล่งข้อมูลสมาชิกหรือผู้ใช้บริการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องต่อไปด้วย แต่หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ให้ทำการบันทึกข้อโต้แย้งไว้ในรายงานข้อมูลของเจ้าของข้อมูลด้วย และหากกรณีที่มีการปฏิเสธสิทธิในการขอเครดิต เจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะทราบถึงเหตุแห่งการปฏิเสธคำขอเครดิต หรือบริการจากสถาบันการเงิน รวมทั้งแหล่งที่มาของข้อมูลให้เจ้าของข้อมูลทราบโดยเป็นหนังสือและเจ้าของข้อมูลมีสิทธิที่จะทำการตรวจสอบข้อมูลในกรณีนี้ได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหากเจ้าของข้อมูลใช้สิทธิขอตรวจสอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำปฏิเสธการขอสินเชื่อหรือการดำเนินการอื่นใดนั้น นอกจากนั้น เจ้าของข้อมูลยังมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการในกรณีของการโต้แย้งความไม่ถูกต้องของข้อมูล และการถูกปฏิเสธสิทธิการขอเครดิตของเจ้าของข้อมูลได้

ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตจึงเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นให้ความคุ้มครองแก่ตัวเจ้าของข้อมูล เป็นการแยกต่างหากจากการจัดการข้อมูลเครดิต

หลักการของการเปิดเผยข้อมูลภายใต้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 โดยหลักจะห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิตทำการเปิดเผยข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่ผู้ใช้บริการ หรือสมาชิก เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูล และจะต้องเป็นกรณีที่ผู้ใช้ข้อมูล หรือสมาชิกประสงค์จะใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ให้สินเชื่อ รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิตเท่านั้น นอกจากนี้ยังห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูล หรือบุคคลซึ่งทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ หรือซึ่งรู้ข้อมูลจากบุคคลต่างๆ ที่รู้หรือได้รับทราบข้อมูลตามกฎหมาย ทำการเปิดเผยข้อมูล

นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นให้สามารถเปิดเผยข้อมูลในรายงานข้อมูลเครดิตโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลได้เฉพาะกรณี คือ ที่มีคำสั่งศาล หรือตามหมายศาล กรณีที่มีหนังสือจากพนักงานสอบสวนความผิดอาญา จากกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบสถาบันการเงิน จากบรรษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย หรือนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะสินทรัพย์ที่นำมาแปลงเป็นหลักทรัพย์ หรือจากบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน หรือบรรษัทบริหาร

สินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินราคาสินทรัพย์ที่รับซื้อหรือรับโอน และเมื่อได้มีการเปิดเผยแล้ว ให้บริษัทข้อมูลเครดิตแจ้งเป็นหนังสือแก่เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดเผยหรือให้ข้อมูล และสถาบันการเงินให้ทราบ

การกำกับดูแลบริษัทข้อมูลเครดิตภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต” ให้มีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจข้อมูลทั้งระบบ และนอกจากนี้ยังมีการให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการให้มีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากเจ้าของข้อมูลเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามแต่กรณี กำกับการทำงานของบริษัทข้อมูลเครดิตผู้ประมวลผลข้อมูล หรือผู้กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลประสานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล หรือตรวจสอบสถาบันการเงิน ผู้ให้บริการหรือบุคคลอื่นใด ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือเมื่อมีผู้ร้องขอตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย พระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะเพื่อสร้างองค์กรขึ้นมากำกับดูแล คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งกรรมการจะเป็นบุคคลที่มาจากผู้แทนของส่วนราชการ

การกำหนดในเรื่องของบทลงโทษภายใต้พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ทั้งทางแพ่ง โดยให้มีการชดเชยค่าเสียหาย ในกรณีบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่ผู้อื่น หรือเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องแต่มิใช่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ส่วนโทษในทางอาญาได้กำหนดไว้หลากหลายโดยมีการกำหนดโทษในแต่ละฐานไว้ ซึ่งโทษทางอาญามีทั้งโทษปรับ และจำคุก และมีมาตรการทางปกครอง โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตพิจารณาสั่งพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ขึ้นมาบังคับใช้ แต่ยังคงขาดความสมบูรณ์บางประการ และในบางกรณียังไม่เหมาะสมในการนำมาปฏิบัติ หากมิได้มีการพัฒนา ปรับปรุง อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคล

จากข้อสันนิษฐานขอบเขตความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคลไว้ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ไว้อย่างกว้างขวางว่าหากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลให้ กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคล ได้รับความผิดในคดีนั้น ๆ ด้วย จึงกินความรวมไปถึงผู้บริหารในทุกระดับซึ่งโดยสภาพความเป็นจริงแล้วบุคคลเหล่านี้อาจไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด หรือกำหนดนโยบายในการกระทำความผิด และในคราวอาจทำให้ผู้บริหารบางรายไม่ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคล จึงขาดความสัมพันธ์อย่างสมเหตุผล ซึ่งถือว่าไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกสันนิษฐานว่ากระทำความผิด ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้ควรมีการกำหนดถึงตัวบุคคล ซึ่งจะต้องถูกสันนิษฐานให้รับผิดชอบจำกัเฉพาะผู้บริหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกระทำความผิด หรือกำหนดนโยบาย และควบคุมการบริหารงานของนิติบุคคล

ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงมาตรา 64 ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ดังนี้

(1) เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวางข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคลที่ชอบธรรม และหลักความสัมพันธ์อย่างสมเหตุผลไว้ ดังนี้

“ มาตรา 64 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือ ยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว” เป็น “ในกรณีที่นิติบุคคลต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงต้องรับโทษตามบทบัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย....”

(2) เพิ่มเติมบทบัญญัติที่มีข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคล ด้วยการกำหนดให้มีการสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของผู้บริหารนิติบุคคลไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นฐานความผิดที่เหมาะสม ดังเช่น ในพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ กำหนดว่า “ถ้านิติบุคคลกระทำความผิด ไม่ว่านิติบุคคลนั้นจะต้องรับโทษเท่าใด ผู้บริหาร

ของนิติบุคคลนั้น หรือของชนาการนั้น ก็จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท¹

(3) กำหนดเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับเงื่อนไขของการรับผิดชอบของผู้บริหารนิติบุคคล โดยกำหนดให้ผู้บริหารนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบเมื่อนิติบุคคลถูกพิพากษาให้เป็นผู้กระทำความผิดและศาลพิพากษาลงโทษนิติบุคคลแล้ว ทั้งนี้ ก็ยังคงต้องกำหนดข้อยกเว้นให้ผู้บริหารนิติบุคคลสามารถที่จะทำการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองได้

(4) กำหนดบทบัญญัติในประเด็นของภาระการพิสูจน์ของผู้บริหารนิติบุคคลให้สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของผู้กระทำความผิดว่าโดยจะถือว่าทุกคนบริสุทธิ์ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้อย่างสิ้นเชิงว่าบุคคลนั้นกระทำความผิด ดังนั้น ในกรณีความรับผิดของผู้บริหารนิติบุคคลควรกำหนดในเรื่องภาระการพิสูจน์ว่า “เมื่อนิติบุคคลกระทำความผิดแล้ว ให้กรรมการผู้จัดการ หุ่นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการเรื่องนั้น ๆ ต้องรับโทษ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นเป็นใจ หรือมิได้ป้องกันตามสมควรในการที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดของนิติบุคคล”

2. แนวทางการกำหนดการให้ความยินยอมให้เปิดเผยข้อมูล

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ที่มีการกำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลเป็นหนังสือก่อน ซึ่งเป็นการนำเอาการแสดงเจตนาให้ความยินยอมเป็นหนังสือมาเป็นหลักในการรักษาความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล ซึ่งโดยหลักการแล้วถือเป็นหลักการที่มีความเหมาะสม และชอบธรรมแก่เจ้าของข้อมูล แต่ในทางกลับกัน การนำเอาการแสดงเจตนาให้ความยินยอมโดยต้องทำเป็นหนังสือมาเป็นหลักก็กลับก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อเจ้าของข้อมูลในอีกด้านหนึ่ง คือการก่อให้เกิดแนวปฏิบัติของสถาบันการเงินต่างๆ ที่เจ้าของข้อมูลเป็นลูกค้าที่จะต้องเข้าไปขอรับเครดิต ซึ่งทางธุรกิจถือว่าเจ้าของข้อมูลในฐานะผู้ขอเครดิตมีอำนาจการต่อรองที่น้อยกว่าสถาบันการเงินผู้ให้เครดิต ดังนั้น จึงเป็นช่องทางที่ทำให้สถาบันการเงินที่ถูก

¹ พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 46 ทวิ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ใดกระทำความผิดตามมาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 44 หรือมาตรา 45 กรรมการของธนาคารพาณิชย์นั้น หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของธนาคารพาณิชย์นั้นด้วย”

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีหน้าที่ต้องรายงานข้อมูลเครดิตของลูกค้าให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิตดำเนินการจัดทำสัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คน และเป็นการป้องกันความรับผิดที่ตนจะได้รับหากมิได้ทำการรายงานข้อมูลเครดิตของลูกค้าของตนให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิตในกรณีที่ลูกค้าไม่ให้ความยินยอม ดังนั้น หากขอความยินยอมเป็นรายบุคคลไปจะทำให้เกิดความยุ่งยากแก่สถาบันการเงิน ยิ่งไปกว่านั้นในสัญญามาตรฐานหรือสัญญาสำเร็จรูปในเรื่องของการขอกู้ยืมเงิน หรือสินเชื่อได้มีการกำหนดข้อความที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลอย่างมาก ดังเช่น “.....แม้สัญญาหรือใบสมัครนี้จะยังคงมีผลบังคับหรือไม่ก็ตาม ข้าพเจ้ายินยอมโดยตลอดไปให้บริษัทและบริษัทข้อมูลเครดิตทุกบริษัทที่มีสิทธิที่จะเปิดเผย และใช้ข้อมูลของข้าพเจ้าแก่บริษัทข้อมูลเครดิตทุกบริษัท ตลอดจนสมาชิกอื่นๆ ของบริษัทข้อมูลเครดิต โดยการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 อีกทั้งให้ความยินยอมนี้มีผลต่อบรรดาข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ก่อนวันลงนามในหนังสือนี้ด้วย พร้อมกันนี้ ข้าพเจ้าตกลงให้ความยินยอมโดยตลอดไปว่าให้บริษัทที่มีสิทธิที่จะเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลของข้าพเจ้าที่ไว้กับบริษัททั้งในใบสมัครหรือทางการสื่อสารใดๆ แก่บุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ต่อข้าพเจ้าในการวิเคราะห์และการติดตามสินเชื่อของบริษัท.....” ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการกำหนดเงื่อนไขไว้ล่วงหน้าว่าผู้ที่ขอกู้เงินจะต้องให้ความยินยอมให้สถาบันการเงินนั้นเปิดเผยข้อมูลของเจ้าของข้อมูลที่เป็นผู้ขอกู้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต แต่ยังล่วงไปถึงการกระทำการแทนบริษัทข้อมูลเครดิตที่กำหนดว่าลูกค้าให้ความยินยอมให้บริษัทข้อมูลเครดิตเปิดเผยข้อมูลของตนได้

เมื่อพิจารณาแล้วจึงเห็นได้ว่า นี่เป็นช่องโหว่ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ อันเนื่องมาจากการกำหนดไว้เพียงแต่ว่าการที่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือสถาบันการเงินจะทำการเปิดเผยข้อมูลได้จะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล โดยมีได้มีการกำหนดมาตรการใด ๆ ที่จะมาป้องปรามผลกระทบที่จะเกิดแก่เจ้าของข้อมูลในทางสัญญาที่ตัวเจ้าของข้อมูลในฐานะผู้ขอสินเชื่อมีอำนาจในการต่อรองตั้งแต่เริ่มต้นดีกว่าสถาบันการเงิน

ผู้เขียนจึงเห็นควรมีบทบัญญัติเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 เพื่อก่อให้เกิดความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูลในฐานะของคู่สัญญามาตรฐาน หรือสัญญาสำเร็จรูปที่มีอำนาจในการต่อรองดีกว่าสถาบันการเงิน เช่น การกำหนดให้การแสดงเจตนาให้ความยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลจะต้องเป็นความยินยอมในแต่ละครั้งของการขอเปิดเผยข้อมูลเครดิตมิใช่เป็นการยินยอมล่วงหน้าในระยะยาวอย่างไม่มีกำหนด และการให้ความยินยอมจะต้องเป็นการให้ความยินยอมโดยต้องระบุไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่ามอบให้ผู้ใดมีอำนาจ

ในการเปิดเผยข้อมูลของตน มิใช่การยินยอมแบบกว้างขวางดังเช่นที่สถาบันการเงินในปัจจุบันได้ปฏิบัติกันอยู่

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการธุรกิจข้อมูลเครดิตในประเทศไทย

จากการศึกษาถึงในทางการบริหารจัดการธุรกิจข้อมูลเครดิตอันเกิดจากพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 อันเนื่องมาจาก

3.1 ปัญหาที่เกิดจากการแทรกแซง และการควบคุมที่เคร่งครัด ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

ผู้เขียนเห็นว่าจากการที่พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตต้องขอใบอนุญาต และได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และกำหนดรูปแบบการประกอบธุรกิจไว้ในลักษณะของบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน ทั้งนี้ จะต้องเป็นการดำเนินธุรกิจที่อยู่ภายใต้ข้อบังคับของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ผู้ประกอบการธุรกิจข้อมูลเครดิตจะต้องได้รับโทษ

ดังนั้น จากที่ได้ศึกษาจึงพบว่า การดำเนินการภายใต้อำนาจพระราชบัญญัตินี้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนด การควบคุมที่มีความเคร่งครัดที่มากเกินไป และเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ที่ต้องการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ตัดสินใจที่จะไม่ประกอบธุรกิจดังกล่าว หรือหากรัฐไม่ให้อำนาจ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไม่เห็นชอบด้วยแล้ว ก็จะทำให้โครงการที่จะดำเนินธุรกิจข้อมูลเครดิตของผู้ประกอบการนั้นไม่อาจดำเนินธุรกิจได้ต่อไป

ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการปรับเปลี่ยนแนวความคิดในการตรากฎหมายเสียใหม่ โดยแทนที่จะตรากฎหมายที่มุ่งให้รัฐมีอำนาจในการควบคุมหน่วยงาน ควรจะเปลี่ยนแนวความคิดเป็นการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อการกำกับดูแล โดยปล่อยให้กลไกทางตลาดควบคุมกันและกันเอง เพียงแต่รัฐมีหน้าที่ในการกำกับดูแล เช่น การออกกฎ ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์ที่ให้รัฐมีอำนาจในการกำกับดูแล และตรวจสอบการทำงานดีกว่า

3.2 ปัญหาการขาดแรงจูงใจในการจัดให้มีธุรกิจข้อมูลเครดิตที่สมบูรณ์

ทั้งระบบอันเนื่องมาจากความเคร่งครัดในการควบคุม และการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง และต้นทุนในการดำเนินการของธุรกิจข้อมูลเครดิตที่สูง ซึ่งเป็นภาระที่หนักสำหรับการบริหารจัดการของการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตดังนี้

3.2.1 แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับโทษให้มีลำดับความรุนแรงที่เหมาะสมกับการกระทำความผิด และเห็นควรให้มีแต่เฉพาะโทษปรับเท่านั้น ไม่ควรมีโทษจำคุกเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด

3.2.2 เพิ่มเติมบทบัญญัติที่ให้การผ่อนปรนการกระทำที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ และเงื่อนไขตามกฎหมาย และตามที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิตกำหนด โดยอาจจะมีการผ่อนปรนด้วยการขยายระยะเวลาในการจัดส่งข้อมูลออกไปจากเดิม หากบริษัทข้อมูลเครดิต หรือสถาบันการเงินมีความจำเป็น

3.2.3 แก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดส่งข้อมูลให้แก่เจ้าของข้อมูล โดยตัดบทบังคับที่ต้องให้บริษัทข้อมูลเครดิตรายงานข้อมูลเครดิตให้แก่เจ้าของข้อมูลปีละ 1 ครั้งออก ทั้งนี้เนื่องจากถึงอย่างไรเจ้าของข้อมูลก็ทราบจากสถาบันการเงินที่เจ้าของเป็นลูกค้ายอยู่แล้วเพราะบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถาบันการเงินที่เป็นสมาชิกนั้นจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบเป็นหนังสือภายใน 30 วันนับแต่วันที่จัดส่งข้อมูลเครดิตของลูกค้ายของตนให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต และนอกจากนั้นตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 ยังได้กำหนดให้สิทธิแก่ตัวเจ้าของข้อมูลที่จะสามารถขอตรวจสอบข้อมูลของตนได้จากบริษัทข้อมูลเครดิตได้อยู่แล้วเช่นกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กงจักร โพธิ์พร้อม. ปัญหาทางกฎหมายมหาชนบางประการเกี่ยวกับการควบคุมการใช้ข่าวสารโดยเครื่องคอมพิวเตอร์.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2534. ราชกิจจานุเบกษา 108 (11 กรกฎาคม 2535) : 578.

กิตติพันธ์ เกียรติสุนทร. มาตรการทางอาญาในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2526. ราชกิจจานุเบกษา 100 (14 กรกฎาคม 2526): 1.

ข้อบังคับสภานายความว่าด้วยมารยาททนายความ พ.ศ. 2529. ราชกิจจานุเบกษา 103 (18 กุมภาพันธ์ 2529): 10.

คณะกรรมการกฤษฎีกา. บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายตามการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545. <http://www.krisdika.go.th>. (เรื่องเสร็จ 248/2546): 1 – 5.

ณัฐนันท์ อัสวเลิศศักดิ์ และคณะ. การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของประเทศสหรัฐอเมริกา. เอกสารจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

ดารณี พุทธิวิบูลย์. การจัดการสินเชื่อ (Credit Management). กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชาชน, 2531.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. ราชกิจจานุเบกษา 109 (8 เมษายน 2535): 56.

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. ราชกิจจานุเบกษา 96 (25 มีนาคม 2522): 1.

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534. ราชกิจจานุเบกษา 108 (22 พฤศจิกายน 2534): 105.

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505. ราชกิจจานุเบกษา 96 (7 มีนาคม 2522): 27 – 28.

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา 119 (13 พฤศจิกายน 2545): 1 – 19.

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540. ราชกิจจานุเบกษา 114 (10 กันยายน 2540): 1.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522. ราชกิจจานุเบกษา 96 (4 มกราคม 2522): 20.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539. ราชกิจจานุเบกษา 113 (14 พฤศจิกายน 2539): 1.

- พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535. ราชกิจจานุเบกษา 109 (16 มีนาคม 2535): 10.
- พิชิตพล เอี่ยมมงคลชัย และฤทธิชัย งดงาม. เจาะลึกกฎหมายเครดิตบูโร แบนก์/ลูกค้าใครได้ใครเสีย. วารสารข่าวการธนาคาร. ปีที่ 22 ฉบับที่ 250 (กุมภาพันธ์ 2546): 157, 162.
- พิชิตพล เอี่ยมมงคลชัย และฤทธิชัย งดงาม. สิทธิของผู้ถือบัตรเครดิตภายใต้กฎหมายใหม่. วารสารข่าวการธนาคาร. ปีที่ 22 ฉบับที่ 250 (กุมภาพันธ์ 2546): 158, 160.3
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. การบริหารสินเชื่อ (Credit Management). กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์ เดือนตุลาคม, 2544.
- มารุต บุณนาค. “เสรีภาพในการผูกในสหรัฐอเมริกา” วารสารนิติศาสตร์. เล่ม 4, ตอน 1-4 (2515):30.
- รศ. ดร. มนต์รี รูปสุวรรณ และคณะ. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ วิทยุชน จำกัด, 2542.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. ราชกิจจานุเบกษา 114 (19 ตุลาคม 2540): 7.
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์. เทคนิคการบริหารเครดิตอย่างมีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ในการบริหารหนี้ที่มีปัญหา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมนิติการบัญชีและภาษีอากร จำกัด, 2531.
- วานิช พลวงกาญจน์. คู่มือการบริหารสินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : สมานการพิมพ์, 2541.
- วิสาร พันธุนิ. กฎหมายและ จริยธรรมสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2532.
- วีระพงษ์ บึงไกร. การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- เมธี ดุลยจินดา, ศาสตราจารย์ ดร. เครดิตธนาคาร และเครื่องมือเครดิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2519.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. กรุงเทพมหานคร, สำนักงานเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์, 2540.
- สมชาย ชินถาวรสกุล. “AMC กับ การแก้ปัญหาธนาคารพาณิชย์ไทย”. งานวิจัยเฉพาะเรื่อง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, (มกราคม 2544) : 17 – 65.
- สังเวียน อินทร์วิชัย. การวิเคราะห์เครดิตและการเงิน. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษร เสรี.
- สัมมา คีตสิน. บ. ข้อมูลเครดิตกลางพีดีเอ็มร้อย ตั้งเป้าขยายสมาชิกเป็น 40 ราย. วารสารข่าวการธนาคาร. ปีที่ 22 ฉบับที่ 250 (กุมภาพันธ์ 2546): 199, 202 – 203.
- สุณี ศักกรนันท์. การบริหารเครดิต (Credit Management). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

สุนทรี่ สุนทรภาพรพล. การบริหารเครดิต (Credit Management). กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์ การพิมพ์, 2527.

สุรพล โอภาสเสถียร. ศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit Bureau) กับ SMEs (ตอนที่ 1). บรรษัทปริทรรศน์. (มกราคม 2542): 9 – 11.

สุรพล โอภาสเสถียร. ศูนย์ข้อมูลเครดิต (Credit Bureau) กับ SMEs (ตอนที่ 2). บรรษัทปริทรรศน์. (กุมภาพันธ์ 2542): 10 – 12.

ภาษาอังกฤษ

Austrian Government, Federal Act concerning the Protection of Personal Data (Datenschutzgesetz 2000 – DSG 2000) [Online]. Available from : <http://www.bka.gv.at/datenschutz/> [2004, February 23]

Backman, Theodore N. and Foster Ronald, S., Credit and Collection Management and Theory. (New York printed).

Chapin, Albert F. and Hassett, George, E., Credit and Collection : Principles and Practice. (New York : Mc Graw Hill Book Company Inc., 1960).

Cipherwar, Data Protection Directive [Online]. Available from : <http://www.cipherwar.com/news/00/europe.htm> [2003, September 28]

Data Protection Commissioner, Data Protection Act 1988 [Online]. Available from : <http://www.dataprivacy.ie/6ai.htm> [2004, January 12]

Data Protection Commissioner, EU Data Protection Directive [Online]. Available from : <http://www.dataprivacy.ie/4aii.htm> [2004, January 12]

Fabry, Josej., Data Protection in Europe National and International Development. Work Paper USA: (September 16 -20, 1979).

Getting Paid and Arnold S. Goldstein. Credit Information. New York: John Wiley & Sons.

Harold A. Wallace. Starting and Managing a Small ... Credit Bureau and Collection Service. Washington D.C. : small business administration.

Hotson, T. G., and Butteworth, J., “Chapter 2 : Credit Information”, Management of Trade Credit. (Great Britain : Billing & Sons Limited) : 5 – 19.

Johnson, J. F., Money and Currency. (Boston : Ginn & Company) : 9.

Korthals, A.H., Dutch Personal Data Protection Act [Online]. Available from : http://www.cbweb.nl/en/indexen/en_ind_wetten_wbp_wbp.htm [2003, December 15]

- Liberty Screening Services, LTD., Liberty Screening Services-We know the answer [Online]. Available from : <http://www.libertyscreening.com/page23.html> [2003, November 12]
- Myron J. Biggar, Practical Credit and Collections for Small Business :15.
- Portuguese Parliament, Act on the Protection of Personal Data [Online]. Available from : http://www.cnpd.pt/Leis/lei_6798en.htm [2004, February 14]
- R.M. Goode. Commercial Law. Great Britain : Hazell Watso & Viney Ltd, Aylesbury, Bucks, 1982.
- Rich's Enterprises, Fair Credit Reporting [Online]. Available from : <http://www.fair-credit-reporting.com/FCRA.html> [2003, December 7]
- Robert, C., Consumer And Business Credit Management : 3.
- Robert, H. Cole, Consumer and Commercial Credit Management. (USA : R.R. Donald & Sons Company, 1992).
- Sarah Carter, What is the current status regarding Europe's Data Protection laws, and transnational personal information data flows between Europe and the USA? [Online]. Available from : <http://www.itsecurity.com/asktecs/jun2201.htm> [2003, September 28]
- Singleton, S., Privacy and Human Rights : Comparing the United States to Europe [Online]. Available from : <http://www.cato.org/pubs/wtpapers/991202paper.html> [2003, September 28]
- Swedish Data Inspection Board, The Personal Data Act [Online]. Available from : http://www.datainspektionen.se/in_english/ [2003, December 5]
- The Electronic Commerce Forum, EcomForum's Analyses of Key Legislative Issues-Information Privacy [Online]. Available from : <http://www.econforum.org/privacy.html> [2003, September 28]
- The Federal Data Protection Commissioner, The Federal Data Protection Act [Online]. Available from : http://www.bfd.bund.de/information/engl_corner.html [2004, February 19]
- The World Bank Group, Directive of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data [Online]. Available from : http://econ.worldbank.org/programs/credit_reporting/topic/2350 [2003, December 5]
- United Kingdom Government, Data Protection Act 1998 [Online]. Available from : <http://www.hms.o.gov.uk/acts/acts1998/80029> [2003, June 6]

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติ

การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

พ.ศ.๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๕

เป็นปีที่ ๕๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่ง
มาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต
พ.ศ. ๒๕๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร.ก.เล่มที่ ๑๑๕ ตอนที่ ๑๑๔ ก วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน
๒๕๕๕)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้อมูล” หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงของข้อมูลเครดิตไม่ว่า
การสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้
จัดทำในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การ
บันทึกภาพ หรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏ
ได้

“การประมวลผลข้อมูล” หมายความว่า การปฏิบัติการใด ๆ กับข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการเก็บรวบรวมการบันทึก การจัดเรียบเรียง การเก็บรักษา การแก้ไขเพิ่มเติม การนำกลับมา การใช้ การเปิดเผย การพิมพ์ การทำให้เข้าถึง การลบหรือทำลายข้อมูล

“ผู้ควบคุมข้อมูล” หมายความว่า บุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือนิติบุคคลใดในภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเดียวหรือร่วมกับหน่วยงานอื่นซึ่งทำหน้าที่ควบคุมดูแลการประมวลผลข้อมูลหรือประมวลผลข้อมูลเอง

“ผู้ประมวลผลข้อมูล” หมายความว่า ผู้ควบคุมข้อมูลหรือบุคคลใด ๆ ซึ่งทำการประมวลผลข้อมูลในนามของผู้ควบคุมข้อมูลหรือบริษัทข้อมูลเครดิต

“ข้อมูลเครดิต” หมายความว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่ขอสินเชื่อ ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ถึงตัวลูกค้า และคุณสมบัติของลูกค้าที่ขอสินเชื่อ

(ก) กรณีบุคคลธรรมดา หมายถึง ชื่อ ที่อยู่ วันเดือนปีเกิด สถานภาพ การสมรส อาชีพ เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหนังสือเดินทาง และเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ถ้ามี)

(ข) กรณีนิติบุคคล หมายถึง ชื่อ สถานที่ตั้ง เลขที่ทะเบียนการจัดตั้งนิติบุคคล หรือเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

(๒) ประวัติการขอและการได้รับอนุมัติสินเชื่อ และการชำระสินเชื่อของลูกค้าที่ขอสินเชื่อรวมทั้งประวัติการชำระราคาสินค้าหรือบริการโดยบัตรเครดิต

“ข้อมูลห้ามจัดเก็บ” หมายความว่า ข้อมูลของบุคคลธรรมดาที่ไม่เกี่ยวกับการรับบริการ การขอสินเชื่อ หรือที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกรู้สึกหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลอย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

(๑) ลักษณะพิการทางร่างกาย

(๒) ลักษณะทางพันธุกรรม

(๓) ข้อมูลของบุคคลที่อยู่ในกระบวนการสอบสวนหรือพิจารณาคดีอาญา

(๔) ข้อมูลอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“สินเชื่อ” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงินหรือวงเงินในการให้กู้ยืม หรือให้ยืม หลักทรัพย์ให้เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อแบบลิสซิ่ง ค้ำประกัน รับอ่าวัด รับรองตัวเงิน ชื่อ ชื่อลดหรือรับช่วงซื้อลดตัวเงินเป็นเจ้าของหนี้ เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า หรือเป็นเจ้าของหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต การรับประกันเป็นลูกค้าเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ และธุรกรรมอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“บัตรเครดิต” หมายความว่า บัตรหรือสิ่งอื่นใดที่ผู้ประกอบการออกให้แก่ลูกค้าเพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิกถอนเงินสด โดยลูกค้า

ต้องชำระค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ดอกเบี้ย หรือค่าอื่นใด แต่ไม่รวมถึงบัตรที่ได้มีการชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรือค่าอื่นใดไว้ล่วงหน้าแล้ว

“ธุรกิจข้อมูลเครดิต” หมายความว่า กิจการเกี่ยวกับการควบคุมและหรือการประมวลผล ข้อมูลเครดิตเพื่อให้ข้อมูลเครดิตแก่สมาชิกหรือผู้ใช้บริการ

“บริษัท” หมายความว่า บริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบริษัท มหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด

“บริษัทข้อมูลเครดิต” หมายความว่า บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจข้อมูล เครดิต

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

“เจ้าของข้อมูล” หมายความว่า บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลใด ๆ ซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล หรือเป็นเจ้าของประวัติลูกค้าผู้ขอใช้บริการจากสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการขอสินเชื่อหรือบริการอื่นใด

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหรือดำเนิน กิจ การในราชอาณาจักร ดังนี้

- (๑) ธนาคารพาณิชย์
- (๒) บริษัทเงินทุน
- (๓) บริษัทหลักทรัพย์
- (๔) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์
- (๕) บริษัทประกันภัย
- (๖) บริษัทประกันชีวิต
- (๗) นิติบุคคลที่ให้บริการบัตรเครดิต
- (๘) นิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการทางการเงิน
- (๙) นิติบุคคลอื่นที่ประกอบกิจการให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติตามที่

คณะกรรมการประกาศกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สถาบันการเงินที่บริษัทข้อมูลเครดิตรับเข้าเป็นสมาชิก

“ผู้ใช้บริการ” หมายความว่า สมาชิก หรือนิติบุคคลที่ประกอบกิจการอันชอบด้วยกฎหมาย โดยให้สินเชื่อเป็นทางการค้าปกติ

“แหล่งข้อมูล” หมายความว่า บุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล แก่บริษัทข้อมูลเครดิต

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามการเสนอแนะของ คณะกรรมการให้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับกับการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลใดเพื่อประโยชน์ภายในคณะบุคคลหรือนิติบุคคลนั้นเป็นการเฉพาะหรือใช้ในกิจการตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การจัดตั้งบริษัทและการขอรับใบอนุญาต

มาตรา ๖ การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตจะกระทำได้อต่อเมื่อได้จัดตั้งในรูปบริษัทและได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรี

การจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

การขอความเห็นชอบ การให้ความเห็นชอบ การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗ บริษัทข้อมูลเครดิตต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ เกินกึ่งหนึ่งของทุนจดทะเบียนของบริษัทจำกัด หรือทุนชำระแล้วของบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

บริษัทข้อมูลเครดิตต้องไม่มีข้อบังคับที่ให้อำนาจคนต่างด้าวในการเสนอแต่งตั้งกรรมการบริหารส่วนใหญ่หรือมีอำนาจในการบริหารจัดการนิติบุคคลนั้นด้วยวิธีการอื่นใด

มาตรา ๘ บริษัทข้อมูลเครดิตต้องใช้คำนำหน้าชื่อว่า “บริษัทข้อมูลเครดิต” และคำว่า “จำกัด” หรือ “จำกัด (มหาชน)” แล้วแต่กรณี ต่อท้าย

หมวด ๒

การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

มาตรา ๙ ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากบริษัทข้อมูลเครดิตประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูลและผู้ประมวลผลข้อมูลจัดเก็บข้อมูลห้ามจัดเก็บ

มาตรา ๑๑ ห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากบริษัทข้อมูลเครดิตใช้ค่านำหน้าชื่อ หรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า “บริษัทข้อมูลเครดิต” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลที่ดำเนินการหรือประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรดำเนินกิจการ ทำการควบคุม หรือประมวลผลข้อมูลภายนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๑๓ ห้ามมิให้บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลดำเนินการประมวลผลข้อมูลที่มีอายุของข้อมูลเกินกว่าที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ผู้ใดประกาศหรือโฆษณาว่าสามารถแก้ไขข้อมูลให้แตกต่างจากที่บริษัทข้อมูลเครดิตจัดเก็บ

มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้บุคคลหรือนิติบุคคลใดทำข้อตกลงหรือกระทำการใด ๆ อันมีผลเป็นการกีดกันหรือขัดขวางการให้ข้อมูลเครดิตแก่บริษัทข้อมูลเครดิตหรือการใช้ข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือทำให้เกิดการผูกขาดในการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

หมวด ๓

สิทธิและหน้าที่ของ

บริษัทข้อมูลเครดิต สมาชิกและผู้ใช้บริการ

มาตรา ๑๖ บริษัทข้อมูลเครดิตต้องทำการประมวลผลข้อมูลจากสมาชิกหรือจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ในการประมวลผลข้อมูล บริษัทข้อมูลเครดิตหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประมวลผลข้อมูลแทน ต้องจัดให้มีระบบและข้อกำหนดดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- (๑) ระบบจำแนกข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้
- (๒) ระบบการแก้ไขข้อมูลให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และทันสมัยอยู่เสมอ
- (๓) ระบบรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูลเพื่อป้องกันมิให้มีการนำข้อมูลไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และมีให้ผู้ไม่มีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล รวมทั้งระบบป้องกันมิให้ข้อมูลถูกแก้ไข ทำให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยไม่ชอบหรือโดยไม่ได้รับอนุญาต

- (๔) ระบบการขอใช้ข้อมูลและระบบการรายงานข้อมูลตามปกติ
- (๕) ระบบการตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลของเจ้าของข้อมูล
- (๖) ระบบบันทึกและรายงานผลทุกครั้งเมื่อมีผู้เข้าถึงข้อมูล โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันที่มีการบันทึกของการเข้าถึงข้อมูลเพื่อให้เจ้าของข้อมูลตรวจสอบได้
- (๗) ระบบการทำลายข้อมูลที่มีอายุเกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด

(๘) ระบบหรือข้อกำหนดอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การจัดระบบและข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและประมวลผลข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตให้สมาชิกส่งข้อมูลของลูกค้าของตนแก่บริษัทข้อมูลเครดิตที่ตนเป็นสมาชิก และแจ้งเป็นหนังสือให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งข้อมูลแก่บริษัทข้อมูลเครดิตแต่การส่งข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของประวัติการชำระสินเชื่อ และประวัติการชำระราคาสินค้าหรือบริการโดยบัตรเครดิตให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต ให้สมาชิกแจ้งให้ลูกค้าของตนทราบตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๙ สมาชิกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รายงานและส่งข้อมูลตามมาตรา ๑๘ ให้บริษัทข้อมูลเครดิต และแจ้งให้ลูกค้าของตนทราบถึงการส่งข้อมูลนั้น โดยไม่เลือกปฏิบัติ

(๒) ส่งข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ ถ้ารู้ว่ามีข้อมูลไม่ถูกต้อง สมาชิกต้องแก้ไขและจัดส่งข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต

(๓) ในกรณีที่สมาชิกได้รับรายงานจากบริษัทข้อมูลเครดิตว่าเจ้าของข้อมูลเห็นว่าข้อมูลของตนมีอยู่นั้นไม่ถูกต้อง ให้สมาชิกดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่มีคำขอแก้ไข

(ข) รายงานผลการตรวจสอบให้บริษัทข้อมูลเครดิตทราบโดยเร็ว

(ค) หากข้อมูลนั้นไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้อง ให้สมาชิกแก้ไขให้ถูกต้องและรายงานข้อมูลที่ถูกต้องให้บริษัทข้อมูลเครดิตทุกแห่งที่รับข้อมูลจากตนทราบ

(ง) การพิจารณาคำขอแก้ไขตาม (ก) ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอแก้ไขจากเจ้าของข้อมูล ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่งข้อมูลเพิ่มเติมภายในระยะเวลาสามสิบวัน ให้ขยายระยะเวลาให้บริษัทข้อมูลเครดิตเพื่อพิจารณาได้อีกไม่เกินครั้งละสามสิบวันนับแต่ได้รับข้อมูลครั้งสุดท้าย

(จ) ในระหว่างการพิจารณาคำขอแก้ไขตาม (ง) ให้บริษัทข้อมูลเครดิตจัดเก็บข้อมูลซึ่งเป็นคำขอแก้ไขนั้นไว้ในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล

(๔) หากมีการโต้แย้งข้อมูลและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้สมาชิกรายงานบริษัทข้อมูลเครดิตเพื่อบันทึกเป็นข้อโต้แย้งในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล

(๕) เมื่อมีการผิคนัดชำระหนี้ สมาชิกต้องรายงานให้บริษัทข้อมูลเครดิตทราบวันเดือนปีที่เริ่มมีการผิคนัดชำระหนี้

การรายงานหรือบันทึกข้อโต้แย้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๐ ให้บริษัทข้อมูลเครดิตเปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิกหรือผู้ใช้บริการที่ประสงค์จะใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อ รวมทั้งการรับประกันภัย การรับประกันชีวิต และการออกบัตรเครดิต ทั้งนี้ จะต้องได้รับคำยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูล เพื่อให้เปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิกหรือผู้ใช้บริการนั้นก่อน

นอกจากการเปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิกหรือผู้ใช้บริการตามวรรคหนึ่งให้บริษัทข้อมูลเครดิตเปิดเผยหรือให้ข้อมูลได้ในกรณีดังต่อไปนี้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลก่อน

(๑) เมื่อมีคำสั่งศาลหรือตามหมายศาลหรือเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ

(๒) เมื่อมีหนังสือจากพนักงานสอบสวนเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนความผิดอาญาเกี่ยวกับธุรกิจการเงินซึ่งตนเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนคดีดังกล่าว

(๓) เมื่อมีหนังสือจากกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(๔) เมื่อมีหนังสือจากบรรษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทตลาดรองสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย หรือนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะสินทรัพย์ที่นำมาแปลงเป็นหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ตามความจำเป็นแห่งกรณี

(๕) เมื่อมีหนังสือจากบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน หรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการประเมินราคาสินทรัพย์ที่รับซื้อหรือรับโอนตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ตามความจำเป็นแห่งกรณี

ทั้งนี้ การเปิดเผยหรือให้ข้อมูลตาม (๔) หรือ (๕) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

เมื่อมีการเปิดเผยหรือให้ข้อมูลตามวรรคสองแล้ว ให้บริษัทข้อมูลเครดิตแจ้งเป็นหนังสือแก่เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันเปิดเผยหรือให้ข้อมูล ในกรณีที่เป็นการรวมของสถาบันการเงินแห่งหนึ่งแห่งใดให้แจ้งแก่สถาบันการเงินนั้นทราบ

มาตรา ๒๑ ผู้ใช้บริการประเภทเดียวกันมีสิทธิได้รับข้อมูลอย่างเท่าเทียมกันจากบริษัทข้อมูลเครดิต

มาตรา ๒๒ ผู้ใช้บริการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ใช้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดตามมาตรา ๒๐ เท่านั้น
- (๒) ห้ามมิให้เปิดเผยหรือเผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้อื่นที่ไม่มีสิทธิรับรู้ข้อมูล

มาตรา ๒๓ ให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ใช้ข้อมูลดังกล่าวนั้นเพื่อประโยชน์แต่เฉพาะการนั้น และต้องเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวนั้นไว้เป็นความลับในที่ปลอดภัยเพื่อมิให้ผู้อื่นได้รับรู้ข้อมูลนั้น

มาตรา ๒๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐ ห้ามมิให้บุคคลดังต่อไปนี้เปิดเผยข้อมูล

- (๑) บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูล สมาชิก หรือผู้ใช้บริการ
- (๒) ผู้ซึ่งรู้ข้อมูลจากการทำงานหรือปฏิบัติหน้าที่ใน (๑)
- (๓) ผู้ซึ่งรู้ข้อมูลจากบุคคลตาม (๑) หรือ (๒)

หมวด ๔

การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของข้อมูล

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าของข้อมูลให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิดังต่อไปนี้

- (๑) สิทธิที่จะรับรู้ว่าเป็นบริษัทข้อมูลเครดิตเก็บรักษาข้อมูลใดของตน
- (๒) สิทธิที่จะตรวจสอบข้อมูลของตน
- (๓) สิทธิที่จะแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
- (๔) สิทธิที่จะโต้แย้งเมื่อทราบว่าข้อมูลของตนไม่ถูกต้อง
- (๕) สิทธิที่จะได้รับแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลของตนภายในระยะเวลาที่กำหนด
- (๖) สิทธิที่จะได้รับทราบเหตุแห่งการปฏิเสธคำขอสินเชื่อหรือบริการจากสถาบันการเงิน

ในกรณีที่สถาบันการเงินใช้ข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตมาเป็นเหตุแห่งการปฏิเสธคำขอสินเชื่อหรือบริการ

- (๗) สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๒๗

เจ้าของข้อมูลอาจเสียค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบข้อมูลตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ไม่เกินสองร้อยบาท

มาตรา ๒๖ เมื่อเจ้าของข้อมูลใช้สิทธิในการตรวจสอบหรือขอแก้ไขข้อมูลของตนที่มีอยู่กับบริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิก ให้บริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิคนั้นพิจารณาคำขอและตรวจสอบข้อมูลนั้นโดยเร็ว และให้แจ้งผลการตรวจสอบหรือแก้ไขข้อมูลของตนพร้อมเหตุผลให้เจ้าของข้อมูลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ในกรณีที่บริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิกเห็นว่าข้อมูลไม่ถูกต้องไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้บริษัทข้อมูลเครดิตหรือสมาชิคนั้นแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องโดยเร็ว รวมทั้งต้องแจ้งข้อมูลที่แก้ไขให้แก่แหล่งข้อมูลสมาชิกหรือผู้ใช้บริการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องต่อไปด้วย

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งระหว่างเจ้าของข้อมูลกับบริษัทข้อมูลเครดิตเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูลและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้บริษัทข้อมูลเครดิตบันทึกข้อโต้แย้งพร้อมหลักฐานประกอบของเจ้าของข้อมูลไว้ในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูล ในการจัดทำรายงานข้อมูลเพื่อให้บริการแก่สมาชิกหรือผู้ใช้บริการ บริษัทข้อมูลเครดิตต้องระบุในรายงานดังกล่าวว่ามีข้อโต้แย้งของเจ้าของข้อมูลในเรื่องใดบ้าง ในการนี้เจ้าของข้อมูลอาจอุทธรณ์ข้อโต้แย้งนั้นต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

หากมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างสถาบันการเงิน สมาชิก หรือผู้ใช้บริการกับบริษัทข้อมูลเครดิตหรือกับเจ้าของข้อมูลและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้บริษัทข้อมูลเครดิต สถาบันการเงิน สมาชิก หรือผู้ใช้บริการบันทึกข้อโต้แย้งนั้นในระบบข้อมูลของเจ้าของข้อมูลนั้น พร้อมกับแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบด้วยในการนี้ เจ้าของข้อมูลอาจอุทธรณ์ข้อโต้แย้งนั้นต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดก็ได้

การอุทธรณ์ข้อโต้แย้งต่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

เมื่อมีคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้บริษัทข้อมูลเครดิต สถาบันการเงิน สมาชิก และผู้ใช้บริการ ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยชี้ขาดนั้น

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่สถาบันการเงิน สมาชิก หรือผู้ใช้บริการปฏิเสธการให้สินเชื่อ หรือการดำเนินการอื่นใดที่ก่อให้เกิดการขึ้นค่าบริการแก่ลูกค้าโดยเหตุอันเนื่องมาจากการได้รับรู้ข้อมูลของลูกค้า นั้น สถาบันการเงิน สมาชิก หรือผู้ใช้บริการต้องแสดงเหตุผลในการปฏิเสธการให้สินเชื่อ หรือการขึ้นค่าบริการ รวมทั้งแหล่งที่มาของข้อมูลให้ลูกค้ารายนั้นทราบเป็นหนังสือ และให้ลูกค้าซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลมีสิทธิตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าวนั้นของตนโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมหากผู้นั้นใช้สิทธิขอตรวจสอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำปฏิเสธการขอสินเชื่อหรือการดำเนินการอื่นใดนั้น

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งไม่ถูกต้องตามที่เป็นอย่างจริง เจ้าของข้อมูลอาจยื่นคำขอพร้อมแสดงหลักฐานประกอบเพื่อให้สถาบันการเงิน สมาชิก หรือผู้ใช้บริการตามวรรคหนึ่งพิจารณาประกอบการให้สินเชื่อ หรือการดำเนินการอื่นใดอีกครั้งหนึ่งก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๕

การกำกับดูแลบริษัทข้อมูลเครดิต

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลเครดิต” ประกอบด้วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เลขานุการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมทะเบียนการค้า อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขานุการคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภค ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนห้าคนเป็นกรรมการ

ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยอย่างน้อยต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองผู้บริโภคสองคน ด้านการเงินและการธนาคารหนึ่งคน และด้านคอมพิวเตอร์หนึ่งคนโดยมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีและอาจแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระมิได้

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ช่วยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหรือผู้อำนวยการอาวุโสของธนาคารแห่งประเทศไทยคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

- (๑) ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล และผู้ประมวลผลข้อมูล รวมถึงการกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของบริษัทข้อมูลเครดิตและบุคคลดังกล่าวนี้
- (๓) สั่งให้บริษัทข้อมูลเครดิตยื่นรายงานเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของบริษัทเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะ โดยมีรายการและตามระยะเวลาที่กำหนด
- (๔) สั่งให้บริษัทข้อมูลเครดิตทำคำชี้แจงข้อความเพื่ออธิบายหรือขยายความรายงานที่ได้จัดทำขึ้นตาม (๓)
- (๕) พิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้
- (๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ
- (๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการ หรือ วิชาการแห่งประเทศไทยเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเสนอความเห็นมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ดำเนินการต่อไปด้วยก็ได้

มาตรา ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๒๕ กรรมการซึ่ง คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้

กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหรือมีหน้าที่หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูล

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการ แทนได้และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของ กรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังคง มีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่ เหลืออยู่ของกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๑๒ ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการ ไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานใน ที่ประชุมแทน

การประชุมคณะกรรมการทุกคราวต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ ลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการต้องประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคน

คณะอนุกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย

การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดส่งเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีผู้ร้องทุกข์หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลของเจ้าของข้อมูลมาพิจารณาได้ในการนี้ จะเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วยก็ได้

มาตรา ๓๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ต้องให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือสงสัยว่ากระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็นตามสมควร เว้นแต่ในกรณีที่จำเป็นและเร่งด่วน

การกำหนดหรือออกคำสั่งในเรื่องใดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการคำนึงถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ทั้งเจ้าของข้อมูล บริษัทข้อมูลเครดิต สถาบันการเงิน ผู้ใช้บริการหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้อง และในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเป็นการชั่วคราวในการบังคับให้เป็นไปตามการกำหนดหรือออกคำสั่งนั้นก็ได้

มาตรา ๓๖ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากเจ้าของข้อมูลที่ได้รับความสะดวกหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามแต่กรณี

(๒) กำกับการทำงานของบริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ประมวลผลข้อมูล หรือผู้กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลและให้มีการตรวจสอบข้อมูลตามที่เห็นสมควร และจำเป็นเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลพร้อมกับรายงานต่อคณะกรรมการ

(๓) ประสานกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลหรือตรวจสอบสถาบันการเงิน ผู้ใช้บริการหรือบุคคลอื่นใด

(๔) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือเมื่อมีผู้ร้องขอตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของบริษัทข้อมูลเครดิต หรือในสถานที่ซึ่งประมวลผลข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิต

(๒) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ หรือมีหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวเพื่อตรวจสอบได้ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น

(๓) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

หมวด ๖

การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๓๙ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตของบริษัทข้อมูลเครดิตได้เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงใด ดังต่อไปนี้

(๑) ประกอบกิจการโดยทุจริตหรืออาจทำให้ประชาชนเสียหาย

(๒) จงใจละเว้นการดำเนินการหรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) จงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๐ เมื่อรัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตของบริษัทข้อมูลเครดิตใดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตนั้นได้

หมวด ๗

ความรับผิดทางแพ่ง

มาตรา ๔๑ บริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อเปิดเผยข้อมูลที่ไม่ถูกต้องแก่ผู้อื่น หรือเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง แต่มิใช่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิก ผู้ใช้บริการ หรือเจ้าของข้อมูล บริษัทข้อมูลเครดิตนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๒ บริษัทข้อมูลเครดิตใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๘ หรือมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ บุคคลใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๖ บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๗ บริษัทข้อมูลเครดิตใดหรือผู้ประมวลผลข้อมูลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๘ สมาชิกผู้ใดไม่ส่งข้อมูลของลูกค้าของตนแก่บริษัทข้อมูลเครดิตที่ตนเป็นสมาชิกต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

สมาชิกผู้ใดไม่แจ้งให้ลูกค้าของตนทราบเกี่ยวกับข้อมูลที่ส่งให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิต หรือไม่แจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๙ สมาชิกผู้ใดปกปิดหรือให้ข้อมูลของลูกค้าของตนที่ไม่ถูกต้องแก่บริษัทข้อมูลเครดิตต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๕๐ สมาชิกผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๕๑ บริษัทข้อมูลเครดิตหรือผู้ประมวลผลข้อมูลผู้ใดเปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่สมาชิกของตนหรือผู้ใช้บริการเพื่อประโยชน์อย่างอื่นหรือเปิดเผยหรือให้ข้อมูลแก่ผู้อื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ ผู้ใช้บริการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ บุคคลใด หรือกรรมการ หรืออนุกรรมการผู้ได้รับรู้ข้อมูลของบุคคลใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓ หรือจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้นั้นนำข้อมูลดังกล่าวไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การเปิดเผยตามหน้าที่
- (๒) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี
- (๓) การเปิดเผยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขการดำเนินงานของบริษัทข้อมูลเครดิต
- (๕) การเปิดเผยแก่ทางการหรือหน่วยงานในประเทศไทยที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการเงินหรือนิติบุคคลอื่นตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้น
- (๖) การเปิดเผยเมื่อได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของข้อมูลเป็นหนังสือ เฉพาะครั้ง
- (๗) การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ

มาตรา ๕๔ บริษัทข้อมูลเครดิต ผู้ควบคุมข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูล สมาชิกหรือผู้ใช้บริการหรือผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๕ บริษัทข้อมูลเครดิต หรือสมาชิกผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๕๖ บริษัทข้อมูลเครดิต สถาบันการเงิน สมาชิกหรือผู้ใช้บริการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๕๗ สถาบันการเงิน สมาชิกหรือผู้ใช้บริการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๕๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา ๓๐ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมาตรา ๓๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ บริษัทข้อมูลเครดิตใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๖๐ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดต่อข้อมูลในระบบความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัทข้อมูลเครดิต สมาชิก ผู้ใช้บริการหรือเจ้าของข้อมูล หรือเก็บรวบรวม แก้ไข เปิดเผย ลบหรือทำลายข้อมูลในระบบความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์นั้น โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๑ กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทข้อมูลเครดิต หรือผู้ควบคุมข้อมูล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลกระทำการ หรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่ผู้อื่นหรือเจ้าของข้อมูล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมาย วิधिพิจารณาความอาญา และในคดีอาญานั้น ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียกทรัพย์สิน หรือราคา หรือค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายแทนเจ้าของข้อมูลหรือผู้เสียหายที่แท้จริงได้ ในการนี้ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิधिพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่เป็นการตัดสิทธิเจ้าของข้อมูลหรือผู้เสียหายที่แท้จริงในการใช้สิทธิฟ้องร้องหรือดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายต่อผู้กระทำความผิดนั้น

มาตรา ๖๓ ความผิดตามมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ หรือมาตรา ๕๙ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนสามคนและคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใด และผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้ว ให้คดีนั้นเป็นอันเลิกกันและให้คณะกรรมการเปรียบเทียบแจ้งให้คณะกรรมการทราบโดยเร็ว

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมหรือตนได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

หมวด ๕

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๕ ผู้ใดประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตหรือกิจการอื่นในลักษณะทำนองเดียวกันอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยื่นคำขอตามมาตรา ๖ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ในระหว่างการพิจารณาคำขอให้ผู้นั้นประกอบธุรกิจต่อไปได้จนกว่ารัฐมนตรีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖๖ ให้ผู้ที่ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า “บริษัทข้อมูลเครดิต” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกันอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับซึ่งต้องห้ามมิให้ใช้ตามมาตรา ๑๑ เลิกใช้ชื่อหรือคำอื่นใดดังกล่าวภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อของสถาบันการเงินจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและประวัติการชำระหนี้ของลูกค้าอย่างเพียงพอว่าลูกค้ารายนั้นมีประวัติเป็นอย่างไร และมีภาระหนี้อยู่กับสถาบันการเงินอื่นมากน้อยเพียงใด เท่าที่ผ่านมาการให้กู้ยืมหรือให้สินเชื่อของสถาบันการเงินยังมีข้อมูลไม่ครบถ้วนส่งผลให้เกิดหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงแก่สถาบันการเงินนั้นและระบบสถาบันการเงินโดยรวม นอกจากนี้การประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิตในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทำธุรกรรมข้อมูลเครดิต รวมทั้งยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองประชาชนผู้เป็นเจ้าของข้อมูลไว้เป็นการเฉพาะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวมณีรัตน์ กำจรกิจการ เกิดวันที่ 10 พฤษภาคม 2518 ที่จังหวัดลำพูน จบการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2539 สอบไล่ได้ความรู้ ชั้นเนติบัณฑิต ตามหลักสูตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 51 ปีการศึกษา 2541 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งนิติกร กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย